

Politi- og domstolsreformen

Jens Røn

Politi- og domstolsreformen

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

2007

Politi- og domstolsreformen
1. udgave, 1. oplag

© 2007 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf
er ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan.

Omslag: Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Jysk Bogbind, Holstebro

Printed in Denmark 2007
ISBN 978-87-574-1458-5

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1. Indledning	9
1.1. Baggrund	9
1.2. Oversigt over politi- og domstolsreformen	11
1.3. De nye politi- og retskredse	14
 Afsnit I. Politireformen	
Kapitel 2. Oversigt over og baggrunden for politireformen	23
2.1. Oversigt over politireformen	23
2.2. Den hidtidige ordning af dansk politi	25
2.2.1. Ledelse og styring af politiet og anklagemyndigheden ..	25
2.2.2. Politikredsstrukturen	30
2.2.3. Politiets kontakt med lokalsamfundet	30
2.3. Grundlaget og baggrunden for politireformen	31
 Kapitel 3. Ledelse og styring af politiet og anklagemyndigheden	43
3.1. Indledning	43
3.2. Politidirektørernes beføjelser mv.	46
3.3. Rigspolitechefens beføjelser mv.	49
3.4. Klageadgang	52
3.5. Særligt om ledelsesforholdene i anklagemyndigheden mv.....	53
 Kapitel 4. De nye politikredse	59
4.1. Større politikredse	59
4.2. Politikredsenes tjenestesteder.....	61
4.3. Varetagelse af de hidtidige politiregioners opgaver	65
4.4. Tilrettelæggelse af anklagemyndighedens legalitetskontrol mv. ...	67
 Kapitel 5. Politikredsenes organisation	69
5.1. Indledning.....	69
5.2. Politikredsens øverste ledelse	70

Indholdsfortegnelse

5.3.	Varetagelse af de politimæssige opgaver	71
5.4.	Organiseringen af politikredsens anklagemyndighed	75
Kapitel 6. Politiets beredskab (døgnvagtjeneste)		77
Kapitel 7. Politiets kontakt med lokalsamfundet		81
7.1.	Indledning	81
7.2.	Lokalpolitikets rolle	82
7.3.	SSP-samarbejdet mv.	84
7.4.	Kredsråd	86
7.5.	Lokal samarbejdsplan	89
Kapitel 8. Opgaver, der flyttes fra politiet		95
8.1.	Indledning	95
8.2.	Opgaver, som er overført til andre myndigheder	96
8.3.	Opgaver, som det overvejes at overføre til andre myndigheder ...	98
8.4.	Opgaver, som ikke overføres til andre myndigheder	98
Kapitel 9. Ny teknologi mv.		101
Kapitel 10. Politiets personale- og ledelsespolitik og politiets uddannelse		105
10.1	Videreudvikling af personale- og ledelsespolitikken	105
10.2.	Politiets uddannelse	107
Afsnit II. Domstolsreformen		
Kapitel 11. Oversigt over domstolsreformen		111
Kapitel 12. De nye retskredse		115
12.1.	Indledning	115
12.2.	Den hidtidige organisering mv. af retterne	115
	12.2.1. Domstolenes organisation og opgaver	115
	12.2.2. Den administrative ledelse af retterne	116
12.3.	Den nye retskredsstruktur	118
	12.3.1. Baggrunden for den nye retskredsstruktur	118
	12.3.2. Større retskredse	122
12.4.	Permanent bemandede afdelingskontorer.....	126
12.5.	Behandling af særligt »borgernære« sager	129
12.6.	Ledelsen af retterne	130

12.6.1. Det ledelsesmæssige ansvar for de administrative opgaver	130
12.6.2. Særligt om mål- og resultatstyring, regulering af dommerantallet ved de enkelte byretter mv.	134
12.7. Tinglysningensretten	135
Kapitel 13. De øvrige hovedelementer i domstolsreformen	139
13.1. Indledning	139
13.2. Instansordningen i civile sager	140
13.3. Byrettens sammensætning i civile sager	143
13.4. Sagsbehandlingen i civile sager i første instans	145
13.5. Telekommunikation i retssager mv.....	148
13.6. Småsagsprocessen	151
13.7. Nævningereformen	153
Bilag 1. Uddrag af retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006	157
Bilag 2. Bekendtgørelse nr. 1426 af 13. december 2006 om kredsråd vedrørende politiets virksomhed og Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 10091 af 20. december 2006 om etablering af lokale samarbejdsfora	165
Bilag 3. Oversigt over svar på spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget om en politi- og domstolsreform	168
Bilag 4. Udvalgte svar fra Justitsministeriet på spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget om en politi- og domstolsreform	175
Stikordsregister	219

Indledning

1.1. Baggrund

Den 1. januar 2007 – samtidig med kommunalreformen – trådte den største samlede reform i nyere tid af dansk politi og domstole i kraft.

Politi- og domstolsreformen er båret af et grundlæggende ønske om at styrke og udvikle politiets og domstolenes evne til at løse deres opgaver i overensstemmelse med fremtidens krav og muligheder. Det skal ske på en måde, der er til gavn både for borgerne og det omgivende samfund og for de ansatte ved politiet og domstolene. Det er et centralt mål med reformen at skabe de bedst mulige rammer for, at politiets og domstolenes opgaver kan løses med en ensartet høj faglig kvalitet overalt i landet og med en fleksibel, serviceorienteret og effektiv tilrettelæggelse af arbejdet.

Det er også et bærende hensyn i reformen, at de lokale led i organisationerne – politikredsene og byretterne – styrkes og får tilført nye ansvarsområder. Selv om reformen bl.a. indebærer, at de hidtidige 54 politikredse er sammenlagt til 12, og at de hidtidige 82 byretter er sammenlagt til 24, er formålet ikke at »centralisere«, men tværtimod at skabe det nødvendige ressource-mæssige grundlag for, at mere reel beslutningskompetence og flere opgaver kan flyttes til det decentrale niveau, dvs. til politikredsene og byretterne.

Justitsministeren fremsatte den 1. marts 2006 lovforslaget om en politi- og domstolsreform.¹ Lovforslaget blev vedtaget af Folketinget lige inden som-

1. Lovforslag nr. L 168 (folketingsåret 2005-06) – forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Politi- og domstolsreform). Med hensyn til Folketingets behandling af lovforslaget kan henvises til Folketingstidende 2005-06, tillæg A, side 5137 ff. (lovforslaget som fremsat) og side 5760 ff. (skriftlig fremsættelse), tillæg B, side 1482 ff. og side 1833 ff. (betænkning og tillægsbetænkning fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget), og forhandlingerne side 4666 ff., 7775 ff. og 8137 ff. (Folketingets første, anden og tredje behandling af lovforslaget). Det nævnte

Kapitel 1. Indledning

merferien – den 2. juni 2006.² Forud herfor ligger adskillige års forarbejde fra nedsættelsen af Politikommissionen og Domstolenes Strukturkommission under den daværende socialdemokratiske regering i 1998 til afgivelsen af Visionsudvalgets rapport om fremtidens politi, der blev offentliggjort i maj 2005.

Den samlede reform bygger på et omfattende forarbejde i flere sagkyndige udvalg. Politireformen bygger især på anbefalingerne i Visionsudvalgets rapport om fremtidens politi. Domstolsreformen bygger navnlig på betænkning nr. 1398/2001 fra Domstolenes Strukturkommission, Retsplejerådets betænkninger nr. 1352/1998 (om behandlingen af nævningesager), 1401/2001 (om instansordningen mv. i civile sager) og 1436/2004 (for så vidt angår småsagsprocessen), og betænkning nr. 1461/2005 fra Tinglysningsudvalget (om den fremtidige organisering af tinglysningsopgaven).

På Justitsministeriets hjemmeside (www.jm.dk under menupunktet »Politi- og domstolsreform«) kan der findes en lang række oplysninger om baggrunden og grundlaget for den samlede politi- og domstolsreform.

Efter at Folketinget vedtog lovforslaget om en politi- og domstolsreform, er arbejdet med at gennemføre reformen navnlig forankret hos Rigspolitiet, Rigsadvokaten og Domstolsstyrelsen i samarbejde med de nye politidirektører og byretspræsidenter. Der kan findes flere oplysninger om dette arbejde på www.politi.dk, www.rigsadvokaten.dk og www.domstol.dk. Reformen er som nævnt trådt i kraft den 1. januar 2007, dvs. at landet fra denne dato er inddelt i 12 nye politikredse og 24 nye retskredse. Samtidig har de nye politidirektører fra denne dato det ledelsesmæssige ansvar for politikredsene og ansvaret for varetagelsen af de politimæssige opgaver i de enkelte kredse, og byretspræsidenterne har det ledelsesmæssige ansvar for de nye byretter. Det videre arbejde med at gennemføre politi- og domstolsreformens forskellige elementer er imidlertid en proces, der rækker ud over den 1. januar 2007.³

materiale kan findes via Folketingets hjemmeside www.ft.dk under lovforslag nr. L 168 (2005-06). I det følgende henvises til f.eks. »pkt. x i lovforslagets almindelige bemærkninger« eller »pkt. x i Retsudvalgets betænkning over lovforslaget«.

2. Lov nr. 538 af 8. juni 2006. Den fulde lovtæst kan findes i retsinformation på www.retsinfo.dk. De mange ændringer af retsplejeloven er indarbejdet i den seneste lovbekendtgørelse af retsplejeloven (nr. 1001 af 5. oktober 2006).
3. Der henvises herom til pkt. 4 (afsnit II vedrørende politireformen) og pkt. 11 (afsnit III vedrørende domstolsreformen) i lovforslagets almindelige bemærkninger. På www.jm.dk kan desuden findes Justitsministeriets pressemeddelelse af 27. februar 2007 om udmøntningsplanen for politiet og anklagemyndigheden 2007-2010 (opfølgning på flerårsaftalen for samme periode).

1.2. Oversigt over politi- og domstolsreformen

Formålet med denne bog er at give en oversigt over hovedelementerne i politi- og domstolsreformen, herunder en kort indføring i reformens baggrund. Bogen er efter denne indledning inddelt i to hovedafsnit: Afsnit I om politireformen og afsnit II om domstolsreformen.

Afsnit I indeholder først en oversigt over hovedelementerne i politireformen, en kort beskrivelse af den hidtidige ordning for dansk politi og en gennemgang af baggrunden for politireformen, herunder navnlig grundtankerne i Visionsudvalgets rapport om fremtidens politi (kapitel 2). I de følgende kapitler gennemgås herefter politireformens forskellige hovedelementer (kapitel 3-10).

Afsnit II starter tilsvarende med en oversigt over domstolsreformens hovedelementer (kapitel 11), mens afsnittet i øvrigt fokuserer på den nye retskredsstruktur og domstolenes fremtidige organisation mv. (kapitel 12). I afsnittet gennemgås kort hovedtrækkene i de mange ændringer i retsplejeloven om behandlingen af civile sager mv. og om nævningereformen (kapitel 13).

Som bilag 1 er medtaget de nye regler i retsplejelovens kapitel 11 om politiet og uddrag af kapitel 1 om retterne. Som bilag 2 er medtaget den nye bekendtgørelse om kredsråd og Justitsministeriets cirkulæreskrivelse om etablering af lokale samarbejdsfora. Som bilag 3 er medtaget en oversigt over samtlige Justitsministeriets svar på spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget om en politi- og domstolsreform og som bilag 4 udvalgte svar på spørgsmål fra Retsudvalget.⁴

1.2. Oversigt over politi- og domstolsreformen⁵

Politireformen vedrører i første række politiets struktur, ledelse og styring mv.

Reformen indebærer, at Rigspolitiet under ansvar over for justitsministeren fungerer som en overordnet styrelse for politiet i hele landet. Samtidig er der etableret 12 nye politikredse, som personale- og ressourcemæssigt er store nok til at kunne klare stort set alle deres opgaver selv, og som både administrativt og operativt kan bruge deres ressourcer mere effektivt. I takt med gennemførelsen af politireformen vil der desuden blive frigjort et bety-

4. Samtlige spørgsmål og svar vedrørende lovforslaget kan findes på Folketingets hjemmeside www.ft.dk under lovforslag nr. L 168 (2005-06).

5. Der henvises til pkt. 1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kapitel 1. Indledning

deligt antal politibetjente fra administrative funktioner til operativt politiarbejde (ca. 800 årsværk⁶).

Beslutninger om den konkrete tilrettelæggelse af politiets arbejde og administrationen af politikredsenes ressourcer træffes i fremtiden i videst muligt omfang lokalt i de nye politikredse. Hidtil er langt hovedparten af politikredsenes bevillinger blevet administreret centralt af Rigspolitiet og kun en mindre del af de enkelte politikredse, mens situationen er den omvendte, når reformen er fuldt gennemført.

Politiets virksomhed er karakteriseret ved, at politiet i høj grad skal »komme til borgerne«. Centrale elementer i den nye organisering af politiet er derfor, at lokalpolitiet styrkes inden for de enkelte politikredse, og at politiets beredskab (døgnvagtjeneste) skal moderniseres og tilrettelægges på en måde, der sikrer, at politiet overalt i landet kan gribe hurtigere og mere effektivt ind, når der er behov for det. Reformen indeholder også en række initiativer med henblik på at styrke de formelle rammer om politiets samarbejde med lokalsamfundet.

Den nye organisering af politiet tager også sigte på at forbedre politiets evne til at klare de nye udfordringer med hensyn til kriminalitetsbekæmpelsen, som man vil stå overfor i de kommende år. Det drejer sig navnlig om udviklingen i kriminalitetsmønstrene, som bl.a. medfører, at omfanget af den mere komplicerede organiserede kriminalitet er voksende. Det drejer sig også om den teknologiske udvikling og om den generelle internationalisering, som bl.a. medfører mere grænseoverskridende kriminalitet.

Reformen indebærer også en nyordning af ledelsesforholdene mv. i anklagemyndigheden. Rigsadvokaten varetager fremover en række administrative ledelsesbeføjelser samtidig med, at anklagemyndigheden og politiet på det lokale niveau forbliver under politidirektørens samlede ledelse.

Domstolsreformen vedrører ikke i samme grad som politireformen administrative ledelses- og styringsforhold, men i første række den måde, som domstolssystemet er indrettet og fungerer på. Reformen bygger på det grundsynspunkt, at det i et retssamfund er væsentligt, at de uafhængige domstole er det primære forum for løsningen af retlige tvister. En række af reformens enkelte elementer har det til fælles, at de på forskellige måder medvirker til at modernisere og forbedre domstolsbehandlingen, så domstolene kan bevare og styrke denne rolle.

6. Pkt. 1.1 (afsnit IV) i lovforslagets almindelige bemærkninger (årsværk = fuldstidsstillinger).

1.2. Oversigt over politi- og domstolsreformen

Med reformen er der gennemført en mere sammenhængende instansordning, hvor de styrkede byretter er den almindelige førsteinstans i alle civile sager, mens de overordnede retters (landsretterne og Højesteret) ressourcer koncentrerer om behandlingen af principielle sager og appelsager. Etableringen af større byretter er tæt forbundet med den nye instansordning, og det samme gælder ændringen af reglerne om byrettens sammensætning i civile sager, hvor der bl.a. er lagt op til at anvende sagkyndige meddommere i videre omfang og mulighed for, at en civil sag kan behandles af flere juridiske dommere (kollegial behandling).

Domstolsreformen indeholder også regler om mere fleksible sagsbehandlingsregler for civile retssager i første instans, der bl.a. giver retten mulighed for efter det konkrete behov at gennemføre en mere effektiv sagsstyring også i større sager. Der er også gennemført lovregler, som giver mulighed for, at ny teknologi kan indføres i retssagsbehandlingen i øget omfang (videoretsmøder mv.).

Hertil kommer en særlig forenklet procesform for civile sager om krav under 50.000 kr. Denne »småsagsproces«, hvor retten spiller en mere aktiv rolle under sagsforberedelsen, har til formål at gøre det hurtigere og billigere at få behandlet sager om krav af mindre værdi.

Som led i forberedelsen af den kommende overgang til et fuldt digitaliseret tinglysningsystem er der endvidere oprettet en ny specialdomstol for hele landet (Tinglysningsretten i Hobro), der gradvis overtager tinglysningsopgaven fra byretterne.

Ud over at etablering af større byretter med flere medarbejdere i sig selv vil medvirke til at styrke fagligheden og fremme en hensigtsmæssig udnyttelse af domstolenes ressourcer, er denne del af reformen også nødvendig for, at andre af de nævnte elementer i domstolsreformen kan gennemføres i praksis. Det gælder bl.a. den nye instansordning, hvor byretterne er den almindelige førsteinstans i alle sager, den særlige småsagsproces og de nye regler om kollegial behandling af civile sager i byretten.

Domstolsreformen indebærer også en nyordning vedrørende behandlingen af nævningesager, så der også i disse meget alvorlige straffesager kan gennemføres en fuldstændig prøvelse af skyldsspørgsmålet i to instanser. Disse sager starter fremover i byretten, og nævninger medvirker både i byretten og ved en eventuel anke vedrørende skyldsspørgsmålet til landsretten. Afgørelsen i nævningesager skal desuden fremover begrundes i samme omfang som i andre straffesager.

Sammenlægningen af de hidtidige 82 byretter til 24 er udformet ud fra den grundopfattelse, at byretterne skal være store nok til at kunne opfylde de nye

krav, der stilles til opgavevaretagelsen mv. Omvendt skal de ud fra et nærhedshensyn ikke være større, end det er nødvendigt for at opfylde disse krav.

1.3. De nye politi- og retskredse

Politi- og domstolsreformen indebærer som nævnt, at de hidtidige 54 politikredse er sammenlagt til 12 nye store politikredse, og at de hidtidige 82 byretter er sammenlagt til 24 nye byretter (hertil kommer etablering af den nye Tinglysningsret i Hobro).

De nye politi- og retskredse bygger på de nye kommuner, der som led i kommunalreformen også er trådt i funktion den 1. januar 2007. Ingen kommune er delt mellem flere politikredse, og bortset fra Københavns Kommune (der er delt mellem Københavns Byret og retten på Frederiksberg) er ingen kommune delt mellem flere retskredse. Det betyder, at en kommune kun hører under én politikreds og én retskreds (bortset fra Københavns Kommune). Derimod omfatter alle de nye politikredse og retskredse i sagens natur flere kommuner (bortset fra Retten på Bornholm). Herudover er ingen retskredse delt mellem flere politikredse, dvs. at en retskreds kun hører under én politikreds, mens de fleste politikredse omfatter 2 eller 3 retskredse.

Danmark er fra den 1. januar 2007 inddelt i følgende 12 politikredse:

5 politikredse i Jylland

- 1) Nordjyllands Politi (med hovedstation i Aalborg): Brønderslev Kommune, Frederikshavn Kommune, Hjørring Kommune, Jammerbugt Kommune, Læsø Kommune, Mariagerfjord Kommune, Rebild Kommune, Vesthimmerlands Kommune og Aalborg Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Hjørring og Aalborg
- 2) Østjyllands Politi (med hovedstation i Århus): Favrskov Kommune, Norddjurs Kommune, Odder Kommune, Randers Kommune, Samsø Kommune, Syddjurs Kommune og Århus Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Randers og Århus.
- 3) Midt- og Vestjyllands Politi (med hovedstation i Holstebro): Herning Kommune, Holstebro Kommune, Ikast-Brande Kommune, Lemvig Kommune, Morsø Kommune, Ringkøbing-Skjern Kommune, Skive Kommune, Silkeborg Kommune, Struer Kommune, Thisted Kommune og Viborg Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Herning, Holstebro og Viborg.

1.3. De nye politi- og retskredse

- 4) Sydøstjyllands Politi (med hovedstation i Horsens): Billund Kommune, Fredericia Kommune, Hedensted Kommune, Horsens Kommune, Kolding Kommune, Skanderborg Kommune og Vejle Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Horsens og Kolding.
- 5) Syd- og Sønderjyllands Politi (med hovedstation i Esbjerg): Esbjerg Kommune, Fanø Kommune, Haderslev Kommune, Sønderborg Kommune, Tønder Kommune, Varde Kommune, Vejen Kommune og Aabenraa Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Esbjerg og Sønderborg.

1 politikreds på Fyn

- 6) Fyns Politi (med hovedstation i Odense): Assens Kommune, Nordfyns Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune, Kerteminde Kommune, Langeland Kommune, Middelfart Kommune, Nyborg Kommune, Odense Kommune, Svendborg Kommune og Ærø Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Odense og Svendborg.

5 politikredse på Sjælland og Lolland-Falster

- 7) Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi (med hovedstation i Næstved): Faxe Kommune, Guldborgsund Kommune, Lolland Kommune, Næstved Kommune, Slagelse Kommune, Sorø Kommune, og Vordingborg Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Nykøbing Falster og Næstved.
- 8) Midt- og Vestsjællands Politi (med hovedstation i Roskilde): Greve Kommune, Holbæk Kommune, Kalundborg Kommune, Køge Kommune, Lejre Kommune, Odsherred Kommune, Ringsted Kommune, Roskilde Kommune, Solrød Kommune og Stevn Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Holbæk og Roskilde.
- 9) Nordsjællands Politi (med hovedstation i Helsingør): Allerød Kommune, Egedal Kommune, Fredensborg Kommune, Frederikssund Kommune, Frederiksværk-Hundested Kommune, Furesø Kommune, Gentofte Kommune, Gribskov Kommune, Helsingør Kommune, Hillerød Kommune, Hørsholm Kommune, Lyngby-Taarbæk Kommune og Rudersdal Kommune.
Politikredsen omfatter retterne i Helsingør, Hillerød og Lyngby.
- 10) Københavns Vestegns Politi (med hovedstation i Glostrup): Albertslund Kommune, Ballerup Kommune, Brøndby Kommune, Gladsaxe Kommune, Glostrup Kommune, Herlev Kommune, Hvidovre Kommune, Høje-Taastrup Kommune, Ishøj Kommune, Rødovre Kommune og Valensbæk Kommune.

Kapitel 1. Indledning

Politikredsen omfatter retten i Glostrup.

- 11) Københavns Politi (med hovedstation i København): Dragør Kommune, Frederiksberg Kommune, Københavns Kommune og Tårnby Kommune. Politikredsen omfatter Københavns Byret og retten på Frederiksberg.

1 politikreds på Bornholm

- 12) Bornholms Politi (med hovedstation i Rønne): Bornholms Kommune og Christiansø (Ertholmene). Politikredsen omfatter retten på Bornholm.

Danmark er fra den 1. januar 2007 inddelt i følgende 24 retskredse:

11 retskredse i Jylland

- 1) Retten i Hjørring: Brønderslev Kommune, Frederikshavn Kommune, Hjørring Kommune, Jammerbugt Kommune og Læsø Kommune. Retskredsen er omfattet af Nordjyllands Politi.
- 2) Retten i Aalborg: Mariagerfjord Kommune, Rebild Kommune, Vesthimmerlands Kommune og Aalborg Kommune. Retskredsen er omfattet af Nordjyllands Politi.
- 3) Retten i Randers: Favrskov Kommune, Norddjurs Kommune, Randers Kommune og Syddjurs Kommune. Retskredsen har afdelingskontor i Grenaa. Retskredsen er omfattet af Østjyllands Politi.
- 4) Retten i Århus: Odder Kommune, Samsø Kommune og Århus Kommune. Retskredsen er omfattet af Østjyllands Politi.
- 5) Retten i Viborg: Silkeborg Kommune, Skive Kommune, og Viborg Kommune. Retskredsen er omfattet af Midt- og Vestjyllands Politi.
- 6) Retten i Holstebro: Holstebro Kommune, Lemvig Kommune, Morsø Kommune, Struer Kommune og Thisted Kommune. Retskredsen har afdelingskontor i Thisted. Retskredsen er omfattet af Midt- og Vestjyllands Politi.
- 7) Retten i Herning: Herning Kommune, Ikast-Brande Kommune og Ringkøbing-Skjern Kommune. Retskredsen er omfattet af Midt- og Vestjyllands Politi.
- 8) Retten i Horsens: Hedensted Kommune, Horsens Kommune og Skanderborg Kommune. Retskredsen er omfattet af Sydøstjyllands Politi.
- 9) Retten i Kolding: Billund Kommune, Fredericia Kommune, Kolding Kommune og Vejle Kommune.

1.3. De nye politi- og retskredse

Retskredsen er omfattet af Sydøstjyllands Politi.

- 10) Retten i Esbjerg: Esbjerg Kommune, Fanø Kommune, Varde Kommune og Vejen Kommune.

Retskredsen er omfattet af Syd- og Sønderjyllands Politi.

- 11) Retten i Sønderborg: Haderslev Kommune, Sønderborg Kommune, Tønder Kommune og Aabenraa Kommune.

Retskredsen har afdelingskontorer i Haderslev og Tønder.

Retskredsen er omfattet af Syd- og Sønderjyllands Politi.

2 retskredse på Fyn

- 12) Retten i Odense: Assens Kommune, Nordfyns Kommune, Kerteminde Kommune, Middelfart Kommune og Odense Kommune.

Retskredsen er omfattet af Fyns Politi.

- 13) Retten i Svendborg: Faaborg-Midtfyn Kommune, Langeland Kommune, Nyborg Kommune, Svendborg Kommune og Ærø Kommune.

Retskredsen er omfattet af Fyns Politi.

10 retskredse på Sjælland og Lolland-Falster

- 14) Retten i Nykøbing Falster: Guldborgsund Kommune, Lolland Kommune og Vordingborg Kommune.

Retskredsen er omfattet af Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi.

- 15) Retten i Næstved: Faxe Kommune, Næstved Kommune, Slagelse Kommune og Sorø Kommune.

Retskredsen er omfattet af Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi.

- 16) Retten i Holbæk: Holbæk Kommune, Kalundborg Kommune og Odsherred Kommune.

Retskredsen er omfattet af Midt- og Vestsjællands Politi.

- 17) Retten i Roskilde: Greve Kommune, Køge Kommune, Lejre Kommune, Ringsted Kommune, Roskilde Kommune, Solrød Kommune og Stevn Kommune.

Retskredsen er omfattet af Midt- og Vestsjællands Politi.

- 18) Retten i Hillerød: Allerød Kommune, Egedal Kommune, Frederikssund Kommune, Frederiksværk-Hundested Kommune og Hillerød Kommune.

Retskredsen er omfattet af Nordsjællands Politi.

- 19) Retten i Helsingør: Fredensborg Kommune, Gribskov Kommune, Helsingør Kommune og Hørsholm Kommune.

Retskredsen er omfattet af Nordsjællands Politi.

- 20) Retten i Lyngby: Furesø Kommune, Gentofte Kommune, Lyngby-Taarbæk Kommune og Rudersdal Kommune.

Retskredsen er omfattet af Nordsjællands Politi.

Kapitel 1. Indledning

- 21) Retten i Glostrup: Albertslund Kommune, Ballerup Kommune, Brøndby Kommune, Gladsaxe Kommune, Glostrup Kommune, Herlev Kommune, Hvidovre Kommune, Høje-Taastrup Kommune, Ishøj Kommune, Rødovre Kommune og Vallensbæk Kommune.
Retskredsen er omfattet af Københavns Vestegns Politi.
- 22) Retten på Frederiksberg: Frederiksberg Kommune, Bispebjerg-Brønshøj Provsti, Valby-Vanløse Provsti og Sydhavn Sogn.
Retskredsen er omfattet af Københavns Politi.
- 23) Københavns Byret: Dragør Kommune, den del af Københavns Kommune, der ikke er henlagt til retten på Frederiksberg, og Tårnby Kommune.
Retskredsen er omfattet af Københavns Politi.

1 retskreds på Bornholm

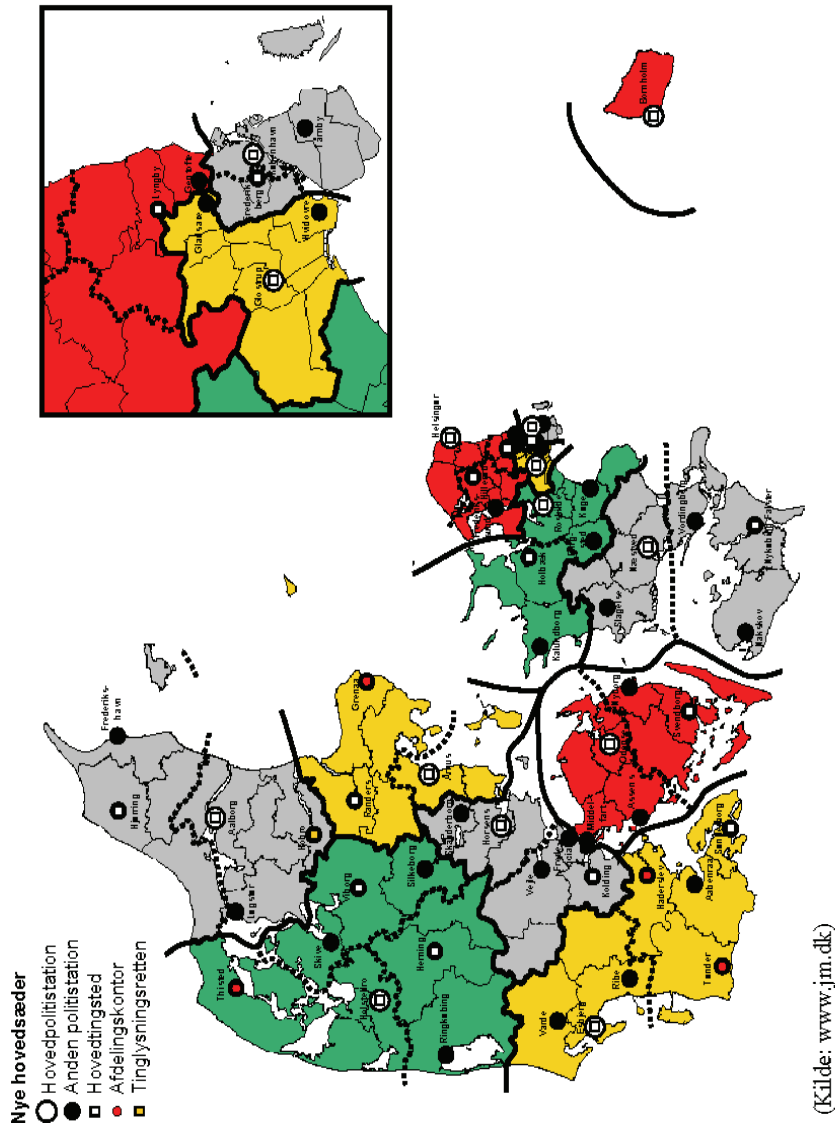
- 24) Retten på Bornholm (med hovedtingsted i Rønne): Bornholms Kommune og Christiansø (Ertholmene).
Retskredsen er omfattet af Bornholms Politi.

På domstolenes hjemmeside www.domstol.dk findes en søgefunktion, der giver mulighed for at indtaste en adresse og få oplyst, hvilken retskreds den pågældende adresse hører under.

Justitsministeren kan administrativt ændre i politikredsene og retskredsene områder, medmindre ændringen indebærer, at der oprettes eller nedlægges en politikreds eller retskreds.⁷ Der kan om de nye politikredse og retskredse i øvrigt henvises til kapitel 4.1 og 12.3 nedenfor.

7. Retsplejelovens § 9, stk. 1, 2. pkt., og § 110, stk. 1. Hvis der ændres i politi- eller retskredsene, vil Justitsministeriet udstede en samlet fortegnelse over politi- og retskredsene med angivelse af området for hver kreds.

1.3. De nye politi- og retskredse

Afsnit I

Politireformen

Oversigt over og baggrunden for politireformen

2.1. Oversigt over politireformen¹

Politireformen går ud på at gennemføre en reform af politiets ledelsesstruktur mv., af politikredsstrukturen og af reglerne om politiets samarbejde med lokalsamfundet, og i tilknytning hertil gennemføres nyordninger for politiet og anklagemyndigheden på en række andre områder. Politireformen bygger i meget vidt omfang på anbefalingerne i Visionsudvalgets rapport fra maj 2005 om fremtidens politi. Hovedpunkterne i Visionsudvalgets overvejelser og forslag er beskrevet nedenfor i kapitel 2.3.

Den samlede politireform indeholder følgende hovedelementer:

Ledelse og styring af politiet og anklagemyndigheden: Politiets specielle flerstrengede ledelsesstruktur, er ændret, så der er etableret en sædvanlig »direktoratsmodel«, hvor der som udgangspunkt er et sædvanligt administrativt over-/underordningsforhold mellem justitsministeren, rigspolitichefen og politidirektørerne (for cheferne for de nye politikredse). Rigspolitichefen får dermed flere faglige beføjelser, mens politidirektørerne får flere forvaltningsmæssige og administrative beføjelser. Herudover sker der en nyordning af anklagemyndighedens administrative forhold mv.

Større politikredse: De hidtidige 54 politikredse er sammenlagt til 12 politikredse, jf. kapitel 1.3 ovenfor. Det er med reformen udgangspunktet, at de eksisterende tjenestesteder (politistationer mv.) opretholdes, selv om kredsstrukturen ændres.

1. Der henvises til pkt. 1 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kapitel 2. Oversigt over og baggrunden for politireformen

Politikredsens organisation: Der er etableret en enstrengt politimyndighed, hvor opdelingen mellem ordens- og kriminalpoliti er ophævet. Der vil bl.a. blive etableret et styrket lokalpoliti i de nye politikredse.

Politiets beredskab (døgnvagtjeneste): Politiets beredskab (døgnvagtjeneste) vil blive moderniseret med henblik på at opnå en mere effektiv tilrettelæggelse, der kan sikre hurtig responstid (dvs. den tid, der går fra anmodningen om politibistand, og til politiet når frem) overalt i landet.

Politiets kontakt med lokalsamfundet: Som led i videreførelsen og styrkelsen af politiets kontakt og samarbejde med lokalsamfundet er de nuværende lokalnævn erstattet af et kredsråd for hver af de nye politikredse. Kredsrådet er det centrale kontaktforum for politidirektøren og borgmestrene for kommunerne i politikredsen, og politidirektøren skal bl.a. hvert år udarbejde en bred lokal samarbejdsplan, som drøftes i kredsrådet og offentliggøres. Efter politidirektørernes nærmere bestemmelse etableres der endvidere lokale samarbejdsfora (»lokalråd«) i de enkelte kommuner med repræsentanter for politiet, kommunen og det øvrige lokalsamfund. Disse »lokalråd« vil have nærmere bestemte opgaver navnlig med hensyn til at drøfte den kriminalitetsbekæmpende og kriminalpræventive indsats i lokalområdet – herunder i tilknytning til SSP-samarbejdet.

SSP-samarbejdet er blevet forankret i retsplejeloven, så det udtrykkeligt af loven fremgår, at politidirektørerne skal virke for at etablere et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og hver enkelt kommune i politikredsen, herunder med deltagelse af skoler og sociale myndigheder (SSP-samarbejdet).

Udflytning af opgaver fra politiet: Visse opgaver uden tilknytning til politiets kerneopgaver vil blive søgt overført fra politiet til andre myndigheder.

Ny teknologi mv.: Der vil ske en markant styrkelse af politiets it-systemer mv. og en fortsat udvikling af nye teknologiske redskaber for politiet.

Politiets personale- og ledelsespolitik: Der vil ske en modernisering af politiets personale- og ledelsespolitik bl.a. med fokus på at styrke specialistkompetencer i politiet og på generelle ledelseskompetencer ved ansættelse og uddannelse af ledere på alle niveauer.

Politiets uddannelse: Med henblik på at styrke politiets uddannelse og kompetenceudvikling og at tilnærme den det almindelige uddannelsessystem, er der nedsat bredt sammensatte arbejdsgrupper, der skal udarbejde et oplæg til en reform af politiets uddannelse.

2.2. Den hidtidige ordning af dansk politi²

2.2.1. Ledelse og styring af politiet og anklagemyndigheden

Den ordning for politiets organisation mv., som var gældende indtil den 1. januar 2007, stammede i det væsentlige fra 1938, hvor man overgik fra kommunale politikorps kombineret med et statsligt kriminalpoliti til et rent statsligt enhedspoliti.³ Man overvejede dengang flere forskellige modeller for ledelse og styring af politiet – bl.a. en model med oprettelse af et generaldirektorat under justitsministeren og en model, hvor politimestrene (i København politidirektøren) i alle forhold refererede direkte til justitsministeren.⁴ Man fandt imidlertid, at den model, som var blevet etableret for det hidtidige statslige kriminalpoliti, også ville være den mest hensigtsmæssige for det nye statslige enhedspoliti. Denne ordning indebar, at justitsministeren skulle være politiets øverste foresatte, mens rigspolitichefembedet skulle være en næsten rent administrativ myndighed under justitsministeren med en række nærmere bestemte opgaver og beføjelser over for politimestrene, som var fastlagt direkte i retsplejeloven (lovens kapitel 11).

Bestemmelserne i retsplejelovens kapitel 11 blev i vidt omfang nyaffattet i 1954,⁵ og samtidig blev ansvaret for regnskabsførelsen vedrørende udgifterne til politivæsenet samlet hos rigspolitichefen, der bl.a. også fik beføjelse til at føre tilsyn med politimestrenes (politidirektørens) almindelige tilrettelæggelse af politiets arbejde. Den grundlæggende model for fordelingen af ansvar og kompetence blev imidlertid ikke ændret. Efter 1954 blev der gennemført nogle mindre lovændringer, men der skete ikke ændringer af den grundlæggende ordning vedrørende ledelsen af dansk politi.

Den hidtidige ordning byggede således ikke på et sædvanligt enstrengt over-/underordningsforhold mellem de involverede myndigheder (hvor rigspolitichefen i givet fald – under ansvar over for justitsministeren – ville være almindelig overordnet myndighed i forhold til politikredsene), men i vidt omfang på en særlig lovbestemt fordeling af ansvar og kompetence.

Justitsministeren har – både før og efter politireformen – det overordnede ansvar for politiet og er politiets øverste foresatte. Justitsministeren har som den overordnede myndighed en almindelig instruktionsbeføjelse i forhold til politiet. Justitsministeren kan give både rigspolitichefen og politimestrene konkrete og generelle tjenestebefalinger (ordrer) om udførelsen af deres op-

2. Der henvises til pkt. 2.1 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

3. Lov nr. 166 af 18. maj 1937 om politiets og arrestvæsenets ordning mv.

4. Folketingstidende 1935-36, tillæg A, spalte 3779 ff.

5. Lov nr. 205 af 11. juni 1954.

Kapitel 2. Oversigt over og baggrunden for politireformen

gaver (dvs. både vedrørende løsningen af konkrete politiopgaver og f.eks. den generelle arbejdstilrettelæggelse mv. i politikredsen). Rigspolitichefens og politimestrenes konkrete afgørelser om politimæssige spørgsmål kunne tidligere som udgangspunkt påklages til justitsministeren. I praksis var justitsministeren dog meget tilbageholdende med at gribe ind i den konkrete varetagelse af de politimæssige opgaver i den enkelte politikreds.

Justitsministeriet varetog personalesager (ansættelse, forflyttelse, afskedigelse mv.) vedrørende jurister ansat i politiet og anklagemyndigheden – dvs. alle politimestre, vicepolitimestre, politiadvokater, politiassessorer og politifuldmægtige samt juristerne hos statsadvokaterne og rigsadvokaten. Justitsministeriet varetog tillige sager om uansøgt afskedigelse af tjenestemandsansat personale i politiet.⁶

Justitsministeriet varetog endvidere de løbende forhandlinger om bevillinger til politiet og havde det overordnede bevillingsmæssige ansvar.

Rigspolitichefen varetog navnlig de administrative ledelsesopgaver, som fremgik direkte af retsplejeloven. Herudover varetog rigspolitichefen visse beføjelser efter bemyndigelse fra justitsministeren. Rigspolitichefen havde kun selvstændige operative beføjelser på nogle få, afgrænsede områder (Politiets Efterretningstjeneste og udlændingeområdet, som begge var udtrykkelig nævnt i retsplejeloven). Rigspolitichefen var endvidere af justitsministeren bemyndiget til at stå for en særlig styregruppe med henblik på at styrke koordineringen af den politimæssige indsats mod grænseoverskridende, organiseret kriminalitet, herunder rockerkriminalitet og bande-kriminalitet.

Rigspolitichefen førte tilsyn med politimestrenes almindelige tilrettelæggelse af politiets arbejde i politikredsen og kunne fastsætte almindelige bestemmelser herom. Rigspolitichefen kunne alene give generelle retningslinjer for alle politikredse. Hvis rigspolitichefen fandt, at tilrettelæggelsen af arbejdet i en bestemt politikreds var uhensigtsmæssig, havde rigspolitichefen ikke kompetence til at gribe ind. Rigspolitichefen var således ikke almindelig overordnet myndighed i forhold til politimestrene for så vidt angår politifaglige spørgsmål i den enkelte kreds, f.eks. vedrørende tilrettelæggelsen og omfanget af den lokale patruljering. I sådanne spørgsmål refererede politimestrene direkte til Justitsministeriet, og rigspolitichefen var som udgangspunkt ikke klageinstans i forhold til politimestrenes konkrete politimæssige afgørelser.

6. Efter tjenestemandslovens § 26, stk. 2, kan uansøgt afsked af tjenestemænd kun foretages af den pågældende minister.

2.2. Den hidtidige ordning af dansk politi

Rigspolitichefen var central ansættelsesmyndighed for polititjenestemænd og kontorpersonale mv. i alle politikredse, hvorimod politiets jurister som nævnt ovenfor blev ansat af Justitsministeriet. Rigspolitichefen varetog den daglige personaleforvaltning vedrørende det politiuddannede og kontoruddannede personale i politiet – både lokalt og centralt – og vedrørende den del af politiets akademiske personale, der ikke er jurister. Rigspolitichefen varetog således som udgangspunkt alle ansættelser, forfremmelser, omflytninger mv., men politimestrene var dog tillagt en vis begrænset adgang til at ansætte kontorpersonale lokalt i politikredsene. Sager om afskedigelse af personale, der ikke er tjenestemandsansat, blev behandlet af rigspolitichefen i første instans, mens sager om afskedigelse af tjenestemænd som ovenfor nævnt blev behandlet af Justitsministeriet.

Rigspolitichefen varetog anlægsopgaverne vedrørende politiet og havde ansvaret for politiets udrustning og kontorhold. Rigspolitichefen administrerede også it-systemerne og politiets uddannelse, herunder Politiskolen.

Rigspolitichefen varetog den samlede økonomiforvaltning for politiet. Som led i økonomiforvaltningen administrerede rigspolitichefen politikredsenes bevillinger og desuden den overordnede anklagemyndigheds bevillinger. Med lønadministrationen og den øvrige økonomi- og materieforvaltning administrerede rigspolitichefen i 2005 ca. 93 pct. af politiets og anklagemyndighedens samlede driftsudgifter.

Rigspolitichefen ydede i et vist omfang politifaglig bistand til politikredsenes opgaveløsning. Denne bistand blev i det daglige navnlig ydet af en færdselsafdeling og en politiafdeling i Rigspolitiet med bl.a. Kriminalteknisk Afdeling og Rejsehold samt Det Nationale Efterforskningsstøttecenter (NEC).⁷ I det omfang disse centrale enheder assisterede i en politikreds – f.eks. hvis Rejseholdet bistod i forbindelse med en drabssag – blev dette arbejde udført på den stedlige politimesters ansvar. De centrale enheder havde således ingen selvstændige operative beføjelser i forbindelse med den mandskabsmæssige bistand til operativt arbejde i en politikreds.

Herudover var der fastsat regler om, at rigspolitichefen var leder af en særlig aktionsstyrke, der løser visse specialopgaver som f.eks. ved gidseltagning. Endvidere førte rigspolitichefen tilsyn med politihundetjenesten og havde til opgave at være centralt forbindelsesled mellem politiet og andre myndigheder, f.eks. forsvaret og det civile beredskab.

7. I 2006 – uafhængigt af politireformen – blev dele af NEC overført til Politiets Efterretningstjeneste.

Kapitel 2. Oversigt over og baggrunden for politireformen

Efter bemyndigelse fra justitsministeren havde rigspolitichefen endvidere fastsat regler om assistance mellem politikredsene. Efter disse regler var landet inddelt i syv politiregioner, og der var i hver politiregion beskikket en regionspolitileder blandt politimestrene i regionen. Hvis der i en politikreds opstod en politiopgave, som krævede indsats af en større samlet politistyrke, end politikredsen selv rådede over, kunne politikredsen anmode regionspolitilederen om bistand. Hvis der var behov for bistand fra en anden politiregion, skulle anmodningen om bistand rettes til rigspolitichefen.

Politimestrene (i København har chefen for politikredsen af historiske grunde haft titlen politidirektør) havde den selvstændige ledelse af kredsens politi og ansvaret for, at de opgaver, der påhvilede politiet, blev udført. Politimesteren havde det faglige ansvar for politibetjeningen i den enkelte kreds og refererede i forhold til de politifaglige opgaver direkte til justitsministeren, der dog som nævnt ovenfor i praksis var tilbageholdende med at gribe ind i politikredsenes håndtering af en konkret politiopgave.

Politimestrene havde meget begrænsede ledelsesmæssige beføjelser i forhold til kredsens økonomi og personale. Ansvar for politiets økonomi og personale hørte som nævnt ovenfor i det væsentlige under rigspolitichefen, der omvendt ikke havde beføjelser til at gribe ind over for den enkelte politikreds' udførelse af politiarbejdet.

Inden for personalenormativer, som var fastsat centralt af rigspolitichefen og Justitsministeriet for henholdsvis polititjenestemænd, kontorphonale og jurister mv., fastlagde politimesteren bl.a., hvilke personaleressourcer der skulle anvendes ved patruljering, nærpolti mv. i kredsen. Politikredsenes personale blev imidlertid ikke ansat af politimesteren, men af henholdsvis rigspolitichefen (polititjenestemænd og kontorphonale mv.) og Justitsministeriet (jurister). Der var dog som nævnt ovenfor en vis begrænset adgang til at ansætte kontorphonale lokalt i politikredsenes.

Langt hovedparten af politiets og anklagemyndighedens lønmidler blev administreret centralt, jf. ovenfor. Ud af politiets og anklagemyndighedens samlede lønsum på ca. 5,5 mia. kr. årligt var i 2005 knap 200 mio. kr. uddelegeret til politikredsenes til variable lønandele (natpenge, søn- og helligdagsbetaling mv.).

Navnlig af historiske årsager var kredsens politimæssige funktioner normalt delt mellem et ordenspoliti, som blev ledet af en (chef)politiinspektør, og et kriminalpoliti, som blev ledet af en (chef)kriminalinspektør. Under ordenspolitiet hørte navnlig ansvaret for politikredsenes beredskab (døgnvagt-tjenesten), der varetog politiets udrykningskrævende opgaver, patruljering mv., politikredsenes nærpolti mv. samt forskellige specialafdelinger som f.eks. hundepatruljer mv. Kriminalpolitiet varetog hovedparten af politiets

2.2. Den hidtidige ordning af dansk politi

efterforskningsopgaver, men der lå normalt også visse efterforskningsopgaver i ordenspolitiet, f.eks. vedrørende visse mindre straffelovsovertrædelser og visse overtrædelser af regler uden for straffeloven (f.eks. færdselsloven).

Under politimesteren var der normalt også en (chef)kontorleder med ansvaret for politikredsens administrative funktioner, f.eks. opgaver vedrørende journalisering, arkivvæsen, regnskab mv.

Politimesteren var ud over at være chef for det lokale politi også chef for politikredsens anklagemyndighed og refererede i den egenskab til den regionale statsadvokat og rigsadvokaten. Anklagemyndigheden er den myndighed, der tager stilling til, om der er grundlag for at føre en straffesag ved domstolene, og som i givet fald fører sagen i retten. Anklagemyndigheden har efter retsplejeloven til opgave i forbindelse med politiet at forfølge forbrydelser og herunder varetage udførelsen af straffesager ved domstolene. Anklagemyndigheden skal sikre, at skyldige drages til ansvar, og at uskyldige ikke strafforfølges, og anklagemyndigheden forestår den juridiske kontrol (legalitetskontrollen) med politiets virksomhed inden for strafferetsplejen (efterforskning mv. af forbrydelser).⁸

Justitsministeren er (både før og efter politireformen) den øverste ansvarlige for anklagemyndigheden, mens rigsadvokaten som den øverste offentlige anklager – under ansvar over for justitsministeren – har det overordnede faglige ansvar for anklagemyndighedens virksomhed og bl.a. fører tilsyn med anklagemyndigheden. Der findes under Rigsadvokaten 6 regionale statsadvokater, der hver dækker et antal politikredse. Statsadvokaterne har ansvaret for at føre straffesager ved landsretterne og fører tilsyn med politikredsens behandling af straffesager og kan fastsætte bestemmelser om udførelse af deres opgaver og kan give pålæg vedrørende behandlingen af konkrete straffesager. Herudover er der udpeget en statsadvokat for særlig økonomisk kriminalitet («Bagmandspolitiet») og en statsadvokat for særlige internationale straffesager.

Anklagemyndighedens udgifter afholdes af samme finanslovsbevilling som politiets. Der fastsættes således én samlet bevilling til politiet og anklagemyndigheden på finansloven. Før politireformen blev bevillingen administreret af rigspolitichefen, og der blev ikke udarbejdet et særskilt budget eller regnskab for anklagemyndigheden. Den samlede bevilling for politiet og anklagemyndigheden fastsættes normalt ved politiske flerårsaftaler.

Personaleansvaret for anklagemyndighedens politi- og kontorpersonale lå før politireformen hos rigspolitichefen, mens Justitsministeriet havde perso-

8. Retsplejelovens § 96, som ikke er ændret i forbindelse med politireformen.

naleansvaret for det samlede juridiske personale i departementet, Civilstyrelsen mv., politiet og anklagemyndigheden. Det juridiske personale i kriminalforsorgen blev administreret af Direktoratet for Kriminalforsorgen. Det juridiske personale ved domstolene administreres både før og efter politireformen af Domstolsstyrelsen, som er en selvstændig statsinstitution.

2.2.2. Politikredsstrukturen

Danmark var indtil den 1. januar 2007 inddelt i 54 politikredse. Herudover udgjorde – og udgør fortsat – Grønland og Færøerne hver sin politikreds. Politikredsinddelingen blev senest ændret i 1973 i forbindelse med strukturreformen på det kommunale område i 1970.

Arealmæssigt varierede politikredsene fra Herning politikreds med ca. 1.806 km² til Frederiksberg politikreds med ca. 9 km² og befolkningsmæssigt fra Kalundborg politikreds med ca. 33.000 indbyggere til Københavns politikreds med ca. 500.000 indbyggere. For så vidt angår personalestørrelsen varierede politikredsene fra Løgstør og Middelfart politikredse med et samlet personaletal på ca. 60 årsværk⁹ til Københavns politikreds med ca. 2.500 årsværk. 20 politikredse havde i 2005 et personaletal på under 100 årsværk, mens 23 politikredse havde et personaletal på 100-200 årsværk.

2.2.3. Politiets kontakt med lokalsamfundet

I hver af de hidtidige 54 politikredse var der oprettet et lokalnævn vedrørende politiets virksomhed. Lokalnævnsordningen afløste i 1973 de tidligere politiråd som den formelle ramme om samarbejdet mellem politi og kommuner i lokalområdet. De nærmere regler for lokalnævnenes sammensætning og opgaver fremgik af retsplejeloven. Tidligere havde lokalnævnene også til opgave at behandle klager over politipersonalets adfærd under udførelsen af tjenesten. Behandlingen af sådanne klager (adfærdsklager) har imidlertid siden 1. januar 1996 hørt under de regionale statsadvokater og politiklagenævnene.¹⁰

Lokalnævnene bestod af den lokale politimester (i København politidirektøren) og to medlemmer valgt af og blandt politikredsens politipersonale. Herudover bestod nævnet af mindst 4 kommunale medlemmer – som udgangspunkt borgmestrene – fra de kommuner, som politikredsen omfattede. Antallet af kommunale medlemmer var fastsat, så de befolkningsmæssigt større kommuner havde flere repræsentanter end kommuner med et mindre

9. »Årsværk« er antal ansatte omregnet til fuldtidsstillinger.

10. Disse sager behandles efter reglerne i retsplejelovens kapitel 93 b-d.

2.3. Grundlaget og baggrunden for politireformen

befolkningsgrundlag. Lokalnævnets formand og næstformand blev valgt blandt de kommunale medlemmer.

Politimesteren skulle holde nævnet underrettet om spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed i kredsen og politikredsens organisation. Efter anmodning af et medlem skulle politimesteren give nævnet oplysning om andre spørgsmål vedrørende politiets virksomhed og politikredsens organisation. Ethvert medlem kunne forlange, at spørgsmål af fælles interesse for politiet og kommunalbestyrelserne i politikredsen blev drøftet i nævnet.

Lokalnævnet kunne afgive udtalelse om spørgsmål vedrørende politikredsens almindelige organisation og kunne henstille til politimesteren, at politiet for et begrænset tidsrum særligt skulle lægge vægt på løsningen af bestemte opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden i politikredsen. Lokalnævnet skulle herudover virke for, at befolkningen i kredsen fik oplysning om politiets virksomhed.

Udover det formaliserede samarbejde på ledelsesniveau i lokalnævnet var der i alle politikredse etableret et omfattende formelt og uformelt samarbejde mellem politiet og de lokale myndigheder, lokale institutioner og organisationer og lokale borgergrupper mv. Det lokale kriminalitetsforebyggende arbejde var i næsten alle kommuner forankret i SSP-samarbejdet (et samarbejde mellem skole, socialforvaltning og politi).

2.3. Grundlaget og baggrunden for politireformen¹¹

2.3.1. Den daværende socialdemokratiske regering nedsatte i 1998 Politikommissionen, der skulle overveje politiets fremtidige organisation, herunder inddelingen i politikredse, samt behovet for et nyt samlet lovgrundlag vedrørende politiets virksomhed. Politikommissionen afgav betænkning nr. 1409/2002 om politiets struktur og betænkning nr. 1410/2002 om politilovgivningen.¹² Sidstnævnte betænkning dannede grundlag for politiloven,¹³ der indeholder bestemmelser om politiets formål og virke samt politiets opgaver.

Politikommissionen anførte i betænkning nr. 1409/2002, at vilkårene for politiets arbejde på en række punkter har ændret sig siden den seneste strukturreform i 1970'erne. Det skyldes efter kommissionens opfattelse den demografiske, sociale, kulturelle og teknologiske udvikling i samfundet.

11. Der henvises til pkt. 2.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

12. Betænkningerne kan bl.a. findes på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk.

13. Lov nr. 444 af 9. juni 2004 om politiets virksomhed.

Kapitel 2. Oversigt over og baggrunden for politireformen

Politikkommissionen fandt, at en stor del af de daværende 54 politikredse rent personalemæssigt var for små til fortsat at kunne give befolkningen en god og tidssvarende betjening og foreslog, at antallet af politikredse blev reduceret til 25. Politikkommissionens forslag indebar, at alle politikredse (bortset fra to) ville have mindst 250-300 medarbejdere. Kommissionen bemærkede, at selv kredse af denne størrelse fortsat ikke ville være i stand til at løse alle opgaver selv, idet en række større opgaver fortsat ville kræve assistance fra andre kredse, politiregionen eller rigspolitichefen. Efter Politikkommissionens opfattelse medførte forslaget om færre politikredse ikke, at der var behov for også at gennemføre grundlæggende ændringer af den overordnede ledelsesstruktur i dansk politi, dvs. forholdet mellem Justitsministeriet, rigspolitichefen og politimestrene.

2.3.2. Der blev ikke fremsat lovforslag på grundlag af Politikkommissionens betænkning nr. 1409/2002 om politiets struktur, men justitsministeren nedsatte i 2003 Visionsudvalget vedrørende fremtidens politi med henblik på at tilvejebringe et bredere grundlag for overvejelserne om en samlet reform af dansk politi. Udvalget fik til opgave at vurdere omfanget og karakteren af de samfundsopgaver, som politiet vil skulle løse i de kommende år. Visionsudvalget skulle også overveje, hvordan politiet bør indrettes og ledes for at kunne leve op til de krav, som borgerne med rette bør kunne stille til politiet i et moderne retssamfund. Visionsudvalget blev bredt sammensat med repræsentanter for politiet og anklagemyndigheden, domstolene, kommunerne, erhvervslivet og universiteterne.

Visionsudvalget gennemførte med ekstern konsulentbistand en række undersøgelser og analyser med henblik på at tilvejebringe et udførligt grundlag for udvalgets overvejelser om fremtiden for dansk politi. Der er bl.a. gennemført en borgerundersøgelse blandt mere end 4.000 repræsentativt udvalgte borgere. Der er tale om en spørgeskemaundersøgelse om borgernes krav og forventninger til politiet, herunder til prioriteringen af politiets opgaver. Der er endvidere gennemført en analyse af dansk politi bl.a. baseret på mere end 330 interview med medarbejdere og ledere i dansk politi.

Der er ligeledes gennemført en række detailanalyser. Det drejer sig navnlig om en analyse af styringen af politiet, den nuværende kredsstruktur, opgaver og opgaveplaceringen mv., en analyse af beredskabet i dansk politi sammenlignet med moderne beredskabssystemer i Falck og hos politiet i Tyskland, Holland og Norge og en analyse af grund-, efter- og lederuddannelsen i politiet. Der er også udarbejdet en række kortlægnings- og analyserapporter vedrørende politiets ressourceanvendelse, produktivitet, it-status, sagsproces-

2.3. Grundlaget og baggrunden for politireformen

ser mv. Der er tillige gennemført en sammenlignende beskrivelse og analyse af politiet i Sverige, Norge og England (Wales).

Visionsudvalget offentliggjorde sin rapport om fremtidens politi i maj måned 2005.¹⁴

2.3.3. Visionsudvalget anfører i rapporten, at politiets hidtidige rammer udgør en afgørende barriere for, at politiet kan udnytte sit potentiale optimalt. Der er efter Visionsudvalgets opfattelse behov for en sammenhængende reform af dansk politi med henblik på en markant styrkelse af politiet, så politiet kan løfte fremtidens udfordringer med mest mulig effektivitet og kvalitet. Det er nødvendigt både at forenkle og modernisere politiets overordnede ledelsesstruktur, så den bliver mere tidssvarende, og at skabe langt større, bæredygtige politikredse. Der må således gennemføres både en ledelsesreform og en kredsreform for at opnå en samlet politireform, der hænger sammen.

Efter Visionsudvalgets opfattelse vil en reform af politiets styring og ledelse og af den geografiske struktur styrke borgernes reelle tryghed, idet politiet lokalt vil få de nødvendige ledelsesmæssige rammer og de nødvendige ressourcer til at kunne fastholde og øge den lokale tilstedeværelse og til at sikre et effektivt beredskab med en hurtig responstid i hele landet. Samtidig vil en sådan politireform give mulighed for en decentralisering af opgaver fra rigspolitichefen til politikredse, der vil kunne få reel mulighed for at løse langt de fleste opgaver lokalt, herunder opgaver, som man med den hidtidige struktur har været nødt til at overlade til rigspolitichefen.

Visionsudvalgets rapport indeholder en nærmere beskrivelse af de enkelte forslag og anbefalinger vedrørende de delelementer, der efter udvalgets opfattelse bør indgå i en sammenhængende politireform. Forslagene og anbefalingerne bygger bl.a. på udvalgets analyser af borgernes krav og forventninger til politiet i de kommende år og på udvalgets vurdering af fremtidens udfordringer for politiet som følge af samfundsudviklingen generelt og udviklingen i kriminaliteten.

Visionsudvalget anfører på baggrund af den borgerundersøgelse, der er foretaget, at befolkningen ønsker, at politiet sikrer en reel tryghed, men derimod ikke en politiindsats, der alene er rettet mod at øge den enkeltes oplevelse af tryghed. Man ønsker i første række, at politiet yder en målrettet og professionel indsats for at forebygge, efterforske og opklare forbrydelser. Borgerne efterspørger ikke at møde synligt politi dér, hvor de selv færdes i

14. Visionsudvalgets rapport og de underliggende analyser mv. kan findes på www.fremtidenspoliti.dk.

hverdagen. Tværtimod oplever borgerne ofte, at synet af en patruljevogn i lokalområdet snarere ledsages af bekymringer om, hvad der nu er sket, end af øget tryghed. Der er et klart ønske om, at politiet målretter sin indsats mod de steder og tidspunkter, hvor der erfaringsmæssigt er konkrete problemer og er et faktisk behov for, at politiet er til stede – f.eks. nærpolti i særligt problemfyldte boligområder eller specialpatruljer i værtshus- og diskoteksmiljøet.

Visionsudvalget anfører, at politiet står over for en række nye udfordringer i de kommende år. Det gælder bl.a. udviklingen i kriminalitetsmønstrene, der medfører, at sagerne bliver mere komplekse, og at omfanget af den organiserede kriminalitet må forventes øget. Det gælder også den øgede internationalisering, som bl.a. øger og komplicerer den grænseoverskridende kriminalitet. Visionsudvalget peger desuden på den teknologiske udvikling – herunder udbredelsen af informationsteknologi – som medfører nye redskaber og muligheder for både politiet og de kriminelle. Endvidere har udviklingen efter terrorangrebet på USA den 11. september 2001 skærpet kravene til politiet, som er en central deltager i det samlede terrorberedskab. Udvalget peger bl.a. også på øgede problemer med kriminalitet begået af indvandrere og efterkommere efter indvandrere, herunder bandekriminalitet.¹⁵

2.3.4. Efter Visionsudvalgets opfattelse bør politiets rammer og organisering udformes med udgangspunkt i borgernes krav og forventninger samt i de ovenfor omtalte udfordringer, som politiet må forventes at stå overfor i de kommende år.

Visionsudvalget fremhæver, at det i dag er et grundlæggende ledelsesmæssigt princip, at ansvar og kompetence skal følges ad. Visionsudvalget peger på, at dette princip om parallelitet mellem ansvaret for at udføre en opgave og beføjelsen til at træffe de ledelsesmæssige foranstaltninger, som er nødvendige for at udføre opgaven, ikke følges i den hidtidige ordning: Politimestrene er på den ene side tillagt ansvaret for de politifaglige aktiviteter i politikredsene, men har på den anden side meget begrænsede ledelsesmæssige beføjelser på det administrative område i forhold til kredsenes budget, økonomi og personale mv.

Visionsudvalget finder det utidssvarende, at ledelsen af dansk politi hidtil har været opbygget omkring en delt ledelsesstruktur, hvor politimestrene refererer til henholdsvis justitsministeren eller rigspolicechefen afhængigt af,

15. Visionsudvalgets overvejelser vedrørende borgernes krav og forventninger til politiet og fremtidens udfordringer for politiet er nærmere beskrevet i Visionsudvalgets rapport side 30 ff. og side 48 ff.

2.3. Grundlaget og baggrunden for politireformen

om en sag vedrører de politifaglige opgaver eller kredsens økonomi og personale.

Efter Visionsudvalgets opfattelse er den hidtidige formelle ledelsesstruktur en hindring for, at politiet kan ledes som en moderne organisation. Adskillelsen af ledelsesansvaret for de faglige opgaver og ledelseskompetencerne på det administrative område har medført, at man på en række punkter har set sig nødsaget til at modificere strukturen, så der ikke er overensstemmelse mellem den formelle ledelsesstruktur og de reelle ledelsesforhold. Udvalget anfører, at manglerne ved den hidtidige struktur bl.a. søges afhjulpet med uformel autoritet og ledelse baseret på værdier, samarbejde og motivation (dialogbaseret ledelse). Dette er imidlertid mindre velegnet til at sikre en dynamisk udvikling af organisationen og effektiv mål- og resultatstyring.

På denne baggrund finder Visionsudvalget det nødvendigt med en ændring af politiets hidtidige særegne ledelsesmæssige struktur med henblik på at etablere en mere entydig struktur, der er i overensstemmelse med de principper, som anvendes i stort set alle offentlige og private organisationer i dag.

Visionsudvalget foreslår, at dansk politi fremover organiseres ud fra en ledelsesmodel, hvorefter politiet på lokalt niveau ledes af en politidirektør med ansvar både for politikredsens politifaglige aktiviteter og for politikredsens budget, økonomi og personale mv. Politidirektørerne bør fremover i både faglige og administrative spørgsmål referere til rigspolitichefen, der – under ansvar over for justitsministeren – bør have det overordnede faglige, økonomiske og forvaltningsmæssige ansvar for politiet. Udvalget anfører, at der er tale om at indføre en styringsmodel, som anvendes i en lang række andre statslige myndigheder.

En sådan reform af ledelsesforholdene for dansk politi vil efter udvalgets opfattelse have karakter af en »normalisering« af politiet set i forhold til nutidens målsætninger for styring og ledelse i offentlige institutioner og i private virksomheder. Ledelsesstrukturen vil også komme til at svare til den måde, man leder politiet på i lande som f.eks. Norge og Sverige.

En ny enstrengt ledelsesstruktur vil efter udvalgets opfattelse skabe et mere effektivt politi med reelle decentrale kompetencer i politikredsene og ledelsesmæssig forankring hos rigspolitichefen. Ledelsesreformen vil kunne sikre en samlet overordnet styring af politiet, som er nødvendig for at følge op på målene for og kravene til dansk politi, og ledelsesreformen vil sammen med en reform af politikredsstrukturen kunne give mulighed for en reel decentral beslutningskompetence, som er nødvendig for, at målene og kravene til politiet kan opfyldes ensartet i hele landet.

Politidirektørerne for de enkelte politikredse i en ny kredsstruktur med færre, men større kredse deltage i en overordnet »koncernledelse« for politiet.

Kapitel 2. Oversigt over og baggrunden for politireformen

Visionsudvalget finder, at der er behov for en effektiv koncernstyring af politiet, hvor rigspolitichefen og samtlige politidirektører overordnet koordinerer politiets samlede indsats i hele landet.

Politidirektøerne bør efter Visionsudvalgets opfattelse ligesom i Norge og Sverige ansættes på åremål med mulighed for forlængelse. Politidirektøerne bør endvidere indgå resultatkontrakter med rigspolitichefen.

Som anført ovenfor bør beføjelserne i forhold til politikredsens budget, personale mv. efter Visionsudvalgets opfattelse i videst muligt omfang decentraliseres fra rigspolitichefen til politidirektøerne. Det bør efter udvalgets opfattelse være udgangspunktet, at den enkelte politidirektør selv har ansvaret for politikredsens personale, herunder for ansættelse af kredsens medarbejdere. Et overordnet hensyn til at sikre et ledelsesmæssigt helhedsperspektiv medfører dog, at der må sikres en central beføjelse til at udnævne politiets ledere på et vist højere niveau.

Politidirektøren bør have adgang til at sammensætte politikredsens personale på den måde, han eller hun finder mest hensigtsmæssig. Politikredsen vil dermed kunne bemandes med de personalegrupper, der behøves for at kunne løfte kredsens opgaver bedst muligt. Der bør være bedre muligheder for at sikre nødvendige specialkompetencer i kredsen i form af f.eks. it-specialister, revisorer eller specialuddannede efterforskere.

Ved udviklingen af en model for at forankre personaleforvaltningen hos politidirektøerne må der samtidig gøres op med de centralt fastsatte personalenormativer, som har begrænset politimestrenes indflydelse på omfanget og sammensætningen af det personale, de er chefer for. Modellen bør som nævnt sikre, at den enkelte politidirektør inden for de givne bevillingsmæssige rammer selv kan bestemme sammensætningen og størrelsen af de enkelte personalegrupper. Modellen bør samtidig sikre politidirektøerne bedre muligheder for at anvende sædvanlige ledelsesinstrumenter i form af efter- og videreuddannelse, tillæg mv.

I forhold til økonomi- og materielforvaltningen bør politidirektøren ligesom andre offentlige myndigheder have et selvstændigt økonomistyringsansvar i forhold til den bevilling, der tildeles. Politidirektøren skal kunne prioritere og disponere inden for bevillingen, herunder prioritere ressourcerne i overensstemmelse med de målsætninger, der indgår i en resultatkontrakt med rigspolitichefen, eller som er fastsat politisk i politiets flerårsaftale mv.

Justitsministerens formelle ledelseskompetencer i forhold til politimestrene bør som nævnt ovenfor efter Visionsudvalgets opfattelse overføres til rigspolitichefen, så rigspolitichefen ud over det økonomiske og forvaltningsmæssige ansvar også får et overordnet fagligt ansvar for politiet. Rigspolitichefen bør således – under ansvar over for justitsministeren – have kompe-

2.3. Grundlaget og baggrunden for politireformen

tence til at udstede retningslinjer for og give pålæg om politiets virksomhed også på det faglige område.

Der vil efter Visionsudvalgets opfattelse også efter den foreslåede politireform være behov for, at rigspolitichefen varetager visse specialiserede opgaver og støttefunktioner, der forudsætter helt særlige specialkompetencer og en rutine og ekspertise, som det ikke vil være muligt at oparbejde og vedligeholde i alle politikredse, f.eks. særlige kriminaltekniske metoder. Rigspolitichefen bør endvidere fortsat varetage de fælles servicefunktioner inden for personaleadministration, økonomiadministration, it og data (herunder analyse, statistik mv.). Rigspolitichefens opgaver på dette område bør generelt være at understøtte kredsene med service og fastlægge fælles standarder og retningslinjer.

Rigspolitichefen skal også fortsat have visse opgaver i forhold til rammeaftaler om indkøb, udvikling af regler og standarder for materiel og udstyr, fælles styring af økonomisystemer mv. Rigspolitichefen bør også fortsat stå for den »infrastruktur«, som er fælles for hele politiet, herunder varetage systemudvikling, drift og vedligeholdelse af de centrale datasystemer og kommunikationssystemer. Bygningsadministrationen bør efter Visionsudvalgets opfattelse overgå til Slots- og Ejendomsstyrelsen, som varetager denne opgave i staten.¹⁶

2.3.5. Efter Visionsudvalgets opfattelse er det væsentligt at sikre, at den enkelte politikreds personalemæssigt, teknologisk og organisatorisk har mulighed for at løse sine opgaver på et højt fagligt niveau uden at være afhængig af bistand udefra. Det er en forudsætning for den ovenfor beskrevne ledelsesreform, og det er samtidig en forudsætning for at opnå en reel decentralisering inden for politiet.

De hidtidige politikredse er efter Visionsudvalgets opfattelse for små til selv at kunne sikre en høj faglig kvalitet og rationel ressourceudnyttelse. Der til kommer, at de personale- og ressourcemæssigt meget uensartede politikredse medfører, at kvaliteten af politibetjeningen afhænger af, hvilken politikreds man tilfældigvis bor i.

Efter Visionsudvalgets opfattelse forudsætter reel decentralisering, at det er muligt at give politidirektørerne mere reel beslutningskompetence, og

16. Visionsudvalgets overvejelser vedrørende en reform af ledelsen af dansk politi og det nærmere indhold af en sådan ledelsesreform er nærmere beskrevet i Visionsudvalgets rapport side 92 ff. Visionsudvalget har også drøftet den administrative styring og ledelse af anklagemyndighedens økonomi, personale mv., jf. Visionsudvalgets rapport side 140 ff. og pkt. 3.2.1.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

uddelegering af beslutningskompetence vedrørende de politimæssige opgaver og politikredsens økonomi og personale mv. kan kun ske til enheder, som har de fornødne ressourcer til at løfte opgaverne. De hidtidige politikredse har efter udvalgets opfattelse ikke den nødvendige faglige og ressourcemæssige bæredygtighed til at sikre, at alle politiets opgaver kan løses optimalt. Mange af de hidtidige politikredse kan således ikke på egen hånd løse mere komplicerede eller omfattende sager, og de mindste politikredse kan kun håndtere de mere rutineprægede opgaver. Kredsene må derfor hente assistance fra andre kredse eller fra Rigspolitiet, når der opstår situationer, som ligger ud over det mere dagligdags. Politikredsens behov for assistance udefra har bl.a. gjort det nødvendigt at etablere et ekstra »mellemlag« i form af syv politiregioner.

Visionsudvalget bemærker også, at mange af de hidtidige politikredse ikke i alle døgnets timer er i stand til at reagere på bare to hastende opgaver på samme tid uden at få assistance fra en anden politikreds, idet der på visse tidspunkter af døgnet kun indgår én aktiv patruljevogn (med to betjente) i beredskabet. Indtræffer der således f.eks. værtshusuroligheder og et færdselsuheld med personskaade på samme tid, vil en række af de hidtidige mindre politikredse kun kunne løse begge opgaver ved enten at få hjælp fra en anden politikreds eller ved at indkalde yderligere personale. Begge løsninger vil ofte forlænge den tid, der går, før politiet kommer til stede (responstid).

Efter Visionsudvalgets opfattelse vil den hidtidige politikredsinddeling uundgåeligt medføre en tiltagende centralisering i politiet i årene fremover. I takt med, at fremtidens udfordringer øger kravene til politiet, vil det blive nødvendigt at løfte flere og flere opgaver ud af politikredsene og forankre dem hos Rigspolitiet. Hvis denne udvikling skal vendes, er det efter udvalgets opfattelse nødvendigt at gøre politikredsene meget større.

Visionsudvalget bemærker i den forbindelse, at forestillinger om, at jo mindre politikredse, desto mere decentral opgaveløsning, er en illusion. For en umiddelbar betragtning kan et politi med mange små politikredse måske forekomme tæt på borgerne, men hvis disse politikredse ikke er fagligt og ressourcemæssigt bæredygtige – og derfor i praksis ikke kan løse opgaverne lokalt – er denne tilsyneladende nærhed uden værdi for borgerne.

Visionsudvalget er opmærksom på, at tanken om større politikredse ofte støder mod en frygt for, at det vil svække den lokale forankring, at politiet vil miste kontakten til lokalsamfundet, og at borgernes opfattelse af tryghed vil lide skade. Visionsudvalget anfører hertil, at den nærhed fra politiets side, som har betydning for borgerne, ikke afhænger af politistationers placering, rutinemæssig patruljering eller organisatoriske kredsgrænser. Det afgørende er derimod, at politikredsene har et tilfredsstillende beredskab og kommer hurtigt til stede, når der er behov for det, samt er i stand til at løse opgaverne

2.3. Grundlaget og baggrunden for politireformen

på egen hånd med høj faglig kvalitet. F.eks. er det for en borger, der ringer til politiet, fordi der er et indbrud i gang, ikke afgørende, om politistationen – som den vagthavende ikke kan forlade – ligger 20 km eller 200 m væk. Det afgørende er, om der er en disponibel patruljevogn i nærheden.

Visionsudvalget bemærker, at det ofte anføres som et argument imod større politikredse, at politiet ikke vil kunne nå hurtigt nok ud til yderområderne, hvis der sker noget akut. I et moderne politiberedskab skal patruljevognene imidlertid være »på hjul« rundt omkring i hele politikredsen, og ikke stå på politistationen. Afgørende for en hurtig responstid også i kredsens yderområder er derfor efter Visionsudvalgets opfattelse ikke politistationernes placering, men at beredskabet er tilrettelagt effektivt og fleksibelt med dækning af hele politikredsens geografiske område. Desuden vil større politikredse ikke medføre, at politiets lokale tilstedeværelse ud over hovedstationerne skal ophøre.

En politikreds vil efter Visionsudvalgets opfattelse først være bæredygtig i den nævnte forstand, når den har et befolkningsgrundlag på 400.000 indbyggere og et samlet personaletal i kredsens på 7-800 medarbejdere. Visionsudvalget har ved denne vurdering bl.a. lagt vægt på erfaringerne fra udlandet, herunder fra Norge og Sverige.

Visionsudvalget fremhæver, at arealet af en politikreds ikke i sig selv er relevant for politikredsens bæredygtighed og dermed kvaliteten af den polititbetjening, der kan leveres. Det er efter Visionsudvalgets opfattelse en fejlslutning, at arealmæssigt store politikredse vil give tyndt befolkede områder en dårligere polititbetjening. Tværtimod vil det efter Visionsudvalgets opfattelse give borgerne i tyndt befolkede områder en dårligere polititbetjening, hvis politikredsene i disse områder arealmæssigt er for små til at sikre det nødvendige befolkningsgrundlag og en ressourcetildeling, der giver mulighed for at tilrettelægge et effektivt beredskab, herunder navnlig ved brug af ny teknologi og ved at sikre en stor og fleksibel kørende patruljering.

På denne baggrund anbefaler Visionsudvalget, at landet fremover inddeles i 10-12 politikredse med et ensartet befolkningsgrundlag. Det vil efter udvalgets opfattelse skabe mulighed for både at skabe en effektiv ledelse og styring og et moderne it-understøttet beredskab og at fastholde og udbygge politiets kontakter med lokalsamfundet. Udvalget bemærker, at en modernisering af beredskabet også vil kunne frigøre ressourcer bl.a. fra vagthavendefunktioner, som kan bruges til at styrke den egentlige politiindsats.

Efter Visionsudvalgets opfattelse bør politikredsinddelingen også efter kommunalreformen følge kommunegrænserne, så ingen kommuner hører under flere politikredse. Også efter ikrafttrædelsen af kommunalreformen med væsentligt større kommuner vil der være behov for et tæt samarbejde

mellem politiet og kommunerne, f.eks. SSP-samarbejdet og tværgående arbejdsgrupper f.eks. vedrørende bekæmpelse af rockerkriminalitet og indsats mod børnemishandling mv. Derimod er det efter udvalgets opfattelse ikke nødvendigt, at politikredsenes grænser kommer til at følge de nye regioners grænser.¹⁷

2.3.6. Visionsudvalget anfører, at den foreslåede samlede politireform yderligere vil øge kravene til god ledelse i politiet. Der bør derfor som led i reformen gennemføres en modernisering af politiets ledelsespolitik, så der lægges øget vægt på generelle ledelseskompetencer og personlige egenskaber ved rekruttering af politiets ledere på alle niveauer. Endvidere bør det hidtidige krav om juridisk kandidateksamen for politiets øverste ledelse ophæves, så der ved besættelse af de øverste lederstillinger i politiet kan foretages en samlet vurdering af den pågældendes faglige, ledelsesmæssige og personlige kvalifikationer.

Herudover finder Visionsudvalget, at der som led i politireformen bør gennemføres en modernisering af politiets personalepolitik, navnlig med henblik på at styrke udviklingen af specialistkompetencer inden for politiet. Der bør være bedre muligheder for at tilbyde politiets medarbejdere relevante kompetenceudviklingsforløb.

Visionsudvalget anbefaler, at der også gennemføres en reform af politiets uddannelse. De øgede krav til politiet skaber efter udvalgets behov for at revidere politiets grunduddannelse med henblik på at opnå et generelt kompetenceløft. Uddannelsen bør tilnærmes det øvrige uddannelsessystem. Der bør endvidere sikres bedre muligheder for kvalificerede efteruddannelsesforløb vedrørende både politimæssige og mere almene kompetencer.

Visionsudvalget redegør endvidere for, at der er brug for at styrke politiets it-anvendelse, og at politiet bør have tidssvarende teknologiske hjælpemidler i form af moderne sagsstyringssystemer, elektroniske kort, GPS mv. Visionsudvalget anfører, at politiet har et efterslæb på det teknologiske område, og at den løbende prioritering og udvikling på it-området ikke i tilstrækkelig grad har sikret nødvendige opgraderinger. Efter udvalgets opfattelse er

17. Visionsudvalgets overvejelser vedrørende kravene til bæredygtige politikredse samt modernisering af beredskabet er nærmere beskrevet i Visionsudvalgets rapport side 117 ff.

2.3. Grundlaget og baggrunden for politireformen

der behov for en bedre planlægning, så nye teknologiske muligheder bliver udnyttet på en hensigtsmæssig måde.¹⁸

2.3.7. Den samlede politireform er udformet med udgangspunkt i Visionsudvalgets analyser og overvejelser vedrørende fremtidens krav og udfordringer til politiet. Visionsudvalgets konklusion er, at den måde, politiet hidtil er blevet ledet og styret på, er utidssvarende og ikke længere er hensigtsmæssig, at næsten alle de hidtidige 54 politikredse er alt for små, og at der herudover er behov for at effektivisere politiets beredskab, modernisere politiets ledelses- og personalepolitik og uddannelse, styrke politiets it-anvendelse og sikre, at politiet kan fokusere mere på sine »kerneopgaver«.

Visionsudvalgets rapport blev sendt i en bred høring hos berørte myndigheder og organisationer mv., og høringen viste bred tilslutning til Visionsudvalgets overordnede konklusioner.¹⁹

I bemærkningerne til lovforslaget om politi- og domstolsreformen tilslutter Justitsministeriet sig Visionsudvalgets analyse og konklusioner, og der er i bemærkningerne anført følgende om hovedformålet med den samlede politireform:²⁰

»Hovedformålet med den samlede reform vil være at skabe rammerne for et effektivt og mere tidssvarende politi, der kan løse fremtidens opgaver på et højt fagligt niveau overalt i landet. Det vil samtidig være et centralt formål at sikre, at flest mulige beslutninger om den konkrete varetagelse af politiets opgaver og om den konkrete administration af politiets og anklagemyndighedens ressourcer kan træffes lokalt, bl.a. således at der sker en reel decentralisering af beslutningskompetence fra rigspolitchefen til politikredsene. Det betyder bl.a., at mens udgangspunktet i dag er, at langt hovedparten af politikredsene bevillinger administreres centralt af rigspolitchefen og kun en mindre del af kredse, vil situationen fremover være den modsatte. Det betyder også, at der i videst muligt omfang skal overføres ressourcer fra rigspolitchefen til politikredsene. Heri ligger bl.a., at alle politiets operative opgaver (med undtagelse af dem, der varetages af Politiets Efterretningstjeneste og af Rigspolitiets Udlændingefdeling) skal være ledelsesmæssigt forankrede i politikredsene og i videst muligt omfang udføres af politikredsene selv.

Med lovforslaget vil der navnlig blive gennemført en ændring af politiets ledelsesstruktur, af politikredsinddelingen og af den nuværende lokalnævnssordning, mens de øvrige hovedelementer i den samlede reform vil kunne gennemføres administrativt. [...]

18. Visionsudvalgets overvejelser vedrørende politiets ledelses-, personale- og uddannelsespolitik og vedrørende ny teknologi er nærmere beskrevet i Visionsudvalgets rapport side 152 ff.

19. Høringssvarene og en høringsoversigt med et samlet referat af høringssvarene kan findes på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk (Politi- og domstolsreformen).

20. Pkt. 3.1 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kapitel 2. Oversigt over og baggrunden for politireformen

Politiets specielle »flerstrengede« ledelsesstruktur, som gælder i dag, og som til dels er historisk begrundet, medfører nogle problemer, som er nærmere beskrevet i Visionsudvalgets rapport [...]. Den nuværende politikredsstruktur med mange små og størrelsesmæssigt meget uensartede kredse medfører en række andre problemer, som også er nærmere beskrevet i Visionsudvalgets rapport.

En reform af ledelsesstrukturen, således at der bliver bedre overensstemmelse mellem det faglige ansvar og de ledelsesmæssige kompetencer i forhold til bevilling og personale, vil ikke være en tilstrækkelig reform – det er nødvendigt samtidig at ændre politikredsstrukturen, så de enkelte kredse bliver så store med hensyn til befolkningsgrundlag og personaletal, at de fagligt og ressourcemæssigt har mulighed for på egen hånd at klare langt de fleste af sine opgaver effektivt og med høj kvalitet. Omvendt vil det heller ikke være en tilstrækkelig reform blot at etablere større politikredse – det er nødvendigt samtidig at gennemføre den nævnte reform af ledelsesstrukturen, bl.a. for at give kredsene beføjelser til at tilrettelægge og prioritere anvendelsen af deres ressourcer. Disse to centrale elementer i den foreslåede reform hænger således nøje sammen.

I overensstemmelse med Visionsudvalgets anbefalinger foreslås det at sammenlægge de nuværende 54 politikredse til 12. Visionsudvalget anfører i sin rapport bl.a., at selv om en lille politikreds måske umiddelbart kan forekomme at være tæt på borgerne, er denne nærhed illusorisk, hvis kredsen hverken er fagligt eller ressourcemæssigt bæredygtig og derfor ikke kan løse opgaverne. Justitsministeriet er enig i, at den foreslåede reform af politikredsstrukturen ikke medfører, at politiets betjening af lokalsamfundet vil blive mindre effektiv end i dag, men reformen vil tværtimod øge mulighederne for at sikre en ensartet og effektiv politibetjening overalt i landet, fordi de nye politikredse vil få væsentligt flere ressourcer og mere reel beslutningskraft end de nuværende.

Det er samtidig også af afgørende betydning, at der i befolkningen og i de nye kommuner kan være tillid til, at politiets lokalkendskab og samarbejde med lokalsamfundet ikke på nogen måde vil blive forringet efter gennemførelsen af den foreslåede reform. Lovforslaget indeholder på den baggrund bl.a. også en ændring af reglerne om lokalnævnenes virksomhed. Med henblik på at styrke de formelle rammer om det lokale samarbejde foreslås lokalnævnene nedlagt og erstattet af et kredsråd for hver politikreds med deltagelse af politidirektøren og borgmestrene for de kommuner, som politikredsen omfatter. Kredsrådet vil bl.a. skulle drøfte en egentlig lokal samarbejdsplan, som politidirektøren fremover vil have pligt til at udarbejde og offentliggøre.«

Ledelse og styring af politiet og anklagemyndigheden¹

3.1. Indledning

3.1.1. I overensstemmelse med Visionsudvalgets anbefalinger indebærer politireformen, at den hidtidige specielle – til dels historisk begrundede – ledelsesstruktur inden for dansk politi afskaffes, og der er i stedet indført en sædvanlig »direktorsmodel«, hvor der som udgangspunkt er et sædvanligt administrativt over-/underordningsforhold mellem Justitsministeriet, rigspolitichefen og politidirektørerne.

For justitsministeren medfører de nye kompetenceforhold inden for politiet navnlig, at politikredsene ikke længere refererer direkte til ministeren i forbindelse med varetagelsen af konkrete politiopgaver. Justitsministeren er fortsat den øverste ansvarlige for politiet, men Justitsministeriets overordnede styring af politiet sker fremover gennem rigspolitichefen, herunder gennem den årlige direktørkontrakt. Generelle retningslinjer for politiets virksomhed fastsættes fremover som udgangspunkt af rigspolitichefen, men f.eks. i forbindelse med vedtagelse af ny lovgivning, politiske handlingsplaner mv. vil det dog fortsat kunne være hensigtsmæssigt, at Justitsministeriet udsender en cirkulæreskrivelse eller lignende med generelle retningslinjer til politiet.

Ændringen af kompetenceforholdene indebærer for rigspolitichefen navnlig, at denne som noget nyt har fået beføjelser vedrørende politiets varetagelse af de politifaglige opgaver i hele landet (det operative ansvar).

Titlen for de øverste chefer for politikredsene er ændret fra politimester til politidirektør. Politidirektørerne vil, efterhånden som politireformen gennem-

1. Der henvises til pkt. 3.2.1 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 101 ff.

føres, som noget nyt i vidt omfang få ansvaret for politikredsens personaleadministration og økonomiforvaltning inden for de fastsatte bevillingsmæssige rammer. I alle spørgsmål vedrørende politiets virksomhed i politikredsen – både politifaglige, økonomiske og administrative – refererer politidirektøren som udgangspunkt til rigspolitichefen (og ikke som hidtil direkte til justitsministeren i politifaglige spørgsmål). I faglige spørgsmål vedrørende anklagemyndighedens virksomhed refererer politidirektørerne – ligesom de hidtidige politimestre – til den regionale statsadvokat.

Med politireformen er de hidtidige bestemmelser i retsplejeloven om de særlige administrative opgaver mv. for rigspolitichefen ophævet. I stedet fremgår det nu af retsplejeloven, at der gælder et sædvanligt over-/underordningsforhold mellem Justitsministeriet, rigspolitichefen og politidirektørerne. Rigspolitichefen har – under ansvar over for justitsministeren – ansvaret for politiets virksomhed i hele landet, og de enkelte politidirektører har ansvaret for politiets virksomhed i politikredsen. Den nyordning vedrørende politiets og anklagemyndighedens økonomi- og personaleforvaltning og administrative forhold i øvrigt, som er en væsentlig del af politireformen, fremgår ikke af retsplejeloven, men gennemføres administrativt af Justitsministeriet, Rigspolitiet og Rigadvokaten.

3.1.2. Der vil i endnu højere grad blive indført mål- og resultatstyring af politiet. Der vil fremover blive indgået en årlig direktørkontrakt mellem Justitsministeriet og rigspolitichefen og årlige resultatkontrakter mellem rigspolitichefen/rigsadvokaten og de 12 politidirektører. Resultatkontrakterne vil f.eks. kunne vedrøre særlige indsatsområder, prioriteringer, sagsbehandlingstider, personaleforhold mv., og de vil blive udformet med udgangspunkt i de overordnede mål for hele dansk politi, som fremgår af politiske flerårsaftaler mv. Desuden er de nye politidirektører ansat på åremål med mulighed for forlængelse, og det er hensigten, at også rigspolitichefen skal ansættes på åremål med mulighed for forlængelse.²

Hidtil har det været et krav (fastsat direkte i retsplejeloven), at bl.a. rigspolitichefen og politimestrene (i København politidirektøren) skulle være jurist. Politireformen indebærer, at de nye politidirektører er topledere i organisationer med 7-800 ansatte, budgetter i størrelsesordenen 400-500 mio. kr. og betydelige teknologiske udfordringer mv. I overensstemmelse med Visionsudvalgets anbefalinger er det formelle uddannelseskraav ophævet som led i

2. Der henvises endvidere til pkt. 3.2.8.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

politireformen. Ved udnævnelse af rigspolitichefen og politidirektører skal der således foretages en helhedsvurdering af den pågældendes kvalifikationer og kompetencer, herunder om han eller hun er i besiddelse af de generelle ledelsesmæssige kompetencer og personlige egenskaber, som kræves for at være topledere i en stor offentlig organisation.³

Politidirektøren er fortsat chef for den lokale anklagemyndighed. Af hensyn til legalitetskontrollen med politiet og integrationen af den lokale anklagemyndighed skal politidirektørerne have visse grundlæggende juridisk-faglige kompetencer, herunder det fornødne indblik i politiets arbejdsområde, strafferet, retspleje mv. (men behøver som nævnt ikke at være jurist). Det bemærkes i den forbindelse, at den daglige ledelse af politikredsens anklagemyndighed varetages af chefanklageren,⁴ som er jurist, og den daglige behandling af straffesager, herunder at møde for anklagemyndigheden i retten, som udgangspunkt fortsat varetages af juristerne i kredsens anklagemyndighed.

Efter retsplejeloven skal rigsadvokaten, statsadvokaterne samt de personer, der er antaget til bistand for disse eller for en politidirektør ved den retlige behandling af straffesager, fortsat have bestået juridisk kandidateksamen.⁵ Dette indebærer, at chefanklageren, politiadvokaterne, politiassessorerne og politifuldmægtigene i politikredsens anklagemyndighed ligesom i dag skal være jurister. Vicepolitidirektøren⁶ behøver ikke at være jurist.

3.1.3. Politireformen indebærer, at der er oprettet en »koncernledelse« for politiet, som skal drøfte og koordinere politiets samlede indsats i hele landet, og der er indsat en udtrykkelig regel herom i retsplejeloven.⁷ »Koncernledelsen« består af rigspolitichefen og de 12 politidirektører. Endvidere deltager rigsadvokaten i »koncernledelsens« møder, når der drøftes administrative spørgsmål mv., som har betydning for anklagemyndigheden.

I »koncernledelsen« drøftes bl.a. spørgsmål om tilrettelæggelsen, koordineringen og opfølgningen af landsdækkende politimæssige initiativer og indsatser, og man vil løbende kunne drøfte behovet for nye initiativer på baggrund af bl.a. oplysninger om kriminalitetsudviklingen og kriminalitetsmønstre på bestemte områder eller f.eks. på baggrund af erfaringer i politi-

3. Der henvises til pkt. 3.2.8.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

4. Se herom kapitel 5 nedenfor.

5. Retsplejelovens § 105, stk. 1

6. Se herom kapitel 5 nedenfor.

7. Retsplejelovens § 108, 2. pkt. Der henvises til bemærkningerne til denne bestemmelse (lovforslagets § 1, nr. 54).

kredsene (f.eks. vedrørende kvindehandel, illegalt arbejde, anden organiseret kriminalitet mv.). Endvidere drøftes generelle personalepolitiske spørgsmål og generelle administrative spørgsmål vedrørende tilrettelæggelsen af politiets og anklagemyndighedens økonomiforvaltning, it mv. samt spørgsmål, der vedrører opfyldelsen af mål, som er fastsat i bl.a. politiets flerårsaftale.

»Koncernledelsen« har ikke nogen formel beslutningskompetence, men det ligger i ordningen, at rigspolitichefen normalt ikke bør træffe væsentlige beslutninger, der har generel betydning for politikredsene, uden forudgående drøftelse i »koncernledelsen«.

»Koncernledelsens« møder ledes af rigspolitichefen. Både politidirektørerne og rigsadvokaten kan bede om at få bestemte spørgsmål drøftet i »koncernledelsen«.

3.2. Politidirektørernes beføjelser mv.⁸

Det ligger i de nye kompetenceforhold i politiet, at politidirektørerne nu har det samlede ansvar for politiets virksomhed i politikredsen (under ansvar over for rigspolitichefen og justitsministeren). Politidirektørerne er ansat på åremål med mulighed for forlængelse. Politidirektøren er fortsat chef både for politikredsen politit og for den lokale anklagemyndighed.

Politidirektøren har – ligesom de hidtidige politimestre – ansvaret for tilrettelæggelsen af politiets operative arbejde inden for den pågældende politikreds, herunder for den nærmere tilrettelæggelse af politiets beredskab (døgnvagtjeneste), efterforskning og organisering af nær- og lokalpolitiet. Tilrettelæggelsen af arbejdet sker inden for rammerne af bl.a. resultatkontrakter med rigspolitichefen samt konkrete direktiver og generelle retningslinjer fra Rigspolitiet, f.eks. om særligt prioriterede indsatsområder.

Politidirektøren vil, efterhånden som politireformen gennemføres, inden for de almindelige bevillingsretlige regler mv. få ansvaret for bevillings- og økonomistyringen vedrørende den samlede bevilling til politikredsen.⁹ Politidirektøren vil som udgangspunkt kunne prioritere og anvende den samlede bevilling til politikredsen på den måde, som han eller hun anser for mest hensigtsmæssig for at løse politiets opgaver i kredsen.¹⁰

8. Der henvises til pkt. 3.2.1.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

9. Hvilket forventes at ske med virkning fra den 1. januar 2008.

10. Der henvises også til besvarelsen af spørgsmål nr. 5 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

3.2. Politidirektørernes beføjelser mv.

Rigspolitiet har dog fortsat ansvaret for at udvikle og drive en række grundlæggende ydelser for hele dansk politi, herunder f.eks. løn- og administrationssystemer, it-systemer og kommunikationssystemer, herunder politiets landsdækkende radiosystemer, så der sikres en ensartet politibetjening i hele landet og den mest effektive udnyttelse af politiets samlede ressourcer (i modsætning til, hvis hver enkelt politikreds f.eks. skulle udvikle deres egne systemer til brug for lønudbetaling, personaleadministration, vagtplanlægning mv.).

Bl.a. med henblik på at sikre en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse og en ensartet politibetjening af borgerne, uanset hvor i landet de bor, har Rigspolitiet tilsvarende ansvaret for, at politiet i hele landet råder over ensartet materiel (våben, køretøjer, uniformer mv.). Rigspolitiet kan f.eks. fastlægge, hvilke køretøjer dansk politi skal have, og hvordan de skal være indrettet.

Inden for de bevillingsmæssige rammer og under hensyntagen til visse landsdækkende beredskabsmæssige krav mv. vil det være op til den enkelte politidirektør at bestemme, hvordan politikredsens ressourcer skal anvendes under hensyn til kredsens lokale behov. Politidirektøren vil f.eks. kunne bestemme, hvor mange køretøjer af de forskellige typer der skal anskaffes til den pågældende politikreds, og om der skal bruges penge på at indkøbe ekstra køretøjer, eller om der i stedet skal købes nye computere eller f.eks. bruges flere penge til kursusaktiviteter og efteruddannelse af personalet mv.

Politidirektøren vil inden for disse rammer også kunne vælge, hvor kredsen skal være »kunde« i relation til levering af forskellige ydelser, service- og støttefunktioner mv. Politidirektøren vil som udgangspunkt kunne vælge, hos hvilken leverandør der skal købes f.eks. bogreoler, arkivskabe og andet inventar og skærme, printere, scannere og andet it-udstyr. I det omfang Rigspolitiet tilbyder de pågældende ydelser mv., vil politidirektøren også kunne vælge Rigspolitiet som leverandør. Det vil bl.a. kunne være relevant for så vidt angår konsulentbistand i forbindelse med lokaleindretning og personaleudvikling mv., fremstilling af brochurer, kampagnemateriale mv. og kurser inden for særlige sagsområder mv.

Dansk politis meget store samlede behov for materiel og udstyr mv. kan give mulighed for at opnå rabatordninger, som de enkelte politikredse ikke ville kunne opnå på egen hånd. Med henblik herpå vil Rigspolitiet indgå en række fælles indkøbsaftaler for politiet, som politikredsene kan benytte ved konkrete indkøb af materiel, f.eks. inventar, radioer, køretøjer mv. Medmindre der er tale om et område, hvor politiet skal råde over ensartet materiel (f.eks. radioer og køretøjer), vil den enkelte politidirektør imidlertid ikke være bundet til at benytte sådanne indkøbsaftaler og vil f.eks. kunne indgå aftale med en anden leverandør om køb af inventar mv., hvis det findes mest

fordelagtigt. Hvis der på et område eksisterer generelle statslige indkøbsaftaler mv., skal politikredsene dog – i samme omfang som andre statslige myndigheder – benytte sådanne aftaler ved konkrete anskaffelser.

Inden for de fastsatte bevillingsmæssige rammer kan politidirektøren som udgangspunkt også bestemme sammensætningen og størrelsen af de forskellige personalegrupper i politikredsen med henblik på at løse kredsens politimæssige opgaver på den mest hensigtsmæssige måde. Der er således ikke længere centralt fastsatte personalenormativer, der præcist fastlægger størrelsen af og dermed fordelingen mellem de forskellige personalegrupper i politikredsen. Politidirektørerne har mulighed for at ansætte medarbejdere med særlige specialistkompetencer med henblik på at styrke efterforskningen af sager om f.eks. økonomisk kriminalitet eller med henblik på at styrke den interne økonomiforvaltning mv.

Det er politidirektøren, som ansætter kredsens politipersonale, og politidirektøren kan internt opslå og besætte kredsens politistillinger (ledige eller nyoprettede stillinger). Det er dog fortsat Justitsministeriet, der har kompetence i sager om uansøgt afsked af tjenestemandsansat personale i politiet.¹¹ Det er fortsat rigspolitichefen, der optager elever på Politiskolen og dermed ansætter polititjenestemænd på prøve.

Politidirektøren kan også ansætte politikredsens ikke-chargerede jurister (politifuldmægtige) og kan internt opslå og besætte det antal ikke-chargerede juriststillinger, som ønskes i kredsens (ledige eller nyoprettede stillinger). Politidirektøren har også beføjelse til i overensstemmelse med de gældende procedurer at udnævne politi- og kontoruddannet personale mv. til visse lederstillinger, herunder navnlig mellemledere med dagligt personaleansvar. Besættelse af lederstillinger ud over niveauet for mellemledere med dagligt personaleansvar foretages af Rigspolitiet efter indstilling fra den pågældende politidirektør (for besættelse af toplederstillinger i politikredsen gælder en særlig procedure, jf. nedenfor i kapitel 3.5).

Politidirektøren kan også anvende sædvanlige ledelses- og incitamentsinstrumenter som f.eks. ydelse af kvalifikations- og funktionstillæg inden for rammerne af de centralt indgåede aftaler og den overordnede lønpolitik. Politidirektøren har desuden ansvaret for efter- og videreuddannelse af politikredsens personale med undtagelse af det juridiske personale. Politidirektøren kan i den forbindelse som udgangspunkt vælge, i hvilket omfang den relevante efter- og videreuddannelse skal gennemføres i politiets regi eller i eksternt regi (f.eks. på højere læreanstalter, handelshøjskoler mv.). Politidirektøren

11. Tjenestemandslovens § 26, jf. kapitel 2 note 6 ovenfor.

har mulighed for på denne måde at tilvejebringe og udvikle nødvendige specialkompetencer i kredsen.

3.3. Rigspolitichefens beføjelser mv.¹²

Politireformen indebærer, at rigspolitichefen har ansvaret for varetagelsen af politiets opgaver i hele landet under ansvar over for justitsministeren, der fortsat er politiets øverste foresatte. Rigspolitichefen vil fremover ligesom politidirektørerne blive ansat på åremål med mulighed for forlængelse.

Det ligger i den nye ordning, at rigspolitichefen er almindelig overordnet myndighed i forhold til politikredsene. Rigspolitiet fungerer som udgangspunkt som en overordnet styrelse for dansk politi, mens det daglige politiarbejde som udgangspunkt varetages i politikredsene. Rigspolitichefen skal under ansvar over for justitsministeren sikre, at politiet i hele landet udfører de opgaver, det er pålagt, opfylder de politiske mål og krav, som fastlægges i politiets flerårssaftale mv., og forvaltes økonomisk forsvarligt i overensstemmelse med de bevillingsmæssige regler. Der indgås en årlig direktørkontrakt mellem Justitsministeriet og rigspolitichefen med mål for og krav til dansk politi. På grundlag heraf fastlægger rigspolitichefen bl.a. i resultatkontrakter med politidirektørerne de overordnede mål for og krav til politikredsenes arbejde.

Rigspolitichefen kan i kraft af det nye almindelige over-/underordningsforhold give politidirektørerne generelle og konkrete tjenestebefalinger (ordrer) om politifaglige spørgsmål, og rigspolitichefen fører tilsyn med politikredsenes opgavevaretagelse på det politimæssige område. Det er derimod fortsat rigsadvokaten, der via statsadvokaterne fører tilsyn med politidirektørernes udførelse af de opgaver, der hører under anklagemyndigheden.¹³ Rigspolitichefen (og rigsadvokaten) kan også give politidirektørerne tjenestebefalinger om økonomiforvaltningen i politikredsen og om visse personale-spørgsmål, jf. også kapitel 3.5 nedenfor.

Det er et centralt mål med nyordningen af politiets ledelsesstruktur og etableringen af langt større politikredse, at politidirektørerne skal have en høj grad af ansvar og kompetence med hensyn til den daglige arbejdstilrettelæggelse mv. Det er derfor i forbindelse med politireformen forudsat, at Rigspoli-

12. Der henvises til pkt. 3.2.1.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

13. Retsplejelovens § 99, stk. 2, og § 101, stk. 2

tiet er tilbageholdende med at gribe ind i kredsens sagsbehandling og tilrettelæggelse af det daglige arbejde.

Det nye almindelige over-/underordningsforhold mellem Rigspolitiet og politidirektørerne indebærer, at Rigspolitiet som noget nyt er klageinstans i forhold til politidirektørerne for så vidt angår politifaglige spørgsmål. Det drejer sig bl.a. om afgørelser i forbindelse med politiets dispositioner uden for strafferetsplejen (dvs. som ikke vedrører efterforskning og forfølgning af forbrydelser) i medfør af politiloven, herunder f.eks. påbud med henblik på at afværge fare, frihedsberøvelse, pålæg i forbindelse med demonstrationer og stikprøvevisitation mv., jf. også kapitel 3.4 nedenfor.

Som nævnt ovenfor vil en række af rigspolitichefens hidtidige beføjelser i relation til politikredsens økonomi, personale mv. blive overført til politikredsene i forbindelse med gennemførelsen af den samlede politireform. Det betyder, at Rigspolitiet ikke længere vil have ansvaret for en række administrative opgaver i forhold til politikredsene, men alene ansvaret for de overordnede fællesfunktioner for politiet inden for personaleadministration, økonomiadministration, it mv.

Rigspolitichefen vil sammen med rigsadvokaten have det bevillingsmæssige ansvar for politiets og anklagemyndighedens bevillinger. Rigspolitichefen vil sammen med rigsadvokaten have beføjelse til at fordele de samlede bevillinger til politiet og anklagemyndigheden mellem Rigspolitiet, den overordnede anklagemyndighed og politikredsene, jf. kapitel 3.5 nedenfor. Denne fordeling af ressourcer sker bl.a. på grundlag af nøgletal vedrørende befolkningsunderlag, geografi, særlige opgaver, kriminalitetsmønstre mv. og kan også omfatte graden af politikredsens opfyldelse af aftalte mål og resultatkrav. Til brug herfor vil der bl.a. blive foretaget sammenligninger af ressourceanvendelsen i de forskellige politikredse, og Rigspolitiet stiller måle- og analyseværktøjer til rådighed for politikredsene til brug for mål- og resultatstyring i kredsene.

På personaleområdet har Rigspolitiet beføjelser til at fastlægge generelle politikker for personaleadministrationen og ledelsesudviklingen i politiet for så vidt angår ikke-juridisk personale (personale- og ledelsespolitikker) og vedligeholder centrale personaleadministrative systemer mv. På det politimaterielmæssige område har Rigspolitiet som nævnt ansvaret for, at politiet i hele landet råder over ensartet materiel, og Rigspolitiet kan bl.a. indgå fælles indkøbsaftaler, f.eks. vedrørende politiets køretøjer.

Rigspolitiet har som nævnt også ansvaret for driften og udviklingen af politiets fælles it-systemer, f.eks. politiets nye sagsbehandlingssystem (POL-SAG) samt kriminalregistret og andre centrale registre og for politiets over-

ordnede kompetenceudvikling og uddannelse. Politiskolen administreres fortsat af Rigspolitiet.

På det operative område varetager Rigspolitiet fortsat visse specialiserede opgaver og støttefunktioner. Det drejer sig navnlig om opgaver, der forudsætter helt særlige specialkompetencer eller specifik rutine og ekspertise, som det ikke vil være praktisk muligt at oparbejde og vedligeholde på det fornødne faglige niveau i alle politikredse. Det drejer sig f.eks. om nogle særlige kriminaltekniske metoder, som varetages af specialister i Kriminalteknisk Afdeling, og særlige efterforskningsmæssige kompetencer f.eks. i forhold til visse former for it-kriminalitet (bistand til efterforskning af internationale børnepornografinetværk eller lignende).

Der er også områder, hvor der fortsat er behov for en indsats på tværs af politikredsene, f.eks. i relation til grænseoverskridende og organiseret kriminalitet mv. og i forhold til landsdækkende kriminelle netværk vedrørende bl.a. rocker- og bandekriminalitet, omfattende narkotikakriminalitet og handel med kvinder mv. Her er der for at sikre en effektiv kriminalitetsbekæmpelse behov for en landsdækkende analysefunktion mv. og koordination af politiindsatsen. Den konkrete politiindsats er forankret i politikredsene, men Rigspolitiet kan på disse områder yde bistand og stå for støtte- og analysefunktioner. Derimod vil Rigspolitiet ikke længere yde mandskabsmæssig bistand til efterforskning af f.eks. drab (de traditionelle »rejseholdsfunktioner«).

Den politimæssige kontrol på færdselsområdet varetages fremover som udgangspunkt af de nye store politikredse. Det gælder både i relation til de opgaver på færdselsområdet, der hidtil er varetaget centralt af Rigspolitiet, og i forhold til de regionalt forankrede opgaver på færdselsområdet, herunder opgaver i relation til ATK (automatisk trafikkontrol).

På færdselsområdet varetager Rigspolitiet fremover den overordnede og tværgående koordinering af politiets indsats, herunder fastlæggelse af strategier for landsdækkende kontrolaktiviteter og af indsatsområder og overordnede mål i samarbejde med relevante myndigheder, organisationer mv. Enkelte særligt specialiserede kompetencer er fortsat forankret hos Rigspolitiet, f.eks. opgaver vedrørende de såkaldte tungvognskontroller (kontrol med dyre- og godstransporter, busser, køre- og hviletidsregler, affaldstransporter mv.). Politikredsens opgavevaretagelse på færdselsområdet understøttes som hidtil af Rigspolitiet, som også kan fastlægge den overordnede prioritering af

indsatsområder, f.eks. i forhold til kontrolintensiteten i politikredsene på busområdet.¹⁴

Rigspolitiet varetager desuden opgaver i forbindelse med ekstraordinært ressourcekrævende situationer, f.eks. i forbindelse med statsbesøg eller omfattende katastrofer mv. Udlændingeafdelingen og Politiets Efterretningstjeneste administreres fortsat som en del af Rigspolitiet, og Rigspolitiet står fortsat for det internationale politisamarbejde, herunder samarbejdet med Europol, Interpol mv.

3.4. Klageadgang¹⁵

Som følge af det nye sædvanlige administrative over-/underordningsforhold mellem Justitsministeriet og Rigspolitiet er Justitsministeriet som udgangspunkt almindelig klageinstans i forhold til Rigspolitiet.

I overensstemmelse med det toinstansprincip, der bl.a. gælder med hensyn til anklagemyndighedens afgørelser,¹⁶ kan afgørelser truffet af Rigspolitiet som første instans (f.eks. om afskedigelse af ikke-tjenestemandsansat personale) fortsat som udgangspunkt påklages til Justitsministeriet. Rigspolitets afgørelser som første instans i de ansættelses- og personalesager, hvor der hidtil har været en klagebegrænsning (f.eks. afslag på ansættelse som polititjenestemand på prøve), kan dog fortsat ikke påklages til Justitsministeriet.¹⁷

Rigspolitets afgørelse af klager over politidirektørenes afgørelser (dvs. som anden instans), jf. kapitel 3.3 ovenfor, kan derimod ikke påklages yderligere til Justitsministeriet.¹⁸ Det drejer sig bl.a. om afgørelser vedrørende politiets dispositioner uden for strafferetsplejen i medfør af politiloven (f.eks. påbud, frihedsberøvelse, pålæg i forbindelse med demonstrationer, stikprøvevisitation mv.) samt afgørelser i medfør af våbenloven (f.eks. våbentilladelser, ind- og udførelse af våben og meddelelse af jagttegn) og restaurationsloven (f.eks. autorisation som dørmand, tilladelse til offentlig optræden og spørgsmål om sikkerhedsmæssige indretninger i restaurationer mv.) og poli-

14. Der henvises også til besvarelsen af spørgsmål nr. 112 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

15. Der henvises til pkt. 3.2.1.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

16. Retsplejelovens § 99, stk. 3, og § 101, stk. 2.

17. Retsplejelovens § 109, stk. 3.

18. Retsplejelovens § 109, stk. 2.

3.5. Særligt om ledelsesforholdene i anklagemyndigheden mv.

tidirektørernes afgørelser i visse disciplinærsager og andre ansættelses- og personalesager.¹⁹

Denne begrænsning i adgangen til at klage over Rigspolitiets afgørelser i anden instans afskærer dog ikke Justitsministeriet fra som tilsynsmyndighed (som almindelig overordnet myndighed for dansk politi) at gribe ind i konkrete sager, hvis der er truffet en forkert afgørelse eller begået grovere sagsbehandlingsfejl.

Det bemærkes, at Justitsministeriet (og ikke Rigspolitiet) fortsat er klageinstans for politidirektørernes afgørelser på spillekasinoområdet og flagområdet.²⁰

3.5. Særligt om ledelsesforholdene i anklagemyndigheden mv.²¹

3.5.1. I overensstemmelse med Visionsudvalgets anbefalinger er politidirektøren (ligesom de hidtidige politimestre) chef for både politiet og anklagemyndigheden på det lokale niveau. I lovforslagets bemærkninger er det herom anført følgende:

»Som også anført af Visionsudvalget er den nuværende struktur, hvor politiet og anklagemyndigheden på det lokale niveau er forankret under en fælles ledelse, efter Justitsministeriets opfattelse forbundet med en række administrative og retssikkerhedsmæssige fordele.

De administrative fordele består bl.a. i, at den nuværende ordning giver mulighed for en fleksibel udnyttelse af politikredsens juridiske kompetencer, idet juristerne i politikredsen også kan varetage juridiske opgaver, som ikke direkte vedrører anklagemyndighedens virksomhed. Det gælder f.eks. i sager vedrørende våbentilladelse og i sager, der vedrører politiets almindelige forvaltning. Herudover er der betydelige ressourcemæssige fordele i form af effektivitetsgevinster og reducerede administrationsomkostninger forbundet med den nuværende integration og fælles ledelse af politi og anklagemyndighed på lokalt niveau.

De retssikkerhedsmæssige fordele ved den bestående ordning skyldes ikke mindst, at ordningen giver mulighed for en tæt daglig kontakt og et effektivt og uformelt samarbejde mellem politi og anklagemyndighed. Herved sikres det bl.a., at politiet altid har en let og uformel adgang til juridisk rådgivning, f.eks. i forbindelse med efterforskningen af en kon-

19. Der henvises også til besvarelsen af spørgsmål nr. 82 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget samt til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 10093 af 22. december 2006 om Rigspolitichefen som klageinstans for politikredsenes afgørelser vedrørende politifaglige spørgsmål

20. Bekendtgørelser nr. 1427 af 13. december 2006 om klageadgang i visse sager om flagning og i medfør af lov om spillekasinoer. Der kan om baggrunden herfor henvises til pkt. 3.2.1.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

21. Der henvises til pkt. 3.2.1.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kapitel 3. Ledelse og styring af politiet og anklagemyndigheden

kret sag, ligesom det daglige samspil mellem kredsens politiuddannede personale og juristerne styrker den løbende juridiske kontrol med politiets arbejde. Den nuværende ordning, hvor politikredsens øverste chef samtidig er chef for den lokale anklagemyndighed og normalt selv har virket som anklager, er således efter Justitsministeriets opfattelse en klart medvirkende årsag til den meget udprægede legalitetskultur, som præger dansk politi.

Dette vil fortsat skulle sikres i en ny struktur, hvor det ikke kun er politiet, men i høj grad også den lokale anklagemyndighed, der skal styrkes gennem større enheder, bedre muligheder for specialisering mv. Forslaget til ny ledelsesstruktur i politikredsene [...] indebærer derfor også som noget meget væsentligt, at chefanklageren indtager en central placering i politikredsens øverste ledelse [...].«

3.5.2. Med henblik på, at de betydelige administrative fordele, som politireformen giver mulighed for, også på anklagemyndighedens område udnyttes fuldt ud, indebærer politireformen som opfølgning på Visionsudvalgets overvejelser om ledelsesforholdene i anklagemyndigheden en nyordning af anklagemyndighedens administrative forhold mv.²²

Med hensyn til ledelsen og administrationen af anklagemyndigheden har rigsadvokaten som hidtil – under ansvar over for justitsministeren – det overordnede faglige ansvar for anklagemyndighedens virksomhed og har både mulighed for at fastsætte generelle bestemmelser om anklagemyndighedens arbejde og for at give den øvrige del af anklagemyndigheden pålæg vedrørende behandlingen af konkrete sager. Rigsadvokaten har således det overordnede faglige ansvar for hele anklagemyndigheden. Rigsadvokaten fører som hidtil gennem de regionale statsadvokater tilsyn mv. med politidirektørernes varetagelse af anklagevirksomheden i de nye store politikredse og kan give konkrete pålæg vedrørende sagernes behandling mv. Det er også fortsat justitsministeren, der er den øverste ansvarlige for anklagemyndighedens virksomhed.

I forbindelse med politireformen har rigsadvokaten som led i en samlet styrkelse af anklagemyndigheden fået mulighed for at indføre mål- og resultatstyring for hele anklagemyndigheden, og med henblik herpå er rigsadvokatens faglige ledelsesbeføjelser blevet suppleret med de nødvendige administrative kompetencer og styringsredskaber.

For så vidt angår anklagemyndighedens økonomi er en nyordning af området udformet således, at den hidtidige integration og fælles ledelse af politiet og anklagemyndigheden på lokalt niveau ikke bare formelt, men også reelt, fastholdes. Justitsministeren er fortsat den øverste ansvarlige for anklagemyndighedens virksomhed, og Justitsministeriet vil fremover indgå årlige resul-

22. Der henvises herom til Visionsudvalgets rapport side 140 ff. og pkt. 3.2.1.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

3.5. Særligt om ledelsesforholdene i anklagemyndigheden mv.

tatkontrakter med både rigspolitichefen og rigsadvokaten. For så vidt angår anklagemyndighedens personale har det været et hovedsigte, at en nyordning af området sikrer, at Justitsministeriets concern fortsat kan tilbyde et varieret og bredt kompetencegivende uddannelses- og karriereforløb. Dette hensyn er samtidig forenet med Visionsudvalgets anbefaling om at sikre en decentraliseret struktur med en stærk lokal ledelse, herunder ved at politidirektøren fremover skal varetage den samlede ledelse af hele kredsens personale.

3.5.3. På denne baggrund er anklagemyndighedens ledelse og administration efter politireformens gennemførelse organiseret efter de overordnede principper, som er beskrevet nedenfor:

Rigspolitichefen og rigsadvokaten bidrager på lige fod til finanslovsprocessen vedrørende henholdsvis politiet og anklagemyndigheden og udarbejder i fællesskab bidrag til finanslovsprocessen, herunder til politiske forhandlinger om indgåelse af flerårsaftaler mv. for politiet og anklagemyndigheden.

Rigspolitichefen og rigsadvokaten fastsætter på baggrund af de årlige rammeudmeldinger til politi og anklagemyndighed i fællesskab én samlet udgiftsramme til både politi- og anklagevirksomhed i hver af de 12 nye politikredse samt en udgiftsramme til henholdsvis Rigspolitiet og den overordnede anklagemyndighed (Rigsadvokaten og statsadvokaturerne). Rigspolitichefen og rigsadvokaten skal således i enighed fastsætte én samlet bevilling til de enkelte politidirektører, der herefter vil have en betydelig dispositionsfrihed med hensyn til fordeling og prioritering af kredsens udgiftsramme, herunder med hensyn til fordelingen mellem politi- og anklagevirksomhed, jf. også kapitel 3.2 ovenfor. Politidirektøren skal dog naturligvis sikre sig, at kredsen kan opfylde de fastsatte mål- og resultatkrav både vedrørende politiopgaverne og anklagevirksomheden.

De øvrige dele af bevillingen administreres af rigspolitichefen (vedrørende Rigspolitiet) og af rigsadvokaten (vedrørende den overordnede anklagemyndighed).

Justitsministeriet indgår direktørkontrakter med både rigspolitichefen og rigsadvokaten, der på grundlag heraf udarbejder og indgår en fælles resultatkontrakt med hver af de 12 politidirektører med mål- og resultatkrav vedrørende både politi- og anklagevirksomhed i politikredsen, f.eks. vedrørende sagsbehandlingstider, særlige indsatsområder, efteruddannelse mv.

I tilfælde af uenighed mellem rigspolitichefen og rigsadvokaten om fordelingen af udgiftsrammen eller om mål- og resultatkrav mv. forelægges spørgsmålet for justitsministeren til afgørelse. Hvis der efter udmelding af bevillingerne opstår spørgsmål om omfordeling eller andre ændringer af op-

gaver og dermed af de overordnede økonomiske rammer, kan dette kun ske i enighed mellem rigspolicechefen og rigsadvokaten.

For at styrke rigsadvokatens ledelsesmæssige beføjelser i relation til anklagemyndighedens økonomi og personale mv. udformes ledelsesinformationssystemer, aktivitetsbaserede regnskaber mv., så rigsadvokaten kan følge og styre ressourceanvendelsen og mål- og resultatopfyldelsen i hele anklagemyndigheden og aflægge en samlet årsrapport herom på samme måde som rigspolicechefen gør det for politiet.

Administrationen af anklagemyndighedens personale decentraliseres i videst muligt omfang til politidirektørerne, så politidirektørerne også på dette område som udgangspunkt har de personalemæssige kompetencer i forhold til alle politikredsens medarbejdere. Politidirektørerne varetager den daglige administration af det juridiske personale i politikredse, rigsadvokaten varetager den daglige administration af det juridiske personale i den overordnede anklagemyndighed (Rigsadvokaten og statsadvokaturene), og rigspolicechefen varetager den daglige administration af det juridiske personale ved Rigspolitiet.

Rigsadvokaten overtager endvidere fra rigspolicechefen det administrative ansvar for det øvrige personale, herunder navnlig kontorpersonalet, i den overordnede anklagemyndighed. Rigspolicechefen vil dog som hidtil være ansættelsesmyndighed for det politiuddannede personale i de særlige statsadvokaturer.

Den daglige personaleadministration af det juridiske personale omfatter bl.a. behandling af konkrete sager vedrørende rokering, turnus, barsel, sygefravær, ferie, merarbejde, tjenestefrihed, kørselstilladelse, flyttegodtgørelse, afholdelse af medarbejderudviklingssamtaler og indgåelse af seniorordninger mv.

Decentraliseringen indebærer også, at politidirektørerne forestår interne opslag af ledige ikke-chargerede juriststillinger (politifuldmægtigstillinger) i de enkelte politikredse og på baggrund af de indkomne ansøgninger og ansættelsessamtaler med ansøgerne, selv besætter de ledige stillinger med interne ansøgere (der søger den pågældende stilling som led i en intern rokering).

Der sker derimod fortsat en central nyansættelse til juridiske stillinger inden for Justitsministeriets område. Tilrettelæggelsen heraf sker i det nye HR-forum, jf. nedenfor, og juristerne vil som hidtil blive ansat af Justitsministeriet med »Justitsministeriet med tilhørende institutioner« som ansættelsesområde. Udvælgelsen af ansøgere til de opslåede stillinger foretages af et ansættelsespanel med deltagelse af Justitsministeriet, Rigsadvokaten, Rigspolitiet og Direktoratet for Kriminalforsorgen.

3.5. Særligt om ledelsesforholdene i anklagemyndigheden mv.

Decentraliseringen indebærer, at den hidtidige centrale normativstyring af politikredsene, hvor antallet af juriststillinger i de enkelte kredse blev fastsat centralt, er ophørt, ligesom det er tilfældet for politipersonalets vedkommende. Det er som udgangspunkt op til de enkelte politidirektører at fastlægge den nærmere fordeling mellem politikredsens forskellige personalegrupper og kompetencer. Politidirektøren skal i den forbindelse sikre sig, at politikredsens personale er sammensat sådan, at kredsen på alle områder kan levere ydelser af en høj faglig kvalitet, som opfylder lovgivningens krav og de fastsatte mål- og resultatkrav for både politi- og anklagevirksomhed.

Rigsadvokaten overtager ansvaret for den faglige grund- og efteruddannelse af anklagemyndighedens og politiets jurister. Det gælder både udarbejdelsen af retningslinjer for og selve gennemførelsen af uddannelsen. Rigsadvokaten har i den forbindelse også mulighed for at vurdere, i hvilket omfang efteruddannelsesmidler skal anvendes til interne kurser eller til kurser, der tilbydes i samarbejde med eksterne kursusudbydere og/eller i samarbejde med Rigspolitiet (f.eks. kurser fælles for efterforskere og jurister).

Der er oprettet et forum for Human Resources (HR-forum) i Justitsministeriet, hvor rigspolitichefen, rigsadvokaten, direktøren for kriminalforsorgen og en repræsentant for politidirektørerne deltager. I dette HR-forum drøftes alle væsentlige tværgående personalepolitiske spørgsmål for det juridiske personale inden for Justitsministeriets område, herunder i forhold til personaleorganisationerne.

De spørgsmål, som drøftes i det fælles HR-forum, omfatter bl.a. udformning af overordnede personale- og ledelsespolitikker, generel løn- og tillægsstruktur, generelle retningslinjer for kompetence- og karriereudvikling og lederuddannelse, tværgående rekrutteringsinitiativer mv.

Justitsministeriet er fortsat den overordnede ansættelsesmyndighed for jurister i politiet og anklagemyndigheden, og kompetencen til at afskedige jurister ligger derfor fortsat i ministeriet, hvilket i givet fald normalt vil ske efter indstilling fra det embede, hvor den pågældende gør tjeneste. Udnævnelser i chefstillinger i politi og anklagemyndighed²³ foretages af justitsministeren (dronningen) efter indstilling fra den myndighed, som udnævnelserne vedrører.

23. Stillinger i lønramme 36 og opefter.

De nye politikredse¹

4.1. Større politikredse²

Som anført i kapitel 2.3 ovenfor er det i Visionsudvalgets rapport lagt til grund, at en politikreds må have et samlet personaletal på 700-800 medarbejdere og et befolkningsgrundlag på mindst 400.000 indbyggere for, at den enkelte politikreds med undtagelse af helt ekstraordinære situationer kan løse alle sine opgaver på egen hånd. Et befolkningsgrundlag på mindst 400.000 indbyggere er efter Visionsudvalgets opfattelse nødvendigt for, at der kan blive behandlet tilstrækkeligt mange sager til at opnå og vedligeholde specialkompetencer og fornøden rutine i mere komplicerede sagstyper som f.eks. sager om økonomisk kriminalitet, it-kriminalitet, miljøkriminalitet og visse former for organiseret kriminalitet. Mindst 700-800 medarbejdere er efter udvalgets vurdering nødvendigt for at kunne etablere et fleksibelt beredskab (døgnvagtjeneste), som kan sikre en hurtig responstid overalt i politikredsen.

Det nævnte minimumsvolumen er samtidig en betingelse for, at reformen af politiets ledelsesstruktur kan gennemføres, jf. kapitel 3 ovenfor. Det er ikke muligt at overføre reel operativ og administrativ beslutningskompetence til politikredsen, hvis de ikke er store nok til at rumme de nødvendige støttefunktioner på disse områder og til, at politikredsens ledelse kan foretage prioriteringer og ressourceomlægninger efter de konkrete behov.

Politireformens ændring af politikredsstrukturen bygger på Visionsudvalgets overvejelser og anbefalinger om, hvor stor en politikreds bør være for at være »bæredygtig«, og i overensstemmelse hermed er der med politireformen etableret 12 nye politikredse.

1. Der henvises til pkt. 3.2.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 117 ff.
2. Der henvises til pkt. 3.2.2.1 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Ved udformningen af den nye politikredsinddeling er der taget udgangspunkt i den kommunale struktur fra den 1. januar 2007 som led i kommunalreformen. Der er desuden bl.a. lagt vægt på, at politikredsene bør være nogenlunde ensartede med hensyn til befolkningsgrundlag og medarbejderantal, og at kommuner og retskredse ikke bør deles mellem flere politikredse.

Det er ikke tillagt betydning, om en politikreds deles mellem flere regioner, idet der ikke vil være sådanne samarbejdsflader mellem regionerne og politiet, at en politikreds ikke bør deles mellem flere regioner. Regionerne har således ansvaret for sygehusvæsenet, visse regionale udviklingsopgaver, drift og udvikling af visse tilbud på det sociale område for udsatte grupper mv., visse opgaver vedrørende specialundervisning, oprettelse af trafikselskaber og visse regionale opgaver vedrørende natur, miljø og fysisk planlægning, herunder kortlægning mv. af forurenede grunde og råstofforekomster.³ Der er på denne baggrund ikke fundet at være en sådan sammenhæng mellem regionernes opgaver og politiets daglige opgavevaretagelse, at der bør lægges vægt på ikke at dele politikredse mellem flere regioner.⁴ Der er dog kun to politikredse, der bryder en regionsgrænse (Midt- og Vestjyllands Politi og Østjyllands Politi).

Med reformen er der etableret 5 politikredse i Jylland (Nordjyllands Politi, Østjyllands Politi, Midt- og Vestjyllands Politi, Sydøstjyllands Politi og Syd- og Sønderjyllands Politi), en politikreds på Fyn (Fyns Politi), 5 politikredse på Sjælland og Lolland-Falster (Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi, Midt- og Vestsjællands Politi, Nordsjællands Politi, Københavns Vestegns Politi og Københavns Politi). Endelig er der som følge af de helt særlige geografiske forhold, der gør sig gældende for Bornholm, etableret en politikreds på Bornholm (Bornholms Politi). Der henvises i øvrigt til kapitel 1.3, hvor de nye politikredse er nærmere beskrevet, herunder hvilke kommuner der indgår i de nye politikredse.

Bortset fra Bornholms Politi har de nye politikredse alle et befolkningsgrundlag på mindst ca. 400.000 og et samlet personaletal på mindst 700-800 medarbejdere. Det bemærkes, at Bornholms Politi via bistand fra Københavns Politi er sikret den fornødne beredskabsmæssige bistand fremover.

Ved placeringen af de nye hovedpolitistationer (hvor bl.a. politikredsens øverste ledelse og den døgnbemandede vagtcentral for politikredsen er place-

3. § 5 i lov nr. 537 af 24. juni 2005 om regioner mv.

4. Der henvises også til besvarelsen af spørgsmål nr. 45 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

ret⁵) i de enkelte politikredse er der bl.a. lagt vægt på, at hovedpolitistationen placeres i samme by som hovedtingstedet for en af de byretter, som politikredsen omfatter, dels af ressourcemæssige hensyn, idet politi og anklagemyndighed ellers vil skulle anvende væsentligt flere ressourcer på transport mv., dels under hensyn til, at der er tale om en større by med et stort befolkningsgrundlag. Der er endvidere lagt vægt på, at hovedpolitistationer bør placeres i en by, som politifagligt og/eller regionalt må anses for at udgøre et naturligt centrum i politikredsen.

4.2. Politikredsens tjenestesteder⁶

I forbindelse med sammenlægningen af de hidtidige 54 politikredse til 12 er det udgangspunktet, at politiets eksisterende tjenestesteder opretholdes.⁷ I alle de byer, hvor der hidtil har været en hovedpolitistation, vil der således fortsat være en politistation i den nye struktur. Med politireformen er det i vidt omfang op til ledelsen i de nye politikredse at fastlægge, hvad den enkelte politistation konkret skal anvendes til med henblik på at sikre en hensigtsmæssig udnyttelse af politiets bygninger. Visse opgaver – vagtcentral, politikredsens centrale ledelse og administration, anklagemyndighed mv. – er normalt placeret på de nye hovedstationer, mens en lang række andre opgaver kan varetages på politikredsens øvrige politistationer. Det gælder først og fremmest for dele af beredskabet (døgnvagtjenesten) og for nær- og lokalpolitiopgaver og forskellige specialafdelinger i politikredsen (efterforskningsgrupper, færdselspolitiafdeling mv.), jf. også kapitel 5.3 nedenfor om den nærmere organisering af politikredsens politimæssige opgaver.

Det er også i vidt omfang overladt til de lokale ledelser i de nye politikredse at tilrettelægge politikredsens døgnberedskab på den mest hensigtsmæssige og effektive måde i lyset af de lokale behov. Det gælder også spørgsmålet om, hvilke politistationer i kredsen der bør være døgnåbne for borgerhenvendelser.⁸ Uanset om en eller flere politistationer (ud over hovedstationen) er

5. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 22 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.
6. Der henvises til pkt. 3.2.2.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.
7. Der er således i regeringsgrundlaget Nye mål fra februar 2005 anført, at det »[m]ed henblik på at sikre synlig tilstedeværelse i lokalområdet er [...] udgangspunktet, at de eksisterende tjenestesteder opretholdes«.
8. Der henvises herom endvidere til besvarelsen af spørgsmål nr. 153 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget. I svaret tilkendes det i øvrigt, at justitsministeren

døgnåbne for borgerhenvendelser, vil politikredsens døgnberedskab (døgnvagtjenesten) naturligvis dække hele politikredsens område, jf. kapitel 6 nedenfor om politiets beredskab (døgnvagtjeneste).

De nye hovedpolitistationer, hvor politikredsens vagtcentral er placeret, er døgnbemandede og åbne for borgerhenvendelser året rundt på alle tidspunkter af døgnet. Det drejer sig om politistationerne (hovedstationerne) i Aalborg, Århus, Holstebro, Horsens, Esbjerg, Odense, Næstved, Roskilde, Helsingør, Glostrup, København og Rønne.

Herudover forventes politiarbejdet i en række større byer at kunne tilrettelægges på en sådan måde, at der også på politistationerne i disse byer året rundt på alle tidspunkter af døgnet vil være politifolk, som bl.a. vil kunne tage sig af personlige henvendelser fra borgerne. Det drejer sig om politistationerne i Slagelse, Hillerød, Herning, Viborg, Silkeborg, Randers, Kolding, Vejle, Frederikshavn og Aabenraa. På disse politistationer forventes politiets opgaveløsning at have et sådant omfang, at det med en hensigtsmæssig arbejdstilrettelæggelse kan sikres, at der til hver en tid vil være politifolk på stationen beskæftiget med forskellige opgaver (f.eks. rapportoptagelse, afhøringer, andre former for sagsbehandling, tilsyn med detentioner mv.).

Herudover opereres der efter politireformen med en fleksibel døgnbetjening, så også andre politistationer, hvor der ellers ikke er døgnåbent, efter en konkret vurdering af de lokale behov vil kunne døgnåbnes på bestemte tidspunkter eller i en kortere eller længere periode. Det vil f.eks. kunne være tilfældet i andre større byer,⁹ hvis der i weekenderne (fredag-lørdag aften/nat) eller i øvrigt er et særligt behov. Døgnåbning vil også kunne etableres ved særlige lokale begivenheder som f.eks. en byfest, en stor koncert eller et større sportsstævne.¹⁰ Der vil også i sommerperioden kunne være behov for mere intensivt at døgnbetjene større ferieområder og efter behov døgnåbne politistationer i sådanne områder.¹¹

»[p]å grund af de ressourcemæssige konsekvenser, der generelt er forbundet med politiets tilstedeværelse på stationerne i aften- og nattetimerne, vil [...] finde det naturligt, at spørgsmålet inddrages i forbindelse med en ny flerårsaftale for politiet, således at de tilkendegivelser, der er anført [neden]for, inden for aftaleperioden kun kan fraviges, hvis de partier, der deltager i flerårsaftalen, er indforstået hermed«.

9. I svaret på spørgsmål nr. 153 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget nævnes f.eks. Fredericia og Køge.
10. I svaret på det ovennævnte spørgsmål nævnes f.eks. musikfestivalerne i Skanderborg og Tønder.
11. I svaret på det ovennævnte spørgsmål nævnes f.eks. ferieområderne i tilknytning til politistationerne i Nykøbing Falster eller Skagen.

Som anført nedenfor i kapitel 6 er politikredsens døgnberedskab (døgnvagtjenesten) tilrettelagt sådan, at de kørende patruljer mv. udgår fra de forskellige politistationer i kredsen, og de betjente, der indgår i beredskabet, arbejder således ud fra de forskellige politistationer og møder på arbejde og foretager patruljering mv. derfra. Dette indebærer, at der også på politistationer, hvor der ikke er døgnåbent, også uden for den normale åbningstid på forskellige tidspunkter i løbet af aftenen/natten vil være politifolk på stationen, f.eks. i forbindelse med vagtskifte, rapportskrivning, blodprøveudtagning i forbindelse med mistanke om spirituskørsel og efter omstændighederne løsning af forskellige sagsbehandlingsopgaver som f.eks. mere omfattende afhøringer.

Spørgsmålet om døgnåbning må også ses i sammenhæng med det samlede beredskab, herunder den løbende patruljering i kredsens forskellige områder. I visse områder vil der på grund af områdets karakter endvidere være behov for en særlig patruljeringsindsats med henblik på overvågning.¹²

På alle politistationer, som ikke er døgnåbne, er der installeret en »dørtelefon« med direkte forbindelse til politikredsens vagtcentral, så der – selv om stationen er lukket – vil være mulighed for at komme i kontakt med politiet fra politistationen, hvorefter vagtcentralen i givet fald kan sende den nærmeste patruljevogn til stedet.

I de nye store politikredse vil der også være mulighed for at tilrettelægge politiets opgaver med transport af bl.a. varetægtsarrestanter mv. på en mere effektiv måde. Der kan f.eks. etableres it-understøttede »bookingsystemer« i de enkelte politikredse, og der kan etableres egentlige transportenheder, som eventuelt vil kunne bemannes med politikredsens seniormedarbejdere. I forbindelse med behandlingen af lovforslaget om politi- og domstolsreformen oplyste Rigspolitiet bl.a. følgende om de fremtidige transportopgaver:¹³

»Rigspolitiet har senest i 2003 lavet en undersøgelse af politiets transportopgaver med henblik på at undersøge personaleforbruget til løsning af denne opgave. Resultaterne fra undersøgelsen antages at være dækkende for politiets aktuelle arbejdsbelastning på dette område.

12. I svaret på det ovennævnte spørgsmål nævnes f.eks. i Hellerup/Gentofte og på Frederiksberg

13. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 18 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget, jf. besvarelsen af spørgsmål nr. 141 af 20. december 2005 fra Folketingets Retsudvalg (alm. del). Der kan om politiets transportopgaver efter politireformen desuden henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 80, 84, 93, 94 og 95 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

Kapitel 4. De nye politikredse

Politiets transportopgaver kan sammenfattende opdeles i følgende grupper:

- transport af personer til og fra politiets forskellige lokaliteter.
- transport af personer til og fra andre lokaliteter som f.eks. fængselsinstitutioner, ungdomsinstitutioner, asylcentre, pensioner mv.
- transport af personer til og fra domstolene (varetægtsfængslinger, fogedretten mv.).

Undersøgelsen viste, at omkring 60 % af transporterne vedrørte forskellige former for transporter af arrestanter, og at tæt på 80 % af transporterne foregik i dagtimerne. Undersøgelsen viste, at politiet brugte i underkanten af 100 årsværk til løsning af opgaven, svarende til mindre end 1 % af den samlede politistyrke. Rigspolitiet skal særligt fremhæve, at transporter til og fra politiets forskellige lokaliteter ikke vil blive ændret af betydning som følge af reformen, idet hovedparten af transporterne finder sted i dagtimerne, hvor politiets eksisterende politistationer fortsat vil være bemandede. Transporter af personer til og fra kriminalforsorgsinstitutioner (fængsler og arresthuse), asylcentre mv. vil slet ikke blive berørt af politi- og domstolsreformen, idet de nævnte institutioner ikke bliver berørt af reformen. Der er – i forhold til transportundersøgelsen – grund til at nævne, at transport af asylansøgere er faldet som følge af det lavere antal asylansøgere. For så vidt angår spørgsmålet om transport af berusede personer til politiets detentioner finder Rigspolitiet ikke, at politireformen i sig selv vil give et merarbejde af betydning. I den forbindelse kan det nævnes, at antallet af detentionsanbragte over de seneste år er faldet mærkbart, og der er ikke noget, der tyder på, at denne udvikling vil blive ændret.

Politiets transportopgaver med hensyn til personer til og fra domstolene (byretterne) kan derimod blive påvirket ved reformens gennemførelse. Det skyldes, at der efter lovudkastet bliver etableret 22 [24 efter det vedtagne lovforslag] nye byretter. Efter udkastet vil hovedsæderne for de nye politikredse blive placeret i den samme by, som bliver hovedsædet for en af områdets nye byretter. I disse tilfælde vil transportopgaverne alt andet lige ikke blive væsentligt berørt af reformen. For så vidt angår persontransporter til og fra andre byretter kan der blive tale om en vis forøgelse af transportopgaverne, ligesom der kan blive tale om en vis forøgelse af transport af varetægtsfængslede mellem byretterne og de lokale arresthuse.

Efter udkastet åbnes der imidlertid mulighed for anvendelse af videokonferencer under visse retshandlinger, og benyttes denne mulighed f.eks. i visse sager om fristforlængelser af varetægtsfængslede, vil politiets transportopgaver blive tilsvarende reduceret.

Endvidere vil transportopgaverne gennem en række foranstaltninger kunne tilrettelægges på en mere effektiv måde i de større politikredse. Det kan f.eks. nævnes, at det er muligt at lave IT-understøttede bookingsystemer, ligesom politikredsene i øvrigt bør have større fokus på, at transportopgaver belaster politibetjeningen mindst muligt. Rigspolitiet vil i den forbindelse anbefale, at der i de nye politikredse bliver etableret egentlige transportenheder, som efter lokal bestemmelse vil kunne bemandedes af politikredsens seniormedarbejdere.

På denne baggrund finder Rigspolitiet således ikke, at politiets transportopgaver i forbindelse med en gennemførelse af politi- og domstolsreformen mærkbart vil påvirke politiets samlede opgavevaretagelse.«

Det bemærkes, at de nye regler om telekommunikation med billede i retssager (videoretsmøder mv.) træder i kraft efter justitsministerens nærmere be-

4.3. Varetagelse af de hidtidige politiregioners opgaver

stemmelse. Anvendelsen af disse regler forudsætter, at domstolene råder over det nødvendige kommunikationsudstyr, og en eventuel anskaffelse heraf afventer bl.a., at byretternes personale er blevet samlet på de nye hovedtingsteder. Fastsættelsen af tidspunktet for ikrafttrædelse af reglerne om videokommunikation mv. vil i givet fald ske bl.a. under hensyn til den bygningsmæssige opfølgning af ændringen af retskredsstrukturen, de tekniske muligheder og økonomiske konsekvenser samt de praktiske erfaringer fra det forsøg med anvendelse af videokommunikation i retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling, som er iværksat af Direktoratet for Kriminalforsorgen, Domstolsstyrelsen og Rigspolitiet.¹⁴

Varetagelsen af en konkret transportopgave vil i øvrigt både før og efter politireformen have betydning for den pågældende politipatruljes muligheder for at varetage andre opgaver. Beredskabsreformen, jf. kapitel 6 nedenfor, vil imidlertid give mulighed for at udnytte de store politikredses samlede antal patruljevogne mv. langt mere effektivt, herunder ved at vagthavende løbende har et samlet overblik over patruljevognenes placering og opgaver mv. og hurtigt kan aktivere den vogn, der er tættest på det sted, som politiet skal frem til. De nye kredses muligheder for at løse en politiopgave inden for en rimelig responstid vil således samlet set være mindre afhængig af, om nogle af beredskabets patruljer er optaget af andre opgaver, herunder f.eks. en transportopgave på det pågældende tidspunkt.¹⁵

4.3. Varetagelse af de hidtidige politiregioners opgaver¹⁶

Under den hidtidige ordning med 54 politikredse var landet som nævnt i kapitel 2.2 ovenfor inddelt i syv politiregioner, der hver blev ledet af en regionspolitimester, som var udpeget af justitsministeren blandt politimestrene i hver politiregion.

Politiregionernes funktion var bl.a. at bistå politikredsene ved løsning af politiopgaver, som krævede indsats af en større samlet politistyrke, end politikredsen selv rådede over, f.eks. i forbindelse med eftersøgning, afspærring, bevogtning eller anden omfattende politimæssig indsats. Politiregionsmesteren kunne endvidere efter forhandling med de pågældende politimestre over-

14. Der henvises til pkt. 11.1 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger og kapitel 13.5 nedenfor.

15. Der henvises også til besvarelsen af spørgsmål nr. 18 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

16. Der henvises til pkt. 3.2.2.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

tage ansvaret for løsning af politimæssige opgaver, der vedrørte flere politikredse, f.eks. i forbindelse med større ulykker eller tilsvarende større begivenheder.

Politiregionerne indgik endvidere sammen med lokalforsvarsregionerne og beredskabsregionerne i totalforsvaret. Landet er inddelt i fem lokalforsvarsregioner, der har ansvaret for det militære forsvar af regionen, planlægning, uddannelse og opstilling af styrker, mens det statslige regionale redningsberedskab, der har til opgave at forebygge, begrænse og afhjælpe skader på personer, ejendom og miljø ved ulykker og katastrofer, er opdelt i syv beredskabsregioner. I fredstid bestod politiregionens primære opgave i relation til totalforsvaret i at medvirke ved afholdelse af beredskabsøvelser samt i øvrigt at deltage i planlægningen af indsatser i tilfælde af krise eller krig. Desuden var regionen det sædvanlige kontakttled mellem politiet og de øvrige myndigheder i relation til løsningen af fredstidsopgaver.

Med politireformen er der etableret nye store politikredse, der som udgangspunkt kan løse alle opgaver selv, og i forbindelse hermed er den hidtidige politiregionsordning ophævet. Politiregionernes hidtidige opgaver varetages således som udgangspunkt af politikredsene, herunder de hidtidige opgaver i relation til totalforsvarssamarbejdet

Endvidere er der i hver af de nye politikredse etableret en regional koordinerende stab, der viderefører de hidtidige regionale koordinerende stabe med deltagelse af politiet, Beredskabsstyrelsens regionale beredskabscenter og chefen for lokalforsvarsregionen. De regionale stabe fungerer som et forum for samarbejde og for koordineret anvendelse af ressourcerne i regionen. De regionale stabe træder normalt sammen ved større ulykker og katastrofer mv., hvor der er behov for tværgående koordination. Stabene er også forum for samarbejde og koordination af planlægningen af beredskabet inden for områder, hvor flere myndigheder er involveret i opgaveløsningen. I forbindelse med større hændelser og katastrofer samt opgaver, der omfatter flere samtidige hændelser i forskellige regioner/landsdele, hvor der opstår behov for koordinering på nationalt plan, kan der etableres en operativ national koordinerende stab med deltagelse af bl.a. Rigspolitiet, Forsvarskommandoen og Beredskabsstyrelsen, der kan understøtte den regionale og lokale indsats og koordinere og prioritere den samlede indsats.¹⁷

Selv med de nye store politikredse kan der forekomme ekstraordinære situationer, som en politikreds ikke kan håndtere på egen hånd, og hvor der

17. Der henvises endvidere til besvarelsen af spørgsmål nr. 11 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget, hvor den koordinerende Nationale Operative Stab er beskrevet.

4.4. Tilrettelæggelse af anklagemyndighedens legalitetskontrol mv.

derfor vil være behov for bistand fra en eller flere andre politikredse. Det kan både være planlagte begivenheder, f.eks. et statsbesøg eller et internationalt topmøde, og akut opståede situationer, f.eks. en stor ulykke. Rammerne for en sådan bistand mellem politikredsene fastlægges af Rigspolitiet.

Hjemmeværnet vil også fremover kunne yde bistand til politiet f.eks. i forbindelse med visse politimæssige opgaver, der har en sådan karakter og et sådant omfang, at politiets egne ressourcer enten ikke er tilstrækkelige eller bør anvendes på anden vis, og hvor det ikke er afgørende, at det er politiuddannet personale, der varetager opgaven. Det kan f.eks. dreje sig om færdselsregulerende opgaver eller afsøgning af større områder med henblik på at finde forsvundne personer mv.

I situationer, hvor der foreligger en sikkerhedsmæssig trussel, eller i ulykkes- og katastrofesituationer kan hjemmeværnet yde bistand til bl.a. politiet som en del af det samlede beredskab. Bistanden og støtten fra hjemmeværnet vil kunne gå ud på at varetage overvågnings- og observationsopgaver som led i politiets opretholdelse af den offentlige orden og sikkerhed. I ulykkes- og katastrofesituationer vil der tillige kunne være tale om støtte med henblik på redning, evakuering og midlertidig indkvartering af personer, rydning og transport af materiel, forebyggelse og bekæmpelse af brande, oversvømmelse og forurening og sikring af adgangsveje for redningsberedskabet.

4.4. Tilrettelæggelse af anklagemyndighedens legalitetskontrol mv.¹⁸

Anklagemyndighedens juridiske kontrol og tilsyn med behandlingen af straffesager i politikredsene vil fremover blive tilrettelagt i lyset af, at de nye politikredse bliver væsentlig større end de hidtidige kredse. Det gælder dels den interne kontrol med behandlingen af straffesagerne, som finder sted i den enkelte politikreds, dels den overordnede anklagemyndigheds (rigsadvokatens og statsadvokaternes) kontrol og tilsyn med behandlingen af straffesager. Rigsadvokaten har i den forbindelse udstedt en ny og revideret tilsynsmeddelelse om tilrettelæggelsen af politikredsenes interne tilsyns- og kontrolprocedurer mv. med behandlingen af straffesager, så det sikres, at straffesagerne gennemføres med den fornødne kvalitet og hurtighed, og om tilrettelæggelsen

18. Der henvises til pkt. 3.2.2.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Kapitel 4. De nye politikredse

af de regionale statsadvokaters tilsyn med politikredsenes behandling af straffesager.^{19 20}

19. Rigsadvokatens meddelelse nr. 10/2006 om legalitets- og kvalitetssikring af og tilsynet med straffesagsbehandlingen i politikredsenes. Meddelelsen kan findes på www.rigsadvokaten.dk.
20. Der henvises herom endvidere til besvarelsen af spørgsmål nr. 70 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget. I forbindelse med politireformen og etableringen af de nye politikredse er inddelingen af de 6 regionale statsadvokaters områder endvidere blevet justeret, så hver statsadvokat har to politikredse under sig, jf. bekendtgørelse nr. 1420 af 13. december 2006 om ændring af bekendtgørelse om fordelingen af forretningerne mellem statsadvokaterne. Der er således nu en statsadvokat for Nord- og Østjylland, en for Midt-, Vest og Sydøstjylland, en for Fyn, Syd- og Sønderjylland, en for Midt-, Vest- og Sydsjælland, Lolland og Falster, en for Nord-sjælland og Københavns Vestegn og endelig en statsadvokat for København og Bornholm.

Politikredsens organisation¹

5.1. Indledning

Lovforslaget om en politi- og domstolsreform indeholder visse overordnede overvejelser om, hvilken ledelsesstruktur og intern organisation der bør gælde i de enkelte politikredse. Det indebærer, at ordningen vedrørende politikredsens øverste ledelse mv. er fastlagt i forbindelse med Folketingets vedtagelse af politi- og domstolsreformen.

I overensstemmelse med Visionsudvalgets anbefalinger er den hidtidige organisatoriske opdeling mellem et ordenspoliti og et kriminalpoliti ophævet.² Politiet i de nye politikredse er organiseret som et enstrengt politi, hvor den nærmere organisation på en mere praktisk orienteret måde tager udgangspunkt i de konkrete politiopgavers karakter og på, hvordan opgaverne kan løses bedst muligt, jf. nedenfor.

I de nye politikredse er der således én chef for de politimæssige opgaver (og ikke som hidtil både en (chef)politiinspektør og en (chef)kriminalinspektør). Varetagelsen af de politimæssige opgaver er under denne fælles chef organiseret i forskellige afdelinger alt efter karakteren af de forskellige funktioner og opgaver. De hidtidige medarbejdere i henholdsvis ordens- og kriminalpolitiet indgår i de nye politikredsers forskellige afdelinger/enheder på grundlag af karakteren af de opgaver og funktioner, de pågældende skal varetage.³

1. Der henvises til pkt. 3.2.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 109 ff.
2. Der henvises herom til Visionsudvalgets rapport side 109.
3. I forbindelse med gennemførelsen af politireformen har de hidtidige ansatte i kriminalpolitiet fået mulighed for at opretholde deres stillingsbetegnelse som kriminalas-

5.2. Politikredsens øverste ledelse⁴

Topleledelsen i de nye store politikredse er organiseret med udgangspunkt i den ovennævnte ophævelse af sondringen mellem et ordenspoliti og et kriminalpoliti og i, at politidirektøren også fremover vil være chef både for politiet og for den lokale anklagemyndighed.

De nye politikredsens topledelse er på denne baggrund organiseret således, at der under politidirektøren er udnævnt en vicepolitidirektør, en chefpolitiinspektør, som er leder af politiet (de politimæssige opgaver), og en chefanklager, som er leder af anklagemyndigheden. Vicepolitidirektøren er stedfortræder for politidirektøren.⁵ Chefpolitiinspektøren og chefanklageren refererer direkte til politidirektøren og i dennes fravær til vicepolitidirektøren. De nævnte fire chefer udgør politikredsens øverste ledelse.

Både chefpolitiinspektøren og chefanklageren har under sig et antal linjechefer – f.eks. under chefpolitiinspektøren en chef for politikredsens beredskab (døgnvagtjeneste), en chef for lokal- og nærpolitiet og en chef for efterforskningsafdelingen, jf. kapitel 5.3 nedenfor.

Vicepolitidirektøren bistår som stedfortræder generelt politidirektøren med varetagelsen af de overordnede ledelsesopgaver i politikredsen. De nye politikredse er store statslige institutioner med mange hundrede ansatte, årlige budgetter på flere hundrede millioner kroner og betydelige administrative og driftsmæssige ledelsesopgaver. Varetagelsen af de økonomiske og administrative ledelsesopgaver, som decentraliseres til politikredsene som led i reformen, er en central opgave for politikredsens øverste ledelse, og vicepolitidirektøren leder politikredsens overordnede administration, herunder i forhold til budgettering, personale, regnskab, it, indkøbsaftaler, intern service osv.⁶

Vicepolitidirektøren bistår bl.a. politidirektøren med at tilrettelægge og gennemføre den løbende budgetstyring og resultatopfølgning mv. (controlling) med henblik på at sikre, at budgetterne overholdes, og at de mål- og resultatkrav, som fastsættes af rigspolitichefen og rigsadvokaten, indfries og afrapporteres samlet for politikredsen. Hertil kommer de betydelige persona-

sistent, og i en overgangsperiode vil man altså fortsat kunne møde stillingsbetegnelser, der henviser til kriminalpolitiet, selv om ordningen med et enstrengt politi er gennemført.

4. Der henvises til pkt. 3.2.3.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

5. Retsplejelovens § 110, stk. 3.

6. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 12 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

5.3. Varetagelse af de politimæssige opgaver

leadministrative opgaver, som tidligere blev varetaget centralt, og som nu skal varetages af politikredsene.

Den overordnede administration af politikredsens centrale økonomiske og administrative driftsopgaver varetages således som udgangspunkt samlet for hele politikredsen under vicepolitidirektørens ansvar. Ud over disse opgaver vedrørende den overordnede administration mv. er der i de nye politikredse en række generelle opgaver af mere juridisk/administrativ karakter, som kan placeres i en tværgående stabsfunktion under vicepolitidirektørens ledelse. Det vil f.eks. kunne være tilfældet med visse generelle opgaver vedrørende landsdækkende tværgående initiativer mv. vedrørende politiets og anklagemyndighedens virksomhed og/eller generelle forvaltningsmæssige spørgsmål mv., der angår alle dele af politikredsens virksomhed.

Den overordnede organisationsstruktur for politikredsene er tilpasset de særlige forhold i Københavns Politi og Bornholms Politi som følge af, at disse kredse er henholdsvis betydeligt større og betydeligt mindre end de øvrige politikredse. I Københavns Politi er der således ansat to vicepolitidirektører, hvoraf den ene er stedfortræder for politidirektøren, og den andet har ansvaret for politikredsens administrative forhold mv. I Bornholms Politi (der størrelsesmæssigt og mandskabsmæssigt svarer til den hidtidige politikreds på Bornholm) er der ikke ansat en vicepolitidirektør, og chefanklageren varetager også funktionen som stedfortræder for politidirektøren.

Som anført ovenfor i kapitel 3.1 og 3.2 er de nye politidirektører i øvrigt åremålsansat med mulighed for forlængelse. Det er ikke længere et krav, at politidirektøren skal være jurist, og der er heller ikke krav om, at vicepolitidirektøren skal være jurist.

5.3. Varetagelse af de politimæssige opgaver⁷

Politikredsens politimæssige opgaver, der som nævnt ovenfor hører under chefpolitiinspektøren, er organiseret med udgangspunkt i følgende tre hovedopgaver for politiet: Beredskab (døgnvagtjeneste), efterforskning samt nær- og lokalpolitiopgaver mv. Disse tre hovedopgaver er som udgangspunkt forankret i tre afdelinger, der hver ledes af en linjechef (politiinspektør), der refererer til chefpolitiinspektøren. Den nærmere organisering af de enkelte politikredse politimæssige opgaver fastlægges af politidirektøren, men den

7. Der henvises til pkt. 3.2.3.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

overordnede model for politikredsens overordnede organisation er beskrevet nedenfor.

Politiets døgnberedskab (døgnvagtjeneste) er en af politiets centrale opgaver, og politikredsens samlede beredskab til løsning af hastende udrykningskrævende opgaver er samlet i en *beredskabsafdeling*.

Der er etableret en central vagtcentral for hele politikredsen, som har ansvaret for det samlede beredskab i politikredsen, jf. kapitel 6 nedenfor om politiets fremtidige beredskab (døgnvagtjeneste). Alle opkald til politikredsen med anmodning om politimæssig bistand indgår til vagtcentralen, som prioriterer og disponerer de indkomne opgaver. Medarbejdere, som indgår i kredsens samlede beredskab, vil kunne møde på arbejde enten på kredsens hovedstation eller på en af kredsens øvrige politistationer. Dette vil blive fastlagt af politikredsens ledelse på baggrund af de lokale behov og geografiske forhold mv.

For at fremme en effektiv varetagelse af politiets omfattende opgaver på færdselsområdet oprettes der under beredskabsafdelingen en særskilt færdselsafdeling med typisk 40-60 ansatte, som varetager kredsens samlede opgaver på færdsels- og trafikområder, herunder præventive færdselskontrolaktiviteter. Færdselspolitiet opererer i hele politikredsen, og disse lokale færdselspolitiafdelinger kan desuden (i samarbejde med Rigspolitiet) indgå i tværgående og/eller landsdækkende færdselsinitiativer. Denne model har til formål at sikre, at politikredsen efter behov fleksibelt og effektivt kan sætte kraftigt ind på løsningen af større færdselsmæssige problemer og f.eks. inden for kort tid indsætte et større antal politifolk til færdselskontroller, både i forbindelse med planlagte målrettede aktioner og ved pludseligt opståede behov for en særlig politiindsats på færdselsområdet. Tilsvarende kan færdselspolitiafdelingen bistå den øvrige del af beredskabsafdelingen (døgnvagtjenesten) f.eks. med løsning af større planlagte politiindsatser med behov for at samle meget store politienheder og ved akutte behov som led i politikredsens løsning af beredskabsmæssige opgaver (f.eks. vejkontroller og afspærringer i forbindelse med bankrøverier mv.).⁸

I tilknytning til beredskabsafdelingen vil der herudover kunne oprettes andre underafdelinger, f.eks. en hundefdeling, specialpatruljer mv.

En anden central opgave for politiet er at efterforske forbrydelser. Politikredsens *efterforskningsafdeling* varetager efterforskningen af de alvorligere

8. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål nr. 109-112 og 155 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget, hvor politiets fremtidige opgavevaretagelse på færdselsområdet, herunder samarbejdet med andre relevante myndigheder, er beskrevet.

5.3. Varetagelse af de politimæssige opgaver

og mere komplicerede sager. Det gælder bl.a. drab, grov vold mv., og efterforskning af organiseret kriminalitet som menneskehandel, økonomisk kriminalitet, alvorligere narkosager og it-kriminalitet.

Efterforskningsenheden kan bestå af en række specialafdelinger (f.eks. narckoafdeling, bedrageriafdeling mv.) og særlige taskforces (f.eks. vedrørende organiseret kriminalitet). Dette giver bl.a. øgede muligheder for specialisering inden for efterforskningsfunktionen og medvirker til at opbygge et stærkt fagligt miljø. Den nærmere afgrænsning af efterforskningsafdelingens opgaver i forhold til lokalpolitiets opgaver, jf. nedenfor, foretages af ledelsen i de enkelte kredse. Ved denne vurdering kan der bl.a. tages hensyn til de lokale forhold i politikredsen, herunder særlige lokale kriminalitetsproblemer.

Politiet har en lang række forskellige opgaver, som i vidt omfang er knyttet til de forskellige lokalområder mv. i politikredsen, og hvor det er særlig væsentligt, at politiet har det nødvendige lokalkendskab og de nødvendige kontakter med lokalsamfundet. Disse opgaver er i den nye struktur forankret i politikredsens *lokalpoliti*, som varetager alle de politiopgaver i lokalområderne, som ikke dækkes af beredskabsafdelingen eller efterforskningsafdelingen. Lokalpolitiet har således et meget bredt opgaveområde, og store dele af det politiuddannede personale i kredsene er tilknyttet lokalpolitiet.

En stor del af de efterforskningsopgaver, der indebærer umiddelbar kontakt mellem borgerne og politiet, varetages af lokalpolitiet. Det gælder f.eks. efterforskning af hærværk, indbrud, butikstyverier, mindre voldsforhold, huspektakler og færdselsforseelser. En anden væsentlig opgave for lokalpolitiet er at varetage de løbende dagligdags kontakter med kommunerne og andre i lokalsamfundet. Det gælder f.eks. i forbindelse med det kriminalpræventive arbejde, samarbejdet mellem skole, socialforvaltning og politi (SSP-samarbejdet), efterforskning af kriminalitet, som er særligt knyttet til et lokalmiljø, og gennemførelse af andre problemorienterede politiindsatser i lokalområderne.

Lokalpolitiet er fordelt på kredsens hovedstation og øvrige politistationer, hvor der er en lokal leder af lokalpolitiet. Som led i politikredsens lokalpoliti vil der endvidere fortsat kunne være et nærpoliti og et landpoliti fordelt i kredsens forskellige lokalområder alt efter de lokale behov.

Den daglige leder af lokalpolitiet på den enkelte politistation har inden for de rammer, som fastsættes af politikredsens ledelse, ansvaret for den nærmere tilrettelæggelse og gennemførelse af politiets lokale samarbejde med de pågældende kommuner mv. Det er en væsentlig opgave for politikredsens ledelse løbende at følge og vurdere politiets lokale arbejde i de forskellige områder af politikredsen, herunder at lokalpolitiet lever op til de fastsatte målsætninger mv. for det lokale samarbejde. Disse forhold vil bl.a. også skulle drøf-

tes i de nye kredsråd og vil indgå i den lokale samarbejdsplan, som politidirektøren skal udarbejde for politikredsen hvert år, jf. kapitel 7 nedenfor om politiets kontakt med lokalsamfundet.⁹

Lederen af lokalpolitiet på den enkelte politistation fungerer i vidt omfang som kontaktperson i det daglige for de pågældende kommuner, herunder i forbindelse med det lokale kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og kommunen (SSP-samarbejdet mv.), og der afholdes i den forbindelse jævnlige møder med bl.a. kommunerne. Hertil kommer, at der som hidtil vil være en række løbende formelle og uformelle kontakter mellem bl.a. lokalpolitiet og kommunerne på sagsbehandlerniveau, f.eks. inden for rammerne af SSP-samarbejdet og i form af faste kontaktmøder og særlige indsatsgrupper mv.

I de nye politikredse oprettes en *analyse- og planlægningsenhed*. En sådan analyse- og planlægningsenhed er en forudsætning for, at politiet som forudsat i forbindelse med politireformen kan arbejde mere analytisk med fokus på målrettede politiindsatser.

Analyse- og planlægningsenheden har til opgave løbende at indsamle, bearbejde og analysere oplysninger om kriminalitetsudviklingen og kriminalitetsmønstre forskellige steder i politikredsen, så enhedens arbejde kan danne grundlag for tilrettelæggelsen af politiets indsats f.eks. med målrettet patruljeri eller etablering af særlige projektgrupper vedrørende bestemte kriminalitetsproblemer. En samlet analyse- og planlægningsenhed i den enkelte politikreds skaber bedre muligheder for løbende at følge og analysere udviklingstendenser i politikredsen med henblik på, at politiet så tidligt som muligt kan iværksætte den nødvendige og relevante politiindsats. Analyse- og planlægningsenheden spiller også en væsentlig rolle ved tilrettelæggelsen af politikredsenes arbejde med organiseret kriminalitet. Enheden bistår desuden ved det kriminalitetsforbyggende arbejde i kredsen, f.eks. SSP-samarbejdet. En række af de nævnte opgaver er hidtil blevet varetaget på regionalt niveau i politiregionernes Regionale Efterforskningsstøttecentre (REC).

Politiet *samarbejder med myndigheder og organisationer mv.* i forbindelse med politiets opgaveløsning inden for en række forskellige områder. Det drejer sig bl.a. om formelle og uformelle kontakter i forbindelse med politiets indsats inden for bestemte kriminalitetsområder, herunder særlige former for organiseret kriminalitet.¹⁰

9. Der henvises også til besvarelsen af spørgsmål nr. 55 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

10. Der henvises herom til besvarelsen af spørgsmål nr. 160 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

5.4. Organiseringen af politikredsens anklagemyndighed

Politiets kontakt- og samarbejdsflader med relevante myndigheder og organisationer mv. kan videreføres og styrkes i forbindelse med gennemførelsen af politireformen, idet etableringen af større politikredse bl.a. giver mulighed for en øget specialisering og kompetenceudvikling i politikredse. Der kan f.eks. efter behov etableres særlige enheder/grupper i de enkelte kredse, som beskæftiger sig med særlige kriminalitetsområder som f.eks. skatte- og afgiftsunddragelse, menneskehandel, narkotikaforbrydelser, illegalt arbejde mv. Analyse- og planlægningsenheden har til opgave løbende at indsamle, bearbejde og analysere oplysninger om kriminalitetsudviklingen og kriminalitetsbekæmpelsen mv. på forskellige områder i politikredsen. Der er generelt også mulighed for efter behov at afsætte flere ressourcer i politikredse til at varetage løbende kontakter til relevante eksterne samarbejdspartnere, herunder i relation til bekæmpelse af særlige former for organiseret kriminalitet mv.

Ved siden af det løbende samarbejde om konkrete sager vil politiet og andre offentlige myndigheder som hidtil kunne mødes efter behov for at drøfte generelle spørgsmål om myndighedsindsatsen på området, som de konkrete sager giver anledning til.

Etableringen af større politikredse og de nævnte muligheder for øget specialisering og kompetenceudvikling i kredse giver også mulighed for efter lokalt behov at etablere mere faste kontaktfora mellem politiet og relevante myndigheder og organisationer mv., hvis f.eks. kriminalitetsudviklingen på et bestemt område giver anledning til en særlig indsats i en periode eller i et bestemt geografisk område. Der vil f.eks. kunne være behov for at koordinere målrettede kontrolindsatser eller oplysningskampagner mv., så organisationer mv., som har en særlig ekspertise på det pågældende område, bliver inddraget – som det f.eks. kendes fra de regionale netværk til bekæmpelse af illegal arbejdskraft med deltagelse af ledelsesrepræsentanter for de relevante myndigheder og arbejdsmarkedets parter.

5.4. Organiseringen af politikredsens anklagemyndighed¹¹

Politikredsens chefanklager har det daglige ansvar for ledelsen af politikredsens anklagemyndighed og står bl.a. for den overordnede planlægning og tilrettelæggelse af arbejdet i anklagemyndigheden.

11. Der henvises til pkt. 3.2.3.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Under chefanklageren er der et antal afdelinger, der ledes af linjechefer (politiadvokater), og som varetager den konkrete sagsbehandling af straffesager og møder for anklagemyndigheden i retten inden for et eller flere bestemte sagsområder. Der er i alle politikredse etableret fem politiadvokaturer (også her er der dog en særlig struktur i Københavns og Bornholms Politi). Inden for disse rammer kan politidirektøren i den enkelte kreds tilpasse den lokale anklagemyndigheds organisering under hensyn til de lokale forhold, f.eks. mængden af sager vedrørende bestemte kriminalitetsformer. Organiseringen af den lokale anklagemyndighed i forskellige specialafdelinger vil bl.a. medvirke til at opbygge et stærkere fagligt miljø i den lokale anklagemyndighed med en høj ekspertise hos medarbejderne.

Hvis der inden for bestemte områder er behov for at iværksætte en særlig målrettet indsats i politikredsen, f.eks. rettet mod organiseret kriminalitet eller bestemte kriminelle netværk, vil der lokalt kunne oprettes projektgrupper mv. med deltagelse af medarbejdere både fra politikredsens efterforskningsafdeling og fra anklagemyndigheden.

Etableringen af nye større enheder giver også mulighed for at styrke de tværgående faglige kontakter i anklagemyndigheden, herunder både mellem politikredsene indbyrdes og mellem politikredsene og den overordnede anklagemyndighed. Der er f.eks. på tværs af politikredsene og i samarbejde med statsadvokaterne og rigsadvokaten etableret landsdækkende fagudvalg, som bl.a. skal medvirke til at sikre en ensartet behandling af sager inden for de forskellige retsområder og forbedre mulighederne for informationsudveksling.

For at styrke det faglige miljø i politikredsens anklagemyndighed og ud fra ressourcemæssige hensyn vil personalet i politikredsens anklagemyndighed efter gennemførelse af politireformen normalt være samlet ét sted i kredsen (på hovedstationen). Lokale forhold vil dog i nogle tilfælde kunne tale for at placere nogle af anklagemyndighedens medarbejdere andre steder i politikredsen. Der vil f.eks. ved en intern rokeringsordning kunne placeres medarbejdere fra anklagemyndigheden på en politistation i en retskreds, der ikke dækker hovedstationen.

Politiets beredskab (døgnvagtteneste)¹

6.1. Hver politikreds har en beredskabsafdeling (døgnvagtteneste), som er på vagt 24 timer i døgnet året rundt. Beredskabets hovedopgave er at løse politiets akutte og udrykningskrævende opgaver samt at foretage patruljering mv. (hovedparten af disse opgaver blev i den hidtidige struktur løst af ordenspolitiet).

Som omtalt ovenfor i kapitel 2.3 fremgår det af den borgerundersøgelse, som Visionsudvalget foretog, at borgerne lægger meget stor vægt på politiets responstid (den tid, der går fra politiet bliver tilkaldt, og til det kommer til stede). I overensstemmelse hermed er det et væsentligt element i politireformen, at politiets beredskab moderniseres og effektiviseres med henblik på at sikre en hurtig responstid overalt i landet, og at politikredsenes responstider bliver sammenlignelige.

Når politireformen er gennemført, vil vagthavendefunktionerne i hver af de nye store politikredse være samlet i én central vagtcentral, der dækker hele politikredsen, og som disponerer over det samlede antal patruljevogne mv. i politikredsen. Vagtcentralen vil have et samlet overblik over patruljevognenes aktuelle placering og vil dermed hurtigt kunne aktivere den vogn, der er tættest på det sted, som politiet skal frem til. Den centrale vagtcentral vil kunne koordinere placeringen af de kørende patruljer i kredsen, så der er det fornødne antal vogne placeret på steder, hvor der er behov for en særlig målrettet patruljering eller en synlig politiindsats i øvrigt.

Etableringen af en central vagtcentral for politikredsen vil samtidig frigøre personaleressourcer, der hidtil har været anvendt til vagthavendefunktioner

1. Der henvises til pkt. 3.2.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 126 ff.

Kapitel 6. Politiets beredskab (døgnvagtjeneste)

mv., til aktiv patruljering eller andet politiarbejde.² Medarbejderne i den centrale vagtcentral vil desuden få større praktisk erfaring og rutine, end det hidtil har været muligt de fleste steder, og det vil yderligere medvirke til at gøre døgnvagtjenesten mere effektiv.

Politikredsens ledelse har ansvaret for, at størrelsen af politikredsens beredskab (døgnvagtjeneste) på grundlag af systematiske målinger og analyser løbende tilpasses omfanget af politiopgaver på forskellige tider af døgnet, ugedagen, måneden mv.

Den daglige ledelse af beredskabet i politikredsen og de konkrete beslutninger om at iværksætte udrykninger mv. ligger hos den centrale vagtcentral. De politibetjente, der indgår i beredskabet, er stationeret på de forskellige politistationer i kredsen og møder på arbejde og foretager patruljetjeneste mv. fra den pågældende station. Det kørende beredskab (døgnvagtjeneste) udgår således fra de forskellige politistationer, men patruljevognene og politipersonalet kan anvendes over hele politikredsen og kan løbende indsættes dér, hvor der er behov for det.

6.2. Som der nærmere er redegjort for i kapitel 4.2 ovenfor, er de nye hovedpolitistationer, hvor politikredsens vagtcentral er placeret, døgnbemandede og åbne for borgerhenvendelser året rundt på alle tidspunkter af døgnet. Herudover forventes politiarbejdet i en række større byer tilrettelagt på en sådan måde, at der også på politistationerne i disse byer året rundt på alle tidspunkter af døgnet vil være politifolk, som bl.a. vil kunne tage sig af personlige henvendelser fra borgerne.

Herudover opereres der i den nye struktur med en fleksibel døgnbetjening, således at også andre politistationer, hvor der ellers ikke er døgnåbent, efter en konkret vurdering af de lokale behov kan døgnåbnes på bestemte tidspunkter eller i en kortere eller længere periode (f.eks. hvis der i weekenderne (fredag-lørdag aften/nat) eller i øvrigt er et særligt behov). Døgnåbning kan også etableres ved særlige lokale begivenheder som f.eks. en byfest, en stor koncert eller et større sportsstævne.

Som nævnt ovenfor vil politikredsens kørende patruljer mv. udgå fra de forskellige politistationer i kredsen, og de betjente, der indgår i beredskabet, vil således arbejde ud fra de forskellige politistationer og vil møde på arbejde og foretage patruljering mv. derfra. Dette indebærer, at der også på politistationer, hvor der ikke er døgnåbent, også uden for den normale åbningstid på

2. Det er skønnet, at beredskabsreformen vil kunne frigøre ca. 300 politiårsværk til operativt politiarbejde, jf. bl.a. besvarelsen af spørgsmål nr. 17 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

5.4. Organiseringen af politikredsens anklagemyndighed

forskellige tidspunkter i løbet af aftenen/natten vil være politifolk på stationen, f.eks. i forbindelse med vagtskifte, rapportskrivning, blodprøveudtagning i forbindelse med mistanke om spirituskørsel og efter omstændighederne løsning af forskellige sagsbehandlingsopgaver som f.eks. mere omfattende afhøringer.

På alle politistationer, hvor der ikke er døgnåbent, er der installeret en »dørtelefon« med direkte forbindelse til politikredsens vagtcentral, så der – selv om politistationen er lukket – er mulighed for at komme i kontakt med politiet (vagtcentralen) fra politistationen, hvorefter vagtcentralen, hvis der er behov for det, kan sende den nærmeste patruljevogn til stedet.

Politipersonalet i beredskabet (døgnvagtjenesten) har fortsat tilknytning og kendskab til den pågældende politistations lokalområde, hvor de løser hovedparten af de hastende udrykningsopgaver og foretager almindelig daglig patruljering mv. Der er endvidere en tæt kontakt og løbende udveksling af medarbejdere mellem beredskabsafdelingen og lokalpolitiet på de enkelte politistationer. Medarbejderne i lokalpolitiet vil f.eks. typisk dække et vist antal vagter i beredskabet, og medarbejderne i beredskabet vil i perioder gøre tjeneste i lokalpolitiet.³

6.3. Afhængig af de lokale forhold vil der på hver politistation kunne være ansat en leder af stationens beredskabsenhed (døgnvagtjenesten), som har det daglige personalemæssige ansvar for de medarbejdere i beredskabstjenesten, der møder på arbejde på den pågældende station. En sådan lokal leder vil kunne have ansvar for kvalitetssikring af arbejdet og ansvaret for at koordinere opgaveløsningen med lokalpolitiet på den pågældende station. Den lokale beredskabsleder vil endvidere efter behov kunne fungere som »kørende vagtleder« på nogle af vagtholdene.

I forbindelse med større vagtskifter i beredskabsenheden på de forskellige politistationer vil der fortsat være behov for at kunne orientere det mødende mandskab om en række forhold af meget vekslende karakter, herunder f.eks. om særlige episoder under den foregående vagt, status for igangværende efterforskning, igangsættelse af nye målrettede initiativer i bestemte lokalområder og eventuelt nye regelsæt. Politidirektøren har ansvaret for den nærmere tilrettelæggelse af, hvordan denne orientering af politipersonalet gennemføres mest hensigtsmæssigt i den nye struktur. Orientering af politipersonalet, der gør tjeneste i beredskabet (døgnvagtjenesten) på de forskelli-

3. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 113-114 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

Kapitel 6. Politiets beredskab (døgnvagtjeneste)

ge politistationer i kredsen, kan f.eks. på visse vagthold gives af en overordnet politimand (f.eks. den lokale leder af en politistations beredskabsenhed) i forbindelse med, at vagtholdene møder på den lokale politistation. Endvidere kan de relevante informationer f.eks. videreformidles via e-mail eller intranet mv.⁴

6.4. Som led i moderniseringen af politiets beredskab (døgnvagtjeneste) vil der blive anskaffet ny teknologi, der skal understøtte beredskabet på vagtcentralen og i patruljevognene, jf. kapitel 9 nedenfor. Det drejer sig om et edb-system til prioritering af opkald og elektronisk kort, som er linket til disponeringssystemet i vagtcentralen (GIS-system) og GPS i patruljevognene. Patruljevognene vil blive udstyret med GPS-navigation og dataradioer, så vagtcentralen elektronisk kan fremsende oplysninger til vognene. Disse it-systemer medvirker til at sikre, at politikredsens patruljevogne effektivt kan dække et langt større geografisk område end i den hidtidige politikredsstruktur.

I forbindelse med moderniseringen af politiets beredskab (døgnvagtjeneste) fastsættes der endvidere både af Rigspolitiet og lokalt af politidirektørerne mål for politiets responstider mv., herunder i forhold til kredsens yderområder. Der foretages løbende målinger af responstider og opfølgning på, hvordan det sikres, at de fastsatte mål overholdes. Responstidsmålingerne vil indgå i de årlige direktørkontrakter med politidirektørerne, og responstider for de enkelte politikredse offentliggøres på politiets hjemmeside www.politi.dk.⁵

Som anført i kapitel 5.3 ovenfor er der i hver politikreds under beredskabsafdelingen en færdselspolitiafdeling, der opererer i hele politikredsen. Færdselspolitiets mobile enheder (patruljevogne, motorcykler mv.) kan desuden indgå ved løsning af større planlagte politiindsatser i politikredsen samt ved akutte behov som led i politikredsens løsning af beredskabsmæssige opgaver (f.eks. vejkontroller og afspærringer i forbindelse med bankrøveri mv.).⁶

4. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 21 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.
5. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 166 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.
6. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 110-112 og 155 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

Politiets kontakt med lokalsamfundet¹

7.1. Indledning

De enkelte politikredse har både før og efter politireformen et tæt samarbejde med lokalsamfundet, og en væsentlig del af det daglige politiarbejde er tilrettelagt ud fra principperne om lokal- og nærpolti. Denne form for politiarbejde er navnlig kendetegnet ved, at politiet arbejder med konkrete kriminalitetsproblemer i et tæt samarbejde med lokalsamfundet på grundlag af netværk med deltagelse af repræsentanter for politi og offentlige myndigheder, institutioner, organisationer og enkeltpersoner fra lokalsamfundet (f.eks. beboerrådsformænd, klubledere, forældregrupper mv.).

Som led i det lokale politiarbejde er der som hidtil i politikredsene oprettet en eller flere lokal- og nærpoltistationer med en fast bemanning og eventuelt også et landpoliti. Personalet her har normalt et indgående kendskab til lokalmiljøet.

Det overordnede samarbejde mellem politiet og de lokale kommuner på ledelsesniveau foregår først og fremmest i de nye kredsråd, der har erstattet de hidtidige lokalnævn som det centrale ledelses- og samarbejdsforum og udgør rammen for samarbejdet mellem den øverste ledelse af politiet og kommunerne i politikredsen.

Ud over lokalsamarbejdet på ledelsesniveau er der som hidtil på en lang række områder samarbejde og kontakt mellem politiet og kommunerne på sagsbehandlerniveau, f.eks. inden for rammerne af det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem skole, socialforvaltning og politi (SSP-samarbejdet) og i form af faste kontaktmøder, særlige indsatsgrupper med fokus på

1. Der henvises til pkt. 3.2.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 138 f.

potentielle kriminelle (ungdomsbander mv.), bekæmpelse af socialt bedrageri og illegal arbejdskraft.

7.2. Lokalpolitiets rolle²

Det er et væsentligt element i politireformen, at politiet bevarer og udbygger det fornødne lokalkendskab og en tæt kontakt til lokalsamfundet i de nye store politikredse. Der er lagt vægt på, at politiet via bl.a. lokal- og nærpolitistationerne opretholder en lokal tilknytning, så politipersonalet fortsat har mulighed for at have et indgående kendskab til, hvad der rører sig i lokalsamfundet. Det er af stor betydning for den kriminalpræventive indsats, at politiet jævnligt færdes i lokalmiljøet og har kendskab til forholdene i lokale bydele og landsbysamfund mv. og til forskellige strømninger i lokale befolkningsgrupper.

Som anført ovenfor i kapitel 5.3 vil lokalpolitiet i de nye politikredse varetage en stor del af de politiopgaver, der indebærer umiddelbar kontakt mellem borgerne og politiet, f.eks. i forhold til de ovenfor nævnte kriminalitetsformer. Lokalpolitiet varetager også de løbende formelle og uformelle kontakter med de enkelte kommuner og det øvrige lokalsamfund mv., f.eks. deltagelse i SSP-samarbejdet og andet kriminalitetsforebyggende arbejde samt efterforskning af kriminalitet, som er særligt knyttet til et lokalmiljø.

Det er udgangspunktet, at de eksisterende tjenestesteder (politistationer mv.) opretholdes i forbindelse med gennemførelsen af den nye politikredsinddeling, jf. kapitel 4.2 ovenfor. Lokalpolitiet er placeret på de forskellige politistationer (både hovedstationen og de øvrige politistationer) i politikredsen, og lokalpolitiet vil således medvirke til at sikre den nære kontakt mellem politiet og lokalsamfundet, herunder kommunerne.

Den daglige leder af lokalpolitiet på den enkelte politistation har inden for de rammer, som fastsættes af politikredsens ledelse, ansvaret for den nærmere tilrettelæggelse og gennemførelse af politiets lokale samarbejde med de pågældende kommuner mv. Det er en væsentlig opgave for politikredsens ledelse løbende at følge og vurdere politiets lokale arbejde i de forskellige områder af politikredsen, herunder at lokalpolitiet lever op til de fastsatte målsætninger mv. for det lokale samarbejde. Disse forhold vil bl.a. også skulle drøftes i de nye kredsråd og vil indgå i den lokale samarbejdsplan, som politidi-

2. Der henvises til pkt. 3.3.5.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

rektøren skal udarbejde for politikredsen hvert år, jf. i øvrigt kapitel 7.4 og 7.5 nedenfor.³

Lederen af lokalpolitiet på den enkelte politistation fungerer i vidt omfang som kontaktperson i det daglige for de pågældende kommuner, herunder i forbindelse med det lokale kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og kommunen (SSP-samarbejdet mv.), og der afholdes i den forbindelse jævnlige møder med bl.a. kommunerne. Hertil kommer, at der som hidtil vil være en række løbende formelle og uformelle kontakter mellem bl.a. lokalpolitiet og kommunerne på sagsbehandlerniveau, f.eks. inden for rammerne af SSP-samarbejdet og i form af faste kontaktmøder og særlige indsatsgrupper mv.

Varetagelsen af de opgaver, som er knyttet til de forskellige lokalområder mv. i politikredsen, er således forankret i lokalpolitiet på de forskellige politistationer i kredsens, men under en fælles leder for hele kredsens lokalpoliti. Chefen for kredsens lokalpoliti refererer sammen med cheferne for beredskabsafdelingen og efterforskningsafdelingen til chefpolitiinspektøren. På den måde sikres den fornødne ledelsesmæssige forankring af og samlede overblik over politikredsens aktiviteter i de forskellige lokalsamfund, herunder samarbejdet med kommuner og andre lokale aktører mv.

Der er i praksis behov for et tæt, dagligt samarbejde mellem lokalpolitienheden og beredskabet (døgnvagtjenesten) på de enkelte politistationer. I praksis finder der bl.a. en løbende udveksling af medarbejdere sted mellem beredskabet og lokalpolitiet. Medarbejdere i lokalpolitiet dækker f.eks. et vist antal vagter i beredskabet, og medarbejderne i beredskabet gør i perioder tjeneste i lokalpolitiet. Medarbejderne på stationerne opnår herved et nært kendskab til hinandens arbejdsområder og rutiner.⁴

Med de nye store politikredse er det i øvrigt blevet væsentlig bedre muligheder for i kortere eller længere tid at styrke politiindsatsen i bestemte områder af politikredsen, hvis der opstår problemer, som ikke kan klares inden for den pågældende lokalpolitienheds rammer.

3. Der henvises endvidere til besvarelsen af spørgsmål nr. 55 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.
4. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af spørgsmål nr. 113 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

7.3. SSP-samarbejdet mv.⁵

Det lokale samarbejde mellem skole, socialforvaltning og politi – SSP-samarbejdet – udgør krumtappen i det lokale kriminalpræventive arbejde i forhold til børn og unge.

Målsætningen for SSP-samarbejdet er at opbygge, anvende og vedligeholde et lokalt netværk, der har kriminalpræventiv indvirkning på børns og unges dagligdag. SSP-samarbejdet giver mulighed for at opfange faresignaler og udviklingstendenser i kriminaliteten og i børns og unges levevilkår så tidligt, at der kan gøres en indsats for at hindre, at de unge kommer ud i en kriminel løbebane. Samtidig er SSP-samarbejdet et velegnet forum til at afklare, hvilke muligheder for forebyggende arbejde der er lokalt for de involverede myndigheder. SSP-samarbejdet kan desuden gennem projekter være med til at modvirke, at der opstår grupper eller bander af unge med kriminel adfærd.

SSP-samarbejdet omfatter også unge over 18 år (det såkaldte SSP+), og derfor indgår det som et væsentligt led i det forebyggende arbejde at samarbejde med erhvervsvirksomheder i lokalområdet om at skaffe lære- eller arbejdspladser til unge, som har behov for en særlig støttende indsats.

Det er i forbindelse med politireformen understreget, at SSP-samarbejdet mellem de nye store politikredse og de større kommuner, som er etableret pr. 1. januar 2007, bør fortsætte og søges udbygget yderligere med vægt på et tæt samarbejde med hver enkelt kommune i politikredsen. Den fremtidige organisering af det kriminalpræventive arbejde, herunder arbejdet i SSP-regi, overvejes i øvrigt bl.a. i Det Kriminalpræventive Råd.

Som led i det lokale kriminalitetsforebyggende arbejde bør politidirektøerne efter lovforslagets bemærkninger fremover tage initiativ til, at der for hver politikreds udarbejdes en særlig plan for en strategisk kriminalpræventiv indsats over for børn og unge i kredsen.⁶ En sådan overordnet strategisk plan kan bl.a. omfatte følgende emner:

- Et systematisk forløb med en generel indsats, der bør finde sted løbende under børnenes og de unges opvækst med inddragelse af skoler, klubber, ungdomsskoler og andre ungdomsuddannelsessteder mv. Det vil f.eks. kunne omfatte oplysningskampagner, særlige SSP-dage, faste møder mel-

5. Der henvises til pkt. 3.2.5.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og pkt. 4 samt bemærkningerne til ændringsforslag nr. 10-11 i Retsudvalgets betænkning over lovforslaget.

6. Der henvises til pkt. 3.2.5.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

lem politiets og kommunernes SSP-medarbejdere og forældrebestyrelser i børneinstitutioner og på skoler, fælles aktiviteter som led i skolernes projektarbejde mv.

- En specifik indsats rettet mod udsatte grupper af børn og unge, som er ved at udvikle en kriminel adfærd. Den specifikke indsats vil naturligt kunne gennemføres i samarbejde med f.eks. lokale fædregrupper, skoler, ungdomsklubber mv., og der kan iværksættes opsøgende gadearbejde mv.
- En individorienteret indsats i forhold til unge, som allerede har begået kriminalitet, med henblik på at forebygge, at de pågældende begår ny kriminalitet. Den individorienterede indsats vil bl.a. kunne omfatte egentlig behandling mv. Indsatsen vil også kunne sigte mod, at de pågældende personer får nye sociale relationer uden for deres hidtidige miljø, f.eks. ved et samarbejde med det lokale erhvervsliv om praktikpladser mv.

Som led i politireformen er det endvidere fastsat i retsplejeloven, at politidirektøren har pligt til at virke for og søge at etablere og fastholde et samarbejde mellem politiet og hver enkelt kommune i politikredsen vedrørende det kriminalitetsforebyggende arbejde, i praksis navnlig inden for rammerne af samarbejdet mellem skole, socialforvaltning og politi (SSP-samarbejdet).⁷ Desuden skal politidirektøren beskrive tilrettelæggelsen og gennemførelsen af dette samarbejde i forbindelse med den årlige redegørelse, der skal afgives til kredsrådet om politiets virksomhed i politikredsen, jf. kapitel 7.4 nedenfor.

De overordnede rammer for den kriminalpræventive indsats i politikredsen fastlægges af politidirektøren bl.a. på grundlag af drøftelser i kredsrådet, jf. kapitel 7.4 nedenfor. Samtidig bør den praktiske kriminalpræventive indsats og rammerne herfor i vidt omfang tilrettelægges under hensyntagen til de ønsker og behov, der måtte være i den enkelte kommune i politikredsen, og den nye lovregel om det kriminalitetsforebyggende arbejde har til formål at medvirke til yderligere at sikre, at der efter gennemførelsen af politireformen fokuseres på behovet for et kriminalpræventivt samarbejde mellem politiet og den enkelte kommune. Den kriminalpræventive indsats i lokalområdet vil også være en naturlig del af opgaverne for de lokale samarbejdsfora (»lokalråd«), der er beskrevet nærmere nedenfor i kapitel 7.5.

Det vil normalt være lokalpolitiet på politikredsens enkelte politistationer, der varetager det daglige lokale SSP-samarbejde med den enkelte kommune,

7. Retsplejelovens § 114. Der henvises herom til bemærkninger til ændringsforslag nr. 10-11 i Retsudvalgets betænkning over lovforslaget. Denne bestemmelse var ikke medtaget i det oprindelige lovforslag om en politi- og domstolsreform, men blev indsat som led i de politiske drøftelser om lovforslaget.

jf. også kapitel 5.3 ovenfor. Der vil som hidtil kunne etableres forskellige SSP-samarbejdsfora alt efter de lokale forhold rundt om i politikredsen og i de enkelte kommuner. Det er i forbindelse med politireformen forudsat, at der som udgangspunkt etableres en central SSP-sekretariatsfunktion i politikredsen, der kan varetage tværgående funktioner og støtte de enkelte lokalpoliti-enheder. Et sådant sekretariat kan efter aftale med kommunerne også omfatte repræsentanter for de relevante kommunale forvaltninger.

7.4. Kredsraad⁸

Visionsudvalget anbefaler i sin rapport, at samarbejdet mellem politi og kommuner styrkes inden for de hidtidige lokalnævns rammer. Som led i politireformen er de formelle rammer for samarbejdet mellem politi og kommuner imidlertid ændret med henblik på at opnå en yderligere styrkelse af kontakten mellem politiet og lokalsamfundet, og der er i hver af de nye politikredse etableret et nyt kredsraad, der har afløst det hidtidige lokalnævn.

Kredsrådet består af politidirektøren og borgmestrene i de kommuner, som politikredsen omfatter,⁹ og kredsrådet fungerer hermed som det centrale ledelsesforum, hvor den øverste ledelse hos politi og kommuner kan drøfte spørgsmål af fælles interesse. Med henblik på at fremhæve politidirektørens selvstændige ansvar for tilrettelæggelsen af politiets samarbejde med kommunerne i politikredsen er politidirektøren formand for kredsrådet, og rådet vælger en næstformand blandt de kommunale medlemmer.¹⁰ Politidirektøren udpeger selv en stedfortræder, mens en stedfortræder for borgmesteren vælges af og blandt den pågældende kommunalbestyrelses medlemmer.¹¹ Politidirektøren sørger som formand for kredsrådet også for sekretariatsbetjeningen af rådet. Sekretariatet kan støttes med en gruppe af repræsentanter for politiet

8. Der henvises til pkt. 3.2.5.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til forslaget til retsplejelovens §§ 111 og 112 (lovforslagets § 1, nr. 54).

9. Retsplejelovens § 111, stk. 2-5. Stk. 4 viderefører en særlig regel om, at kommuner med magistratsstyre eller en styreform med delt administrativ ledelse, jf. §§ 64 og 64 a i lov om kommunernes styrelse, i kommunens styrelsesvedtægt kan bestemme, at et magistratsmedlem, henholdsvis en udvalgsformand er medlem af kredsrådet i stedet for borgmesteren. §§ 64 og 64 a i lov om kommunernes styrelse angår alene Københavns Kommune samt Frederiksberg, Odense, Aalborg og Århus Kommune.

10. Retsplejelovens § 111, stk. 6.

11. Retsplejelovens § 111, stk. 5.

og kommunerne, der kan bistå med planlægningen og forberedelsen af rådets møder.

Kommunerne er som nævnt repræsenteret af de pågældende borgmestre. Efter etablering af en ny kommunal struktur med færre og større kommuner og med de nye store politikredse er der ikke fundet behov for at videreføre den hidtidige ordning i lokalnævnene, hvorefter de befolkningsmæssigt store kommuner har flere repræsentanter end kommuner med et mindre befolkningsgrundlag. Kommunerne inden for samme politikreds er således ligeligt repræsenteret uanset forskelle i indbyggertal, og det understreger de nye kredsråds funktion som det centrale overordnede samarbejdsforum for politi og kommuner. Sammensætningen af de nye kredsråd indebærer sammenholdt med den nye kommunale struktur og den nye politikredsstruktur, at kredsrådene alle vil have mindst fire borgmestre som medlemmer.¹²

Der er heller ikke fundet behov for at videreføre ordningen fra de hidtidige lokalnævn, hvorefter der deltog to repræsentanter for politikredsens personale i nævnets møder. Denne regel havde bl.a. baggrund i, at lokalnævnet oprindeligt behandlede klager over politipersonalets adfærd i tjenesten. Sådanne klager behandles imidlertid nu af politiklagenævnene.¹³

Andre med særlig indsigt i et emne, der skal drøftes, kan efter behov anmodes om at være til stede under kredsrådets møder, f.eks. vicepolitidirektøren, chefpolitiinspektøren, chefanklageren, udvalgsformænd, kommunaldirektører eller sagsbehandlere afhængig af, hvilke spørgsmål der skal drøftes. Det kan f.eks. også aftales, at den enkelte leder af lokalpolitiet på kredsens hovedstation eller på kredsens øvrige politistationer skal deltage i et rådsmøde, hvis kredsrådet skal drøfte spørgsmål, der særligt vedrører det pågældende lokalområde.¹⁴

Med henblik på at understrege kredsrådets funktion som det centrale kontaktforum for den øverste ledelse hos det lokale politi og kommunerne er det indføjet i retsplejeloven, at kredsrådene skal mødes mindst 4 gange årligt.¹⁵ Kredsrådene kan afholde flere møder efter behov. Det er politidirektøren, der

12. Politikredsen på Bornholm omfatter dog fortsat alene én kommune (Bornholms Kommune). Med henblik på at sikre, at der også i kredsrådet for Bornholms Politi er overvægt af kommunale repræsentanter, er Bornholms Kommune i kredsrådet repræsenteret af borgmesteren og tre medlemmer valgt af og blandt kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer, jf. retsplejelovens § 111, stk. 3.

13. Retsplejelovens kapitel 93 b-d.

14. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 23 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

15. Retsplejelovens § 112, stk. 6.

som formand for kredsrådet står for indkaldelsen til eventuelle ekstraordinære møder. Det kan bl.a. ske, hvis en eller flere borgmestre anmoder om det.¹⁶

Kredsrådet skal drøfte spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed og organisation i politikredsen samt spørgsmål vedrørende kriminalitetsudviklingen og samarbejdet mellem politiet og lokalsamfundet, herunder en lokal samarbejdsplan, jf. herom kapitel 7.5 nedenfor.¹⁷

Det vil navnlig være relevant for kredsrådet at drøfte spørgsmål, hvor der er behov for at sikre, at der er sammenhæng i politiets og kommunernes opgavevaretagelse, f.eks. med hensyn til indsatsen over for truede og belastede børn og unge eller over for narkotikaproblemer forskellige steder i politikredsen. Kredsrådet kan også drøfte udmøntningen af landsdækkende og andre overordnede prioriteringer og målsætninger, f.eks. hvordan en landsdækkende prioritering af indsatsen mod ungdomskriminalitet bedst kan omsættes til konkrete initiativer i politikredsen. Kredsrådet kan endvidere drøfte overordnede spørgsmål vedrørende prioriteringen af politiindsatsen i politikredsen, herunder ønsker til politibetjeningen i enkelte dele af politikredsen. Kredsrådet skal også drøfte organisatoriske spørgsmål af særlig betydning for lokalsamfundet, f.eks. ændringer i stationsdistrikter og åbningstider mv.

Med hensyn til kriminalitetsudviklingen i politikredsen kan kredsrådet bl.a. drøfte grundlaget for den lokale kriminalitetsforebyggende indsats, herunder samarbejdet mellem politi og kommuner i SSP-regi mv. Drøftelserne heraf vil ofte kunne ske bl.a. på grundlag af politiets analyser af karakteren, omfanget og udviklingen i kriminalitetsproblemerne i hele eller dele af politikredsen.

Kredsrådets drøftelser af de ovennævnte spørgsmål kan tage udgangspunkt i oplæg fra politidirektøren, men ethvert medlem af kredsrådet kan forlange, at spørgsmål af fælles interesse for politiet og kommunerne i politikredsen drøftes i kredsrådet og kan dermed tage relevante emner op i rådet.¹⁸

Politidirektøren skal en gang om året afgive en skriftlig redegørelse til kredsrådet vedrørende politiets virksomhed i det forløbne år.¹⁹ Politidirektøren bør bl.a. redegøre for de væsentligste prioriteringer og indsatsområder mv. i politikredsen i det forløbne år og for opfyldelsen af mål for politikredsens virksomhed. Det vil være naturligt, at politidirektøren herudover løbende

16. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 56 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

17. Retsplejelovens § 112, stk. 1.

18. Retsplejelovens § 112, stk. 3, der svarer til den hidtidige § 115 a, stk. 2, om lokalnævnene.

19. Retsplejelovens § 112, stk. 2.

udarbejder relevante statusrapporter og lignende til kredsrådet vedrørende den almindelige politiindsats i kredsen og/eller den konkrete indsats på specifikke fokusområder. Politidirektøren kan bl.a. udarbejde en særskilt rapport om resultaterne af f.eks. intensiveret patruljering i et bestemt område eller af den problemorienterede indsats mod bestemte kriminalitetsproblemer i politikredsen.

Kredsrådet kan endvidere afgive udtalelse om spørgsmål vedrørende politikredsens almindelige organisation og tilrettelæggelse af politiets virksomhed, og kredsrådet kan henstille til politidirektøren, at politiet for et begrænset tidsrum særligt skal lægge vægt på løsningen af bestemte opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden i politikredsen, f.eks. en intensiveret indsats i lokalområder præget af hærværk mv.²⁰

Kredsrådet skal også virke for, at der gives befolkningen i politikredsen oplysning om politiets virksomhed, herunder ved at orientere befolkningen om arbejdet i rådet. Kredsrådet kan bl.a. offentliggøre rådets dagsordner og mødereferater mv., f.eks. på politikredsens hjemmeside, ligesom rådet kan holde møder, der er helt eller delvist åbne for offentligheden. Kredsrådet kan også udarbejde informationsmateriale om fælles tværgående initiativer mellem politiet og kommunerne om bestemte emner, herunder f.eks. om kriminalpræventive tiltag.²¹

Justitsministeren har i øvrigt fastsat nærmere regler om kredsrådets virksomhed, herunder regler om rådets sekretariatsforretninger, medlemmernes tavshedspligt og omfanget af politidirektørens oplysningspligt over for kredsrådet.²²

7.5. Lokal samarbejdsplan²³

Det er vigtigt, at alle relevante lokale aktører i de nye politikredse bliver inddraget i samarbejdet om de opgaver, som løses bedst i et samvirke mellem

20. Retsplejelovens § 112, stk. 4, der i det væsentlige svarer til den hidtidige § 115 a, stk. 3 og 4, om lokalnævnene.

21. Retsplejelovens § 112, stk. 5, der svarer til den hidtidige § 115 a, stk. 5, om lokalnævnene

22. Bekendtgørelse nr. 1426 af 13. december 2006 om kredsråd vedrørende politiets virksomhed, der er medtaget som bilag 2.

23. Der henvises til pkt. 3.2.5.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og bemærkningerne til forslaget til retsplejelovens § 113 (nu retsplejelovens § 114) (lovforslagets § 1, nr. 54).

politiet og lokalsamfundet. Med henblik på yderligere at forankre og styrke denne inddragelse skal politidirektøren som noget nyt udarbejde en samlet plan for samarbejdet mellem politiet og kommunerne, andre offentlige myndigheder, interesseorganisationer, foreninger mv. i politikredsen.²⁴

Den lokale samarbejdsplan udarbejdes af politidirektøren for et år ad gangen efter forudgående drøftelse i kredsrådet. Planen skal således mindst én gang årligt tages op i kredsrådet med henblik på at sikre, at planen fortsat sikrer den bedst mulige ramme. Planen skal offentliggøres af politidirektøren, og det vil f.eks. kunne ske på politikredsens hjemmeside og ved, at samarbejdsplanen lægges frem på politistationer, rådhus og biblioteker mv. i politikredsen. Samarbejdsplanen kan dermed bruges som reference for lokalsamfundet og som inspiration for andre politikredse.

Den lokale samarbejdsplan skal indeholde en nærmere beskrivelse af, hvordan lokalsamarbejdet er eller vil blive organiseret og gennemført i politikredsen. Planen bør omhandle de væsentligste lokale samarbejdsområder og samarbejdsfora, herunder det lokale kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og de enkelte kommuner (SSP-samarbejdet mv.). Planen bør således beskrive de overordnede rammer for politiets samarbejde med og inddragelse af kommunerne, andre offentlige myndigheder og borgerne i politikredsen på de forskellige samarbejdsområder. Herudover er der meget frie rammer for politidirektøren til i samråd med kredsrådet at udforme politikredsens samarbejdsplan i lyset af de lokale ønsker og behov.

Udarbejdelsen af en overordnet samarbejdsplan kan naturligvis suppleres med en fortsat udvikling og styrkelse af de mange uformelle kontakter og erfaringsudveksling mellem politi og kommuner mv. Der kan også løbende opstå nye samarbejdsfora, selv om disse ikke er beskrevet i samarbejdsplanen. I forbindelse med den løbende opfølgning på samarbejdsplanen kan nye væsentlige samarbejdsformer og samarbejdsfora medtages i en revideret samarbejdsplan.

Den lokale samarbejdsplan kan bl.a. omhandle følgende emner:

- Det generelle lokale myndighedssamarbejde uden for kredsrådets rammer, f.eks. årlige møder mellem politiet og de relevante kommunale udvalg eller udvalgsformænd og/eller mellem politiets ledelse og den samlede kommunalbestyrelse, eller f.eks. ordninger med faste kontaktpersoner mellem politi og kommuner på forskellige niveauer.

24. Retsplejelovens § 114.

- Den lokale kriminalitetsforebyggende indsats, herunder inden for rammerne af SSP-samarbejdet og den kriminalpræventive indsats over for unge over 18 år (SSP+). Planen vil f.eks. kunne beskrive, hvordan beboerforeninger, skoler og ungdomsklubber mv. søges inddraget aktivt i forbindelse med gennemførelsen af konkrete lokale initiativer, herunder som led i konkret udmøntning af den strategiske plan for det kriminalitetsforebyggende arbejde i politikredsen, jf. herom kapitel 7.3 ovenfor.
- Samarbejdet i øvrigt mellem politiet og de sociale myndigheder vedrørende håndteringen af unge lovovertrædere mv., herunder en beskrivelse af eventuelle lokale samarbejdsfora – også vedrørende helt unge lovovertrædere under 15 år – med regelmæssige møder på sagsbehandlerniveau.
- Samarbejdet med lokale kvindecentre og andre vedrørende indsatsen over for voldsramte kvinder og børn.
- Samarbejdet med kommuner og regioner vedrørende indsatsen over for psykisk syge, misbrugere og andre særligt udsatte grupper i forbindelse med f.eks. husspektakler, gadeuorden, truende adfærd, vold mv. Planen vil bl.a. kunne beskrive de lokale muligheder for alternativer til anbringelse af berusede personer i politiets detentioner, og planen vil kunne omhandle mulighederne for lokalt at rekvirere behandling til psykisk syge mv., som politiet kommer i kontakt med i forbindelse med patruljering mv.
- Samarbejdet med told- og skattemyndighederne, miljømyndighederne og andre myndigheder vedrørende den lokale indsats over for særlige former for særlovskriminalitet mv., f.eks. skatte- og afgiftsunddragelse, miljøkriminalitet, overtrædelse af dyreværnslovgivningen mv.²⁵
- Samarbejdet med lokale arbejdsgiver- og arbejdstagerrepræsentanter om indsatsen mod illegal arbejdskraft, herunder også koordineringen med det landsdækkende og regionale samarbejde på området, f.eks. i de regionale netværk vedrørende illegalt arbejde.
- Samarbejdet vedrørende trafik og færdselssikkerhed mv., herunder lokale initiativer med henblik på at sikre sammenhæng mellem politiets aktiviteter og andre myndigheders færdselssikkerhedsmæssige initiativer f.eks. i forbindelse med skolestart, større lokale vejarbejder mv. Planen vil bl.a. også kunne beskrive de lokale muligheder for at samarbejde om gennemførelsen af landsdækkende og regionale initiativer og kampagner på området.

25. Der henvises også til besvarelsen af spørgsmål nr. 160 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget og til kapitel 5.3 ovenfor.

- Samarbejdsplanen vil endvidere mere generelt kunne beskrive muligheder eller planlagte konkrete initiativer for at udbygge kontakten mellem politiet, kommunerne og lokalsamfundet i øvrigt ved siden af de mere formelle kontakter, f.eks. at der afholdes årlige borgermøder mv., eller ud fra lokale behov nedsættes dialoggrupper (»brugergrupper«) med deltagelse af repræsentanter for handelsstandsforeninger, skolebestyrelser, det lokale foreningsliv og/eller andre.

De overordnede rammer og mål for politiets praktiske virksomhed i kredsene fastlægges i praksis dels i flerårsaftaler mv., i direktørkontrakter mellem Justitsministeriet og rigspoliti- og rigspoliti- og i resultatkontrakter mellem rigspoliti- og rigspoliti- og politidirektørerne, dels på grundlag af generelle drøftelser i politiets »koncernledelse« og på grundlag af drøftelser i de nye kredsråd i de enkelte politikredse med deltagelse af politidirektøren og borgmestrene i de kommuner, som politikredsen dækker.

Der er i vidt omfang behov for, at de overordnede rammer og mål med hensyn til både konkret kriminalitetsbekæmpelse og den kriminalpræventive indsats udmøntes lokalt, bl.a. i samarbejde mellem lokalpolitiet på den enkelte politistation og de lokale myndigheder, institutioner, organisationer og andre repræsentanter for lokalsamfundet.²⁶

Med henblik herpå og med henblik på i øvrigt at fremme det løbende praktiske samarbejde om løsningen af lokale kriminalitetsproblemer kan der efter politidirektørens nærmere bestemmelse etableres lokale samarbejdsfora (»lokalråd«) i de enkelte kommuner med repræsentanter for politiet, kommunen og det øvrige lokalsamfund. Justitsministeriet har i en cirkulæreskrivelse anmodet politidirektørerne om at etablere sådanne lokale samarbejdsfora i overensstemmelse med de politiske tilkendegivelser i forbindelse med Folketingets behandling af lovforslaget.²⁷

Den daglige leder af den lokalpolitienhed, der dækker området, bør normalt have ansvaret for at forberede og lede et sådant »lokalråds« møder, så lokalpolitiet får det bredest mulige kendskab til, hvad der rører sig i lokalsamfundet. Også andre medarbejdere kan deltage i »lokalrådets« møder med

26. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 158 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

27. Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 10091 af 20. december 2006 om etablering af lokale samarbejdsfora, jf. navnlig besvarelsen af spørgsmål nr. 158 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget. Cirkulæreskrivelsen er medtaget som bilag 2.

henblik på at sikre, at den nødvendige sagkundskab i forhold til de pågældende emner er repræsenteret.

Sådanne »lokalråd« vil have nærmere bestemte opgaver navnlig med hensyn til at drøfte den kriminalitetsbekæmpende og kriminalpræventive indsats i lokalområdet – herunder i tilknytning til SSP-samarbejdet. Et »lokalråd« kan også bidrage ved udarbejdelsen af en eventuel handlingsplan for lokalpolitiets arbejde i den pågældende kommune og kan bl.a. drøfte, hvordan lokal-samfundet, herunder f.eks. foreninger, skoler, ungdomsklubber mv., kan inddrages aktivt i det lokale kriminalpræventive arbejde.

Det vil være naturligt at omtale eventuelle handlingsplaner for lokalpolitiet i den årlige samarbejdsplan for politikredsen, og en sådan handlingsplan kan også offentliggøres på politikredsens hjemmeside.

Opgaver, der flyttes fra politiet¹

8.1. Indledning

Politiet skal virke for tryghed, sikkerhed, fred og orden i samfundet. Politiet skal fremme dette formål gennem forebyggende, hjælpende og håndhævede virksomhed.² Blandt politiets kerneopgaver er den konkrete fareafværgende indsats, f.eks. i forbindelse med trafikulykker eller naturkatastrofer. Endvidere skal politiet afværge fare for forstyrrelse af den offentlige fred og orden, f.eks. ved at gribe ind over for optøjer eller gadeuorden mv. Politiet har også til opgave at udøve en generel forebyggende indsats, bl.a. i form af den almindelige patruljerende virksomhed og den kriminalpræventive indsats inden for rammerne af SSP-samarbejdet. Politiet yder herudover forskellige andre former for bistand til borgerne, f.eks. efterlysning og eftersøgning af savnede personer.

Politiet udfører endvidere kontrol- og tilsynsopgaver på en række områder, f.eks. i medfør af færdselslovgivningen (automatisk hastighedskontrol og spiritusrazziaer mv.). Politiet ledsager endvidere bl.a. skattemyndighederne, fødevaremyndighederne og arbejdstilsynet i forbindelse med gennemførelse af kontrolbesøg, hvor der kan blive tale om at bruge magt til at skaffe sig adgang til aflåste lokaliteter mv.

Politiet skal herudover bringe strafbar virksomhed til ophør samt efterforske og forfølge lovovertrædelser i det omfang, overtrædelserne er undergivet offentlig påtale og derfor forfølges af anklagemyndigheden. De nærmere regler om politiets efterforskning mv. fremgår af retsplejelovens bestemmelser om strafferetsplejen.

1. Der henvises til pkt. 3.2.6 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 74 ff.
2. § 1 i politiloven (lov nr. 444 af 9. juni 2004 om politiets virksomhed). Politiets opgaver er nærmere opregnet i politilovens § 2.

Af navnlig historiske årsager varetager politiet tillige en række meget forskellige funktioner uden for sine kerneopgaver. Der kan f.eks. nævnes udstedelse af næringsbreve til auktionsholdere og pantelånere mv., sekretariatsbistand til bevillingsnævn i forbindelse med ansøgninger om alkoholbevillinger mv., opbevaring og bortsalg af hittegods samt kontrol- og tilsynsopgaver vedrørende bl.a. inkassovirksomhed, spillekasinoer og erhvervsmæssig handel med dyr.

Visionsudvalget anbefaler, at politiet i højere grad fokuserer på sine kerneopgaver. Visionsudvalget finder, at det i forbindelse med politireformen bør overvejes, om der blandt politiets nuværende opgaver er opgaver, som mere hensigtsmæssigt kunne varetages af andre end politiet. Visionsudvalgets borgerundersøgelse tyder på, at befolkningen først og fremmest ønsker, at politiets ressourcer bruges til at yde en målrettet og professionel indsats for at forebygge, efterforske og opklare forbrydelser.

Visionsudvalget anfører, at en række af politiets opgaver uden for kerneområdet kræver afvejning af en række hensyn, som politiet ikke har særlige forudsætninger for at vurdere. Af hensyn til kvaliteten af opgaveløsningen og af hensyn til at sikre borgerne den bedst mulige service bør sådanne opgaver derfor så vidt muligt overføres til de myndigheder, som i øvrigt varetager de pågældende hensyn.

Visionsudvalget bemærker endvidere, at de meget forskelligartede opgaver uden for politiets kerneområder hver især har et beskedent omfang i forhold til politiets samlede ressourceanvendelse. Den samlede virkning af, at politiet skal varetage disse opgaver, kan imidlertid være, at det bliver vanskeligere at fastholde fokus på politiets kerneopgaver.

I Visionsudvalgets rapport peges der på en lang række konkrete opgaver, som det efter udvalgets opfattelse bør overvejes at overføre til andre myndigheder.

8.2. Opgaver, som er overført til andre myndigheder³

En række opgaver, som politiet hidtil har varetaget, er allerede overført til andre myndigheder.

Med virkning fra den 1. januar 2007 er opgaver i forbindelse med ansøgning om kørekort og pas (behandling af ansøgninger, udstedelse af nye pas og kørekort mv.) som led i kommunalreformen overført til kommunerne.⁴

3. Der henvises til pkt. 3.2.6.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

4. Lov nr. 551 af 24. juni 2005 om ændring af færdselsloven og pasloven (Kommunernes varetagelse af visse opgaver på kørekort- og pasområdet som led i kommunalreformen).

8.2. Opgaver, som er overført til andre myndigheder

Ansvar for motorregistrering (omregistrering ved ejerskifte, udstedelse af nummerplader mv.) er i februar 2005 overført fra Justitsministeriet til Skatteministeriet som led i arbejdet med en digitalisering af motorregistreringen. Frem til udgangen af 2007 varetager politiet dog fortsat de hidtidige opgaver knyttet til området, hvorefter motorregistreringen forventes at overgå til et nyt digitalt system under Skatteministeriet.

For så vidt angår inddrivelse af bøder mv. er der etableret et nyt system for restanceinndrivelsen i staten, således at al restanceinndrivelse vedrørende offentlige fordringer med virkning fra den 1. november 2005 er overført til én statslig inddrivelsesmyndighed.⁵ Det nye inddrivelsessystem omfatter bl.a. bøder, konfiskerede beløb, idømte sagsomkostninger i straffesager mv., der hidtil er blevet inddrevet af politiet.

Politiets opgaver på fyrværkeriområdet (tilladelser til at opbevare og anvende fyrværkeri mv.) blev overført til det kommunale beredskab efter anbefaling fra det såkaldte Kulegravningsudvalg, der blev nedsat efter fyrværkeriulykken i Seest ved Kolding i efteråret 2004.⁶

For så vidt angår udstedelse af polititilladelser er der i sommeren 2005 gennemført en omfattende regelforenkling i forbindelse med udstedelse af den nye bekendtgørelse om politiets sikring af den offentlige orden og beskyttelse af enkeltpersoners og den offentlige sikkerhed mv. samt politiets adgang til at iværksætte midlertidige foranstaltninger.⁷ Ved bekendtgørelsen er størsteparten af de hidtidige krav om tilladelse fra politiet som betingelse for at kunne udøve en lang række forskelligartede aktiviteter (f.eks. brug af højttalervogne mv., anbringelse af cykelstativer og opslag af plakater mv.) ophævet. Sådanne aktiviteter kan nu frit foretages, medmindre det vil stride mod almindelige bestemmelser om sikring af den offentlige orden eller mod bestemmelser i anden lovgivning.

5. Lov nr. 429 af 6. juni 2005 om opkrævning og inddrivelse af visse fordringer.

6. Lov nr. 1060 af 9. november 2005 om ændring af lov om fyrværkeri og beredskabsloven.

7. Bekendtgørelse nr. 511 af 20. juni 2005, der trådte i kraft den 1. juli 2005.

8.3. Opgaver, som det overvejes at overføre til andre myndigheder⁸

Visionsudvalget har endvidere peget på politiets opgaver vedrørende næringsbreve til visse erhverv, alkoholbevillinger og offentlige forlystelser, håndtering af udsat bohav og hittegodt og opgaver på dyrevelfærdsområdet.

På baggrund af Visionsudvalgets anbefalinger har Justitsministeriet indledt drøftelser med de berørte myndigheder og organisationer om en eventuel omlægning af kompetencen på disse områder. Drøftelserne er efter det oplyste endnu ikke afsluttet.

8.4. Opgaver, som ikke overføres til andre myndigheder⁹

Visionsudvalget har herudover peget på politiets opgaver vedrørende teori- og køreprøver, spilleområdet, inkassoområdet, bortlodning, offentlige indsamlinger, arrestanttransporter, detentionsanbringelse og opgaver i relation til psykisk syge. Det fremgår af lovforslaget, at Justitsministeriet på nuværende tidspunkt ikke fandt grundlag for at søge disse opgaver overført til andre myndigheder, jf. nærmere nedenfor:

Afholdelse af teori- og køreprøver anses for en myndighedsopgave, der fortsat bør ligge hos politiet, idet det navnlig ud fra færdselssikkerhedsmæssige hensyn er væsentligt at sikre, at køreprøver gennemføres af personer med stor indsigt i trafikanters adfærd og de krav, der må stilles for at erhverve kørekort.

Vedrørende spilleområdet (tilsyn med spillekasinoer og godkendelse af offentlige kontrollanter mv.) bemærkes, at politiets opgaver indgår som en central del af indsatsen mod bl.a. hvidvaskning af udbytte fra kriminelle aktiviteter, og hensynet til at sikre en effektiv og sammenhængende håndhævelse på dette område taler imod at flytte disse opgaver fra politiet.

På inkassoområdet udfører politiet en vigtig opgave af politimæssig relevans i forbindelse med autorisation af personer til at udøve inkassovirksomhed og godkendelse af virksomhedens personale. Dette taler imod en opgaveomlægning på dette område.

Det bemærkes om bortlodning og offentlige indsamlinger, at politiet på disse områder udfører visse opgaver af politimæssig relevans, bl.a. i forbin-

8. Der henvises til pkt. 3.2.6.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

9. Der henvises til pkt. 3.2.6.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

8.4. Opgaver, som ikke overføres til andre myndigheder

delse med kontrollen med anvendelsen af indsamlede midler, og det taler imod en opgaveomlægning på dette område.

For så vidt angår arrestanttransporter (transport af frihedsberøvede personer til og fra retsmøder mv.) bemærkes, at en overflytning af denne opgave fra politiet ville gøre det nødvendigt at overveje, i hvilket omfang andre end politiet bør bemyndiges til at anvende magt for at gennemtvinge en transport, eller om politiet efter en eventuel overflytning af opgaven fortsat skal bistå med tvangsmæssig gennemførelse af opgaven. Der er etableret en forsøgsordning med brug af videoafhøringer med henblik på at begrænse antallet af fangetransporter. Forsøgsordningen gennemføres af Domstolsstyrelsen i samarbejde med Rigspolitiet og kriminalforsorgen. Eventuelle videre overvejelser om en flytning af opgaver i relation til arrestanttransporter mv. afventer indtil videre analysen af denne forsøgsordning, som forventes at foreligge ved udgangen af 2007.

Spørgsmålet om en opgaveomlægning vedrørende detentionsanbringelse har været drøftet ved flere lejligheder i de senere år, senest i forbindelse med Folketingets behandling af forslaget til politiloven.¹⁰ Indenrigs- og Sundhedsministeriet opfordrede i december 2003 amtsrådene til at tage initiativ til dialog og samarbejde mellem politi og amter om tilrettelæggelsen af af-rusningsopgaven. Endvidere udsendte Justitsministeriet i februar 2004 en cirkulæreskrivelse til samtlige politikredse om mulige alternativer til anbringelse af berusede personer i politiets detentioner, hvor man opfordrede politiet til at indgå i en dialog med amtsrådene, Frederiksberg Kommune og Københavns Kommune om en øget anvendelse af andre og mindre indgribende foranstaltninger end detentionsanbringelse.

Der er ikke på det foreliggende grundlag fundet anledning til at overføre politiets opgaver i relation til detentionsanbringelser til andre myndigheder. Det er samtidig anført, at en eventuel omlægning af varetagelsen af disse opgaver i givet fald måtte forudsætte en nærmere analyse og yderligere overvejelser, der bl.a. bør omfatte erfaringerne fra det ovennævnte samarbejde mellem politiet og de kommunale myndigheder om mulige alternativer til detentionsanbringelse af berusede personer.

Det er samtidig anført, at det er væsentligt at være opmærksom på, at en betydelig andel af de berusede personer, der i dag detentionsanbringes, bl.a. frihedsberøves af rent politimæssige årsager. I mange tilfælde er de berusede personer således voldelige eller på anden måde til gene for deres omgivelser.

10. Lov nr. 444 af 9. juni 2004 om politiets virksomhed, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, side 5870.

Kapitel 8. Opgaver, der flyttes fra politiet

Det er anført, at formålet med sådanne detentionsanbringelser kun vanskeligt ville kunne opfyldes, hvis håndteringen af disse personer overføres til af-rusningsafdelinger i sygehusvæsenets regi.

For så vidt angår opgaver i relation til psykisk syge bemærkes, at politiets opgaver i forbindelse med tvangsindlæggelse mv. navnlig er begrundet i behovet for eventuelt at kunne bruge magtmidler. Hertil kommer imidlertid også væsentlige retssikkerhedsmæssige hensyn vedrørende sikring mod tvangsindlæggelser uden tilstrækkelig hjemmel, hvilket er baggrunden for, at tvangsindlæggelse efter den gældende ordning skal godkendes af en af politiets jurister. Foruden at yde bistand i forbindelse med tvangsindlæggelse skal politiet også i andre sammenhænge håndtere psykisk syge, f.eks. i forbindelse med husspektakler og chikane af naboer. Politiet vil også fremover som følge af sine almindelige opgaver vedrørende opretholdelse af ro og orden og bistand til borgerne være den myndighed, der i første række skal tage sig af psykisk syge, der er urolige og støjende, men som ikke nødvendigvis er til fare for sig selv eller andre, og hvor der ikke er grundlag for tvangsindlæggelse.

Ny teknologi mv.¹

9.1. Visionsudvalget anfører, at politiet på it-området står over for store udfordringer. Der er behov for at videreudvikle og modernisere de eksisterende it-systemer, så politiet kan udnytte de teknologiske muligheder bedst muligt.

Behovet for fornyelse af politiets teknologi mv. falder i tre hovedkategorier: 1) Fuldførelse af allerede igangsatte it-projekter, 2) gennemførelse af en række it-investeringer, som er nødvendige for at gennemføre politireformen, og 3) den videre planlægning og udvikling i øvrigt af nye teknologiske redskaber for politiet.

9.2. Politiet råder over en række landsdækkende it-systemer, herunder politiets sagsstyringssystem (POLSAS), politiets personaleplanlægningssystem (POLPLAN), politiets regnskabssystem og Kriminalregistret. POLSAS er politiets sagsbehandlingssystem og benyttes af alle politiets ca. 14.000 medarbejdere. Systemet er dybt integreret i medarbejdernes daglige arbejdsprocesser.

Til brug for Visionsudvalgets arbejde blev der gennemført en konsulentanalyse af politiets it-anvendelse. Heri anføres, at politiet i dag råder over en meget kompleks samling af it-systemer af ældre dato. Nogle af systemerne går tilbage til 1960'erne og 1970'erne, uden at den oprindelige tekniske udformning er blevet moderniseret. Den utidssvarende tekniske udformning giver problemer med øgede drifts- og udviklingsomkostninger og hindrer en smidigt implementering af nye teknologiske muligheder. Dette fører til øgede omkostninger til den nødvendige løbende udvikling af systemerne som følge af lovændringer mv.

1. Der henvises til pkt. 3.2.7 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 74 ff.

Uafhængigt af gennemførelsen af politireformen er det således nødvendigt at udskifte politiets sagsstyringsystem og personaleadministrative system. Som led i flerårsaftalen for politiet for 2004-2006 blev der afsat en ekstra pulje til it-udvikling, som blev øremærket bl.a. til udvikling af et nyt sagsbehandlingssystem (POLSAG), et nyt personaleadministrativt informationssystem (POLPAI), etablering af e-mail- og internetadgang i hele politiet samt anskaffelse af it-systemer og bærbart it-udstyr til efterforskningsformål.

Arbejdet med udviklingen af et nyt sagsbehandlingssystem er stadig i en forberedende fase, og et nyt POLSAG kan ikke forventes at kunne tages i brug før i 2009. Et nyt personaleadministrativt informationssystem (POLPAI) er derimod allerede taget i brug i Rigspolitiet og politikredsene.

9.3. Som nævnt ovenfor er udviklingen af bl.a. et nyt sagsbehandlingssystem (POLSAG) og et nyt personaleadministrativt system (POLPAI) allerede i gang og er nødvendigt uafhængigt af gennemførelsen af politireformen. Herudover er det nødvendigt at foretage en række it-investeringer i politiet, der er affødt af selve politireformen og er nødvendige for reformens gennemførelse. Det drejer sig bl.a. om nye økonomistyringsystemer, der kan understøtte overførelsen af beføjelser i forhold til styringen af politikredsenes økonomi mv. fra Rigspolitiet til de enkelte politikredse.

Som led i en modernisering af politiets beredskab (døgnvagtjeneste) vil der blive indført nye teknologiske redskaber både i vagtcentralen (bl.a. edb-system til prioritering af opkald, et elektronisk kort linket til disponeringssystemet i vagtcentralen (GIS-system)) og i patruljevognene (GPS-navigation og dataradioer, så vagtcentralen elektronisk kan fremsende oplysninger til vognene), jf. også kapitel 6 ovenfor om politiets beredskab (døgnvagtjeneste).

Desuden drejer det sig om tilpasning af politiets nuværende it-systemer til den nye kredsstruktur som følge af, at politiets it-anvendelse på en række punkter er knyttet til den hidtidige kredsstruktur. Der er i forbindelse med gennemførelsen af politireformen bl.a. etableret midlertidige løsninger, som i en overgangsperiode gør det muligt fortsat at anvende det nuværende POLSAS i den nye kredsstruktur, indtil det nye POLSAG kan tages i brug.²

Politiets nuværende radiosystem, THOR, blev anskaffet i 1993 og færdigimplementeret i 1996. THOR-systemet har en stærkt begrænset levetid og vil uafhængigt af politireformen skulle udskiftes hurtigst muligt. THOR-radio-

2. Der henvises herom endvidere til pkt. 4.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

8.4. Opgaver, som ikke overføres til andre myndigheder

nettet er desuden baseret på de hidtidige 54 politikredse, og systemet kan ikke understøtte en ny politikredsstruktur. Systemet er heller ikke egnet til kommunikation med andre dele af beredskabet og opfylder ikke det stigende behov for mobil (digital) datakommunikation. Arbejdet med at udskifte politiets radiosystem og etablere et nyt landsdækkende radiokommunikationssystem for det samlede beredskab, der også omfatter forsvaret og det civile beredskab, er i gang.

Der er i forbindelse med gennemførelsen af politireformen etableret en overgangsordning med henblik på at sikre den bedst mulige radiokommunikation i de nye politikredse, indtil et nyt digitalt radiosystem kan tages i brug.³

Flere af de ovennævnte teknologiske forandringer forudsætter en ikke ubetydelig etableringsperiode ud over den 1. januar 2007. Det gælder navnlig den påbegyndte udvikling og anskaffelse af et nyt sagsbehandlingssystem (POLSA) og et nyt digitalt radiosystem til politiet. Et nyt sagsbehandlingssystem og et nyt radiosystem vil formentlig ikke kunne tages i brug af politiet på landsplan før i 2009. Indtil da er det som nævnt nødvendigt at anvende politiets nuværende sagsstyringssystem (POLSA) og radiosystem (THOR) i en tilpasset form.

De nye teknologiske redskaber til vagtcentraler og patruljevogne (opkaldsprioritering, GIS og GPS mv.), som i vidt omfang vil kunne baseres på kendt teknologi, forventes at kunne anskaffes og tages i brug i takt med beredskabsreformens udrulning. Det samme gælder de nye økonomi- og personalestyringssystemer til administrationen i kredsene.⁴

9.4. Den teknologiske udvikling giver en række nye muligheder for en bedre betjening af borgere og virksomheder og samtidig mulighed for effektiviseringer og bedre tilrettelæggelse af politiets arbejde. Det ligger i reformen, at politiets sagsbehandling i videst muligt omfang bør foregå elektronisk, herunder ved anvendelse af mobilt udstyr, så sagsbehandlingen hurtigt og effektivt kan foregå med det samme dér, hvor politiet er, og så dobbeltarbejde undgås.

Med de nuværende teknologiske muligheder vil det i første række navnlig være relevant at indføre digital mobil rapportering, mobil bødeblok og rap-

3. Der henvises herom endvidere til pkt. 4.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til besvarelsen af spørgsmål nr. 117 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.
4. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 25-26 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

porteringssenhed og internetbaseret selvbetjening for borgerne samt at undersøge mulighederne for digital dataudveksling med andre myndigheder, herunder navnlig domstolene og Udlændingestyrelsen.

Digital mobil rapportering, der sker med udgangspunkt i digitale taleoptagelser med henblik på efterfølgende digital lagring og distribution, vil på længere sigt formentlig kunne afløse de nuværende skriftlige rapporteringer, der foretages på kontorarbejdspladser på baggrund af papirnotater. Den mobile bødeblok og rapporteringssenhed vil give mulighed for, at yderligere arbejdsopgaver kan udføres »på gaden«, dvs. væk fra kontorarbejdspladsen på stationen. Internetbaseret selvbetjening vil f.eks. kunne gøre det lettere for borgerne at indgive mere simple anmeldelser til politiet, bestille en straffeattest eller aflevere ansøgninger om tilladelser mv. Digital dataudveksling med andre myndigheder rummer væsentlige muligheder for effektiviseringer og større kvalitet i sagsbehandlingen, men forudsætter naturligvis, at også de pågældende myndigheder har den nødvendige teknologi til digital dataudveksling.

Rigspolitiet varetager som ansvarlig for driften og udviklingen af politiets fælles it-systemer mv. det videre arbejde med disse nye teknologiske muligheder for politiet. Det er en forudsætning for at opnå fordelene ved anvendelse af de nye muligheder, at de teknologiske løsninger integreres med politiets it-systemer, herunder navnlig politiets nye sagsbehandlingssystem (det nye POLSAG), som er under udvikling. Som anført ovenfor kan det nye POLSAG ikke forventes at kunne tages i brug før i 2009. Planlægningen og udviklingen af de nævnte nye initiativer – som ikke er nødvendige for at gennemføre politireformen – vil imidlertid ske parallelt med udviklingen af det nye POLSAG, så det sikres, at systemet kan håndtere disse funktioner, og at de nye teknologiske muligheder kan tages i brug hurtigst muligt efter indfasningen af det nye POLSAG.

Politiets personale- og ledelsespolitik og politiets uddannelse

10.1 Videreudvikling af personale- og ledelsespolitikken¹

Politiets personale- og ledelsespolitik opstiller visse mål og principper vedrørende bl.a. rekruttering og ansættelse, personale- og kompetenceudvikling, trivsel og tryghed samt fratrædelse og afskedigelse. På grundlag af disse hovedlinjer udarbejdes der i politikredsene en mere konkretiseret personalepolitik, som er tilpasset de lokale forhold. Politiets ledelsespolitik indgår som en del af politiets almindelige personalepolitik, og evaluering af politiets ledere er en del af politiets almindelige bedømmelsessystem.

Som led i en ny personalepolitik for politiet har Rigspolitiet inden for de seneste år bl.a. arbejdet med en mere fleksibel tilrettelæggelse af arbejdet i politiet og en øget udvikling af specialister inden for bestemte områder. Endvidere har man gennem anvendelse af lokallønsmidlerne søgt at understøtte udviklingen af dygtige og talentfulde medarbejdere og motivere til en særlig indsats.

Visionsudvalget anbefaler i sin rapport, at politiets personalepolitik bliver moderniseret med henblik på at gøre politiet mere fleksibelt og udviklingsorienteret. Udvalget anbefaler endvidere, at der udformes en ny ledelsespolitik bl.a. med fremhævelse af, at der skal lægges mere vægt på generelle ledelseskompetencer og personlige egenskaber ved rekruttering af ledere.

Der er lagt op til, at politireformen ledsages af en personalepolitik, der sikrer, at politiet er en attraktiv arbejdsplads præget af trivsel, motivation og udvikling, og at der bør udformes en mere moderne ledelsespolitik med fokus

1. Der henvises til pkt. 3.2.8 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 155 ff.

på, at politiet lever op til almindelige krav til god ledelse. Rigspolitiet har efter nyordningen af ledelsesstrukturen det overordnede ansvar for personaleadministration og ledelsesudvikling i politiet (dog ikke for juristerne, jf. nedenfor). Det videre arbejde med en modernisering af politiets personale- og ledelsespolitik med udgangspunkt i Visionsudvalgets overvejelser og anbefalinger er derfor forankret i Rigspolitiet i samarbejde med de nye politidirektører og de relevante personaleorganisationer mv. De generelle principper for personalepolitik mv. for juristerne i politiet og anklagemyndigheden fastlægges af det nye tværgående HR-forum, jf. kapitel 3.5 ovenfor.

Blandt de elementer, som indgår i det videre arbejde med politiets personale- og ledelsespolitik, kan nævnes:

Som følge af de fremtidige krav til og udfordringer for politiet er der behov for at styrke specialistkompetencerne i politiet – både ved at rekruttere specialkompetencer udefra, f.eks. vedrørende administration, it, analysefunktioner mv., og ved øget fokus på udvikling af specialistkompetencer blandt politipersonalet mv., herunder ved at tilbyde relevante efteruddannelsesforløb. Der kan også ske en øget rekruttering af ledere uden for politiet, navnlig inden for områder som personaleudvikling, økonomi og it, med henblik på at styrke fagligheden.

Ligesom i andre offentlige institutioner er der i politiet behov for en løbende evaluering af kompetenceudviklingen af medarbejderne bl.a. i form af systematisk gennemførelse af og opfølgning på medarbejderudviklingssamtaler. Dette kan indgå i politidirektørernes resultatkontrakter.

I lyset af de fremtidige krav til ledelsen i dansk politi – herunder de øgede ledelsesmæssige krav der vil følge med etableringen af de foreslåede større politikredse – vil der ved udvælgelse af politiets ledere blive lagt større vægt på generelle ledelseskompetencer mv. i relation til personaleledelse, økonomistyring, strategisk planlægning mv. Dette vil i højere grad være muligt, da de nye politikredses vagtcentraler i højere grad bliver bemandet med specialister i operativ ledelse, der ikke også skal varetage opgaver som daglig personaleleder. Politikredsene og Rigspolitiet vil så tidligt som muligt søge at udpege potentielle lederemner og tilrettelægge individuelle udviklingsplaner mv.

Som en integreret del af lederudviklingen i politiet vil der blive udformet en model for en mere systematisk lederevaluering i politiet.

10.2. *Politiets uddannelse*²

Politiets nuværende grunduddannelse er et forløb på ca. 4 år med fire moduler: PG I på 8-9 måneder, der foregår på Politiskolen med teoretisk undervisning og praktiske øvelser mv., PG II med 18 måneders praktik i en politikreds, PG III, som er et teoretisk og praktisk kursusforløb på Politiskolen på 8-9 måneder med en afsluttende eksamen, og PG IV med ca. 7 måneders tjeneste hos Beredskabsafdelingen i Københavns Politi. Optagelse på Politiskolen sker på baggrund af optagelsesprøver. Politieleverne er ansat på prøve i politiet under hele grunduddannelsesforløbet, hvilket bl.a. indebærer, at politieleverne har politimyndighed.

På baggrund af anbefalinger fra en projektorganisation i Rigspolitiet blev der i 2004 gennemført en række ændringer i politiets grunduddannelse. Det drejer sig navnlig om struktur, indhold og varighed af den praktiske del af uddannelsen (PG II), som er forlænget fra 12 til 18 måneder med krav om tjeneste i forskellige afdelinger i politikredsen (beredskab, efterforskning, nærpolti og sekretariat). Næste fase i omlægningen af politiets grunduddannelse vil være en ændring og styrkelse af de teoretiske moduler på Politiskolen (PG I og PG III).

Lederuddannelsen for politipersonalet består af Politiets Forberedende Lederuddannelse (PFL), Politiets Lederuddannelse (PL) og Politiets Overordnede Lederuddannelse (POL).

Den teknologiske udvikling inden for bl.a. it, telekommunikation og metoder i opklaringsarbejde vil fremover stille større krav til den enkelte medarbejder og leder i politiet. Politireformen med større politikredse og intentionerne om en styrkelse af det problemorienterede, analytiske og målrettede politiarbejde vil også medføre nye og andre krav til politiets kompetencer. De kommende års udvikling i kravene til de kompetencer, som politiet skal besidde for at kunne løfte opgaverne, indebærer efter Visionsudvalgets opfattelse, at der er behov for en reform af politiets uddannelse, og udvalget peger på en række forhold, som bør indgå i det videre arbejde på dette område.

På denne baggrund er der som led i gennemførelsen af politireformen lagt op til en generel forbedring af politiets uddannelse og kompetenceudvikling, både hvad angår den grundlæggende politiuddannelse og politiets efter- og lederuddannelse.

2. Der henvises til pkt. 3.2.9 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til Visionsudvalgets rapport side 176 ff.

Det videre arbejde med en modernisering og styrkelse af politiets grunduddannelse med udgangspunkt i Visionsudvalgets overvejelser og anbefalinger rejser en række spørgsmål, bl.a. i relation til grunduddannelsens nærmere struktur, faglige indhold og niveau, undervisnings- og eksamensformer, de fremtidige krav for at kunne påbegynde uddannelsen som politibetjent samt forholdet mellem politiets grunduddannelse og det almindelige uddannelsessystem, herunder forholdet mellem grundlæggende almene fagområder og specifikke politifaglige kompetencer samt spørgsmålet om overførsel af merit mv. Væsentligt er også spørgsmålet om en styrkelse af det internationale perspektiv i politiuddannelsen, herunder politiets indsigt i og kendskab til internationale forhold og andre kulturer mv.

En modernisering og omlægning af politiets grunduddannelse overvejes på denne baggrund i en bredt sammensat arbejdsgruppe, der med udgangspunkt i Visionsudvalgets rapport og de allerede iværksatte omlægnings af grunduddannelsen og erfaringerne hermed vil udarbejde et samlet oplæg til udformningen af politiets fremtidige grunduddannelse.

Med de fremtidige udfordringer for dansk politi er der også lagt op til et kompetenceløft og en styrkelse af politiets efteruddannelse, så politiets medarbejdere sikres de bedst mulige og kvalificerede efteruddannelsesforløb både i forhold til politimæssige og mere almene kompetencer inden for f.eks. økonomi, regnskab, it og psykologi. Væsentlige spørgsmål er i den forbindelse øget inddragelse af eksterne aktører i efteruddannelse og specialuddannelse af politiets medarbejdere og en styrkelse af mulighederne for internationale efteruddannelsesforløb mv.

Tilsvarende er der – ikke mindst i lyset af de ledelsesmæssige krav og udfordringer, der følger med nye store politikredse – lagt op til en styrkelse af politiets lederuddannelse på alle niveauer. Det vil blive overvejet, i hvilket omfang almene elementer vedrørende ledelse og organisation mv. kan gennemføres i det almindelige uddannelsessystem, og hvordan der sikres den bedst mulige uddannelse på alle ledelsesniveauer i de nye store politikredse.

En modernisering og omlægning af politiets efteruddannelse og lederuddannelse med udgangspunkt i Visionsudvalgets overvejelser og anbefalinger overvejes ligeledes i bredt sammensatte arbejdsgrupper, der vil komme med et oplæg vedrørende den fremtidige tilrettelæggelse af disse dele af politiets uddannelse.

Afsnit II

Domstolsreformen

Oversigt over domstolsreformen¹

Med domstolsreformen er det sket en reform af domstolenes forhold på en række væsentlige områder. Der er navnlig tale om at ændre retskredsstrukturen, at ændre fordelingen af sager mellem de forskellige instanser i domstolsystemet, at effektivisere og styrke behandlingen af civile sager i første instans – herunder ved at indføre en ny forenklet procesform for småsager – at gennemføre en nyordning af nævningesystemet i straffesager og at samle varetagelsen af tinglysningsopgaven ved en specialdomstol for hele landet.

Domstolsreformen bygger på en række betænkninger afgivet af sagkyndige udvalg:²

- Retsplejerådets betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager (en ændret nævningebehandling)
- Domstolenes Strukturkommissions betænkning nr. 1398/2001 (en ny retskredsstruktur)
- Retsplejerådets betænkning nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (bl.a. en ændret instansordning og ændrede sagsbehandlingsregler i civile sager)
- Retsplejerådets betænkning nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (en småsagsproces)
- Tinglysningssudvalgets betænkning nr. 1461/2005 om varetagelse af tinglysningsopgaven (samling af tinglysningen ved en ny specialdomstol).

Den samlede domstolsreform indeholder følgende hovedelementer, hvoraf hovedparten er trådt i kraft den 1. januar 2007. De nye retskredse mv. er be-

1. Der henvises til pkt. 1 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.
2. Betænkningerne kan f.eks. findes på Justitsministeriets hjemmeside www.jm.dk (Politi- og domstolsreformen).

handlet nedenfor i kapitel 12, og kapitel 13 indeholder en kort beskrivelse af domstolsreformens øvrige hovedelementer.³

Større retskredse: De hidtidige 82 byretskredse er sammenlagt til 24 retskredse. Der er nu 11 retskredse i Jylland, 2 retskredse på Fyn, 10 retskredse på Sjælland og Lolland-Falster og 1 retskreds på Bornholm, jf. i øvrigt kapitel 1.3 ovenfor. Der er med enkelte undtagelser 2 byretskredse for hver af de nye politikredse.

Ny instansordning: Alle civile sager skal som udgangspunkt anlægges ved byretten. Landsretterne og Højesteret vil i højere grad fungere som overordnede appelinstanser, der fastlægger praksis i sager af principiel eller anden vidtrækkende betydning. Sø- og Handelsretten videreføres som en landsdækkende specialdomstol for visse civile sager i første instans med direkte appel til Højesteret.

Kollegial behandling i byretten og flere sagkyndige dommere i civile sager: En civil sag kan behandles af tre juridiske dommere i byretten, når sagens karakter taler for det. Sammenlægningen af de hidtidige byretter til større embeder giver mulighed for denne styrkelse, der samtidig også er en af forudsætningerne for, at byretterne kan fungere som den almindelige første instans. Der lægges endvidere op til at bruge flere sagkyndige meddommere ved behandlingen af civile sager i byretten og landsretten.

Styrkelse af domstolens funktion som centralt tvistløsningsorgan: Domstolens virke som centralt organ for løsningen af retlige tvister styrkes ved bl.a. at indføre mere fleksible sagsbehandlingsregler i civile sager, så der bliver mulighed for at effektivisere sagsbehandlingen efter det konkrete behov, og at indføre en særlig småsagsproces til behandling af tvister om krav på højst 50.000 kr. Sammenlægningen af de hidtidige byretter til større embeder gør det praktisk muligt at gennemføre småsagsprocessen, som bl.a. er karakteriseret ved, at retten skal spille en mere aktiv rolle under forberedelsen af sagen. Småsagsprocessen vil gøre det lettere, hurtigere og billigere for borgere og virksomheder at gennemføre retssager om mindre krav.

Nyordning af nævningesystemet: Nævningesager skal fremover behandles med nævninger i byretten som første instans og på ny med nævninger i landsretten under behandling af en anke, der omfatter beviserne for tiltaltes skyld (bevisanke). Der bliver således som noget nyt mulighed for i disse sager at få foretaget en fuldstændig prøvelse af skyldsspørgsmålet i to instanser. Der indføres fælles votering mellem nævninger og juridiske dommere samtidig

3. Reformen af behandlingen af nævningesager og den nye småsagsproces træder først i kraft den 1. januar 2008. Desuden træder de nye regler om videoretsmøder mv. først i kraft, når justitsministeren bestemmer det, jf. kapitel 13.5 nedenfor.

med, at afstemningsreglerne sikrer, at der i begge instanser kun kan domfældes, hvis både et flertal af nævningerne og et flertal af de juridiske dommere stemmer for det. Endvidere skal afgørelsen af skyldsspørgsmålet i nævningesager begrundes på samme måde som i andre straffesager. Desuden er sager om grov narkotikakriminalitet⁴ undtaget fra nævningebehandling.

Samlet varetagelse af tinglysningsopgaven: Bl.a. med henblik på den kommende overgang til papirløs tinglysning indebærer domstolsreformen, at varetagelsen af tinglysningsopgaven, som hidtil er foregået ved byretterne, overføres til en landsdækkende specialdomstol, Tinglysningssretten i Hobro.

4. Sager efter straffelovens § 191.

De nye retskredse¹

12.1. Indledning

Domstolsreformen indebærer som nævnt ovenfor, at landet fra den 1. januar 2007 er inddelt i 24 nye retskredse. Denne væsentlige omstrukturering fra 82 til 24 byretter er tæt forbundet med de forskellige ændringer af reglerne om domstolens sagsbehandling mv., herunder navnlig at byretterne er den almindelige første instans i civile sager, at byretterne i civile sager kan sammensættes med tre juridiske dommere, den nye småsagsproces ved byretterne, og at byretterne fremover også skal behandle nævningsager i første instans, jf. i øvrigt kapitel 1.2 ovenfor.

Den nye retskredsstruktur bygger på anbefalingerne i betænkning nr. 1398/2001 fra Domstolens Strukturkommission. Kommissionen foreslog 25 nye retskredse. I lovforslaget om en politi- og domstolsreform blev foreslået 22 nye retskredse, og som led i den politiske behandling af lovforslaget blev det endelige tal 24 nye byretter.²

12.2. Den hidtidige organisering mv. af retterne³

12.2.1. Domstolens organisation og opgaver

Organiseringen af retterne er reguleret i retsplejeloven.⁴ De almindelige domstole er Højesteret, landsretterne og byretterne samt Sø- og Handelsretten i

1. Der henvises til pkt. 2 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.
2. I forhold til lovforslaget er der nu to yderligere retter i henholdsvis Herning og Svendborg.
3. Der henvises til pkt. 2.1 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til betænkning nr. 1398/2001 side 63 ff.
4. Retsplejelovens kapitel 1.

København. Højesteret er den øverste domstol for hele riget. Der er to landsretter. Under Østre Landsret hører Øerne samt Færøerne og Grønland, og under Vestre Landsret hører Jylland.

Danmark var tidligere inddelt i 82 byretskredse. Dertil kommer Færøerne, der fortsat udgør 1 retskreds, og Grønland, der udgør 18 retskredse. Antallet af retskredse er fastsat i retsplejeloven. Færøerne og Grønland har hver sin egen retsplejelov.

Antallet af dommere i de enkelte retskredse er ligeledes fastsat i retsplejeloven. De hidtil fem største byretter – København, Århus, Odense, Aalborg og Roskilde – blev hver ledet af en præsident og havde derudover mellem 7 og 49 dommere. 26 embeder havde 2-4 dommere og var omfattet af en ordning med en administrerende dommer som chef. Derudover var 3 embeder såkaldt delte embeder, hvor der var ansat to dommere med ansvaret for henholdsvis civilretten og kriminalretten. I de øvrige 48 retskredse var der kun én dommer. De enkelte byretsembeder varierede meget i størrelse. Ved landets mindste embede var der ansat i alt 10 medarbejdere, mens der ved det største var ansat ca. 280 medarbejdere.

Der er ansat i alt knap 2600 personer ved domstolene, hvoraf hovedparten er fuldtidsbeskæftigede. Af det samlede antal ansatte ved domstolene er ca. 2150 personer ansat ved byretterne.

Byretterne behandler civile sager og straffesager i første instans samt fogsager og skiftesager mv. Landsretterne fungerer som appelinstant for byretternes afgørelser og for sager, der behandles i Sø- og Handelsrettens skifteafdeling, og landsretterne fungerede efter den hidtidige ordning også som første instans i en række sager (større civile sager og nævningsager). Højesteret er appelret for landsretterne og for Sø- og Handelsretten, bortset fra de sager, der behandles i Sø- og Handelsrettens skifteafdeling.

12.2.2. Den administrative ledelse af retterne

Ved de hidtidige præsidentledede byretter (Københavns Byret og retterne i Århus, Odense, Aalborg og Roskilde) blev de overordnede administrative og ledelsesmæssige opgaver varetaget af rettens præsident.

Ved Københavns Byret, men ikke ved de øvrige præsidentledede byretter, var der ansat en justitssekretær,⁵ der bistod præsidenten i administrationen af embedet. Justitssekretæren ved Københavns Byret var bl.a. personalechef for

5. Ved domstolsreformen er stillingsbetegnelsen justitssekretær afskaffet, men som en særlig overgangsordning vil de hidtidige justitssekretærer – som en personlig ordning – fortsætte med titel af justitssekretær, jf. § 105, stk. 15, i lov nr. 538 af 8. juni 2006.

12.2. Den hidtidige organisering mv. af retterne

det ikke-juridiske personale og foretog ansættelse og afskedigelse af overenskomstansat ikke-juridisk personale ved byretten. Justitssekretæren var i retsplejeloven tillagt selvstændige beføjelser vedrørende beregning og opkrævning af retsafgift.

Ved de præsidentledede byretter fungerede en retsassessor sædvanligvis som præsidentens juridiske sekretær og varetog både selvstændigt og i samarbejde med præsidenten en række administrative opgaver. Der var endvidere ansat en kontoruddannet administrativ kontorleder, der bistod præsidenten ved varetagelsen af embedets daglige administration.

Ved en række retskredse, hvor der var ansat 2 til 4 dommere, var der indført en såkaldt administrationsordning, hvor en af dommerne var udnævnt til administrerende dommer. Den administrerende dommer var embedets administrative chef og varetog de overordnede administrative og ledelsesmæssige opgaver ved embedet. Ved administrerede embeder var det normalt alene den administrerende dommer, som varetog det egentlige administrative arbejde, sædvanligvis med en af de andre dommere som stedfortræder. Ved en del af de administrerede embeder var der endvidere oprettet en stilling som administrativ kontorleder.

Som nævnt ovenfor var der i 48 retskredse kun ansat 1 dommer. Størrelsen af enedommerembederne varierede lidt, men ved en række embeder var der ikke ansat mere end i alt 10-12 personer. Ved 21 enedommerembeder var der ud over dommeren kun ansat en enkelt jurist. Ved enedommerembeder var dommeren embedets administrative chef, og den pågældende var normalt tæt involveret i hele embedets daglige administration. Nogle enedommerembeder havde etableret en struktur, hvor en kontoruddannet medarbejder havde kompetence til at varetage visse generelle administrative funktioner.

Ved landsretterne, Sø- og Handelsretten og Højesteret er præsidenten fortsat administrativ chef for embedet og varetager de overordnede administrative og ledelsesmæssige opgaver, der er forbundet hermed. Der var som nævnt ovenfor ved begge landsretter, Sø- og Handelsretten og Højesteret tidligere ansat en justitssekretær. Justitssekretæren var som anført ovenfor tillagt selvstændige beføjelser i retsplejeloven vedrørende beregning og opkrævning af retsafgift, og justitssekretæren bistod herudover præsidenten ved varetagelsen af en række af de ledelsesmæssige og administrative opgaver ved embedet.

12.3. Den nye retskredsstruktur

12.3.1. Baggrunden for den nye retskredsstruktur⁶

12.3.1.1. Som anført ovenfor i kapitel 12.1 bygger den nye retskredsstruktur i vidt omfang på anbefalingerne i Domstolenes Strukturkommissions betænkning nr. 1398/2001. Domstolenes Strukturkommission blev nedsat i 1998 med den hovedopgave at gennemgå og vurdere den hidtidige byretsstruktur og behovet for at ændre strukturen.

Kommissionen har taget udgangspunkt i, at domstolenes fremtidige opgaver var (og fortsat er) under overvejelse i forskellige sammenhænge, herunder navnlig i Retsplejerådet. Mens disse andre udvalg behandler spørgsmål om, hvordan domstolenes opgaver bør løses, har det været Domstolenes Strukturkommissions opgave at gennemgå og vurdere de struktur-mæssige forhold med henblik på at sikre, at byretterne vil kunne opfylde de krav, der bliver stillet til dem fremover.

Retsplejerådet har i betænkning nr. 1401/2001 foreslået, at byretterne skal være den almindelige førsteinstans i civile sager. Det forudsætter bl.a., at der skabes mulighed for at behandle civile sager kollegialt, dvs. med flere juridiske dommere. Retsplejerådet lægger endvidere bl.a. op til, at der skal være mulighed for en vis specialisering af dommerne ved de enkelte byretter. Et flertal i Retsplejerådet har endvidere i betænkning nr. 1352/1998 foreslået, at nævningsager fremover bliver behandlet ved byretterne som første instans, således at der bliver mulighed for at behandle skyldsspørgsmålet i to instanser i disse sager.

Ud over at henvise til disse forslag og overvejelser – der er gennemført i forbindelse med domstolsreformen, jf. også kapitel 13 nedenfor – anfører Domstolenes Strukturkommission, at udviklingen på det retlige område vil medføre nye faglige udfordringer for domstolene, og at det er vigtigt, at den juridisk-faglige kompetence ved byretterne styrkes mest muligt, navnlig ved at sikre, at der ved de enkelte byretter er et »juridisk miljø«, hvor man løbende har mulighed for at drøfte juridiske problemer, ny lovgivning, udvikling i retspraksis mv. bredt med kollegaer og drage nytte af hinandens erfaringer og viden inden for forskellige retsområder.

Andre krav, som vil blive stillet til byretterne fremover, knytter sig efter kommissionens opfattelse mindre til selve sagsbehandlingen, men vedrører i højere grad forholdet til »brugere« samt retternes ressourceanvendelse, her-

6. Der henvises til pkt. 2.2.1 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger og betænkning nr. 1398/2001 side 189 ff.

under hensynet til en rationel administration. Det drejer sig om krav vedrørende god service, en effektiv ressourceudnyttelse, mindre sårbarhed ved spidsbelastninger og sygdom mv. samt en administrativ »bæredygtighed« ved det enkelte byretsembede. Samtidig er det efter kommissionens opfattelse også vigtigt, at domstolenes opgaver løses så tæt på borgerne, som det er foreneligt med de øvrige hensyn og de øvrige krav, der stilles til domstolene. Byretterne bør således ikke dække et større geografisk område, end de øvrige nævnte hensyn til opgavevaretagelsen tilsiger.

Kommissionen har bl.a. på denne baggrund anset det som et hovedformål at styrke byretterne, så de bliver i stand til at varetage alle civile sager og straffesager i første instans, og så borgernes retssikkerhed kan forbedres gennem tilgængelige og effektive domstole, der kan sikre en ensartet og kvalificeret retshåndhævelse i hele landet.

12.3.1.2. Domstolenes Strukturkommission har overvejet, hvad der skal til, for at byretterne kan opfylde de fremtidige krav. Kommissionen anfører, at den hidtidige struktur med mange byretter bl.a. betyder, at en meget stor del af byretterne er så små, at de ikke vil kunne opfylde en række af de ovenfor nævnte krav til byretterne, hvis de fortsat skal være selvstændige embeder, der kan behandle alle sagstyper. Dette gælder med hensyn til både kravene til sagernes behandling og de krav, der knytter sig til de administrative opgaver. F.eks. er det åbenbart, at de hidtidige mange mindre byretter ikke selv – dvs. med embedets egne jurister – vil kunne opfylde, at der indføres mulighed for kollegial behandling med deltagelse af 3 dommere.

Efter kommissionens opfattelse vil det heller ikke være praktisk muligt eller hensigtsmæssigt at opfylde fremtidens krav alene ved en øget anvendelse af den hidtidige rejsedommerordning (hvor 2 dommere inden for hver landsrets område var ansat til at bistå byretterne i det pågældende område, dvs. at de i alt 4 dommere ikke var ansat til at gøre tjeneste ved én bestemt byret) eller en lignende ordning, som går ud på, at der midlertidigt beskikkes en eller flere yderligere dommere ved en byret.

12.3.1.3. Domstolenes Strukturkommission finder som nævnt, at hvis den hidtidige byretsstruktur med mange små byretter opretholdes uændret, vil de fremtidige krav til byretterne kun kunne opfyldes, hvis man opgiver eller modificerer et af de to grundlæggende principper ved den nuværende byretsstruktur, nemlig at byretterne er selvstændige administrative enheder, og at alle byretter selvstændigt kan behandle alle sagstyper.

Efter kommissionens opfattelse ville en ordning med forskellig kompetence afhængig af byretternes størrelse – dvs. en fravigelse af princippet om, at

alle byretter kan behandle alle sagstyper – indebære en risiko for, at der bliver mindre tillid til kvaliteten af det arbejde, som udføres af de byretter, der er for små til at kunne behandle alle sagstyper. Samtidig ville det rent fagligt blive mindre attraktivt at være dommer ved byretter, der ikke kunne forestå kollegial behandling. Dommerne ved de mindre byretter ville i så fald ikke kunne deltage i behandlingen af de mere principielle og juridisk vanskelige sager. Dette ville formentlig betyde, at mange kvalificerede ansøgere til dommerstillinger ville undlade at søge stillingerne ved disse byretter. Disse to forhold – risikoen for en svækket tillid til retten og rekrutteringsvanskelighederne – ville formentlig gensidigt forstærke hinanden. Kommissionen kan på denne baggrund ikke anbefale en sådan ordning.

Kommissionen har overvejet, om der alternativt inden for den hidtidige byretsstrukturs rammer kunne etableres en ordning, hvor alle byretter fortsat har samme kompetence, men hvor nogle af byretternes opgaver løses i et samarbejde mellem flere byretter. Det er kommissionens opfattelse, at en samarbejdsordning, som skulle kunne opfylde blot hovedparten af fremtidens krav til byretterne, i givet fald måtte dække en stor del af byretternes opgaver af både juridisk og administrativ karakter.

En samarbejdsordning kunne således ikke begrænses til sager, hvor der bliver tale om kollegial behandling ved byretterne, men måtte også omfatte forberedelse og domsforhandling af en række af de øvrige sager. Ordningen måtte endvidere omfatte en række administrative spørgsmål vedrørende bl.a. budgetter og personale, idet det ellers ville være umuligt at frigøre tilstrækkelige dommerressourcer til det egentlige retsarbejde.

Det er kommissionens opfattelse, at en afgørende forudsætning for en samarbejdsordning måtte være, at der i ordningen var én person, der havde administrative chefbeføjelser på de mange områder, der skulle samarbejdes om. Dette ville nødvendigvis indebære, at en række væsentlige beslutninger vedrørende tilrettelæggelsen af det enkelte embedes sagsafvikling og administration ikke længere skulle træffes af embedets egen chef, men af den dommer, der fik tillagt de administrative chefbeføjelser for hele samarbejdsordningen.

Efter kommissionens opfattelse ville man på den anførte baggrund ikke kunne opfylde fremtidens krav ved et samarbejde mellem de hidtidige byretter uden at gøre samarbejdet så omfattende og give det en sådan karakter, at der reelt ikke ville være tale om et samarbejde mellem selvstændige byretter. Hertil kommer, at en samarbejdsordning ville være forbundet med en ret betydelig ekstra administration.

12.3.1.4. Domstolenes Strukturkommission konkluderer på den anførte baggrund, at det ikke vil være muligt at opfylde fremtidens krav til byretterne inden for rammerne af den hidtidige byretsstruktur. Kommissionen har derfor koncentreret sig om at overveje, hvilken ændret struktur der vil kunne sikre, at de enkelte byretter bliver ressourcemæssigt »bæredygtige« og selvstændigt kan opfylde fremtidens krav.

Kommissionen anfører, at det som udgangspunkt vil være bedst, at der er ét tingsted i hver retskreds, men at geografiske og praktiske forhold lokalt vil kunne tale for, at den enkelte byret har et hovedtingsted, hvor størstedelen af embedets opgaver – herunder de administrative opgaver – varetages, og et eller flere afdelingskontorer. Eventuelle afdelingskontorer bør efter kommissionens opfattelse i givet fald varetage sagsområder som f.eks. fogedret, dødsboskifteret, gældssaneringsager og notarialvæsen (f.eks. oprettelse af testamenter). Sager inden for disse områder vil eventuelt også kunne gennemføres i andre lokaler rundt om i retskredsen, f.eks. lokaler på et kommunekontor.

12.3.1.5. Domstolenes Strukturkommissions »idealmødel« for fremtidens byretter er udarbejdet under den forudsætning, at Retsplejerådets forslag i betænkning nr. 1352/1998 (nævningereform) og 1401/2001 (instansreform mv.) gennemføres, hvilket som nævnt er sket som led i domstolsreformen.

Kommissionen finder, at en byret i almindelighed bør have kapacitet til på samme tid at gennemføre kollegial behandling af to sager (civile sager og/eller nævningesager) sideløbende med, at der er dommerkapacitet til at varetage embedets øvrige almindelige opgaver, herunder navnlig andre retssager og akutte retsskridt som f.eks. grundlovsforhør.

Det vil efter kommissionens opfattelse i reglen være vanskeligt at opfylde disse forudsætninger fuldt ud, medmindre der er ansat mindst 6-8 dommere ved embedet. Dette udgangspunkt vil enkelte steder i landet føre til retskredse med en meget betydelig geografisk udstrækning. De få steder, hvor dette vil være tilfældet, bør man efter kommissionens opfattelse ud fra et nærhedshensyn anvende afdelingskontorer i videre omfang end anført ovenfor, herunder til egentlige retssager.

Endvidere foreslår kommissionen under henvisning til de helt særlige geografiske forhold, at Bornholm opretholdes som en selvstændig retskreds, selv om kredsen vil have en sådan størrelse, at den ikke selvstændigt vil kunne opfylde alle kravene til fremtidens byretter. Kommissionen foreslår, at Københavns Byret skal yde den nødvendige bistand til retten på Bornholm.

Domstolenes Strukturkommission foreslår på denne baggrund, at de nuværende 82 byretskredse sammenlægges til 25 retskredse. Efter kommissio-

nens forslag vil der i flertallet af byretskredsene være ansat 6-8 udnævnte dommere.

Kommissionen lægger op til at etablere et eller to afdelingskontorerne i 16 af de foreslåede byretskredse. På grund af de geografiske afstande inden for de pågældende retskredse har man forudsat, at afdelingskontorerne i henholdsvis Thisted og Tønder ikke alene anvendes til behandling af fogedsager mv., men også til behandling af egentlige retssager.

Ud fra hensynet til den mest hensigtsmæssige ressourceudnyttelse finder kommissionen, at de nuværende bidingsteder uden permanent bemanning ikke bør opretholdes. Det vil efter kommissionens opfattelse være en bedre løsning, hvis det lokalt kan aftales, at retten efter behov kan bruge et lokale hos en kommune. Man kunne f.eks. forestille sig, at kommunen et par dage om måneden – afhængig af behovet – stiller et lokale til rådighed til behandling af fogedsager og andre sager, hvor et særligt nærhedshensyn gør sig gældende.

12.3.2. Større retskredse⁷

Som anført i kapitel 1.2 ovenfor er det et centralt mål med domstolsreformen at styrke byretterne, så de bliver i stand til som udgangspunkt at varetage alle civile sager og straffesager i første instans på en kompetent og effektiv måde. Domstolsreformen skal samtidig sikre administrativt »bæredygtige« enheder og fastlægge rammerne for en mere rationel ressourceudnyttelse ved domstolene. I overensstemmelse med Domstolenes Strukturkommissions overvejelser er den nye retskredsstruktur udformet med udgangspunkt i de opgaver, som byretterne vil skulle løse i fremtiden, og de krav, som disse opgaver vil stille til retternes personale og administration.

Det drejer sig bl.a. om, at byretterne efter domstolsreformen er den almindelige førsteinstans i civile sager og selvstændigt skal behandle alle sagstyper. Det forudsætter, at der er mulighed for at behandle civile sager i byretten med flere juridiske dommere, og at der sker en vis specialisering af dommerne i byretten. Endvidere er der som led i domstolsreformen gennemført en særlig småsagsproces til behandling af civile sager om krav på højst 50.000 kr., og det forudsætter en styrkelse af byretternes retssekretariater, som har ansvaret for forberedelsen af disse sager. Endelig indgår det i reformen, at nævningsager skal behandles ved byretterne i første instans. Der henvises i øvrigt til kapitel 13 nedenfor, der indeholder en kort beskrivelse af hovedelementerne af domstolsreformen.

7. Der henvises til pkt. 2.2.1 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Domstolsreformen bygger herudover på, at byretterne må styrkes, så de bedre kan leve op til krav om god service over for borgerne, effektiv ressourcenyttelse, mindre sårbarhed ved spidsbelastninger og sygdom mv., og så de enkelte domstole kan få øget indflydelse på egne administrative forhold. Hertil kommer hensynet til at kunne skabe et attraktivt fagligt miljø ved de enkelte byretter. Domstolenes Strukturkommission peger på, at langt de fleste af de hidtidige byretter er for små til på egen hånd at kunne opfylde disse krav vedrørende sagernes behandling og vedrørende administrativ »bæredygtighed« mv.

Hertil kommer, at oprettelsen af én fælles tinglysingsret for hele landet (Tinglysingsretten i Hobro), der skal overtage tinglysingsopgaven fra de enkelte byretter, jf. kapitel 12.7 nedenfor, indebærer, at flertallet af de hidtidige byretter nødvendigvis må sammenlægges til større enheder, idet de uden det nuværende tinglysingspersonale ellers ville blive så små, at de ikke realistisk ville kunne fortsætte som selvstændige enheder.

På denne baggrund er et centralt element i domstolsreformen en retskredsændring, som indebærer, at de enkelte byretter bliver væsentligt større end langt hovedparten af de hidtidige byretter. Landet er således fra den 1. januar 2007 inddelt i 24 nye byretter. I overensstemmelse med overvejelserne hos Domstolenes Strukturkommission har alle retskredse (bortset fra Bornholm) et tilstrækkeligt sagsantal mv. til at kunne have mindst 6 udnævnte dommere, så de bliver fuldt »bæredygtige«. En byret med mindst 6 udnævnte dommere kan således bl.a. behandle 1-2 kollegialt behandlede sager (civile sager og/eller nævningsager) sideløbende med behandlingen af rettens øvrige sager og giver mulighed for en vis specialisering af dommerne. Der er ved en byret af denne størrelse også grundlag for at etablere et styrket retssekretariat, for at opbygge et mere attraktivt fagligt miljø og for at give byretterne flere administrative beføjelser. Ved udformningen af den nye retskredsstruktur er der på den anden side lagt vægt på, at generelle nærhedshensyn taler for, at byretskredse ikke bør være større, end det er nødvendigt ud fra de nævnte hensyn.

Ved udformningen af den nye retskredsinddeling er der taget udgangspunkt i den kommunale struktur fra den 1. januar 2007 som led i kommunalreformen. Der er desuden bl.a. lagt vægt på, at en kommune ikke deles mellem flere retskredse, og at en retskreds ikke deles mellem flere politikredse. Som eneste undtagelse til disse principper er Københavns Kommune i overensstemmelse med Domstolenes Strukturkommissions anbefaling delt mel-

lem to retskredse for at undgå, at Københavns Byret bliver uforholdsmæssigt stor.⁸

Det er ikke tillagt betydning, om en retskreds deles mellem flere regioner, idet der ikke vil være sådanne samarbejdsflader mellem regionerne og domstolene, at en retskreds ikke bør deles mellem flere regioner. Regionerne har således ansvaret for sygehusvæsenet, visse regionale udviklingsopgaver, drift og udvikling af visse tilbud på det sociale område for udsatte grupper mv., visse opgaver vedrørende specialundervisning, oprettelse af trafikselskaber og visse regionale opgaver vedrørende natur, miljø og fysisk planlægning, herunder kortlægning mv. af forurenede grunde og råstofforekomster.⁹ Der er på denne baggrund ikke fundet at være en sådan sammenhæng mellem regionernes opgaver og domstolenes daglige opgavevaretagelse, at der bør lægges vægt på ikke at dele retskredse mellem flere regioner.¹⁰ Der er dog kun én retskreds (retten i Holstebro), der bryder en regionsgrænse.

Ved placeringen af de nye hovedtingsteder er der lagt vægt på, at hovedtingstedet så vidt muligt bør placeres i samme by som en hovedpolitistation, dels under hensyn til, at der vil være tale om en stor by med et stort befolkningsgrundlag, dels af ressourcemæssige grunde, idet politi og anklagemyndighed ellers vil skulle anvende væsentligt flere ressourcer på transport mv. Hovedparten af politikredsene rummer to – i et enkelt tilfælde tre – retskredse, og her er der bl.a. lagt vægt på, at det andet eller de to øvrige hovedtingsteder placeres, så der sikres den nødvendige geografiske balance i forhold til bl.a. befolkningsgrundlag, hovedfærdselsårer mv. Herudover er der bl.a. lagt vægt på bygningsmæssige forhold.

På denne baggrund er der med virkning fra den 1. januar 2007 etableret 11 retskredse i Jylland (med hovedtingsteder i Hjørring, Aalborg, Randers, Århus, Viborg, Holstebro, Herning, Horsens, Kolding, Esbjerg og Sønderborg), 2 retskredse på Fyn (med hovedtingsteder i Odense og Svendborg), 10 retskredse på Sjælland og Lolland-Falster (med hovedtingsteder i Nykøbing Falster, Næstved, Holbæk, Roskilde, Hillerød, Helsingør, Lyngby, Glostrup, Frederiksberg og København) og endelig en retskreds på Bornholm (med hovedtingsted i Rønne). Der henvises i øvrigt til kapitel 1.3 ovenfor, hvor de nye retskredse er nærmere beskrevet, herunder hvilke kommuner der indgår i de nye retskredse.

8. Der henvises endvidere til besvarelsen af spørgsmål nr. 133 af 19. december 2005 fra Folketingets Retsudvalg (alm.del).

9. § 5 i lov nr. 537 af 24. juni 2005 om regioner mv.

10. Der henvises endvidere til besvarelsen af spørgsmål nr. 45 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

Som anført ovenfor er Retten på Bornholm den eneste ret med kun én dommer. Der er derfor med domstolsreformen etableret en særlig bistandsordning, så dommere fra Københavns Byret kan yde bistand til Retten på Bornholm. Bistandsordningen vil bl.a. skulle anvendes i forbindelse med behandlingen af sager med mere end en dommer.¹¹

Retsplejerådet peger i betænkning om en generel reform af den civile retspleje I¹² på, at en vis specialisering blandt de juridiske dommere ved de enkelte retter vil kunne være hensigtsmæssig. Dommere ved de almindelige domstole bør efter rådets opfattelse bevare og udvikle en generalistfunktion ved at behandle en række forskellige sager, men generalistfunktionen kan godt kombineres med, at en bestemt afdeling eller bestemte dommere samtidig opnår et specialkendskab til et bestemt område ved at behandle en vis mængde sager inden for det pågældende område.

Retsplejerådet finder, at det er ved at kombinere rollerne som generalist og specialist, at dommerne kan opnå de bedste kvalifikationer. Ved en for høj grad af specialisering, hvor bestemte dommere gennem flere år udelukkende eller næsten udelukkende behandler én bestemt type sager, risikerer man, at de pågældende mister følingen med generelle, tværgående juridiske principper og regler, som det i særlig grad er domstolenes opgave at værne om. På den anden side er der efter Retsplejerådets opfattelse en række sagstyper, hvor det er hensigtsmæssigt, at dommeren har en vis specialviden på området for at kunne behandle og afgøre sagen bedst muligt.

I overensstemmelse med Retsplejerådets overvejelser er det i forbindelse med reformen forudsat, at retsarbejdet efter etableringen af større byretter med flere dommere inden for den enkelte domstol i højere grad vil blive tilrettelagt sådan, at nogle dommere vil få mulighed for at opbygge et specialkendskab til bestemte sagstyper samtidig med, at alle dommere fortsat også er generalister. Ud over selve retsarbejdet vil efteruddannelse kunne understøtte en sådan opbygning af specialviden, der vil fremme en effektiv behandling af sagerne. Skattesager, miljøsager og sager, hvor kendskab til erhvervsforhold har væsentlig betydning, kan nævnes som eksempler på juridiske områder, hvor det vil kunne være hensigtsmæssigt at oparbejde specialkendskab hos en bestemt afdeling eller bestemte dommere.¹³

11. Retsplejelovens § 45, stk. 2, 2. pkt.

12. Betænkning nr. 1401/2001 side 215 ff.

13. I overensstemmelse med Retsplejerådets forslag er sager om patenter mv. under henvisning til deres helt særlige karakter i øvrigt nu henlagt til én bestemt domstol for hele landet (Sø- og Handelsretten, jf. retsplejelovens § 225, stk. 2, nr. 3).

I forbindelse med domstolsreformen er antallet af byretsdommere i øvrigt – ud over de 17 byretsdommerstillinger, der er begrundet i reformen i sig selv – forøget med yderligere 25, så antallet af byretsdommere samlet set forhøjes til i alt 252, når domstolsreformen er fuldt gennemført. Baggrunden herfor er Domstolsudvalgets anbefaling fra 1996¹⁴ om, at anvendelse af ikke-udnævnte dommere ved byretterne begrænses til tilfælde, hvor uddannelsesmæssige hensyn og hensyn til en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse taler for, at retsarbejdet varetages af ikke-udnævnte dommere. Med den ovennævnte tilførsel af dommerstillinger vil andelen af retssager, der varetages af udnævnte dommere, blive hævet fra de hidtidige ca. 60 procent på landsplan til omkring 75 procent.

12.4. Permanent bemandede afdelingskontorer¹⁵

I forbindelse med domstolsreformen har udgangspunktet – i modsætning til, hvad der blev foreslået af Domstolenes Strukturkommission – været, at der ikke etableres permanent bemandede afdelingskontorer i de nye retskredse. Der er som begrundelse herfor anført, at oprettelse af permanent bemandede afdelingskontorer i almindelighed ikke er nødvendigt ud fra særlige nærhedshensyn, jf. kapitel 12.5 nedenfor, og at det ville mindske fordelene ved at samle byretterne i større administrative enheder. Hvis byrettens medarbejdere skulle fordeles på forskellige geografiske adresser, vil der således ikke i samme grad kunne etableres et sådant attraktivt fagligt miljø, som vil medvirke til en generelt høj kvalitet af sagsbehandlingen ved byretterne. Endvidere vil oprettelse af afdelingskontorer medføre større samlede administrationsudgifter.

Som følge af de særlige geografiske forhold i de pågældende retskredse er det dog forudsat, at der etableres to permanent bemandede afdelingskontorer i den nye Sønderborg retskreds (i Haderslev og Tønder), et afdelingskontor i

14. Betænkning nr. 1319/1996 side 305 ff. Denne yderligere forhøjelse af antallet af dommerstillinger var ikke medtaget i det oprindelige lovforslag, jf. pkt. 2.2.1.8 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger, men blev medtaget i forbindelse med de politiske forhandlinger om lovforslaget, jf. bemærkningerne til ændringsforslag nr. 3 i Retsudvalgets betænkning over lovforslaget.

15. Der henvises til pkt. 2.2.1.8 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

12.4. Permanent bemandede afdelingskontorer

den nye Holstebro retskreds (i Thisted) og et afdelingskontor i den nye Randers retskreds (i Grenaa), dvs. i alt 4 afdelingskontorer.¹⁶

Det er Domstolsstyrelsen, der efter forhandling med den enkelte byretspræsident træffer beslutning om eventuelle bidingsteder (dvs. steder uden for hovedtingstedet, hvor der afholdes retsmøder), herunder afdelingskontorer.¹⁷ Det er som led i domstolsreformen forudsat, at de nævnte fire afdelingskontorer kun kan nedlægges, hvis forudsætningerne med hensyn til befolkningsgrundlag, sagsmængde eller trafikale forhold mv. måtte ændres sig afgørende. Det er endvidere forudsat, at en eventuel beslutning om at nedlægge et afdelingskontor i givet fald vil blive truffet efter forudgående orientering af Folketinget.¹⁸

Det er også Domstolsstyrelsen, der efter drøftelse med den pågældende byretspræsident fastlægger, hvilket geografisk område et afdelingskontor skal dække. Afgørelsen herom træffes på grundlag af konkrete og aktuelle oplysninger om bl.a. de lokale behov i området, infrastrukturen og det forventede sagsantal.¹⁹

Det er den lokale byretspræsident, der efter forhandling med Domstolsstyrelsen afgør, hvilke typer af sager der skal behandles ved et afdelingskontor. Et afdelingskontor, som har en permanent bemanning, vil normalt i hvert fald behandle de samme »borgernære« sags typer, der som nævnt nedenfor i kapitel 12.5 efter behov forudsættes behandlet uden for hovedtingstedet, dvs. faged-, dødsboskifte- og gældssaneringsager, notarialforretninger og visse mindre bødesager. Herudover kan yderligere funktioner placeres ved afdelingskontorerne, herunder kan andre sager som f.eks. tilståelsessager og domsmandssager eller civile sager med mange lokale vidner efter en konkret

16. I lovforslaget om politi- og domstolsreformen var der alene forudsat afdelingskontorer i Tønder og Thisted, men i forbindelse med de politiske forhandlinger om lovforslaget blev der også forudsat afdelingskontorer i Haderslev og Grenaa, jf. bemærkningerne til ændringsforslag nr. 44-46 i Retsudvalgets betænkning over lovforslaget.

17. Retsplejelovens § 13, stk. 1. Se nu bekendtgørelse nr. 1502 af 14. december 2006 om byretternes tingsteder, der på nuværende tidspunkt alene angiver byretternes hovedtingsteder, de 4 afdelingskontorer samt de øvrige bidingsteder, hvor der afholdes retsmøder i »borgernære« sager, jf. kapitel 12.5, som udtrykkelig er nævnt i Retsudvalgets betænkning over lovforslaget, jf. note 26. Når domstolsreformen er fuldt gennemført, forventes der herudover afholdt retsmøder i »borgernære« sager i flere andre byer.

18. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 61 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

19. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 60 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

vurdering behandles ved afdelingskontoret, særligt hvis de involverede borgeres afstand til hovedtingstedet er meget stor.²⁰

Det ligger i reformen, at afgørelsen om, hvilke sager der vil blive behandlet ved afdelingskontorerne, træffes på grundlag af nøje overvejelser om de lokale behov i den enkelte retskreds, herunder overvejelser om særlige geografiske forhold og infrastrukturen i retskredsen. Retsbygningernes indretning og muligheden for at afholde telefonmøder og (med tiden) videokonferencer vil også kunne have betydning for spørgsmålet, hvilke sager der skal behandles på afdelingskontoret.

Omfanget af rettens sagsbehandling uden for hovedtingstedet, herunder ved de forudsatte afdelingskontorer, indgår bl.a. i de enkelte byretters handlingsplaner og embedsregnskaber, så Domstolsstyrelsen på grundlag heraf kan følge udviklingen og om nødvendigt drøfte den med de pågældende byretspræsidenter.²¹

Det er endvidere den pågældende byretspræsident, der efter drøftelse med Domstolsstyrelsen, vurderer, hvilken bemanding der skal være på de forudsatte afdelingskontorer. Bemandingen afhænger af, hvilke sager der skal behandles ved det pågældende afdelingskontor, jf. ovenfor, og det er den enkelte byretspræsidents ansvar i samarbejde med Domstolsstyrelsen at sikre, at der er det fornødne antal medarbejdere tilknyttet afdelingskontoret.²²

Medarbejderne ved afdelingskontorerne er ansat ved hovedtingstedet, men gør efter nærmere aftale med byretspræsidenten tjeneste ved afdelingskontoret fast eller på bestemte dage. Det vil ud fra hensynet til at sikre en fuld og effektiv udnyttelse af dommerressourcerne i de nye byretskredse ikke være hensigtsmæssigt, hvis en eller flere dommere gør fast tjeneste ved et afdelingskontor med et begrænset eller svingende sagsantal. Det er op til den enkelte byretspræsident konkret at vurdere, om det er foreneligt med en effektiv udnyttelse af ressourcerne, at dommere i perioder gør fast tjeneste ved et afdelingskontor.

20. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 62, 133 og 166 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

21. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 164 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

22. Der henvises til besvarelsen af spørgsmål nr. 63 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

12.5. Behandling af særligt »borgernære« sager²³

Som anført i kapitel 12.3 ovenfor lagde Domstolenes Strukturkommission op til, at der skulle etableres væsentligt flere permanent bemandede afdelingskontorer, end de 4, som er etableret som led i domstolsreformen. Hensynet til, at særligt »borgernære« opgaver bør varetages så tæt på borgerne som muligt, er i stedet tilgodeset ved, at det som led i domstolsreformen er forudsat, at »borgernære« opgaver som navnlig fogedsager, dødsboskiftesager, gældssaneringsager, notarialforretninger (f.eks. oprettelse af testamenter) og visse mindre bødesager i den nye retskredsstruktur efter lokalt behov kan behandles uden for hovedtingstedet.²⁴

Den nærmere stillingtagen til behovet og mulighederne for på en hensigtsmæssig måde at afholde retsmøder uden for hovedtingstedet foretages af den lokale embedschef efter drøftelse med Domstolsstyrelsen. Det er som led i domstolsreformen forudsat, at der ved samtlige nye byretter i samarbejde med Domstolsstyrelsen foretages en nøje vurdering af behovet for at afholde de nævnte retsmøder uden for hovedtingstedet, og at der ved denne vurdering lægges stor vægt på de lokale behov. I vurderingen indgår bl.a. geografiske og trafikale forhold samt befolkningsgrundlag og sagsmængde mv. i de forskellige dele af retskredsen. I den forbindelse vil der efter behov blive afholdt møder med kommunerne i retskredsen om bl.a. rettens tilgængelighed, således at kommunerne får mulighed for at fremkomme med ønsker og synspunkter herom.^{25 26}

De nævnte retsmøder i særligt »borgernære« sager vil f.eks. efter aftale med kommunerne kunne afholdes i lokaler på rådhus, så borgerne i disse sager kan møde et fast sted i lokalsamfundet. Uanset om en sag skal behandles ved hovedtingstedet eller et andet sted i retskredsen, vil det af indkaldelsen til retsmødet naturligvis fremgå, hvor det afholdes. Den enkelte borger, der f.eks. skal møde i fogedretten eller i skifteretten, vil således ikke være i tvivl om, hvor hans eller hendes sag skal behandles (ved hovedtingstedet eller

23. Der henvises til pkt. 2.2.1.8 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

24. Der henvises endvidere til besvarelsen af spørgsmål nr. 157 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

25. Der henvises også til besvarelsen af spørgsmål nr. 53 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

26. I Retsudvalgets betænkning over lovforslaget er der nævnt følgende eksempler på byer, hvor det klart må forventes, at sager af den angivne karakter vil blive behandlet uden for de pågældende retters hovedtingsteder: Frederikshavn, Silkeborg, Vejle, Nakskov, Slagelse og Kalundborg, jf. bemærkningerne til ændringsforslag nr. 44-46.

et andet sted i retskredsen, f.eks. i et lokale på et rådhus tæt på den pågældendes bopæl).

I forbindelse med og efter gennemførelsen af domstolsreformen er det væsentligt at kunne følge udviklingen med hensyn til behandlingen af sager uden for hovedtingstedet. Bl.a. med henblik herpå indgår omfanget af sagsbehandling uden for hovedtingstedet i byretternes handlingsplaner og embedsregnskaber, så Domstolsstyrelsen på grundlag heraf kan følge udviklingen og om nødvendigt drøfte den med de pågældende byretspræsidenter.²⁷

12.6. Ledelsen af retterne²⁸

12.6.1. Det ledelsesmæssige ansvar for de administrative opgaver²⁹

I overensstemmelse med forslaget fra Domstolenes Strukturkommission besættes stillingen som chef for det enkelte byretsembede med en dommer, der betegnes præsident. Baggrunden for, at præsidenten skal være dommer, er navnlig, at en række af præsidentens beføjelser er rettet mod at administrere forholdene for embedets øvrige dommere, og at det også i øvrigt på grund af stillingens og opgavernes karakter er væsentligt, at præsidenten har et indgående kendskab til arbejdet ved domstolene og arbejdet som dommer. Desuden er det i praksis ofte vanskeligt at adskille de administrative funktioner fra de judicielle, og bl.a. ud fra ressourcemæssige betragtninger bør der være mulighed for, at præsidenten i perioder også kan virke som dommer i retten.^{30 31}

Det ligger i domstolsreformen, at de nye byretter ligesom nogle af de hidtidige embeder opdeles i afdelinger, bl.a. med et retssekretariat med fast tilknyttede jurister. Retssekretariatet varetager ud over skriftlig forberedelse i civile sager, berammelser, forkyndelser, indkaldelser af vidner og parter, protokollering i retten, skrivning af domme mv. også en række opgaver af juridisk karakter, således at retssekretariatets jurister medvirker ved sagsfor-

27. Der henvises endvidere til besvarelsen af spørgsmål nr. 99 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

28. Der henvises til pkt. 2.2.2 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

29. Der henvises til pkt. 2.2.2.1 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

30. Se herom også betænkning nr. 1398/2001 side 373 ff.

31. I forbindelse med domstolsreformen blev det også overvejet, i hvilket omfang der burde være mulighed for at ansætte embedschefer ved domstolene på åremål. Som der nærmere er redegjort for i pkt. 2.2.2.2 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger, fandt Justitsministeriet ikke grundlag for at fravige det almindelige udgangspunkt, som antages at følge af grundloven, at dommere bør ansættes i deres stilling ved domstolene uden anden tidsbegrænsning end den generelle aldersgrænse.

beredelsen, herunder afholder eller deltager i visse forberedende retsmøder samt tager stilling til visse tvister under forberedelsen, spørgsmål om syn og skøn, om sagen er klar til berømmelse mv. Dette kan enten ske efter aftale med den dommer, der er ansvarlig for den pågældende sag, eller som led i, at der ved det pågældende embede etableres en særlig forberedelsesafdeling, der varetager sagens behandling (forberedelsen), indtil den er klar til at blive hovedforhandlet.

Ved de nye byretter oprettes der endvidere et administrativt sekretariat knyttet til præsidenten. Det administrative sekretariat bistår især præsidenten med den daglige ledelse af embedet for så vidt angår kasse- og regnskabsvæsen, herunder opgaver af bevillings- og budgetmæssig karakter, personale- og lønadministration, bygningsadministration, teknologianvendelse og den administrative tilrettelæggelse af sagsbehandlingen. Domstolenes Strukturkommission pegede i den forbindelse på, at det bl.a. i lyset af de nye byretters størrelse generelt vil være hensigtsmæssigt, at de administrative sekretariater repræsenterer en bredere uddannelsesmæssig baggrund end ved de hidtidige byretter. De administrative sekretariater bør således efter kommissionens opfattelse kunne omfatte ikke blot medarbejdere med en juridisk og en kontorfaglig baggrund, men også medarbejdere med en økonomisk/regnskabsmæssig baggrund og med særlig it-kompetence.³²

Ansvar for de generelle ledelsesmæssige og administrative opgaver ved de nye byretter er samlet hos byretspræsidenten, der har det overordnede ansvar både for de administrative opgaver, herunder økonomi- og personaleadministration, og for sagsafviklingen og sagsfordelingen ved embedet. Ansvar for de generelle ledelsesmæssige og administrative opgaver er også ved Sø- og Handelsretten, i landsretterne og i Højesteret på tilsvarende måde samlet hos præsidenten.

En effektiv varetagelse af de ledelsesmæssige og administrative opgaver forudsætter, at embedschefen har de nødvendige beføjelser til at træffe beslutninger af administrativ karakter med virkning for embedets øvrige dommere. Det er nødvendigt, at præsidenten kan fastlægge generelle retningslinjer for arbejdets tilrettelæggelse og for den administrative behandling af sa-

32. I den forbindelse er den hidtidige ordning ved enkelte retter (Københavns Byret, Sø- og Handelsretten, landsretterne og Højesteret), hvor en justitssekretær bistod præsidenten ved administrationen af embedet og endvidere efter retsplejeloven var tillagt særlige opgaver vedrørende bl.a. opkrævning af retsafgifter, ikke videreført i den nye byretsstruktur. Bistanden til præsidenten ved alle byretterne er således samlet i det administrative sekretariat.

gerne med henblik på at sikre ensartethed i sagsbehandlingen og en hensigtsmæssig ressourceanvendelse ved retten.

Med henblik på at sikre, at embedschefen har de nævnte beføjelser, fremgår det nu udtrykkeligt at retsplejeloven, at præsidenten er ansvarlig for varetagelsen af de bevillingsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet. Præsidenten skal herunder sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af embedet og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf. Præsidenterne træffer endvidere efter forhandling med rettens øvrige dommere bestemmelse om sagernes fordeling mellem dommerne og om sagernes administrative behandling.³³

Embedschefen har som efter den hidtidige ordning beføjelse til at træffe afgørelse om sagernes fordeling mellem dommerne/afdelingerne efter drøftelse med embedets øvrige dommere. Sagsfordelingen skal naturligvis ske efter saglige kriterier, f.eks. geografiske kriterier, løbenumre og/eller efter de enkelte dommeres/afdelingers specialer.

Embedets chef skal sikre, at arbejdet er tilrettelagt sådan, at sagsbehandlingstiden i de enkelte retsafdelinger er rimelig og nogenlunde ensartet. Derfor kan det være nødvendigt, at fordelingen af nye sager til en eller flere dommere/afdelinger i en periode begrænses eller standses helt. Det kan endvidere være nødvendigt, at embedschefen omfordeler en større sag eller en række sager for at opnå en hurtig udligning af forskelle i embedets beramelsestider. En sådan omfordeling bør i almindelighed ske efter drøftelse med den dommer/afdeling, der afgiver sagen. Kompetencen til at træffe beslutning om omfordeling af en sag, når det er nødvendigt for at opnå ensartede, rimelige sagsbehandlingstider – eller når det af andre objektive grunde er nødvendigt – ligger dog i sidste ende hos embedschefen.

Med hensyn til sagernes administrative behandling kan embedschefen bl.a. fastlægge generelle retningslinjer for arbejdets tilrettelæggelse og for den administrative behandling af sagerne med henblik på at sikre ensartethed og en effektiv ressourceanvendelse i sagsbehandlingen. Embedschefen kan bl.a. beslutte at etablere en fælles forberedelsesafdeling, og han eller hun kan også kan træffe beslutning om fordelingen af de personalemæssige ressourcer ved embedet. Efter drøftelse med dommerne kan embedschefen også fastsætte måltal eller generelle retningslinjer for prioriteringen mellem forskellige sagstyper mv.

33. Se f.eks. retsplejelovens § 10, stk. 1, og § 12, stk. 1, om byretspræsidenterne (på Bornholm dommeren).

Embedschefen kan herudover beslutte, om sager eller sagsområder generelt skal foretages på hovedtingstedet eller i andre lokaler, som embedet råder over, jf. også kapitel 12.4 og 12.5 ovenfor. Hvis spørgsmålet om, hvor sagen skal behandles, undtagelsesvis kan have betydning for den enkelte sags afgørelse (f.eks. hvis behandling på et lokalt kontor vil være hensigtsmæssigt, fordi der skal foretages en besigtigelse), vil der dog være tale om en juridisk afgørelse, der hører under den enkelte dommer, som behandler sagen.

Domstolsreformen indebærer samtidig, at disciplinærbeføjelserne efter retsplejelovens § 48³⁴ over for den enkelte byrets øvrige dommere ligger hos embedets chef (præsidenten), mens kompetencen til at tildele en byretspræsident en advarsel efter retsplejelovens § 48 ligger hos præsidenten for den landsret, som byretten hører under.³⁵

Efter forhandling med rettens øvrige dommere træffer præsidenten endelig bestemmelse om, hvem af de øvrige dommere der skal fungere som præsident under dennes fravær eller forfald.³⁶ Formålet med en udtrykkelig bestemmelse herom er bl.a. at sikre den fornødne klarhed over, hvem afløserfunktionen skal påhvile, og samtidig at sikre, at afløseren har den fornødne interesse for at varetage denne opgave og har den fornødne opbakning blandt de øvrige dommere. Afløserfunktionen sigter normalt mod kortvarige og oftest planlagte fraværsperioder, idet mere langvarigt forfald typisk vil give anledning til at konstituere en afløser i stillingen som præsident.³⁷ Afløseren vil derfor i praksis kun skulle udføre de funktioner, der ikke kan eller bør afvente, at præsidenten på ny kommer til stede ved embedet. Det er også forudsat, at afløseren – med støtte fra embedets administrative sekretariat – vil kunne varetage funktionen uden at have behov for i øvrigt at deltage i det daglige administrative arbejde eller løbende at blive holdt tæt orienteret om embedets administrative forhold.

34. Efter denne bestemmelse kan en dommer, der gør sig skyldig i forsømmelse eller skødesløshed i embedsførelsen, der dog ikke er af en sådan karakter, at den medfører straf, eller som i øvrigt udviser utilbørligt eller usømmeligt forhold, tildeles en advarsel.

35. Retsplejelovens § 48, stk. 2.

36. Se f.eks. retsplejelovens § 10, stk. 2, om byretspræsidenterne.

37. Jf. retsplejelovens § 44 a.

12.6.2. Særligt om mål- og resultatstyring, regulering af dommerantallet ved de enkelte byretter mv.³⁸

Domstolene har gennem flere år arbejdet med mål- og resultatstyring. Med udgangspunkt i en »fælles vision« for domstolene udarbejder de enkelte embeder (også inden domstolsreformen) årlige handlingsplaner, og der foretages løbende resultatmålinger af bl.a. sagsbehandlingstider og produktivitet. Resultaterne præsenteres i de årlige embedsregnskaber, som danner grundlag for indbyrdes sammenligning af retterne og udbredelse af »bedste praksis«. Embedsregnskaberne anvendes endvidere som grundlag for justering af personalnormeringen ved embederne.

Domstolsstyrelsen søger løbende at udvikle embedsregnskabet, der udgør grundelementet i økonomistyringen, og Domstolsstyrelsen søger efter gennemførelsen af domstolsreformen løbende fortsat at forbedre målingen af domstolenes resultater.

De nye byretter er væsentligt større end hovedparten af de hidtidige byretter, og de ledes af en embedschef, der har den administrative ledelse af embedet som sin hovedopgave. Etableringen af en egentlig administrativ ledelse af de enkelte byretsembeder vil gøre det muligt at uddelegere en større del af de konkrete administrative opgaver til embederne og i videre omfang at anvende mål- og rammestyret af embedernes administrative funktioner, så styringen af domstolene i højere grad vil svare til styringen i den statslige forvaltning i øvrigt.

Antallet af dommere ved de enkelte embeder fastsættes som udgangspunkt direkte i retsplejeloven.³⁹ Ud fra hensynet til en løbende ressourcestyring er Domstolsstyrelsen dog bemyndiget til inden for visse rammer at regulere antallet af dommere ved de enkelte byretter.⁴⁰ Denne ordning indebærer, at når reformen er fuldt gennemført, er 25 byretsdommerstillinger – svarende til ca. 10 pct. af det samlede antal byretsdommerstillinger – ikke i retsplejeloven placeret ved en bestemt byret. I retsplejeloven er der således fastsat dels et mindste dommerantal for den enkelte byret, dels en landsdækkende normering på yderligere 25 byretsdommerstillinger, der fordeles mellem byretterne af Domstolsstyrelsen ud fra en vurdering af de løbende ressourcebehov mv.

38. Der henvises til pkt. 2.2.2.3 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

39. F.eks. retsplejelovens § 9, stk. 2-12, der angiver antallet af dommere ved de enkelte byretter. Den hidtidige rejsedommerordning, der omfattede fire byretsdommere (der inden for hver af de to landsretters område havde til opgave at yde bistand ved byretterne i det pågældende område), er ikke videreført med de nye og større byretter.

40. Retsplejelovens § 9, stk. 13.

ved de forskellige byretter, men det samlede antal byretsdommere på landsplan er fastsat i retsplejeloven.

Den enkelte byretsdommer er fortsat varigt udnævnt ved én bestemt byret, og en byretsdommerstilling kan således kun flyttes fra en byret til en anden byret i tilfælde af ledighed i en dommerstilling ved den byret, hvorfra stillingen skal flyttes. Afhængig af byrettens størrelse kan der ved den enkelte byret udnævnes op til 2, 3 eller 4 dommere fra den landsdækkende normering på yderligere 25 byretsdommerstillinger. Retten på Bornholm, der fortsat er et enedommerembede, er ikke omfattet af ordningen.

På domstolsområdet er en række administrative opgaver gennem de seneste år lagt ud til de enkelte embeder, f.eks. administration af andet end lønudgifter (øvrige drift), og domstolsreformen gør det muligt at delegerer endnu flere administrative opgaver til embederne, herunder på personaleområdet.

12.7. Tinglysningsretten⁴¹

Tinglysning af rettigheder over fast ejendom er hidtil blevet foretaget decentralt ved byretten i den af landets 82 retskredse, hvor den pågældende ejendom er beliggende. Tinglysning af rettigheder over biler, andelsboliger og personers formue sker dog centralt for hele landet ved retten i Århus.

Tinglysningsekspeditionerne foretages manuelt på grundlag af papirdokumenter, mens arbejdet med registrering af rettighederne er digitaliseret, idet tinglysningsregistre føres på edb.

Tinglysningsudvalget har i betænkning nr. 1461/2005 overvejet spørgsmålet om, hvordan varetagelsen af tinglysningsopgaven fremover bør organiseres med henblik på at effektivisere tinglysningen og fremme målet om at indføre fuldt digitaliseret tinglysning i hele landet i det omfang, det er teknisk muligt og forsvarligt.

Det er udvalgets opfattelse, at det ud fra generelle administrative og ressourcemæssige hensyn vil være mest hensigtsmæssigt, at tinglysningen varetages samlet ét sted for hele landet. Udvalget skitserer en »Offentlig-Privat Samarbejdsmodel«, som tager udgangspunkt i at bevare den gennemprøvede tinglysningsordning med hensyntagen til de muligheder for effektivisering, der foreligger.⁴²

41. Der henvises til pkt. 10 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

42. Betænkning nr. 1461/2005 side 60 ff.

Modellen går ud på at centralisere det nuværende tinglysningsvæsen i domstolsregi med størst mulig medinddragelse af private aktører i opgaveløsningen. Bl.a. bør udvikling, drift og vedligeholdelse af de forudsatte it-løsninger således overlades i meget væsentligt omfang til private.

Udvalget foreslår, at arbejdet i de nuværende tinglysningskontorer centraliseres, så der etableres én tinglysningsmyndighed for hele landet i domstolsregi. Denne myndighed bør træffe alle tinglysningsafgørelser i første instans med sædvanlig kæreadgang til den stedlige landsret. Udvalget finder, at ansvaret for opgavens varetagelse fortsat bør være placeret hos en dommer, som er embedschef for den centrale tinglysningsenhed.

På grundlag af Tinglysningsudvalgets efterfølgende betænkning nr. 1471/2006 om digital tinglysning er der nu gennemført de nødvendige lovændringer med henblik på, at der kan indføres fuldt digitaliseret tinglysning, når de tekniske og administrative forudsætninger er opfyldt.⁴³ Digital tinglysning forventes indført i begyndelsen af 2008.

I overensstemmelse med Tinglysningsudvalgets anbefalinger er der som led i domstolsreformen etableret en særlig tinglysningsret (i Hobro), der fremover skal varetage tinglysningen for hele landet. Tinglysningsretten ledes af en præsident, og Tinglysningsrettens afgørelser kan kæres til landsretten. Tinglysningsretten skal overtage opgaverne både vedrørende tinglysning af rettigheder over fast ejendom, der hidtil er sket ved de enkelte byretter, og vedrørende tinglysning af rettigheder over biler, andelsboliger og personers formue, der hidtil er varetaget for hele landet ved retten i Århus.

Ved at samle tinglysningen hos én myndighed kan man udnytte personalekapaciteten bedre, så ventetiden for anmeldere af dokumenter kan reduceres mest muligt. Hertil kommer, at centraliseringen af tinglysningen vil indebære yderligere fordele i forbindelse med den kommende indførelse af digital (papirløs) tinglysning. Personalebehovet vil i et digitalt tinglysningssystem, der vil give mulighed for en betydelig grad af automatisering af den tinglysningsmæssige prøvelse (kontrol) af dokumenterne, være væsentligt mindre end i det nuværende papirbaserede tinglysningssystem. Navnlig i de mere omfattende eller juridisk komplicerede sager vil der dog skulle være en manuel juridisk prøvelse. Det er væsentligt, at personalet ved tinglysningsmyndigheden er specialiseret, og opbygningen af disse kompetencer ville ikke i samme omfang kunne ske ved lokale eller regionale enheder, der efter en digitalisering kun ville beskæftige få medarbejdere. Endelig taler muligheden

43. Lov nr. 539 af 8. juni 2006 om ændring af tinglysningsloven og forskellige andre love (Digital tinglysning).

for yderligere rationaliseringer og videreudvikling af edb-systemerne også for en centralisering af tinglysningen.

Tinglysningsretten er etableret den 1. januar 2007, så præsidenten for Tinglysningsretten kan medvirke ved arbejdet med at forberede digitaliseringen af tinglysningen og ved etableringen af det nye embede.

Tinglysningsretten overtager tinglysningen fra byretterne efter Domstolsstyrelsens nærmere bestemmelse.⁴⁴ Tinglysningsretten vil som udgangspunkt overtage tinglysningsopgaven fra byretterne i forbindelse med den planlagte overgang til digital tinglysning. Tinglysningsretten kan dog gradvis overtage tinglysningsopgaven fra byretterne, f.eks. i tilfælde af, at det viser sig vanskeligt at opretholde en velfungerende tinglysning ved en byret.⁴⁵ Der er også mulighed for, at Tinglysningsretten ikke straks ved overgangen til digital tinglysning overtager tinglysningsopgaven fuldt ud, så overgangen til digital tinglysning kan ske gradvis, hvis der måtte vise sig et særligt behov herfor.

Indtil Tinglysningsretten har overtaget tinglysningen fra byretterne, sker tinglysning ved de byretter, som Domstolsstyrelsen bestemmer. Tinglysning af rettigheder over fast ejendom i denne overgangsperiode, sker på grundlag af de hidtil gældende retskredsgrænser. Dette indebærer, at der for hver af de hidtidige byretskredse er udpeget én af de nye byretter til at varetage tinglysningen vedrørende alle faste ejendomme i den pågældende nuværende byretskreds – uafhængigt af, om den pågældende byretskreds deles mellem flere af de nye byretter.⁴⁶ Herved undgås det i en overgangsperiode at skulle flytte og sortere de omkring 80 millioner A4-sider, der i øjeblikket befinder sig i akterne (kopier af tinglysningsdokumenter) på tinglysningskontorerne ved de hidtidige 82 byretter. Tinglysning af rettigheder over biler, andelsboliger og personers formuer sker, indtil Tinglysningsretten overtager denne del af tinglysningen, fortsat ved retten i Århus (bilbogen, andelsboligbogen og personbogen).

44. § 106, stk. 2, i lov nr. 538 af 2. juni 2006.

45. Ved bekendtgørelse nr. 1501 af 14. december 2006 om Tinglysningsrettens overtagelse af tinglysningen og den midlertidige placering af tinglysningen er det bestemt, at Tinglysningsretten allerede fra den 1. januar 2007 overtager tinglysningsopgaven fra visse byretter.

46. Det fremgår af bekendtgørelsen nævnt i note 45, hvilke byretter der i denne overgangsperiode varetager tinglysningsopgaven, indtil den overtages af Tinglysningsretten.

De øvrige hovedelementer i domstolsreformen

13.1. Indledning

Som det fremgår af kapitel 12 ovenfor om den nye retskredsstruktur, må ændringen af retskredsstrukturen fra 82 til 24 byretter ses i tæt sammenhæng med de øvrige hovedelementer i domstolsreformen, som navnlig vedrører behandlingen af civile retssager i første instans og behandlingen af de alvorligste straffesager (nævningesager).

Dette kapitel indeholder en kort gennemgang af de mange ændringer af retsplejelovens regler om behandling af civile sager og straffesager, som er sket som led i domstolsreformen. Det drejer sig navnlig om den nye instansordning i civile sager, byrettens sammensætning i civile sager, sagsbehandlingen i civile sager i første instans, anvendelse af telekommunikation i retssager mv., den nye småsagsproces og nævningereformen. Størstedelen af disse ændringer er også trådt i kraft den 1. januar 2007. Småsagsprocessen og nævningereformen træder dog først i kraft den 1. januar 2008, og de nye regler om videoretsmøder mv. træder først i kraft, når justitsministeren bestemmer det.

Disse dele af domstolsreformen bygger navnlig på Retsplejerådets betænkning nr. 1352/1998 om behandling af nævningesager (en ændret nævningebehandling), nr. 1401/2001 om reform af den civile retspleje I (bl.a. en ændret instansordning og ændrede sagsbehandlingsregler i civile sager) og nr. 1436/2004 om reform af den civile retspleje III (en småsagsproces).

13.2. Instansordningen i civile sager¹

13.2.1. Med Domstolsreformen er byretterne blevet den almindelige første instans i civile sager, dvs. den instans, hvor langt de fleste sager finder deres endelige afgørelse. Byretterne fungerer desuden som »indgangsinstans«, hvor sagerne sorteres og henvises til behandling dér, hvor det er mest hensigtsmæssigt i den konkrete sag. Samtidig koncentrerer de overordnede retters (landsretterne og Højesteret) ressourcer om behandlingen af principielle sager og appelsager, dvs. at Højesteret kan koncentrere ressourcerne om at løse de centrale opgaver for landets øverste domstols: at sikre retsenheden i landet og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde.

Efter de hidtidige regler var udgangspunktet ganske vist også, at civile sager startede i byretten som første instans, men retsplejeloven indeholdt nogle væsentlige undtagelser hertil. Sager om prøvelse af afgørelser truffet af et ministerium eller en central statslig klageinstans, der har den øverste administrative kompetence til at træffe afgørelser i sager mellem private og det offentlige (f.eks. Ankestyrelsens afgørelser på arbejdsskade- og pensionsområdet), skulle således behandles i landsretten, medmindre parterne aftalte byretsbehandling. Herudover fandtes i en række andre love bestemmelser om behandling ved landsretten i første instans (f.eks. i skattesager og miljøsager).

Sager med en økonomisk værdi på over 1 mio. kr. kunne ligeledes anlægges ved landsretten, og hvis sagen var anlagt ved byretten, skulle den henvises til landsretten, hvis en af parterne anmodede om det. Endelig kunne byretten henvise en sag til behandling ved landsretten i første instans, f.eks. hvis sagen var principiel, kunne få væsentlig betydning for andre end parterne eller havde særlig indgribende betydning for en part.

Efter de nye regler skal alle civile sager anlægges ved byretten, dvs. også de sager, som på grund af deres karakter (f.eks. skattesager) eller sagsgenstandens værdi (over 1 mio. kr.) efter de tidligere regler som udgangspunkt hørte under landsretten (den eneste undtagelse hertil er visse sager, der kan anlægges direkte ved Sø- og Handelsretten, jf. kapitel 13.2.2 nedenfor).² Muligheden for at henvise en sag fra byretten til landsretten som første instans er begrænset til sager af principiel karakter og (som hidtil) sager, der efter indhentet udtalelse fra landsretten findes mest hensigtsmæssigt at kunne

1. Der henvises til pkt. 3 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

2. Retsplejelovens § 224.

behandles i forbindelse med en anden sag, der verserer ved landsretten.³ Henvisning fra byret til landsret forudsætter, at en af parterne anmoder om det.

Muligheden for at henvise principielle sager omfatter (som hidtil) sager om lovfortolkning og sager, som i øvrigt angår et principielt retligt spørgsmål. Som udgangspunkt skal sager af principiel karakter henvises til landsretten, hvis en part anmoder om det. Henvisning bør dog undlades, hvis sagen uanset sin principielle karakter ikke kan siges at have en sådan generel betydning for retsanvendelsen og retsudviklingen eller en sådan væsentlig samfundsmæssig rækkevidde i øvrigt, at sagen bør kunne indbringes for Højesteret som anden instans uden særlig tilladelse.

Sager af principiel karakter er særligt sager, der vedrører lovfortolkning, eller i øvrigt angår et principielt retligt spørgsmål. Herunder kan f.eks. falde sager om prøvelse af administrative afgørelser, hvis spørgsmålet er, om afgørelsen har fornøden hjemmel i loven. Sager, der vedrører lovfortolkning, eller i øvrigt angår et principielt retligt spørgsmål, omfatter også sager, der vedrører fortolkning af EU-lovgivning, eller i øvrigt angår et principielt EU-retligt spørgsmål. Tilsvarende gælder sager, hvor der er rejst spørgsmål om fortolkningen af folkeretlige regler, herunder Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Det er derimod ikke i sig selv tilstrækkeligt, at sagens udfald kan få væsentlig betydning for andre end parterne, jf. de hidtidige henvisningsmuligheder, hvis sagen ikke i øvrigt rejser et principielt spørgsmål. Omvendt vil sager, der angår et principielt spørgsmål, ofte have væsentlig betydning for andre end parterne.

Uden for kategorien af sager af principiel karakter falder f.eks. sager, som i det væsentlig beror på en konkret bevismæssig vurdering eller på en skønmæssig afvejning af en række momenter, hvor denne afvejning er uden videre rækkende betydning.

13.2.2. Domstolsreformen indebærer, at Sø- og Handelsretten videreføres som en landsdækkende specialdomstol for visse civile sager i første instans med direkte appel til Højesteret.⁴

Sø- og Handelsretten har nu landsdækkende kompetence til at behandle erhvervsrelaterede sager inden for et sagligt afgrænset område, der navnlig omfatter internationale erhvervsager, en række immaterialretlige sager og

3. Retsplejelovens § 226 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 77).

4. Retsplejelovens § 225 og § 227 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 77).

civile konkurrencesager. Sø- og Handelsretten behandler desuden erhvervsrelaterede principielle sager, der henvises fra byretten efter anmodning fra en part. Efter domstolsreformen behandler Sø- og Handelsretten derimod ikke længere straffesager, der i stedet behandles af byretterne og landsretterne som alle andre straffesager.

Visse sager kan anlægges direkte ved Sø- og Handelsretten, medmindre parterne aftaler andet. Det drejer sig for det første om internationale sager, hvor fagkundskab til internationale erhvervsforhold har væsentlig betydning. Erhvervsforhold omfatter navnlig formueretlige tvister i erhvervsmæssige forhold, herunder søsager. Bestemmelsen er møntet på tilfælde, hvor tvisten vedrører internationale erhvervsforhold. Vurderingen af, om tvisten vedrører internationale erhvervsforhold, afhænger af, om sagens genstand er international. F.eks. vil en erhvervsmæssig tvist mellem erhvervsvirksomheder i forskellige lande eller en erhvervsmæssig tvist mellem erhvervsvirksomheder i samme land, der f.eks. udspringer af en international vejtransport eller en international søtransport, være omfattet af Sø- og Handelsrettens kompetence. Derimod vil det ikke i sig selv være afgørende, om retsgrundlaget har en international eller EU-retlig baggrund, f.eks. fordi den relevante danske lovgivning bygger på en international konvention eller et EF-direktiv.

Som hidtil kan Sø- og Handelsretten endvidere behandle civile sager, hvor Forbrugerombudsmanden er part, og hvor anvendelsen af markedsføringsloven eller lov om visse betalingsmidler har væsentlig betydning. Ved retten kan endvidere anlægges en række immaterialretssager, f.eks. vedrørende varemærker, design og patenter. Endelig har Sø- og Handelsretten kompetence i sager, hvor anvendelsen af konkurrenceloven har væsentlig betydning.

De nævnte sager kan både anlægges ved Sø- og Handelsretten og ved byretten, men hvis sagen er anlagt ved byretten, kan hver af parterne forlange sagen henvist til Sø- og Handelsretten.

Sø- og Handelsretten kan endvidere behandle erhvervsrelaterede principielle sager, der henvises fra byretten efter anmodning fra en part (samt sager, som mest hensigtsmæssigt behandles i forbindelse med en anden sag i Sø- og Handelsretten), dvs. sager, hvor fagkundskab til erhvervsforhold er af væsentlig betydning.

Hvis én part anmoder om henvisning til landsretten, jf. kapitel 13.2.1 ovenfor, mens den anden part anmoder om henvisning til Sø- og Handelsretten, kan byretten i sagens natur højst imødekomme en af anmodningerne. I denne situation, hvor begge parter anmoder om henvisning, men den ene til landsretten og den anden til Sø- og Handelsretten, bør byretten som udgangspunkt vælge Sø- og Handelsretten, hvis fagkundskab til erhvervsforhold har

væsentlig betydning for sagen, uanset at landsretten også vil kunne behandle sagen under medvirken af sagkyndige dommere, jf. kapitel 13.3 nedenfor.

13.3. Byrettens sammensætning i civile sager⁵

13.3.1. Domstolsreformen indebærer, at der som noget nyt er blevet mulighed for, at civile sager i byretten (og i Sø- og Handelsretten) i første instans kan behandles med tre juridiske dommere (såkaldt kollegial behandling).⁶

Retten kan bestemme, at tre juridiske dommere skal deltage i afgørelsen af en civil sag, hvis sagen er af principiel karakter, sagens udfald kan få væsentlig betydning for andre end parterne, sagen frembyder særlig omfattende eller vanskelige retlige eller bevismæssige spørgsmål, eller sagens særlige karakter i øvrigt undtagelsesvis gør kollegial behandling påkrævet.

Det første kriterium for kollegial behandling – principiel karakter – er det samme som i relation til byrettens mulighed for at henvise en sag til landsretten til behandling i første instans, jf. kapitel 13.2.1 ovenfor. Hvis sagen er af principiel karakter, men ikke er henvist til landsretten, skal sagen som udgangspunktet behandles med tre juridiske dommere i byretten, hvis en part anmoder om det.

Det andet kriterium – at sagen har væsentlig betydning for andre end parterne – viderefører en af de hidtidige muligheder for at henvise en sag fra byretten til landsretten. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor en sag om mangler ved et nybyggeri er anlagt af en enkelt huskøber eller bygherre, men hvor udfaldet kan blive afgørende for en række andre personer, der har indgået aftale med den samme sælger eller entreprenør om samme eller et tilsvarende byggeri. Det samme gælder f.eks. sager om rettigheder eller forpligtelser for medlemmer af foreninger eller organisationer. Det kan også dreje sig om en »prøvesag« vedrørende en problemstilling, som foreligger i et stort antal sager, og hvor afgørelsen i »prøvesagen« må forventes lagt til grund i de øvrige sager.

Det tredje kriterium – særlig omfattende eller vanskelige retlige eller bevismæssige spørgsmål – kan bl.a. omfatte sager, der rejser vanskelige EU-retlige spørgsmål eller vanskelige forvaltningsretlige spørgsmål mv. i forbindelse med prøvelse af f.eks. et offentligt klagenævns afgørelse.

5. Der henvises til pkt. 4 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

6. Retsplejelovens § 12, stk. 3, og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 3).

Endelig kan der være andre situationer, der ikke falder ind under et af de tre første kriterier, men hvor det alligevel konkret kan være velbegrunder at bruge kollegial behandling, og der er derfor også mulighed for kollegial behandling, når sagens særlige karakter i øvrigt undtagelsesvis gør det påkrævet. Der er tale om en »sikkerhedsventil«, der alene skal anvendes rent undtagelsesvis.

13.2.2. Som led i domstolsreformen er der også lagt op til at styrke brugen af sagkyndige dommere i byretterne og landsretterne i første instans.⁷ Det er forudsat, at sagkyndige dommere anvendes i videre omfang end hidtil i handelssager, og der er nu mulighed for at sagkyndige dommere også kan medvirke i ikke-handelssager.

Retten kan bestemme, at retten under hovedforhandlingen i første instans skal tiltrædes af to sagkyndige meddommere, hvis fagkundskab skønnes at være af betydning for sagen. Hvorvidt der bør medvirke sagkyndige meddommere, beror således på en konkret vurdering af, om den pågældende sag vedrører sådanne spørgsmål, at der kan være behov for at supplere den eller de juridiske dommere med sagkyndige meddommere.

I en ankesag, hvor der i første instans har medvirket sagkyndige dommere, kan landsretten bestemme, at retten under hovedforhandlingen skal tiltrædes af to sagkyndige dommere. Der kan derimod ikke tilkaldes sagkyndige meddommere under ankesagens behandling, hvis sagkyndige meddommere ikke har deltaget ved sagens behandling i første instans.

I Sø- og Handelsretten medvirker som udgangspunkt to sagkyndige dommere, men retten har mulighed for at tilkalde fire sagkyndige dommere, når sagens karakter taler for det.

13.3.3. Fælles for reglerne om kollegial behandling og sagkyndige dommere er, at retten kan træffe bestemmelse herom af egen drift eller efter anmodning fra en part eller fra parterne i fællesskab, og at parterne skal have lejlighed til at udtale sig, inden retten træffer afgørelse.

Reglerne kan også »kombineres«, så der f.eks. i en byretssag i første instans kan medvirke tre juridiske dommere og to sagkyndige dommere.

7. Retsplejelovens § 20 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 3).

13.4. Sagsbehandlingen i civile sager i første instans⁸

13.4.1. Med domstolsreformen er der sket en modernisering af reglerne om sagsforberedelsen i første instans med henblik på at øge kvaliteten af sagsbehandlingen og forkorte sagsbehandlingstiden, så det sikres, at sagsbehandlingen ved domstolen er tilstrækkelig hurtigt og effektiv og samtidig grundig. Der er tale om en fleksibel sagsbehandling, som indeholder en række standardelementer, der kan kombineres efter den enkelte sags behov. Inden for disse rammer gælder der nu ensartede regler om sagens forberedelse for hele landet.

De nye regler om sagsforberedelsen i civile sager indeholder følgende elementer:

Spørgsmålet om henvisning af sagen til landsretten eller Sø- og Handelsretten eller om sagens behandling med flere juridiske dommere eller med sagkyndige dommere bør i givet fald omtales allerede i stævningen og svarskriftet.⁹

Svarskrift skal altid indleveres skriftligt til retten uden afholdelse af møde (skriftlig forberedelse). Der er samtidig taget skridt til at sikre, at selvmødere (dvs. personer, der ikke er repræsenteret af advokat), der har vanskeligt ved på egen hånd at skrive et fyldestgørende svarskrift, får nødvendig hjælp i form af vejledning fra retten.

Der skal i almindelighed afholdes et forberedende retsmøde (det såkaldte § 353-retsmøde) med henblik på at få afklaret sagens faktiske og retlige omstændigheder samt få fastlagt tidsrammerne for en eventuel yderligere forberedelse. Dette møde afholdes normalt umiddelbart efter indleveringen af svarskriftet, men man kan dog undlade et sådant møde, hvis det er overflødigt, og man kan holde mødet på et senere tidspunkt under forberedelsen, hvis det er mere hensigtsmæssigt.¹⁰

På dette møde skal der, i det omfang det er relevant i den konkrete sag, bl.a. tages stilling til spørgsmålet om henvisning af sagen til landsretten eller Sø- og Handelsretten eller om behandling med flere juridiske dommere eller sagkyndige dommere, om den nærmere bevisførelse, herunder opfordringer til modparten om at meddele faktiske oplysninger, anmodninger om editionspålæg, afholdelse af syn og skøn og afhøringer før hovedforhandlingen, tidsrammerne for den videre forberedelse samt tidspunktet for hovedforhandlin-

8. Der henvises til pkt. 5 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

9. Retsplejelovens § 348, stk. 2, og § 351, stk. 2, og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 86).

10. Retsplejelovens § 353 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 86).

gen og planlægning af hovedforhandlingen. Tidspunktet for hovedforhandlingen fastsættes som hovedregel på det første forberedende møde eller i umiddelbar forlængelse heraf

For at det forberedende møde skal tjene sit formål bør retten før indkaldelsen til mødet nøje overveje, hvilke forhold der i den konkrete sag vil skulle tages stilling til på mødet, og angive dette i indkaldelsen, der således vil indeholde en dagsorden for mødet. Hvis parternes ønsker til bevisførelsen ikke allerede fremgår af stævning og svarskrift, skal parterne komme med disse ønsker senest en uge før mødet. Formålet med dette forberedende møde er at sikre dels, at parterne på forhånd kan overveje deres stilling til de forskellige spørgsmål, dels at de pågældende spørgsmål bliver drøftet på mødet, i det omfang det er relevant i den konkrete sag.

Der kan herudover afholdes andre møder under sagsforberedelsen, når dette findes hensigtsmæssigt.¹¹

Det er præciseret, at når retten bestemmer, at en part skal indlevere et yderligere processkrift under sagsforberedelsen, skal det være med henblik på afklaring af et nærmere angivet spørgsmål i sagen. Hvis et sådant processkrift ikke indleveres rettidigt, har det som udgangspunkt præklusjonsvirkning (dvs. at parten afskæres fra at komme med nyt materiale om det spørgsmål, som processkriftet skulle omhandle), men udeblivelsesvirkning kan dog anvendes, hvis der konkret findes at være anledning til det.¹²

Præklusjonsreglerne (dvs. reglerne om afskæring af nyt processtof (påstande, anbringender, beviser mv.)) er ændret, navnlig således at en anmodning om bevisførelse, der forlænger sagsbehandlingstiden væsentligt (i praksis navnlig syn og skøn eller opfordringer til modparten om at meddele faktiske oplysninger), som hovedregel skal fremsættes senest på det første forberedende møde.¹³

13.4.2. Som led i domstolsreformen er der også foretaget forskellige ændringer i reglerne om hovedforhandlingen (som tidligere blev kaldt domsforhandlingen) af civile retssager i første instans.

Ud over, at retten som hidtil kan pålægge parterne at udarbejde et endeligt påstandsdokument (der skal indeholde partens påstande, anbringender og bevisførelse), kan retten nu også opfordre parterne til at udarbejde et sammenfattende processkrift, som indleveres til retten og modparten før hovedforhandlingen. Dette kan navnlig være relevant i lidt større eller mere indvik-

11. Retsplejelovens § 355, stk. 1, og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 86).

12. Retsplejelovens § 355, stk. 2, og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 86).

13. Retsplejelovens § 358 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 86).

13.4. Sagsbehandlingen i civile sager i første instans

lede sager. Et sammenfattende processkrift skal indeholde de samme elementer som et endeligt påstandsdokument, men skal i forhold hertil uddybe partens anbringender og synspunkter i forhold til sagens beviser mv. Dette kan bl.a. medvirke til, at forelæggelsen af sagen og den mundtlige procedure under hovedforhandlingen kan gøres mere koncentreret.¹⁴

Som led i forelæggelsen under hovedforhandlingen (dvs. sagsøgerens indledende, sammenfattende fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og de juridiske spørgsmål i sagen) er sagens skriftlige beviser hidtil traditionelt blevet læst op. Domstolsreformen indebærer, at der fremover kun skal ske oplæsning af skriftlige beviser under forelæggelsen, hvis der er anledning til det. Sagsøgerens forelæggelse af sagen skal være kort, og sagsøgeren bør som led i forelæggelsen i refererende form gengive de relevante dele af sagens skriftlige beviser, hvorimod disse ikke bør oplæses hverken i deres helhed eller i væsentligt omfang. Derimod vil det være naturligt, at sagsøgeren som led i forelæggelsen oplæser særligt væsentlige dele af de skriftlige beviser, hvor det kommer an på ordlyden. Det kan f.eks. være centrale bestemmelser i en kontrakt eller de vigtigste spørgsmål og svar i en syns- og skøns-erklæring.¹⁵

Der er også indført en udtrykkelig regel om skriftlige parts- og vidneerklæringer, som kan benyttes som bevis i videre omfang end tidligere. Retten kan efter anmodning fra en part tillade, at der indhentes en skriftlig parts- eller vidneerklæring, når det findes ubetænkeligt. Herudover vil skriftlige parts- og vidneforklaringer fortsat kunne anvendes, når parterne er enige om det, og efter omstændighederne hvis et vidne ikke (nu) kan afgive forklaring for retten. Ved den konkrete vurdering af, om det vil være ubetænkeligt at indhente en skriftlig parts- eller vidneerklæring indgår navnlig betydningen for sagen og karakteren af de spørgsmål, som erklæringen i givet fald skal angå. Parter og vidner kan ikke pålægges at udarbejde skriftlige erklæringer, og en part kan altid vælge at afgive mundtlig forklaring for retten.¹⁶

Som noget nyt er der endvidere indført mulighed for, at retten, når særlige grunde taler for det, med parternes samtykke kan bestemme, at der ikke skal holdes en mundtlig hovedforhandling i civile sager i første instans (tidligere var der alene mulighed for skriftlig behandling i ankesager). Det beror på en konkret vurdering, om det er nødvendigt at afholde en mundtlig hovedforhandling i den pågældende sag. Hvis bevisførelse i form af forklaringer har væsentlig betydning for sagen, vil en mundtlig hovedforhandling normalt

14. Retsplejelovens § 357 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 86).

15. Retsplejelovens § 365, stk. 2, og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 87).

16. Retsplejelovens § 297 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 82).

være påkrævet. Hvis der under forberedelsen har været en betydelig grad af mundtlighed i form af et eller flere længerevarende forberedende retsmøder, kan der en mundtlig hovedforhandling dog undtagelsesvis være mindre nødvendig, og særligt hensyn til at få sagen fremmet kan i så fald tale for skriftlig behandling. Hvis sagen er meget kompliceret, vil det sjældent være hensigtsmæssigt slet ikke at holde en mundtlig hovedforhandling. Hvis sagen har en særlig interesse for offentligheden, taler det også imod, at sagen behandles skriftligt.¹⁷

Som led i domstolsreformen er der endelig indsat en udtrykkelig bestemmelse i retsplejeloven om, at en part kan forlange, at retten fastsætter tidspunktet for hovedforhandlingen (både i straffesager og civile sager), hvis det er nødvendigt på grund af kravet i artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention om behandling af sagen inden for en rimelig frist. Formålet med bestemmelsen er at præcisere parternes reaktionsmulighed i tilfælde af krænkelse eller risiko for krænkelse af retten til rettergang inden for en rimelig frist efter artikel 6 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Formålet er således at tydeliggøre, at parterne råder over et effektivt retsmiddel, jf. artikel 13 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, i form af en adgang til at forlange, at retten fastsætter tidspunktet for hovedforhandlingen, hvis dette er nødvendigt for at undgå krænkelse af retten til rettergang inden for en rimelig frist eller for at bringe en allerede indtrådt krænkelse til ophør.¹⁸

13.5. Telekommunikation i retssager mv.¹⁹

Domstolsreformen indeholder regler om telekommunikation i retssager, dvs. om telefon- og videoretsmøder mv. Reglerne om telefonretsmøder mv. er trådt i kraft den 1. januar 2007, mens reglerne om videoretsmøder mv. først træder i kraft, når justitsministeren bestemmer det.²⁰ De nye regler herom gælder for både civile sager og straffesager.

17. Retsplejelovens § 356 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 87).

18. Retsplejelovens § 152 a og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 63).

19. Der henvises til pkt. 6 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger. De nye regler om telekommunikation er indsat en række forskellige steder i retsplejeloven, og det fremgår af lovforslagets almindelige bemærkninger, hvor de nye bestemmelser er placeret.

20. Fastsættelsen af tidspunktet for ikrafttræden af reglerne om videokommunikation mv. vil ske under hensyn til den bygningsmæssige opfølgning af den nye retskreds-

13.5.1. I civile sager kan parter deltage via videoforbindelse eller telefon i retsmøder under forberedelsen, medmindre det er uhensigtsmæssigt. Fordelen er ikke blot den sparede rejsetid, men også at mødet typisk vil kunne holdes væsentligt hurtigere, da det vil være nemmere at finde plads i alle involveredes kalender.

Derimod skal parterne som hovedregel være til stede eller repræsenteret i retten under hovedforhandlingen. En part, der ikke er repræsenteret i retten, eller dennes advokat mv. kan kun deltage via videoforbindelse eller telefon, hvis der foreligger særlige grunde. Det vil der navnlig kunne gøre i mindre sager eller i tilfælde, hvor en part befinder sig i udlandet. I så fald kan rejseudgifterne og rejsetiden ved et fremmøde i retten stå i misforhold til sagens betydning. Hvis en part er repræsenteret i retten, kan parten vælge at deltage via videoforbindelse eller telefon, medmindre dette er uhensigtsmæssigt. Når en part skal afgive forklaring via videoforbindelse eller telefon, skal det ske under tilsvarende betingelser og kontrolforanstaltninger, som gælder for vidneforklaringer, jf. kapitel 13.5.2 nedenfor.

I straffesager kan parterne (dvs. tiltalte, forsvareren og anklageren) ikke deltage telefonisk i et retsmøde. Hvis sigtede eller tiltalte er til stede i retten, kan anklageren heller ikke deltage i retsmødet via videoforbindelse. Anklageren kan heller ikke deltage via videoforbindelse under hovedforhandlingen i første instans eller i ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, selv om tiltalte undtagelsesvis ikke er til stede. I andre tilfælde kan anklageren dog deltage i et retsmøde via videoforbindelse, hvis det skønnes forsvarligt, og der i øvrigt foreligger særlige grunde.

Retten kan tilbyde sigtede eller tiltalte at deltage i et retsmøde under efterforskningen eller forberedelsen af hovedforhandlingen via videoforbindelse, hvis sigtedes eller tiltaltes tilstedeværelse i retten ikke er nødvendig. Det gælder dog ikke grundlovsforhør, idet den første iværksættelse af varetægtsfængsling er det alvorligste straffeprocessuelle tvangsindgreb, hvor sigtede bør være til stede (efter gældende ret skal sigtede således være alvorligt syg eller bevidstløs for ikke fysisk at blive fremstillet for retten i grundlovsforhøret). Et varetægtsfængslet har endvidere krav på at blive fremstillet for retten i et retsmøde i forbindelse med afgørelser om forlængelse af varetægtsfængslingen.

struktur, de tekniske muligheder og de økonomiske konsekvenser samt de praktiske erfaringer fra den igangværende forsøgsordning med anvendelse af videokommunikation i retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling, jf. pkt. 6.2.4 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Tiltalte kan deltage i hovedforhandlingen via videoforbindelse i sager, hvor der ikke bliver spørgsmål om højere straf end fængsel i 1 år, medmindre retten finder tiltaltes fysiske tilstedeværelse i retten nødvendig. I ankesager, hvor der er spørgsmål om at bedømme beviserne for tiltaltes skyld, kan tiltalte deltage i hovedforhandlingen via videoforbindelse i samme omfang som i første instans. I andre ankesager (f.eks. ankesager, der alene vedrører strafudmålingen, og ankesager for Højesteret) kan tiltalte deltage via videoforbindelse, forudsat at retten ikke finder tiltaltes fysiske tilstedeværelse i retten nødvendig.

Når sigtede eller tiltalte afgiver forklaring, skal sigtedes eller tiltaltes deltagelse via videoforbindelse ske under tilsvarende kontrolforanstaltninger, som gælder for vidneforklaringer, jf. kapitel 13.5.2 nedenfor.

I retsmøder, hvor sigtede eller tiltalte ikke deltager – heller ikke via videoforbindelse – kan forsvareren deltage via videoforbindelse, hvis det findes forsvarligt. Forsvareren kan dog ligesom anklageren ikke deltage via videoforbindelse under hovedforhandlingen i første instans eller i ankesager, der omfatter bedømmelsen af beviserne for tiltaltes skyld, selv om tiltalte undtagelsesvis ikke er til stede. I retsmøder, hvor sigtede eller tiltalte deltager, herunder via videoforbindelse, skal forsvareren som udgangspunkt være ved sigtedes eller tiltaltes side. Hvis retten finder det ubetænkeligt, kan forsvareren dog også møde frem i retten, mens sigtede eller tiltalte deltager via videoforbindelse. Derimod kan forsvareren ikke deltage via videoforbindelse, når sigtede eller tiltalte møder frem i retten.

13.5.2. Vidner og sagkyndige (herunder syns- og skøns mænd) kan efter de nye regler afgive forklaring under et retsmøde via videoforbindelse, når det er hensigtsmæssigt og forsvarligt. Da afhøringen vil skulle indgå i grundlaget for afgørelsen, skal den afhørtes deltagelse i videomødet være kontrolleret af en offentlig myndighed eller af en privat person med offentlig autorisation (f.eks. en advokat), f.eks. ved at afhøring via en videoforbindelse foregår på den måde, at den pågældende afgiver forklaringen for en anden ret.

Da mulighederne for at vurdere en telefonisk afhøring som led i den samlede bevisvurdering er væsentligt ringere end mulighederne for at vurdere en afhøring ved fremmøde i retten eller via videoforbindelse, kan telefoniske afhøringer alene anvendes, når det ville være forbundet med uforholdsmæssige vanskeligheder at gennemføre afhøringen ved fremmøde i retten eller via videoforbindelse. Er der tale om en forklaring af afgørende betydning for sagen, kan telefonisk afhøring imidlertid ikke finde sted i straffesager, og i civile sager kan det kun ske med parternes samtykke.

13.6. Småsagsprocessen²¹

Domstolsreformen indeholder også en særlig småsagsproces for sager om mindre krav, der først træder i kraft den 1. januar 2008. Småsagsprocessen angår sager, hvor der er tvist om kravet, og skal ses i sammenhæng med de allerede gennemførte regler om forenklet inkassoproces (betalingspåkrav),²² som vedrører sager, hvor der ikke forventes at komme indsigelser mod kravet fra skyldneren (inkassosager).

Baggrunden for småsagsprocessen er, at den gældende procesform i mindre sager kan medføre et misforhold mellem på den ene side sagens betydning og på den anden side omkostningerne og besværet ved at gennemføre en retssag. Hovedsigtet med reglerne er at forenkles processen på en sådan måde, at parterne kan være trygge ved den samtidig med, at parternes udgifter er forudsigelige og af beskeden størrelse. Forenklingen vil billiggøre processen, så der bliver et mere rimeligt forhold mellem omkostningerne og sagens betydning. Billiggørelsen opnås dels ved forenklete former for bevisførelse, dels ved forenklingen af selve processen, der samtidig begrænser behovet for bistand af advokat.

Småsagsprocessen angår tvistige civile sager om krav på højst 50.000 kr. og krav, der ikke har en økonomisk værdi (dvs. rene anerkendelsespåstande, hvor påstanden går på, at modparten skal anerkende et bestemt forhold, uden at dette i sig selv har en økonomisk værdi). En sådan sag skal som udgangspunkt behandles efter småsagsprocessen, men retten kan dog henvise en sag fra småsagsproces til almindelig proces, hvis sagen angår særligt indviklede faktiske eller retlige spørgsmål, eller hvis sagen har en særlig betydning for en part, der rækker ud over påstanden i sagen. Baggrunden herfor er, at småsagsprocessen ikke er velegnet til behandling af retligt eller faktisk komplicerede sager. Retten kan henvise en sag til behandling efter almindelige procesregler både efter anmodning fra en part og af egen drift.

Endvidere kan parterne, når den konkrete tvist er opstået, aftale, at småsagsreglerne ikke skal finde anvendelse, eller at sagen skal behandles efter småsagsreglerne, selv om kravet er over 50.000 kr. Det sidste kan i erhvervsforhold også aftales på forhånd (f.eks. i parternes oprindelige kontrakt).

Forenklingen i den nye småsagsproces i forhold til de almindelige procesregler består navnlig i, at retten varetager sagens forberedelse, at der stilles strengere krav om, at bevisførelsen skal være relevant for afgørelsen af sagen,

21. Der henvises til pkt. 8 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger samt til retsplejelovens kapitel 39 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 102).

22. Retsplejelovens kapitel 44 a.

at der indføres forenkledede regler om sagkyndig oplysning af sagen, og at hovedforhandlingen forenkles. Desuden gælder der en forenklet appelbehandling af sager, der er afgjort i småsagsprocessen, hvor der som udgangspunkt er tale om skriftlig behandling af sagen.

Når sagen er anlagt (hvilket kan ske ved at anvende en stævningsblanket, ligesom sagsøgte kan svare ved at bruge en svarskriftblanket), er det retten, der varetager den videre forberedelse af sagen, så parterne ikke har behov for advokatbistand i denne fase af sagen. Forberedelsen gennemføres som hovedregel uden afholdelse af retsmøder. Under forberedelsen skal retten søge afklaret, hvilke påstande og anbringender parterne ønsker at gøre gældende, og hvilken bevisførelse der skal ske. I givet fald iværksætter retten i samråd med parterne den pågældende bevisførelse.

Der gælder endvidere et vist skærpet relevanskraav for bevisførelse. Mens bevisførelse efter de almindelige procesregler kan ske, medmindre den pågældende bevisførelse skønnes at være uden betydning for sagen, kan bevisførelse i småsagsprocessen kun ske, når det må anses for sandsynligt, at den pågældende bevisførelse er af betydning for sagen.

Der kan i småsagsprocessen indhentes sagkyndige erklæringer efter en fremgangsmåde, der er forenklet i forhold til et traditionelt syn og skøn. Det er retten, der efter forelæggelse for parterne udformer spørgsmålene til den sagkyndige person eller organisation. I modsætning til et traditionelt syn og skøn vil der i almindelig ikke være behov for at supplere sagkyndige erklæringer i småsagsprocessen med en mundtlig afhøring af den sagkyndige i retten.

Retten udarbejder en fortegnelse over parternes påstande, anbringender og beviser, som sendes til parterne senest 14 dage før forberedelsens slutning, så parterne har mulighed for at komme med supplerende bemærkninger, hvis der er behov for det.

Hovedforhandlingen i småsagsprocessen er koncentreret til det væsentlige og gennemføres uden forelæggelse, dvs. uden den sammenfattende fremstilling af sagens faktiske omstændigheder og de juridiske spørgsmål i sagen, som en hovedforhandling efter de almindelige procesregler indledes med. Møder en part uden advokat, skal retten bistå med råd og vejledning. Hovedforhandlingen vil som altovervejende hovedregel ikke vare mere end ½ retsdag, og mange hovedforhandlinger vil kunne gennemføres hurtigere.

Det er et væsentligt formål med reglerne om en særlig småsagsproces, at omkostningerne ved at gennemføre en sag skal begrænses, så de står mål med det beløb, sagen drejer sig om. I den forbindelse har udgifter til advokatmedvirken central betydning. Som nævnt ovenfor varetager retten sagens forberedelse inden hovedforhandlingen, således at parterne forudsættes ikke at have

behov for advokatbistand til denne del af processen. Parterne er dog ikke afskåret fra at anvende advokatbistand, men den part, der vinder sagen, vil ikke få dækket sine omkostninger herved.

Hvis en part vælger at have advokatbistand under selve hovedforhandlingen, erstattes udgifterne hertil som udgangspunkt efter retsplejelovens almindelige regler om sagsomkostninger, herunder navnlig reglerne om, at den tabende part skal erstatte den vindende part dennes udgifter i forbindelse med retssagen, og at udgifter til advokatsalær skal erstattes med et »passende beløb«, dvs. med et standardiseret beløb. Dette beløb vil som udgangspunkt svare til et takstmæssigt salær for advokatens deltagelse i hovedforhandlingen, som også dækker en passende forberedelse fra advokatens side. Beløbet fastsættes med udgangspunkt i de vejledende salærtakster for hovedforhandlingen i straffesager.

I de helt små sager med en værdi under 10.000 kr. kan selv dette beløb dog forekomme uforholdsmæssigt højt, og den tabende parts pligt til at erstatte modpartens udgifter til advokat er derfor i disse sager yderligere begrænset, f.eks. så den tabende part i en sag med en værdi op til 5.000 kr. højst kan komme til at erstatte den vindende parts udgifter til advokat med 1.500 kr. (ekskl. moms). Dette indebærer, at en vindende part, der vælger at bruge advokat i en meget lille sag, som oftest ikke vil få dækket sine fulde udgifter hertil, men dog en andel af udgifterne. Omkostningerne vil således i de helt små sager med en værdi indtil 10.000 kr. blive delt mellem den tabende part og den part, der vælger at bruge advokat.

13.7. Nævningereformen²³

Domstolsreformen indeholder også en grundlæggende ændring af nævningesystemet navnlig således, at der indføres en egentlig toinstansordning også i nævningesager med deraf følgende mulighed for at anke afgørelsen af skyldsspørgsmålet (bevisanke), at nævningesager fremover behandles ved byretten i første instans og i landsretten i anden instans, at afgørelsen af skyldsspørgsmålet skal begrundes også i nævningesager, og at der også vedrørende skyldsspørgsmålet indføres fælles votering mellem nævninger og dommere. Denne reform af behandlingen af nævningesager træder i kraft den 1. januar 2008.

23. Der henvises til pkt. 9 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger samt til retsplejelovens kapitel 79 og bemærkningerne hertil (lovforslagets § 1, nr. 132).

Formålet med nævningereformen er at sikre en tidssvarende behandling også af de alvorligste straffesager, som lever op til nutidige retssikkerhedsprincipper vedrørende prøvelse af skyldsspørgsmålet i to instanser og vedrørende krav om en begrundelse for dommens resultat. Et væsentligt element i reformen af nævningesystemet er derfor, at der også i de alvorligste straffesager vil være mulighed for at få en fuldstændig prøvelse af skyldsspørgsmålet i to instanser – på samme måde som det i dag er udgangspunktet med hensyn til de mindre alvorlige straffesager, herunder sager behandlet som domsmandssager (dvs. som udgangspunkt med 1 dommer og 2 domsmænd i byretten).

Nævningesager er som hidtil først og fremmest sager, hvor der bliver spørgsmål om en straf på 4 års fængsel eller mere, dvs. i praksis navnlig drabssager og grove tilfælde af vold, voldtægt eller røveri. Som noget nyt skal sager om grov narkotikakriminalitet fra den 1. januar 2007 ikke længere behandles som nævningesager, men som domsmandssager.

Efter de nye regler starter nævningesager i byretten med 3 dommere og 6 nævninger. En domfældelse af tiltalte kræver, at mindst 2 dommere og 4 nævninger stemmer for domfældelse. Byrettens afgørelse kan ankes til landsretten, der som noget nyt også kan foretage en fuldstændig prøvelse af skyldsspørgsmålet, herunder byrettens bevisvurdering. I landsretten medvirker, hvis anken omfatter en prøvelse af skyldsspørgsmålet, 3 juridiske dommere og 9 nævninger, og domfældelse kræver, at mindst 2 juridiske dommere og 6 nævninger stemmer for det. Hvis anken til landsretten ikke omfatter skyldsspørgsmålet, fordi det alene er strafudmålingen, som er anket, behandles sagen som domsmandssag i landsretten (dvs. med 3 dommere og 3 domsmænd).

Den tiltalte har mulighed for efter samråd med sin forsvarer at fravælge nævningebehandling, så sagen i byretten i stedet behandles som domsmandssag som andre større straffesager, hvor den tiltalte nægter sig skyldig.

Nævningereformen indebærer endvidere som noget nyt, at afgørelsen i nævningesager (herunder afgørelsen af skyldsspørgsmålet) skal begrundes på samme måde som i alle andre straffesager, og at begrundelsen udarbejdes af nævninger og dommere i fællesskab som led i en fælles votering på samme måde, som der allerede i dag voteres fælles om afgørelsen af sanktionsspørgsmålet.

Baggrunden for at indføre fælles votering i nævningesager er navnlig, at en sådan ordning, hvor nævningerne udarbejder begrundelsen i fællesskab med de juridiske dommere, der har erfaring i at formulere begrundelser, anses for at give størst mulig sikkerhed for, at begrundelsen bliver dækkende for nævningernes og dommernes opfattelse af de undertiden meget komplekse

retlige og faktiske spørgsmål i en nævningesag. Ordningen med fælles votering vil endvidere styrke den nødvendige retlige vejledning af nævningerne, idet retsformanden løbende vil kunne vejlede nævningerne om sagens juridiske spørgsmål som led i den fælles votering, i stedet for som i dag at skulle redegøre samlet for de ofte meget komplicerede retlige forhold i forbindelse med retsbelæringen.²⁴

24. I forbindelse med behandlingen af forslaget om at indføre fælles votering er der rejst spørgsmål om, hvorvidt en sådan ordning kan gennemføres uden grundlovsændring. Der kan herom navnlig henvises til pkt. 9.3.2 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til besvarelsen af spørgsmål nr. 2 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget.

Bilag 1

Uddrag af retsplejeloven,
jf. lovbekendtgørelse nr. 1001 af 5. oktober 2006

Første afsnit. Domstolenes ordning

Kapitel 1

Retterne

§ 1. De almindelige domstole er Højesteret, landsretterne og byretterne samt Sø- og Handelsretten og Tinglysningsretten.

Stk. 2. Denne lovs regler finder alene anvendelse på rettens pleje ved de almindelige domstole, medmindre andet er bestemt i denne eller anden lov.

Stk. 3. Militære straffesager behandles efter militær retsplejelov.

§ 1 a. (udelades)

§ 2. Højesteret er øverste domstol for hele riget. Den har sit sæde i København og består af en præsident og 15 andre højesteretsdommere.

Stk. 2. Præsidenten er ansvarlig for varetagelsen af de bevillingsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet. Præsidenten skal herunder sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af embedet og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf.

Stk. 3. I præsidentens sted træder i fornødent fald den efter embedsalder ældste af rettens tilstedeværende dommere.

§ 3. I afgørelsen af sager ved Højesteret deltager, medmindre andet er bestemt, mindst 5 dommere. Præsidenten træffer efter forhandling med rettens medlemmer bestemmelse om sagernes fordeling mellem dommerne og om sagernes administrative behandling. Er i en sag det nødvendige antal højesteretsdommere ikke til rådighed, kan præsidenten tilkalde en eller flere landsdommere til at deltage i sagens behandling.

Stk. 2-4. (udelades)

§ 4. (udelades)

§ 5. Der skal være to landsretter: Østre Landsret og Vestre Landsret. Under Østre Landsret hører Øerne, og under Vestre Landsret hører Jylland.

Bilag 1

Stk. 2. Østre Landsret, der har sit sæde i København, består af en præsident og 60 andre landsdommere. Vestre Landsret, der har sit sæde i Viborg, består af en præsident og 38 andre landsdommere.

Stk. 3. Præsidenten er ansvarlig for varetagelsen af de bevillingsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet. Præsidenten skal herunder sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af embedet og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf.

Stk. 4. Præsidenten træffer efter forhandling med rettens øvrige dommere bestemmelse om, hvem af disse der skal fungere som præsident under dennes fravær eller forfald.

§ 6. Landsretternes domsmyndighed omfatter dels behandling og påkendelse i 1. instans af retssager i det omfang, som bestemmes ved reglerne i denne lov, dels prøvelse i 2. instans af byretternes behandlinger og afgørelser overensstemmende med de nævnte regler. Endvidere kan kære rejses for landsretten over byrettens afgørelser vedrørende de i § 11, stk. 2, nr. 2 og 4, omhandlede forhold og over Tinglysningens afgørelser.

§ 7. I afgørelsen af sager ved landsretterne deltager, medmindre andet er bestemt, mindst 3 dommere. Uden for hovedforhandlingen kan dog en enkelt dommer handle på rettens vegne. Præsidenten træffer efter forhandling med rettens øvrige dommere bestemmelse om sagernes fordeling mellem dommerne og om sagernes administrative behandling.

Stk. 2-4. (udelades)

§ 8. Landsretten har hovedtingsted på det sted, hvor den har sit sæde.

Stk. 2. Hovedforhandling i nævningesager og domsmandssager foregår endvidere på andre af Domstolsstyrelsen dertil fastsatte tingsteder i landsretskredsen. Domstolsstyrelsen bestemmer, hvilke dele af landsretskredsen der skal henlægges til hvert af disse tingsteder.

Stk. 3. Retten kan bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder også uden for landsretskredsen, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens oplysning.

Stk. 4. Retten kan endvidere bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder undtagelsesvis også uden for landsretskredsen, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens behandling inden for rimelig tid eller af andre særlige grunde.

Stk. 5. Inden retten i medfør af stk. 4 træffer afgørelse om, hvorvidt en sag skal behandles uden for landsretskredsen, skal parterne have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

§ 9. Landet inddeles i 24 retskredse. Justitsministeren kan foretage forandringer i retskredsens område, medmindre forandringen indebærer oprettelse eller nedlæggelse af en retskreds.

Stk. 2. Københavns Byret består af en præsident og mindst 38 andre dommere.

Stk. 3. Retten i Glostrup består af en præsident og mindst 14 andre dommere.

Stk. 4. Retten på Frederiksberg består af en præsident og mindst 12 andre dommere.

Stk. 5. Retterne i Århus og Odense består af en præsident og mindst 11 andre dommere.

Stk. 6. Retten i Aalborg består af en præsident og mindst 10 andre dommere.

Stk. 7. Retten i Roskilde består af en præsident og mindst 9 andre dommere.

Stk. 8. Retterne i Kolding og Sønderborg består af en præsident og mindst 8 andre dommere.

Stk. 9. Retterne i Randers, Næstved, Hillerød og Lyngby består af en præsident og mindst 7 andre dommere.

Stk. 10. Retterne i Hjørring, Esbjerg, Nykøbing Falster og Helsingør består af en præsident og mindst 6 andre dommere.

Stk. 11. Retterne i Viborg, Holstebro, Herning, Horsens, Svendborg og Holbæk består af en præsident og mindst 5 andre dommere.

Stk. 12. Retten på Bornholm består af 1 dommer.

Stk. 13. Ud over det antal dommere, der er nævnt i stk. 2-12, udnævnes yderligere 25 dommere ved byretterne. Der kan højst udnævnes yderligere 4 dommere ved Københavns Byret, yderligere 3 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 3 og 4, og yderligere 2 dommere ved hver af de retter, der er nævnt i stk. 5-11. Ved ledighed i en dommerstilling ved en ret, hvor der er udnævnt en eller flere yderligere dommere, bestemmer Domstolsstyrelsen, ved hvilken ret stillingen skal placeres.

§ 10. Byrettens præsident (på Bornholm dommeren) er ansvarlig for varetagelsen af de bevillingsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet. Præsidenten (dommeren) skal herunder sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af embedet og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf.

Stk. 2. Præsidenten træffer efter forhandling med rettens øvrige dommere bestemmelse om, hvem af disse der skal fungere som præsident under dennes fravær eller forfald.

Bilag 1

§ 11. Byrettens virkekreds omfatter behandling og påkendelse af retssager i 1. instans og foretagelse af retshandlinger i det omfang, som bestemmes ved reglerne i denne lov.

Stk. 2. Til byretternes virkekreds hører uden for den egentlige retspleje, hvortil også regnes skifteforvaltning og foged- og auktionsforretninger,

- 1) opkrævning af retsafgifter og regnskabsaflæggelse herfor,
- 2) udmeldelse af syns- og skøns mænd uden for retsplejen, for så vidt den ikke kan ske administrativt,
- 3) retshjælpsforretninger og
- 4) notarialforretninger.

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter regler om notarialforretninger.

§ 12. I afgørelsen af sager ved byretterne deltager, medmindre andet er bestemt, 1 dommer. Præsidenten træffer efter forhandling med rettens øvrige dommere bestemmelse om sagernes fordeling mellem dommerne og om sagernes administrative behandling.

Stk. 2-8. (udelades)

§ 13. Domstolsstyrelsen fastsætter efter forhandling med den enkelte byretspræsident (på Bornholm dommeren) tingstederne for byretterne.

Stk. 2. Retten kan bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder også uden for retskredsen, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens oplysning.

Stk. 3. Retten kan endvidere bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder undtagelsesvis også uden for retskredsen, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens behandling inden for rimelig tid eller af andre særlige grunde.

Stk. 4. Inden retten i medfør af stk. 3 træffer afgørelse om, hvorvidt en sag skal behandles uden for retskredsen, skal parterne have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

§ 14. Sø- og Handelsretten, der har sit sæde i København, består af en præsident, 2 vicepræsidenter og 2 andre dommere samt et antal sagkyndige medlemmer.

Stk. 2. Præsidenten er ansvarlig for varetagelsen af de bevillingsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet. Præsidenten skal herunder sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af embedet og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf.

Stk. 3. Præsidenten træffer efter forhandling med rettens øvrige dommere bestemmelse om, hvem af disse der skal fungere som præsident under dennes fravær eller forfald.

§ 15. (udelades)

§ 16. I afgørelsen af sager ved Sø- og Handelsretten deltager, medmindre andet er bestemt, 1 dommer. Præsidenten træffer efter forhandling med rettens øvrige dommere bestemmelse om sagernes fordeling mellem dommerne og om sagernes administrative behandling. Reglerne i § 12, stk. 2, 3. pkt., og stk. 3 og 4, finder tilsvarende anvendelse i sager ved Sø- og Handelsretten.

Stk. 2-6. (udelades)

§ 17. Sø- og Handelsretten har hovedtingsted på det sted, hvor den har sit sæde.

Stk. 2. Domstolsstyrelsen kan efter forhandling med Sø- og Handelsrettens præsident træffe bestemmelse om et eller flere yderligere tingsteder for Sø- og Handelsretten. Domstolsstyrelsen bestemmer, hvilke dele af landet der skal henlægges til hvert af disse tingsteder.

Stk. 3. En sag behandles ved tingstedet for det område, hvor sagen kunne være anlagt i medfør af kapitel 22, jf. dog stk. 4-6.

Stk. 4. Sø- og Handelsretten kan bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder også uden for det til tingstedet henlagte område, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens oplysning.

Stk. 5. Sø- og Handelsretten kan endvidere bestemme, at retten skal sættes uden for det sædvanlige tingsted, herunder undtagelsesvis også uden for det til tingstedet henlagte område, når det findes hensigtsmæssigt af hensyn til sagens behandling inden for rimelig tid eller af andre særlige grunde.

Stk. 6. Inden Sø- og Handelsretten i medfør af stk. 5 træffer afgørelse om, hvorvidt en sag skal behandles uden for det til tingstedet henlagte område, skal parterne have lejlighed til at udtale sig om spørgsmålet.

§ 18. Tinglysningensretten, der har sit sæde i Hobro, består af en præsident, der har ansvaret for tinglysningen.

Stk. 2. Præsidenten er endvidere ansvarlig for varetagelsen af de bevilningsmæssige og administrative forhold, der er henlagt til embedet. Præsidenten skal herunder sørge for en forsvarlig og hensigtsmæssig drift af embedet og skal tage de fornødne initiativer til sikring heraf.

Stk. 3. Tinglysningensretten varetager tinglysningen for hele landet.

§§ 19-20 b. (udelades)

Femte afsnit. Politimyndigheden

Kapitel 11

§ 108. Justitsministeren er politiets øverste foresatte og udøver sin beføjelse gennem rigspolitichefen og politidirektørerne. Rigspolitichefen drøfter politiets virksomhed med politidirektørerne (»koncernledelsen«).

§ 109. Rigspolitichefen har ansvar for politiets virksomhed i hele landet. Rigspolitichefen fører tilsyn med politidirektørerne.

Stk. 2. Rigspolitichefens afgørelser i klagesager over afgørelser truffet af politidirektørerne kan ikke påklages til justitsministeren.

Stk. 3. Rigspolitichefens afgørelser i 1. instans i ansættelses- og personalesager kan ikke påklages til justitsministeren. Det gælder dog ikke afgørelser i disciplinærsager og i andre sager, hvor der er truffet afgørelse om afsked, samt i sager om aktindsigt i ansættelses- og personalesager.

Stk. 4. Justitsministeren kan fastsætte regler om, at politidirektørernes afgørelser om nærmere angivne spørgsmål ikke kan påklages til rigspolitichefen.

§ 110. Landet inddeles i 12 politikredse. Justitsministeren kan foretage forandringer i politikredsenes område, medmindre forandringen indebærer oprettelse eller nedlæggelse af en politikreds.

Stk. 2. Hver politikreds ledes af en politidirektør, der har ansvar for politiets virksomhed i politikredsen.

Stk. 3. I politidirektørens fravær har vicepolitidirektøren den øverste ledelse af politiet i politikredsen.

§ 111. I hver politikreds oprettes et kredsråd vedrørende politiets virksomhed.

Stk. 2. Kredsrådet består af politidirektøren og borgmestrene i de kommuner, som politikredsen omfatter, jf. dog stk. 3 og 4.

Stk. 3. Bornholms Kommune repræsenteres i kredsrådet af borgmesteren og 3 medlemmer valgt af og blandt kommunalbestyrelsens øvrige medlemmer.

Stk. 4. I kommuner med magistratsstyre eller en styreform med delt administrativ ledelse, jf. §§ 64 og 64 a i lov om kommunernes styrelse, kan kommunalbestyrelsen i kommunens styrelsesvedtægt bestemme, at et magistratsmedlem henholdsvis en udvalgsformand er medlem i stedet for borgmesteren.

Stk. 5. Politidirektøren udpeger en stedfortræder for sig selv. Der vælges en stedfortræder for borgmesteren (magistratsmedlemmet eller udvalgsformanden) af og blandt kommunalbestyrelsens medlemmer. For hvert af Bornholms Kommunes medlemmer af kredsrådet vælges en stedfortræder af og blandt kommunalbestyrelsens medlemmer.

Stk. 6. Politidirektøren er formand for kredsrådet. Rådet vælger sin næstformand.

§ 112. Kredsrådet drøfter spørgsmål af almindelig karakter vedrørende politiets virksomhed og organisation i politikredsen samt spørgsmål vedrørende kriminalitetsudviklingen og samarbejdet mellem politiet og lokalsamfundet, herunder en lokal samarbejdsplan, jf. § 113.

Stk. 2. Politidirektøren afgiver hvert år en skriftlig redegørelse til kredsrådet vedrørende politiets virksomhed i politikredsen i det forløbne år, herunder om det kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politi og hver kommune, jf. § 114.

Stk. 3. Ethvert medlem af kredsrådet kan forlange, at spørgsmål af fælles interesse for politiet og kommunerne i politikredsen drøftes i rådet.

Stk. 4. Kredsrådet kan afgive udtalelse om spørgsmål vedrørende politikredsens almindelige organisation og tilrettelæggelse af politiets virksomhed. Kredsrådet kan henstille til politidirektøren, at politiet for et begrænset tidsrum særlig skal lægge vægt på løsningen af bestemte opgaver med hensyn til opretholdelsen af sikkerhed, fred og orden i politikredsen.

Stk. 5. Kredsrådet skal virke for, at der gives befolkningen i politikredsen oplysning om politiets virksomhed.

Stk. 6. Kredsrådet holder møde mindst 4 gange årligt. Justitsministeren kan fastsætte nærmere regler om kredsrådets virksomhed og om omfanget af politidirektørens oplysningspligt over for rådet.

§ 113. Politidirektøren udarbejder hvert år en plan for samarbejdet mellem politiet og kommunerne, andre offentlige myndigheder, interesseorganisationer, foreninger m.v. i politikredsen. Samarbejdsplanen offentliggøres af politidirektøren efter forudgående drøftelse i kredsrådet.

§ 114. Politidirektøren skal virke for at etablere et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og hver kommune i politikredsen, herunder med inddragelse af skoler og sociale myndigheder.

Bilag 1

§ 115. Politiet kan videregive oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold til andre myndigheder, hvis videregivelsen må anses for nødvendig af hensyn til det kriminalitetsforebyggende samarbejde.

Stk. 2. I samme omfang som nævnt i stk. 1 kan en myndighed videregive oplysninger om enkeltpersoner til politiet og andre myndigheder, som indgår i det kriminalitetsforebyggende samarbejde. Oplysningerne må i forbindelse med det kriminalitetsforebyggende samarbejde ikke videregives med henblik på efterforskning af straffesager.

Stk. 3. Inddrages selvejende institutioner, der løser opgaver for det offentlige inden for social- og undervisningsområdet, i det kriminalitetsforebyggende samarbejde, kan der i samme omfang som nævnt i stk. 1 og 2 udveksles oplysninger mellem myndighederne og institutionerne.

Stk. 4. De myndigheder og institutioner, der indgår i et kriminalitetsforebyggende samarbejde, er ikke forpligtet til at videregive oplysninger efter stk. 1-3.

§ 116. Politiets Efterretningstjeneste kan videregive oplysninger til Forsvarets Efterretningstjeneste, i det omfang videregivelsen kan have betydning for varetagelse af tjenesternes opgaver.

Stk. 2. Politiets Efterretningstjeneste kan indhente oplysninger fra andre forvaltningsmyndigheder, i det omfang oplysningerne må antages at have betydning for varetagelse af tjenestens opgaver vedrørende forebyggelse og efterforskning af overtrædelser af straffelovens kapitel 12 og 13.

§ 117. Sognefogeder bistår politiet efter de hidtil gældende regler.

Bilag 2

Bekendtgørelse nr. 1426 af 13. december 2006 om kredsråd vedrørende politiets virksomhed

§ 1. Efter retsplejelovens § 111, stk. 1, etableres der i hver politikreds et kredsråd vedrørende politiets virksomhed.

Stk. 2. Kredsrådet varetager de opgaver, der følger af retsplejelovens § 112, stk. 1-5.

§ 2. Politidirektøren er formand for kredsrådet og etablerer et sekretariat, der har ansvaret for sekretariatsbetjeningen af rådet.

Stk. 2. Repræsentanter for kommunerne kan bistå sekretariatet med planlægning og forberedelse af rådets møder.

§ 3. Politidirektøren indkalder kredsrådet til møde mindst 4 gange årligt. Et eller flere af kredsrådets kommunale medlemmer kan anmode politidirektøren om at indkalde kredsrådet til yderligere møder.

Stk. 2. Andre end rådets medlemmer kan deltage i kredsrådets møder, når der er behov herfor på grund af den pågældendes særlige indsigt i forhold, som skal drøftes på mødet.

Stk. 3. Kredsrådet kan beslutte, at offentligheden har adgang til at overvære et rådsmøde helt eller delvist. Beslutning herom forudsætter, at der blandt rådets medlemmer er flertal herfor, og at beslutningen tiltrædes af rådets formand.

§ 4. Politidirektøren kan afvise at give kredsrådet oplysninger, hvis adgangen til oplysninger bør vige for væsentlige hensyn til statens sikkerhed, landets forsvar, forholdet til fremmede magter eller mellemfolkelige institutioner, forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser eller enkeltpersoners personlige og økonomiske forhold.

§ 5. Har kredsrådet fremsat en henstilling til politidirektøren, jf. retsplejelovens § 112, stk. 4, 2. pkt., skal politidirektøren underrette rådet om de forholdsregler, som træffes med henblik på at efterkomme henstillingen. Hvis politidirektøren ikke anser det for muligt at følge kredsrådets henstilling, skal

Bilag 2

rådet snarest muligt og senest på næste møde orienteres om baggrunden herfor.

§ 6. Kredsrådets medlemmer har tavshedspligt om fortrolige oplysninger, jf. forvaltningslovens § 27. Det samme gælder de personer, der deltager i rådets møder i medfør af § 3, stk. 2.

§ 7. Kredsrådet fastsætter i øvrigt selv sin forretningsorden.

§ 8. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. januar 2007.

Stk. 2. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 1182 af 21. december 1995 om lokalnævn vedrørende politiets virksomhed.

Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 10091 af 20. december 2006 om etablering af lokale samarbejdsfora

1. Folketinget og regeringen har i forbindelse med vedtagelsen af politireformen lagt afgørende vægt på, at politiet også inden for den nye struktur med store politikredse bevarer og udbygger det fornødne lokalkendskab og en tæt kontakt til lokalsamfundet. Politiets kontakt med lokalsamfundet fremhæves endvidere i flerårsaftalen for politiet og anklagemyndigheden for 2007-2010 som et særligt prioriteret område, der skal styrkes via lokalpolitiet på de enkelte politistationer bl.a. ved udarbejdelse af lokale samarbejdsplaner og ved etablering af lokale samarbejdsfora.

I bemærkningerne til lovforslaget om politi- og domstolsreformen er det anført, at det fremover vil være en naturlig opgave for lokalpolitiet at varetage de løbende formelle og uformelle kontakter med de enkelte kommuner og det øvrige lokalsamfund, og at lederen af lokalpolitiet på den enkelte politistation i vidt omfang vil kunne fungere som kontaktperson i det daglige for den pågældende kommune.

Det fremgår herudover af Justitsministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 158 fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget, at der i vidt omfang vil være behov for, at politikredsens overordnede rammer og mål med hensyn til både konkret kriminalitetsbekæmpelse og den kriminalpræventive indsats udmøntes lokalt, bl.a. i samarbejde mellem lokalpolitiet på den enkelte politistation og de lokale myndigheder, institutioner, organisationer og andre repræsentanter for lokalsamfundet.

Med henblik herpå og med henblik på i øvrigt at fremme det løbende praktiske samarbejde om løsningen af lokale kriminalitetsproblemer anfører Ju-

stitsministeriet videre i den nævnte besvarelse af spørgsmål nr. 158, at det efter ministeriets opfattelse vil være naturligt, at der efter politidirektørens nærmere bestemmelse etableres lokale samarbejdsfora (lokalråd) i de enkelte kommuner med repræsentanter for politiet, kommunen og det øvrige lokalsamfund. Det anføres samtidig, at den daglige leder af den lokalpolitienhed, der dækker området, normalt bør have ansvaret for at forberede og lede lokalrådets møder, så lokalpolitiet får det bredest mulige kendskab til, hvad der rører sig i lokalsamfundet. Også andre medarbejdere vil efter det anførte kunne deltage i lokalrådets møder med henblik på at sikre, at den nødvendige sagkundskab er repræsenteret i forhold til de emner, der drøftes.

Det fremgår dernæst af ministeriets besvarelse af spørgsmål nr. 158, at lokalrådets opgaver navnlig vil være drøftelse af den kriminalitetsbekæmpende og kriminalpræventive indsats i lokalområdet, herunder i tilknytning til SSP-samarbejdet. Lokalrådet vil også kunne bidrage ved udarbejdelsen af en eventuel handlingsplan for lokalpolitiets arbejde i den pågældende kommune og vil bl.a. kunne drøfte, hvordan lokalsamfundet, herunder f.eks. foreninger, skoler, ungdomsklubber mv., kan inddrages aktivt i det lokale kriminalpræventive arbejde. Endelig anføres det i besvarelsen, at det vil være naturligt at omtale eventuelle handlingsplaner for lokalpolitiet i den samarbejdsplan for politikredsen, som politidirektøren ifølge retsplejelovens § 113 hvert år skal udarbejde og offentliggøre efter forudgående drøftelse i kredsrådet vedrørende politiets virksomhed.

Det bemærkes, at det fremgår af Folketingets Retsudvalgs betænkning over lovforslaget, at flertallet har lagt vægt på Justitsministeriets besvarelse af Retsudvalgets spørgsmål nr. 158.

Justitsministeriet skal på den baggrund anmode politidirektørerne om at etablere lokale samarbejdsfora som nærmere beskrevet ovenfor.

Oversigt over svar på spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg
vedrørende lovforslaget om en politi- og domstolsreform¹

I oversigterne nedenfor er det med en * markeret, hvilke spørgsmål/svar der er medtaget i bilag 4.

Oversigt over samtlige spørgsmål i nummerorden

Nr.	Hovedområde	Emne
1	Domstolsreformen	Dommernormeringen (kriterier mv.)
2	Domstolsreformen	Nævningereformen (statsretlige overvejelser)
3	Domstolsreformen	Instansordningen (patentsager/forbudssager)
4	Domstolsreformen	Dommernormeringen (kriterier mv.)
5	Politireformen	Politikredsen som »kunde« hos rigspolitiet *
6	Politireformen	Klageordningen (inhabilitet) *
7	Politireformen	HR-forum
8	Politireformen	Politiets personalepolitik
9	Politireformen	Rigspolitiets bistand til kredsene (udgiftsfordeling)
10	Politireformen	Rigspolitiets bistand til kredsene (udgiftsfordeling)
11	Politireformen	Den nationale operative stab
12	Politireformen	Vicepolitidirektøren (opgaver) *
13	Domstolsreformen	Småsagsprocessen (advokatens opgaver, sagsgang mv.)
14	Politireformen	Vicepolitidirektøren (økonomi mv.)
15	Politireformen	Detentioner (antal i 2005 – de nuværende politikredse)
16	Politireformen	Detentioner (tilrettelæggelse)
17	Politireformen	Frigørelse af ressourcer (uændret døgnbemanding)
18	Politireformen	Politiets transportopgaver + responstider mv. (detentioner) *
19	Politireformen	Detentioner (ordningen i Sverige og Norge)
20	Politireformen	De-briefing
21	Politireformen	Briefing (parole)
22	Politireformen	Placering af ledelsen
23	Politireformen	Kredsråd (sammensætning)
24	Politireformen	Alkoholbevillinger (flytning af opgaver fra politiet)
25	Politireformen	It mv. (gennemførelse)
26	Politireformen	It mv. (forudsætning for den øvrige politireform)
27	Politireformen	Frigørelse af ressourcer (KPMG's analyse)
28	Politireformen	Organiseret kriminalitet (statusrapport)
29	Domstolsreformen	Lægdommere (rekruttering mv.)

1. Samtlige spørgsmål og svar kan ses på Folketingets hjemmeside www.ft.dk under lovforslag nr. L 168 (2005-06).

Nr.	Hovedområde	Emne
30	Domstolsreformen	Lægdommere (rekruttering mv.)
31	Domstolsreformen	Lægdommere (rekruttering mv.)
32	Domstolsreformen	Retsmøder uden for hovedtingstedet (kriterier mv.)
33	Domstolsreformen	Retsmøder uden for hovedtingstedet (Randers/Grenaa)
34	Domstolsreformen	Lægdommere (rekruttering mv.)
35	Domstolsreformen	Kredsinddelingen (Norrdjurs)
36	Politireformen	SSP mv.
37	Den samlede reform	Udnævnelse af politidirektører og retspræsidenter
38	Domstolsreformen	Lægdommere (transport, godtgørelse mv.)
39	Domstolsreformen	Betydningen for advokater (transportudgifter mv.)
40	Domstolsreformen	Betydningen for advokater (advokatbranchens struktur)
41	Politireformen	It mv. (gennemførelse, omkostninger mv.)
42	Politireformen	Frigørelse af ressourcer (transportopgaver)
43	Den samlede reform	Kredsreformen (kriterier mv.)
44	Den samlede reform	Kredsreformen (København)
45	Den samlede reform	Kredsreformen (regionerne)
46	Den samlede reform	Bygninger
47	Politireformen	Frigørelse af ressourcer (døgnåbning)
48	Den samlede reform	Kredsreformen (placering af hovedsæder)
49	Den samlede reform	Kredsreformen (regionale hensyn)
50	Domstolsreformen	Kredsreformen (Jammerbugt)
51	Domstolsreformen	Nævningereformen (kommentar til to kronikker)
52	Domstolsreformen	Kredsreformen (»Retten i Sønderjylland«)
53	Domstolsreformen	Retsmøder uden for hovedtingstedet (omfang) *
54	Domstolsreformen	Retsmøder uden for hovedtingstedet (straffesager)
55	Politireformen	Lokalpolitiet *
56	Politireformen	Kredsråd (mødeaktivitet)
57	Domstolsreformen	Dommernormeringen (kriterier mv.)
58	Politireformen	Klageordningen (indhold)
59	Politireformen	Konfliktråd (omkostninger)
60	Domstolsreformen	Afdelingskontorer (Thisted)
61	Domstolsreformen	Afdelingskontorer (oprettelse/nedlæggelse) *
62	Domstolsreformen	Afdelingskontorer (sagstyper) *
63	Domstolsreformen	Afdelingskontorer (bemanding) *
64	Politireformen	Visionsudvalgets anbefalinger (anklagemyndigheden)
65	Domstolsreformen	Nævningereformen (statsretlige overvejelser)
66	Domstolsreformen	Retspræsidentens beføjelser
67	Domstolsreformen	Nævningereformen (den norske ordning)
68	Politireformen	Politiets og anklagemyndighedens organisering i Sverige
69	Domstolsreformen	Lejeretssager (boligretten)
70	Politireformen	Anklagemyndighedens tilsynsopgaver *
71	Politireformen	Anklagemyndighedens tilsynsopgaver
72	Politireformen	Anklagemyndighedens tilsynsopgaver
73	Politireformen	Anklagemyndighedens tilsynsopgaver
74	Domstolsreformen	Sø- & Handelsretten (Forbrugerombudsmanden)
75	Domstolsreformen	Domsmandssager (udsættelse mv. – voldssager)
76	Domstolsreformen	Domsmandssager (sagsbehandlingstid mv. – voldssager)

Bilag 3

Nr.	Hovedområde	Emne
77	Domstolsreformen	Domsmændssager (sagsbehandlingstid mv. – generelt)
78	Domstolsreformen	Domsmændssager (effektivisering)
79	Domstolsreformen	Domsmændssager (ressourcer)
80	Domstolsreformen	Kredsreformen (Vejle)
81	Politireformen	Anklagemyndighedens tilsynsopgaver
82	Politireformen	Klageordningen (sagstyper) *
83	Politireformen	Politiregionerne/Københavns Politi
84	Domstolsreformen	Politiets transportopgaver + venterum mv. + kriminalforsorgen
85	Politireformen	Koncernledelsen
86	Politireformen	Koncernledelsen
87	Politireformen	Kredsråd (anklagemyndigheden)
88	Politireformen	Afskaffelse af juristkravet (politidirektører)
89	Politireformen	Politidirektørens kompetence i forhold til chefanklager
90	Domstolsreformen	Småsagsprocessen (advokatens opgaver, sagsgang mv.)
91	Domstolsreformen	Retssekretariatet
92	Politireformen	Detentioner (antal i 1990-2005 – samlet)
93	Politireformen	Politiets transportopgaver + responstider mv. (detentioner) *
94	Politireformen	Politiets transportopgaver (videokommunikation)
95	Politireformen	Politiets transportopgaver (it-booking)
96	Domstolsreformen	Videokommunikation
97	Politireformen	Detentioner (antal i 2001-2005 – de nuværende politikredse)
98	Politireformen	Detentioner (antal i 2001-2005 – foreslåede politikredse)
99	Domstolsreformen	Retsmøder uden for hovedtingstedet (sagstyper, omfang) *
100	Domstolsreformen	Småsagsprocessen (karakteristika)
101	Politireformen	Politiets seniorpolitik (nuværende)
102	Politireformen	Politiets seniorpolitik (fremtidig)
103	Politireformen	Politiets seniorpolitik (fremtidig)
104	Politireformen	Klageordningen (alternativ)
105	Domstolsreformen	Betydningen for advokater (bistandsværger)
106	Politireformen	Offerrådgivning (baggrund) *
107	Politireformen	Offerrådgivning (sagsforløb) *
108	Politireformen	Offerrådgivning (uddannelseskraft) *
109	Politireformen	Færdsel (amternes hidtidige opgaver) *
110	Politireformen	Færdsel (færdselsafdelinger) *
111	Politireformen	Færdsel (færdselsafdelinger) *
112	Politireformen	Færdsel (særlige indsatser) *
113	Politireformen	Tilrettelæggelse af beredskabet *
114	Politireformen	Politiets lokalkendskab (beredskabet) *
115	Politireformen	Rigspolitiets organisering *
116		(Spørgsmålet trukket)
117	Politireformen	Nyt radiosystem
118	Politireformen	Storebæltsberedskabet
119	Domstolsreformen	Procesbevillingsnævnet
120	Domstolsreformen	Sø- & Handelsretten (immaterialretlige sager)
121	Politireformen	Erfaringer fra Vordingborg og Næstved *
122	Domstolsreformen	Retskredsreformen (Slagelse)
123	Domstolsreformen	Sø- & Handelsretten (kompetence)

Nr.	Hovedområde	Emne
124	Domstolsreformen	Sø- & Handelsretten (kompetence)
125	Domstolsreformen	Lægdommere (transport, godtgørelse mv.)
126	Domstolsreformen	Kredsreformen (Holbæk)
127	Domstolsreformen	Betydningen for advokater (transportudgifter mv.)
128	Domstolsreformen	Kredsreformen (Holstebro/Skjern)
129		(Spørgsmålet trukket)
130	Domstolsreformen	Nævningereformen (Retsudvalgets eksperthøring)
131	Politireformen	NEC/PET (lovforslag nr. L 217)
132	Domstolsreformen	Tinglysningsretten
133	Domstolsreformen	Afdelingskontorer (dækningsområde, kompetence mv.)
134	Domstolsreformen	Dommernormeringen (kriterier mv.)
135	Domstolsreformen	Transport mv.
136	Domstolsreformen	Nævningereformen (brugerundersøgelse mv.)
137	Domstolsreformen	Sø- & Handelsretten (immaterialretlige sager)
138	Domstolsreformen	Lægdommere (transport, udeblivelse mv.)
139	Domstolsreformen	Skattesager
140	Den samlede reform	Kredsreformen (Silkeborg)
141	Domstolsreformen	Dommernormeringen: andre lande
142	Domstolsreformen	Dommernormeringen: andre lande
143	Den samlede reform	Embedschefernes stillingsbetegnelse (Bornholm)
144	Domstolsreformen	Nævningereformen (kronikker mv.)
145	Domstolsreformen	Implementering (Bornholm)
146	Domstolsreformen	Dommernormeringen (kriterier mv.)
147	Domstolsreformen	Betydningen for advokater (transport mv.)
148	Domstolsreformen	Sø- & Handelsretten (kompetence mv.)
149	Domstolsreformen	Betydningen for advokater (transport mv.)
150	Domstolsreformen	Voldgift (biavl)
151	Domstolsreformen	Venterum mv.
152	Politireformen	Konfliktråd (omkostninger mv.)
153	Politireformen	Døgnåbning, responstid mv. *
154	Politireformen	Grænsekontrol + resultatkontrakter *
155	Politireformen	Færdselsafdelinger *
156	Den samlede reform	Politisk følgegruppe *
157	Domstolsreformen	Lokal tilgængelighed *
158	Politireformen	Lokalråd, SSP mv. *
159	Politireformen	Offerrådgivning *
160	Politireformen	Politiets øvrige lokale netværk *
161	Domstolsreformen	Lokal tilgængelighed
162	Domstolsreformen	Lokal tilgængelighed
163	Politireformen	Frigørelse af ressourcer (døgnåbning)
164	Domstolsreformen	Afdelingskontorer (sagstyper mv.)
165	Domstolsreformen	Lokal tilgængelighed
166	Domstolsreformen	Afdelingskontorer + responstider mv.
167	Politireformen	Døgnåbning, responstid mv. (Køge)
168	Politireformen	Tilrettelæggelse af beredskabet (Fredericia)
169	Domstolsreformen	Voldgift (biavl – lovteknisk bistand)
170	Politireformen	Døgnåbning, responstid mv. (Fredericia)

Bilag 3

Nr.	Hovedområde	Emne
171	Politireformen	Døgnåbning, responstid mv. (Fredericia)
172	Politireformen	Tilrettelæggelse af beredskabet (Fredericia)
173	Politireformen	Tilrettelæggelse af beredskabet (Fredericia)
174	Politireformen	Tilrettelæggelse af beredskabet (Fredericia)
175	Politireformen	Tilrettelæggelse af beredskabet (Fredericia)
176	Domstolsreformen	Lokal tilgængelighed

Oversigt over samtlige spørgsmål opdelt efter emne

Tværgående emner

<i>Følgegruppe</i>	
Etablering	156*
<i>Kredsreformen</i>	
Kriterier mv.	43, 44, 45, 48, 49, 80, 140
<i>Udnævnelse politidirektører og retspræsidenter</i>	
Procedure, tidshorisont, stillingsbetegnelse mv.	37, 143
<i>Økonomi</i>	
Bygninger, it mv.	41, 46, 59, 80, 119, 135

Politireformen

<i>Ledelsesreformen</i>	
Koncernledelsen	85, 86
HR-forum	7, 8
Klageordningen	6*, 58, 82*, 104
Resultatkontrakter	154*
Politidirektøren (afskaffelse af juristkravet)	88
Politidirektørens kompetence i forhold til chefanklager	89
Vicepolitidirektøren (opgaver mv.)	12*, 14
Placering af ledelsen	22
Personalepolitik	8
Politiets seniorpolitik	101, 102, 103
Politiets organisering (Sverige)	68
<i>Anklagemyndigheden</i>	
Tilsyn	70*, 71, 72, 73, 81
Politidirektørens kompetence i forhold til chefanklager	89
Koncernledelsen	85, 86
Kredsrådet	87
Visionsudvalgets anbefalinger	64
Anklagemyndighedens organisering (Sverige)	68
<i>Rigspolitiet</i>	
Rigspolitiets organisering	115*
NEC/PET, jf. lovforslag nr. L 217	131
Rigspolitiets bistand til kredsene (udgiftsfordeling)	9, 10
Politikredsen som »kunde« hos Rigspolitiet	5*

<i>Beredskabsreformen</i>	
Døgnåbning, responstid mv.	153*, 166, 167, 170, 171
Frigørelse af ressourcer	17, 27, 42, 47, 163,
Lokalkendskab	114*
Tilrettelæggelse af beredskabet	113*, 168, 172, 173, 174, 175
Transportopgaver	18*, 80, 84, 93*, 94, 95
Briefing (parole)	21
De-briefing	20
Grænsekontrol	154*
Politiregionerne/Københavns Politi	83
Kriminalforsorgen (arresthuse mv.)	84
Den nationale operative stab	11
Storebæltsberedskabet	118
Erfaringer fra Vordingborg og Næstved	121*
<i>Lokalsamarbejdet mv.</i>	
Kredsråd	23, 56, 87
Lokalråd	158*
Andre netværk	160*
SSP mv.	36, 158*
Lokalpolitiet	55*
Beredskabet	114*
<i>Detentioner</i>	
Responstider mv.	18*, 93*
Tilrettelæggelse	16
Antal i 1990-2005 (samlet)	92
Antal i 2005 (de nuværende politikredse)	15
Antal i 2001-2005 (de nuværende politikredse)	97
Antal i 2001-2005 (foreslåede politikredse)	98
Ordningen i Sverige og Norge	19
<i>Færdsel</i>	
Færdselsafdelinger	110*, 111*, 155*
Amternes hidtidige opgaver	109*
Særlige indsatser	112*
<i>Konfliktråd</i>	
Omkostninger mv.	59, 152
<i>Offerrådgivning</i>	
Baggrund, sagsforløb, uddannelseskraft mv.	106*, 107*, 108*, 159*
<i>Flytning af opgaver fra politiet</i>	
Alkoholbevillinger	24
<i>It mv.</i>	
Forudsætning for den øvrige politireform	26
Gennemførelse, omkostninger mv.	25, 41
It-booking, videokommunikation	94, 95
Radiosystem	117
<i>Andet</i>	
Organiseret kriminalitet – statusrapport	28

Bilag 3

<u>Domstolsreformen</u>	
<i>Retskredsreformen</i>	
Kredsinddelingen	35, 50, 52, 122, 126
Lokal tilgængelighed	105, 157*, 161, 162, 165, 176
Retsmøder uden for hovedtingstedet	32, 33, 53*, 54, 99*
Betydningen for advokater	39, 40, 105, 127, 128, 135, 147, 149
Retspræsidentens beføjelser	66
Retssekretariatet	91
Transport mv.	80, 84, 105, 135, 147, 149
Implementering (Bornholm)	145
Tinglysningsretten	132
<i>Dommernormeringen</i>	
Kriterier mv.	1, 4, 57, 80, 134, 146
Andre lande	141, 142
<i>Afdelingskontorer</i>	
Oprettelse/nedlæggelse	61*
Dækningsområde, bemanding, kompetence mv.	60, 62*, 63*, 133, 164, 166
<i>Instansordningen</i>	
Sø- & Handelsretten	74, 120, 123, 124, 137, 148
Procesbevillingsnævnet	119
Lejeretssager (Boligretten)	69
Patentsager (forbudssager)	3
Skattesager	139
Tinglysning	132
Voldgift	150, 169
<i>Småsagsprocessen</i>	
Advokatens opgaver, sagsgang mv.	13, 90, 100
<i>Nævningereformen</i>	
Statsretlige overvejelser	2, 65
Retsudvalgets eksperthøring	130
Brugerundersøgelse mv.	136
Kronikker mv.	51, 144
Den norske ordning	67
<i>Lægdommere</i>	
Rekruttering	29, 30, 31, 34
Transport, godtgørelse mv.	38, 125, 138
<i>Domsmandssager</i>	
Sagsbehandlingstid mv.	75, 76, 77, 78, 79
<i>Andet</i>	
Venterum mv.	84, 151
Videokommunikation	96

Bilag 4

Udvalgte svar fra Justitsministeriet på spørgsmål fra Folketingets Retsudvalg vedrørende lovforslaget om en politi- og domstolsreform

Spørgsmål nr. 5:

»Af lovforslagets almindelige bemærkninger side 76 og 77 fremgår det bl.a., at de kommende politidirektører får ansvaret for bevillings- og økonomistyringen vedrørende politikredsen. Efterfølgende konstateres det i lovforslaget, at Rigspolitiet fortsat skal drive og udvikle grundlæggende ydelser som løn- og administrationssystemer, it-systemer og kommunikationssystemer.

Ministeren bedes uddybe og konkretisere politikredsens muligheder for at vælge, om kredsen ønsker at være »kunde« hos Rigspolitiet.

Hvilke muligheder, forestiller ministeren sig, at de kommende politikredse får for at købe f.eks. IT-udstyr, inventar og administrative ydelser eksternt?»

Svar:

Som anført i spørgsmålet vil Rigspolitiet fortsat have ansvaret for at udvikle og drive en række grundlæggende ydelser for hele dansk politi, herunder f.eks. løn- og administrationssystemer, it-systemer og kommunikationssystemer, herunder politiets landsdækkende radiosystemer, så der sikres en ensartet politibetjening i hele landet og den mest effektive udnyttelse af politiets samlede ressourcer. Det ville være en uhensigtsmæssig brug af politiets ressourcer, hvis hver af de nye politikredse f.eks. skulle udvikle deres egne systemer til brug for lønudbetaling og personaleadministration, vagtplanlægning mv.

Bl.a. med henblik på at sikre en hensigtsmæssig ressourceudnyttelse og en ensartet politibetjening af borgerne, uanset hvor i landet de bor, vil Rigspolitiet tilsvarende have ansvaret for, at politiet i hele landet råder over ensartet materiel (våben, køretøjer, uniformer mv.). Rigspolitiet vil f.eks. skulle fastlægge, hvilke køretøjer dansk politi skal have, og hvordan de skal være indrettet.

Bilag 4

Inden for de bevillingsmæssige rammer og under hensyntagen til visse landsdækkende beredskabsmæssige krav mv. vil det være op til den enkelte politidirektør at bestemme, hvordan politikredsens ressourcer skal anvendes under hensyn til kredsens lokale behov. Politidirektøren vil således f.eks. kunne bestemme, om der skal bruges penge på at indkøbe ekstra køretøjer, eller om der i stedet skal købes nye computere eller f.eks. bruges flere penge til kursusaktiviteter og efteruddannelse af personalet mv.

Politidirektøren vil inden for disse rammer også kunne vælge, hvor kredsen skal være »kunde« i relation til levering af forskellige ydelser, service- og støttefunktioner mv. Politidirektøren vil som udgangspunkt kunne vælge, hos hvilken leverandør der skal købes f.eks. bogreoler, arkivskabe og andet inventar og skærme, printere, scannere og andet it-udstyr. I det omfang Rigspolitiet tilbyder de pågældende ydelser mv., vil politidirektøren også kunne vælge Rigspolitiet som leverandør. Dette vil bl.a. kunne være relevant for så vidt angår konsulentbistand i forbindelse med lokaleindretning og personaleudvikling mv., fremstilling af brochurer, kampagnemateriale mv. og kurser inden for særlige sagsområder mv.

Dansk politis meget store samlede behov for materiel og udstyr mv. kan give mulighed for at opnå rabatordninger, som de enkelte politikredse ikke ville kunne opnå på egen hånd. Med henblik herpå vil Rigspolitiet indgå en række fælles indkøbsaftaler for politiet, som politikredsene kan benytte ved konkrete indkøb af materiel, f.eks. inventar, radioer, køretøjer mv. Medmindre der er tale om et område, hvor politiet skal råde over ensartet materiel (f.eks. radioer og køretøjer), vil den enkelte politidirektør imidlertid ikke være bundet til at benytte sådanne indkøbsaftaler og vil f.eks. kunne indgå aftale med en anden leverandør om køb af inventar mv., hvis det findes mest fordelagtigt. Hvis der på et område eksisterer generelle statslige indkøbsaftaler mv., skal politikredsene – i samme omfang som andre statslige myndigheder – dog benytte sådanne aftaler ved konkrete anskaffelser.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Spørgsmål nr. 6:

»Af lovforslagets almindelige bemærkninger side 79 fremgår det bl.a., at man med lovforslaget vil ændre på klagegangen i forbindelse med dispositionssager. Med lovforslaget vil den nye klagegang gå fra politidirektøren til rigspolitichefen.

Ministeren bedes redegøre for, hvorledes der i den påtænkte model for klageinstans over politifaglige afgørelser sikres en tilstrækkelig grad af uafhængighed mellem de to klageinstanser?»

Svar:

Med lovforslaget vil politidirektørerne få det samlede ansvar for politiets virksomhed i politikredsen, herunder ligesom i dag for tilrettelæggelsen og gennemførelsen af politiets operative arbejde. Rigspolitichefen vil i kraft af det foreslåede almindelige over-/underordningsforhold bl.a. skulle behandle klager over politidirektørernes afgørelser og dispositioner uden for strafferechtsplejen mv.

Rigspolitiet vil fungere som en overordnet styrelse for dansk politi og vil kunne give politidirektørerne generelle og konkrete tjenestebefalinger om politifaglige spørgsmål mv., men det er forudsat, at rigspolitichefen vil være tilbageholdende med at gribe ind i kredsens behandling af konkrete sager og tilrettelæggelsen af det daglige arbejde mv.

Rigspolitiet vil i praksis sjældent have været inddraget i en politikreds's konkrete dispositioner, og i givet fald vil der normalt alene være tale om bistand fra en eller flere af Rigspolitiets afdelinger, f.eks. med analyseopgaver eller tværgående koordineringsopgaver i forbindelse med en større politiindsats, der f.eks. involverer flere politikredse (statsbesøg, større katastrofer mv.).

På denne baggrund må det efter Justitsministeriets opfattelse antages, at Rigspolitiets behandling af klager som almindelig overordnet myndighed i almindelighed vil ske med den fornødne uafhængighed i forhold til politikredsens dispositioner mv.

Hvis det imidlertid undtagelsesvis skulle forekomme, at Rigspolitiet har ydet konkret og detaljeret vejledning i en konkret sag eller i forbindelse med en konkret politiindsats mv. forud for politikredsens afgørelse eller disposition, vil Rigspolitiet efter omstændighederne kunne være afskåret fra at behandle en eventuel klage over politikredsens afgørelse mv. i medfør af almindelige forvaltningsretlige principper om inhabilitet. En sådan klage vil i givet fald i stedet blive behandlet af Justitsministeriet.

Det skal herudover bemærkes, at den foreslåede ordning for behandling af klager over politiets dispositioner mv. ikke afskærer Justitsministeriet fra som tilsynsmyndighed at gribe ind i konkrete sager, hvis der f.eks. er truffet en forkert afgørelse eller begået grovere sagsbehandlingsfejl. Endvidere vil behandlingen af klager over politipersonalets adfærd og anmeldelser om straf-

Bilag 4

bare forhold i tjenesten fortsat ske efter de særlige regler i retsplejelovens kapitel 93 b og 93 c.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Spørgsmål nr. 12:

»Af lovforslagets almindelige bemærkninger side 88 og 89 fremgår den kommende arbejdsdeling mellem de forskellige ledere i politikredsens topledelse. Vicepolitidirektørens rolle er dog ikke beskrevet detaljeret i lovforslaget.

Ministeren bedes beskrive vicepolitidirektørens rolle og opgaver i den kommende ledelse i de enkelte politikredse. Kunne disse opgaver tænkes varetaget af andre i organisationen?»

Svar:

Det foreslås, at vicepolitidirektøren skal være stedfortræder for politidirektøren, således at vicepolitidirektøren i dennes fravær har den øverste ledelse af politikredsen, jf. forslaget til retsplejelovens § 110, stk. 3 (lovforslagets § 1, nr. 54). Som anført i lovforslagets bemærkninger vil vicepolitidirektøren samtidig være en del af politikredsens øverste ledelse sammen med politidirektøren, chefpolitiinspektøren, som skal lede varetagelsen af de politimæssige opgaver, og chefanklageren, som skal lede anklagemyndigheden. Vicepolitidirektøren vil således generelt skulle bistå politidirektøren med varetagelsen af de overordnede ledelsesopgaver i politikredsen.

De nye politikredse vil være store statslige organisationer med mange hundrede ansatte, årlige budgetter på flere hundrede millioner kr. og betydelige administrative og driftsmæssige ledelsesopgaver. Varetagelsen af de økonomiske og administrative ledelsesopgaver, som decentraliseres til kredsene i medfør af reformen, vil således være en central opgave for politikredsens øverste ledelse, og det ligger i den forudsatte organisering af politikredsens øverste ledelse, at vicepolitidirektøren leder politikredsens overordnede administration, herunder i forhold til budgettering, personale, regnskab, it, indkøbsaftaler, intern service osv.

Vicepolitidirektøren vil således bl.a. skulle bistå politidirektøren med at tilrettelægge og gennemføre den løbende budgetstyring og resultatopfølgning mv. (controlling), med henblik på at sikre, at budgetterne overholdes, og at de mål- og resultatkrav, som efter lovforslaget fremover skal fastsættes af rigspolitichefen og rigsadvokaten, indfries og afrapporteres samlet for politikred-

sen. Hertil kommer de betydelige personaleadministrative opgaver, som tidligere blev varetaget centralt, og som fremover vil skulle varetages af politikredsene.

Som nævnt i lovforslagets bemærkninger er det efter Justitsministeriets opfattelse væsentligt, at den overordnede varetagelse af centrale økonomiske og administrative driftsopgaver som udgangspunkt sker samlet for hele politikredsen. Herved sikres det nødvendige overblik og helhedssyn i relation til alle politikredsens aktiviteter. Det er endvidere væsentligt, at varetagelsen af denne tværgående opgave får en selvstændig forankring i politikredsens øverste ledelse ligesom varetagelsen af kredsens politimæssige opgaver og anklagervirksomhed. Efter Justitsministeriets opfattelse vil det således ikke være hensigtsmæssigt at placere ansvaret for politikredsens samlede administration og resultatopfølgning hos chefpolitiinspektøren eller chefanklageren, der som ovenfor nævnt vil have som hovedfunktion at varetage den meget betydelige opgave med at lede henholdsvis kredsens politimæssige virksomhed og kredsens anklagervirksomhed.

Der vil ud over de nævnte opgaver vedrørende den overordnede administration mv. være en række generelle opgaver af mere juridisk/administrativ karakter, som det efter Justitsministeriets opfattelse vil være naturligt at placere i en tværgående stabsfunktion under vicepolitidirektørens ledelse. Det vil bl.a. kunne være tilfældet med visse generelle opgaver vedrørende landsdækkende tværgående initiativer mv. vedrørende politiets og anklagemyndighedens virksomhed og/eller generelle forvaltningsmæssige spørgsmål mv., der angår alle dele af politikredsens virksomhed.

Spørgsmål nr. 18:

»Ministeren bedes redegøre for, hvorledes problemerne, som er nævnt i debatten om reformen, med lange køretider i forbindelse med detentionsanbringelser vil blive søgt løst? Besvarelsen bør særligt have for øje lovforslagets vægt på politiets responstider.«

Svar:

Justitsministeriets vedlagte besvarelse af 13. februar 2006 af spørgsmål nr. 141 fra Retsudvalget (alm. del) indeholder en nærmere redegørelse for varetagelsen af politiets transportopgaver. Som det fremgår heraf, forventes politiets transportopgaver bl.a. i forbindelse med detentionsanbringelse ikke mærkbart at ville påvirke politiets samlede opgavevaretagelse i forbindelse med gennemførelsen af den foreslåede politi- og domstolsreform. Den frem-

Bilag 4

tidige varetagelse af politiets transportopgaver vil således samlet set ikke have særlig betydning for politiets responstider.

Det er klart, at varetagelsen af en konkret transportopgave ligesom i dag vil have betydning for den pågældende politipatruljes muligheder for at varetage andre opgaver. Den foreslåede beredskabsreform vil imidlertid give mulighed for at udnytte de store politikredses samlede antal patruljevogne mv. langt mere effektivt end i dag, herunder ved at vagthavende løbende vil have et samlet overblik over patruljevognenes placering og opgaver mv. og hurtigt vil kunne aktivere den vogn, der er tættest på det sted, som politiet skal frem til. Kredsens muligheder for at løse en politiopgave inden for en rimelig responstid vil således fremover samlet set være mindre afhængig af, om nogle af beredskabets patruljer er optaget af andre opgaver, herunder f.eks. en transportopgave på det pågældende tidspunkt.

Besvarelse af spørgsmål nr. 141 af 20. december 2005 fra Folketingets Retsudvalg (Alm.del)

Spørgsmål nr. 141:

»Ministeren bedes kommentere vedlagte artikel fra Politiken den 18. december 2005 om »Politimester frygter tidsspild«, herunder redegøre for, hvordan ministeren vil undgå, at politireformen bevirker, at politiet kommer til at bruge for meget tid på transport af varetægtsfanger og berusede folk.«

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der bl.a. har oplyst følgende:

»Rigspolitiet har senest i 2003 lavet en undersøgelse af politiets transportopgaver med henblik på at undersøge personaleforbruget til løsning af denne opgave. Resultaterne fra undersøgelsen antages at være dækkende for politiets aktuelle arbejdsbelastning på dette område.

Politiets transportopgaver kan sammenfattende opdeles i følgende grupper:

- transport af personer til og fra politiets forskellige lokaliteter.
- transport af personer til og fra andre lokaliteter som f.eks. fængselsinstitutioner, ungdomsinstitutioner, asylcentre, pensioner mv.

- transport af personer til og fra domstolene (varetægtsfængslinger, fogedretten mv.).

Undersøgelsen viste, at omkring 60 % af transporterne vedrørte forskellige former for transporter af arrestanter, og at tæt på 80 % af transporterne foregik i dagtimerne. Undersøgelsen viste, at politiet brugte i underkanten af 100 årsværk til løsning af opgaven, svarende til mindre end 1 % af den samlede politistyrke.

Rigspolitiet skal særligt fremhæve, at transporter til og fra politiets forskellige lokaliteter ikke vil blive ændret af betydning som følge af reformen, idet hovedparten af transporterne finder sted i dagtimerne, hvor politiets eksisterende politistationer fortsat vil være bemandede. Transporter af personer til og fra kriminalforsorgsinstitutioner (fængsler og arresthuse), asylcentre mv. vil slet ikke blive berørt af politi- og domstolsreformen, idet de nævnte institutioner ikke bliver berørt af reformen. Der er – i forhold til transportundersøgelsen – grund til at nævne, at transport af asylansøgere er faldet som følge af det lavere antal asylansøgere. For så vidt angår spørgsmålet om transport af berusede personer til politiets detentioner finder Rigspolitiet ikke, at politireformen i sig selv vil give et merarbejde af betydning. I den forbindelse kan det nævnes, at antallet af detentionsanbragte over de seneste år er faldet mærkbart, og der er ikke noget, der tyder på, at denne udvikling vil blive ændret.

Politiets transportopgaver med hensyn til personer til og fra domstolene (byretterne) kan derimod blive påvirket ved reformens gennemførelse. Det skyldes, at der efter lovudkastet bliver etableret 22 nye byretter. Efter udkastet vil hovedsæderne for de nye politikredse blive placeret i den samme by, som bliver hovedsædet for en af områdets nye byretter. I disse tilfælde vil transportopgaverne alt andet lige ikke blive væsentligt berørt af reformen. For så vidt angår persontransporter til og fra andre byretter kan der blive tale om en vis forøgelse af transportopgaverne, ligesom der kan blive tale om en vis forøgelse af transport af varetægtsfængslede mellem byretterne og de lokale arresthuse.

Efter udkastet åbnes der imidlertid mulighed for anvendelse af videokonferencer under visse retshandlinger, og benyttes denne mulighed f.eks. i visse sager om fristforlængelser af varetægtsfængslede, vil politiets transportopgaver blive tilsvarende reduceret.

Endvidere vil transportopgaverne gennem en række foranstaltninger kunne tilrettelægges på en mere effektiv måde i de større politikredse. Det kan f.eks. nævnes, at det er muligt at lave IT-understøttede bookingsystemer, ligesom politikredsene i øvrigt bør have større fokus på, at transport-

Bilag 4

opgaver belaster politibetjeningen mindst muligt. Rigspolitiet vil i den forbindelse anbefale, at der i de nye politikredse bliver etableret egentlige transportenheder, som efter lokal bestemmelse vil kunne bemandedes af politikredsenes seniormedarbejdere.

På denne baggrund finder Rigspolitiet således ikke, at politiets transportopgaver i forbindelse med en gennemførelse af politi- og domstolsreformen mærkbart vil påvirke politiets samlede opgavevaretagelse.«

Justitsministeriet kan henholde sig til Rigspolitiets udtalelse.

Det bemærkes, at det i lovudkastet til en politi- og domstolsreform foreslås, at reglerne om telekommunikation med billede i retssager (videomøder) skal kunne træde i kraft efter justitsministerens nærmere bestemmelse. Anvendelsen af disse regler forudsætter således, at domstolene råder over det nødvendige kommunikationsudstyr, og en eventuel anskaffelse heraf bør bl.a. afvente, at byretternes personale er blevet samlet på de nye hovedtingsteder. Fastsættelsen af tidspunktet for ikrafttrædelse af reglerne om videokommunikation mv. vil i givet fald ske bl.a. under hensyn til den bygningsmæssige opfølgning af ændringen af retskredsstrukturen, de tekniske muligheder og økonomiske konsekvenser samt de praktiske erfaringer fra det forsøg med anvendelse af videokommunikation i retsmøder om forlængelse af varetægtsfængsling, som er iværksat af Direktoratet for Kriminalforsorgen, Domstolsstyrelsen og Rigspolitiet. Der henvises til lovudkastets almindelige bemærkninger pkt. 11.1 (afsnit III).

Spørgsmål nr. 53:

»Hvad er ministerens kommentarer til et forslag om,

- at retspræsidenten pålægges en gang årligt at komme med en årsrapport om virksomheden, herunder en redegørelse for hvilke dage der har været afholdt retsmøder uden for hovedtingstedet
- at retspræsidenten pålægges at lægge en plan for kommende retsmøder, der afholdes uden for hovedtingstedet
- at det henstilles til retspræsidenten, at der afholdes jævnlige møder med kommunerne i retskredsen for at få en viden om, hvorledes man lokalt vurderer muligheden for at benytte sig af domstolen ud fra geografiske årsager?«

Svar:

Det er forudsat i lovforslaget, at der efter lokalt behov afholdes retsmøder uden for hovedtingstedet i bl.a. fogedsager og skiftesager, og at visse mindre straffesager efter omstændighederne også vil kunne behandles uden for hovedtingstedet på denne måde, jf. pkt. 2.2.1.8 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Domstolsstyrelsen har til brug for besvarelsen anført følgende om de forslag, der er nævnt i spørgsmålet:

»Indledningsvis bemærkes det, at det er Domstolsstyrelsens opfattelse, at hensynet til borgerne og retternes funktionsdygtighed i retskredse med stor geografisk udstrækning taler for, at retten i visse tilfælde sættes uden for hovedtingstedet.

Med udgangspunkt i målsætningen for Danmarks Domstole udarbejder de enkelte byretter allerede i dag årlige handlingsplaner, og der foretages løbende resultatmålinger af blandt andet sagsbehandlingstider og produktivitet, der præsenteres i de årlige embedsregnskaber.

Retternes handlingsplaner og embedsregnskaberne indeholder ikke i dag oplysninger om, i hvilket omfang retten vil afholde eller har afholdt retsmøder uden for hovedtingstedet.

Henset til den interesse, der har været for dette spørgsmål i forbindelse med domstolsreformen, vil det imidlertid være naturligt, at dette spørgsmål i fremtiden tages op i såvel handlingsplaner som embedsregnskaber.

Embedsregnskaberne udgør et væsentligt element i økonomistyringen af Danmarks Domstole og tildelingen af ressourcer til den enkelte ret. Det vil også i den forbindelse være væsentligt i fremtiden at kunne redegøre nærmere for, i hvilket omfang der afholdes retsmøder uden for hovedtingstedet ved de enkelte byretter.

Åbenhed, dialog og samarbejde er en væsentlig del af målsætningen for Danmarks Domstole. Byretterne har på en række områder allerede i dag et godt samarbejde med langt de fleste kommuner. Det vil være naturligt, at dette gode samarbejde fortsætter, og at der i den forbindelse afholdes møder med kommunerne, herunder møder om rettens tilgængelighed i det omfang, der er behov for det.«

Justitsministeriet kan tilslutte sig Domstolsstyrelsens udtalelse.

Spørgsmål nr. 55:

»Hvorledes sikrer man formelt, at den lokale leder af politistationen involverer politiet i det lokale arbejde, og hvad mener ministeren om en forpligtelse for denne til at afholde jævnlige møder med kommunen?«

Svar:

I pkt. 3.2.5.4 og 3.2.5.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger er det forudsat, at lokalpolitiet, der vil være placeret på politikredsens forskellige politistationer, bl.a. skal varetage de løbende formelle og uformelle kontakter med de enkelte kommuner og det øvrige lokalsamfund. Den daglige leder af lokalpolitiet på den enkelte politistation vil inden for de rammer, som fastsættes af politikredsens ledelse, have ansvaret for den nærmere tilrettelæggelse og gennemførelse af politiets lokale samarbejde med de pågældende kommuner mv. Det vil være en væsentlig opgave for politikredsens ledelse løbende at følge og vurdere politiets lokale arbejde i de forskellige områder af politikredsen, herunder at lokalpolitiet lever op til de fastsatte målsætninger mv. for det lokale samarbejde. Disse forhold vil bl.a. også skulle drøftes i de foreslåede kredsråd og vil indgå i den lokale samarbejdsplan, som politidirektøren skal udarbejde for politikredsen hvert år.

Lederen af lokalpolitiet på den enkelte politistation vil i vidt omfang fungere som kontaktperson i det daglige for de pågældende kommuner, herunder i forbindelse med det lokale kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem politiet og kommunen (SSP-samarbejdet mv.), og det vil i den forbindelse være naturligt, at der afholdes jævnlige møder med bl.a. kommunerne. Hertil kommer, at der ligesom i dag vil være en række løbende formelle og uformelle kontakter mellem bl.a. lokalpolitiet og kommunerne på sagsbehandlingsniveau, f.eks. inden for rammerne af SSP-samarbejdet og i form af faste kontaktmøder og særlige indsatsgrupper mv.

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.5.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Spørgsmål nr. 61:

»Ministerens bedes redegøre for, om en vedtagelse af dette lovforslag i uændret form vil betyde, at Domstolsstyrelsen administrativt kan lukke afdelingskontorerne, eller om en sådan beslutning vil kræve fornyet lovgivning.«

Svar:

Et afdelingskontor anvendes i lovforslagets bemærkninger som betegnelse for et bitingsted, som er permanent bemandet.

Efter lovforslaget er det Domstolsstyrelsen, der efter forhandling med den enkelte byretspræsident træffer bestemmelse om eventuelle bitingsteder, jf. lovforslagets § 1, nr. 3 (forslag til retsplejelovens § 13, stk. 1), og bemærkningerne hertil. Det er samtidig i lovforslagets bemærkninger forudsat, at der oprettes et afdelingskontor i henholdsvis Tønder og Thisted, jf. pkt. 2.2.1.8 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger. Efter Justitsministeriets opfattelse vil der derfor kun kunne træffes beslutning om at nedlægge disse afdelingskontorer, hvis forudsætningerne med hensyn til befolkningsgrundlag, sagsmængde eller trafikale forhold mv. måtte ændre sig afgørende. Domstolsstyrelsen har til brug for besvarelsen oplyst, at en sådan beslutning i givet fald vil blive truffet efter forudgående orientering af Folketinget.

Spørgsmål nr. 62:

»Hvilke typer sager forventes behandlet ved afdelingskontorerne?«

Svar:

I lovforslagets bemærkninger anvendes betegnelsen afdelingskontor om et bitingsted, der er permanent bemandet. Det er forudsat i lovforslagets bemærkninger, at der oprettes et afdelingskontor i Tønder og i Thisted.

Efter lovforslaget er det den lokale embedschef, der efter forhandling med Domstolsstyrelsen afgør, hvilke typer af sager der skal behandles ved afdelingskontoret. Domstolsstyrelsen har til brug for besvarelsen supplerende anført følgende:

»Som det fremgår af Domstolsstyrelsens høringssvar af 23. januar 2006, har den geografiske nærhed efter Domstolsstyrelsens opfattelse særlig betydning for borgerne inden for de sagsområder, hvor der typisk afholdes kortere retsmøder, og hvor de berørte borgere hyppigt skal møde i retten, eller hvor hensynet til, at retten ligger tæt ved borgerens bolig, er særlig stort. Som eksempler på sådanne sagsområder nævnes i Strukturkommissionens betænkning 1398/2001 blandt andet dødsboskiftesager, notarialforretninger, almindelige fogedsager, gældssaneringsager og mindre straffesager.

Bilag 4

Hensynet til borgerne og retternes funktionsdygtighed i retskredse med stor geografisk udstrækning kan derfor tale for, at retten i foged-, dødsbo-skifte- og gældssaneringsager samt ved foretagelse af notarialforretninger efter behov sættes uden for hovedtingstedet, og at de pågældende personer således indkaldes til retten i nærheden af deres bopæl. Samme ordning kan overvejes for så vidt angår mindre bødesager.

Det er naturligt, at et afdelingskontor, som har permanent bemanning, som minimum har de samme funktioner. Det vil også være naturligt at overveje yderligere funktioner ved afdelingskontorerne, herunder at andre sager som for eksempel tilståelsessager og domsmandssager eller civile sager med mange lokale vidner efter en konkret vurdering kan behandles dér, særlig hvis borgerens afstand til hovedtingstedet er meget stor.

Den endelige afgørelse om, hvilke sager der skal behandles ved afdelingskontorerne, vil blive truffet af den enkelte byretspræsident efter forhandling med Domstolsstyrelsen.

Afgørelsen vil blive truffet på grundlag af nøje overvejelser om de lokale behov i den enkelte retskreds, herunder overvejelser om særlige geografiske forhold og infrastrukturen i retskredsen. Retsbygningernes indretning og muligheden for afholdelse af telefonmøder og videokonferencer er eksempler på andre forhold, der kan have betydning for spørgsmålet om, hvilke sager der skal behandles på afdelingskontoret.«

Justitsministeriet kan henholde sig til det, der er anført af Domstolsstyrelsen.

Spørgsmål nr. 63:

»Hvilken bemanning forventes tilknyttet de foreslåede afdelingskontorer?«

Svar:

Efter lovforslaget er det den pågældende embedschef, der efter drøftelse med Domstolsstyrelsen skal vurdere, hvilken bemanning der skal være på de forudsatte afdelingskontorer i Tønder og Thisted. Domstolsstyrelsen har til brug for besvarelsen supplerende anført følgende:

»Bemandingen af de enkelte afdelingskontorer vil afhænge af, hvilke sager der skal behandles ved afdelingskontoret, jf. herom besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 62 vedrørende lovforslaget.

Det er den enkelte byretspræsidents ansvar i samarbejde med Domstolsstyrelsen at sikre, at der er det fornødne antal medarbejdere tilknyttet afdelingskontoret.

Medarbejderne ved afdelingskontorerne vil være ansat ved hovedtingstedet, men kan efter nærmere aftale med byretspræsidenten gøre tjeneste ved afdelingskontoret fast eller på bestemte dage.

For så vidt angår dommere er lovforslagets dommernormering baseret på en fuld udnyttelse af dommerressourcerne, og de nye og større byretter vil generelt have bedre mulighed for en effektiv udnyttelse af dommerstillingerne end de nuværende mindre byretter. En sådan fuld udnyttelse af dommerressourcerne er en forudsætning for, at byretterne kan behandle et væsentligt forøget antal sager efter reformen. Domstolsstyrelsen har i sit høringssvar til reformen påpeget, at der er usikkerhed omkring den fremtidige sagsbelastning af byretterne, hvilket indebærer en risiko for forøgede sagsbehandlingstider, selv med en effektiv udnyttelse af ressourcerne.

Det vil derfor ikke være hensigtsmæssigt, hvis en eller flere dommere gør fast tjeneste ved et afdelingskontor med et begrænset eller svingende antal sager. Det må således være op til de kommende byretspræsidenters konkrete vurdering, om det er foreneligt med en effektiv udnyttelse af ressourcerne, at dommere i perioder gør fast tjeneste ved et afdelingskontor.«

Justitsministeriet kan henholde sig til det, der er anført af Domstolsstyrelsen.

Spørgsmål nr. 70:

»Det fremgår af Rigsadvokatens høringssvar, at etableringen af nye, store politikredse medfører, at der på nogle punkter bliver behov for at styrke og målrette tilsynet med behandlingen af straffesager i politikredsene.

Ministeren bedes konkret uddybe, på hvilke områder der bliver behov for et styrket tilsyn, og hvordan en sådan styrkelsen konkret vil blive tilrettelagt.«

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, der har oplyst følgende:

»Under den nuværende ordning fører politimestrene og de regionale statsadvokater tilsyn og kontrol med behandlingen af straffesager i politikredsene i en række forskellige sammenhænge. Politimesteren har det over-

ordnede ansvar for, at straffesagsbehandlingen i politikredsen sker med den fornødne kvalitet og hurtighed, og anklagerne kontrollerer i en løbende dialog med efterforskerne legaliteten af politiets arbejde, f.eks. i forbindelse med tvangsindgreb under efterforskningen (aflytninger, ransagninger, anholdelser m.v.). Herudover sker der internt i anklagemyndigheden en løbende kontrol med kvaliteten og effektiviteten af anklagerens arbejde, idet de regionale statsadvokater fører tilsyn med anklagemyndigheden i politikredsene, og Rigsadvokaten fører tilsyn med statsadvokaterne. Sådanne tilsyn sker på grundlag af forelagte sager og ved egentlige tilsynsbesøg i politikredsen. Tilsynet i politikredsene kan vedrøre hele straffesagsbehandlingen, men det kan også vedrøre konkrete temaer som f.eks. kredsens anholdelsespraksis eller håndtering af anmeldelser i særlige sagstyper. Den interne kontrol i og tilsynet med politikredsene er nærmere fastlagt i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2004 (Kvalitetssikringsmeddelelsen).

De nye, store politikredse indebærer, at der på nogle punkter bliver behov for at styrke og målrette dette tilsyn. Ændringerne i organiseringen af politiets arbejde nødvendiggør således, at også anklagemyndighedens tilsyn og kontrol med politiet organiseres på nye måder.

Rigsadvokaten forventer derfor, at der i kredsene i et samarbejde mellem politidirektørerne og den overordnede anklagemyndighed vil blive etableret nye tilsynsprocedurer m.v., som sikrer, at kvaliteten i straffesagsbehandlingen opretholdes i alle dele af kredsene.

Også for så vidt angår de regionale statsadvokaters tilsyn med straffesagsbehandlingen i politikredsene indebærer de nye, større kredse et behov for en styrket indsats. Som en naturlig konsekvens af opbygningen af store og slagkraftige enheder i både politi og anklagemyndighed i politikredsene vil der således i statsadvokaturene blive etableret særlige enheder, som vil få til hovedopgave at forestå kontrollen med kvaliteten og effektiviteten af politikredsens straffesagsbehandling. Enhederne vil samarbejde, således at der f.eks. kan gennemføres en tværgående undersøgelse af »best practice« på et givet sagsområde i et antal politikredse.

I den forbindelse bemærkes, at spørgsmålet om tilvejebringelse af de nødvendige ressourcer til statsadvokaternes tilsynsarbejde efter Rigsadvokatens opfattelse bør indgå i drøftelserne om en ny økonomisk flerårsaftale for politi og anklagemyndighed.

Med henblik på at forberede det nye tilsyns- og kontrolkoncept har den arbejdsgruppe, som forberedte den ovennævnte Kvalitetssikringsmeddelelse (RM 4/2004), genoptaget sit arbejde. Arbejdsgruppen har afholdt sit

første møde herom, men det er endnu for tidligt at sige noget konkret om, hvordan det styrkede tilsyn konkret vil blive tilrettelagt.

I tillæg til det ovenfor skitserede faglige tilsyns- og kontrolarbejde kommer, at Rigsadvokaten som led i indførelsen af en moderne mål- og resultatstyring for hele anklagemyndigheden forventer at etablere informationssystemer, som sikrer løbende overblik over bl.a. anklagemyndighedens sagsbehandlingstider, ressourceforbrug m.v. Der vil blive indgået kontrakter med politidirektørerne med indsatsmål vedrørende bl.a. kvalitet og effektivitet i straffesagsbehandlingen, og der vil blive målt på resultatopfyldelsen. Arbejdet hermed vil blive forankret i en særlig controllerenhed, som forventes etableret hos Rigsadvokaten.«

Justitsministeriet kan henholde sig til Rigsadvokatens udtalelse.

Spørgsmål nr. 82:

»Det foreslås, at afgørelser truffet af Rigspolitiet som første instans fortsat som udgangspunkt skal kunne påklages til Justitsministeriet, mens Rigspolitiets afgørelser af klager over politidirektørernes afgørelser ikke kan påklages yderligere til Justitsministeriet.

Ministeren bedes redegøre for, hvilke konkrete typer afgørelser der er tale om i de to situationer.«

Svar:

Rigspolitiets afgørelse af klager over politidirektørernes dispositioner mv. vil bl.a. vedrøre politidirektørernes dispositioner uden for strafferetsplejen i medfør af politiloven (f.eks. påbud, frihedsberøvelse, pålæg i forbindelse med demonstrationer, stikprøvevisitation mv.) og klager over politidirektørernes afgørelser i medfør af våbenloven (f.eks. våbentilladelser, ind- og udførelse af våben og meddelelse af jagttegn) og restaurationsloven (f.eks. autorisation som dørmand, tilladelse til offentlig optræden og spørgsmål om sikkerhedsmæssige indretninger i restaurationer mv.). Det drejer sig endvidere om politidirektørernes afgørelser i visse disciplinærsager og andre ansættelses- og personalesager.

Rigspolitiets afgørelser i første instans vedrører bl.a. dispensation fra reglerne om sletning fra Kriminalregisteret og afgørelser om afskedigelse af ikke-tjenestemandsansat personale. Med lovforslaget videreføres endvidere den gældende ordning, hvorefter Rigspolitiets afgørelser som første instans i visse ansættelses- og personalesager ikke kan påklages til Justitsministeriet

Bilag 4

(f.eks. afslag på ansættelse som polititjenestemand på prøve), jf. retsplejelovens § 110, stk. 2 (der videreføres med forslaget til retsplejelovens § 109, stk. 3, jf. lovforslagets § 1, nr. 54).

Der henvises i øvrigt til pkt. 3.2.1.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger og til besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 6 og 58 vedrørende lovforslaget.

Spørgsmål nr. 93:

»Det fremgår bl.a. at ministerens besvarelse af alm.del-spørgsmål 141, at
»For så vidt angår persontransporter til og fra andre byretter kan der blive tale om en vis forøgelse af transportopgaverne, ligesom der kan blive tale om en vis forøgelse af transport af varetægtsfængslede mellem byretterne og de lokale arresthuse.«

Ministeren bedes præcisere og uddybe denne del af besvarelsen af spørgsmål 141.«

Svar:

Til brug for besvarelsen af spørgsmålet har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

»Politiets transportopgaver kan sammenfattende opdeles i følgende grupper:

- transport af personer til og fra politiets forskellige lokaliteter
- transport af personer til og fra andre lokaliteter som f.eks. fængselsinstitutioner, ungdomsinstitutioner, asyl-centre og pensioner mv.
- transport af personer til og fra domstolene (varetægtsfængslinger, fogedretten mv.)

Rigspolitiets transportundersøgelse fra 2003 viste, at omkring 60 % af transporterne vedrørte forskellige former for transporter af arrestanter. Undersøgelsen viste også, at omkring 80 % af transporterne foregik i dagtimerne. Endelig viste undersøgelsen, at politiet samlet set anvendte i underkanten af 100 årsværk til løsning af samtlige transportopgaver. De samlede transporter til domstolene lagde således i 2003 beslag på mindre end 60 årsværk.

Efter lovforslaget vil hovedstationen for de 12 nye politikredse blive placeret i den samme by, som hovedtingsteder for de nye byretter. For så

vidt angår de 12 byer – som alt andet lige vil have en meget stor sagsmængde – vil reformen ikke give politiet en øget transportopgave. Det kan imidlertid blive tilfældet for transport til de øvrige byretter. Idet op mod 80 % af disse transporter foregår i dagtimerne, hvor der som udgangspunktet vil være personer til rådighed på de nuværende politistationer, vil den forholdsvis beskedne forøgelse af transportopgaverne, som i øvrigt kan tilrettelægges på en mere effektiv måde i de foreslåede nye politikredse, ikke mærkbart komme til at påvirke politiets samlede opgavevaretagelse.«

Justitsministeriet kan henholde sig til Rigspolitiets udtalelse. Der henvises i øvrigt til besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 18 vedrørende lovforslaget.

Spørgsmål nr. 99:

»Det fremgår bl.a. af svaret på spørgsmål 32, at »Udgangspunktet efter lovforslaget er, at byretternes sager ligesom i dag behandles ved hovedtingstedet, men det er samtidig forudsat, at der efter lokalt behov afholdes retsmøder uden for hovedtingstedet for så vidt angår bl.a. fogedsager og skiftesager, og at visse mindre straffesager efter omstændighederne også vil kunne behandles uden for hovedtingstedet på denne måde.« I fortsættelse heraf bedes ministeren

- a) konkretisere, hvilke retsmøder der er tale om
- b) oplyse – evt. skønsmæssigt – hvor mange retsmøder af denne karakter, der i dag afholdes i retskredsene sammenholdt med det samlede antal retsmøder. Svaret bedes opdelt på de enkelte nuværende byretskredse samt de kommende foreslåede 22 byretskredse og totalt.
- c) oplyse, hvor mange retsmøder af denne karakter, der fremover forventes afholdt uden for hovedtingstedet
- d) oplyse, om ministeren vil konkrete forsætning i lovforslaget om, at retsmøder kan/skal afholdes uden for hovedtingstedet
- e) oplyse, hvordan ministeren efter reformens ikrafttræden vil overvåge, hvordan denne forudsætning efterleves i praksis.«

Svar:

Indledningsvis bemærkes, at det som anført i besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 32 vedrørende lovforslaget er forudsat i lovforslagets bemærk-

Bilag 4

ninger, at den konkrete stillingtagen til behovet og mulighederne for på en hensigtsmæssig måde at afholde visse retsmøder uden for hovedtingstedet foretages af den lokale embedschef efter drøftelse med Domstolsstyrelsen. Det er forudsat, at der ved samtlige embeder i samarbejde med Domstolsstyrelsen foretages en nøje vurdering af behovet for at afholde retsmøder uden for hovedtingstedet, og at der ved afvejningen af de forskellige hensyn i den forbindelse lægges stor vægt på de lokale behov.

Med hensyn til pkt. a og d i spørgsmålet finder Domstolsstyrelsen som nærmere beskrevet i besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 62 vedrørende lovforslaget, at retsmøder efter lokalt behov vil kunne afholdes uden for hovedtingstedet i foged-, dødsboskifte- og gældssaneringsager, ved foretagelse af notarialforretninger samt i mindre bødesager.

Med hensyn til pkt. b og c bemærkes, at der ikke findes opgørelser over antallet af retsmøder i de ovenfor nævnte sagstyper. Der vedlægges imidlertid oversigter over antallet af afsluttede sager uden domsmænd (typisk mindre straffesager), dødsboskiftesager, gældssaneringsager, fogedsager og notarialforretninger. Oversigterne er udarbejdet af Domstolsstyrelsen, der har oplyst følgende:

»Oversigterne omfatter det samlede antal sager inden for de nævnte områder ved de nuværende byretter og det forventede samlede antal sager inden for de nævnte sagsområder ved de kommende byretter.

Oversigterne indeholder derudover en opgørelse af det samlede antal sager ved de nuværende byretter og det tilsvarende forventede antal sager ved de kommende byretter.

Tinglysningsager og de nævningesager og 1. instanssager, der »overføres« til byretterne fra landsretterne, indgår ikke i opgørelsen.

Domstolsstyrelsen er ikke i besiddelse af statistiske data, der gør det muligt at skønne over, i hvor mange af sagerne, der i fremtiden forventes afholdt retsmøder uden for hovedtingstedet.

Det bemærkes, at antallet af sager ikke er identisk med antallet af retsmøder, idet det er forskelligt, hvor mange retsmøder der afholdes i den enkelte sag, ligesom nogle sager afsluttes uden afholdelse af retsmøde.«

Med hensyn til pkt. e om, hvordan det vil blive overvåget, om forudsætningen vedrørende afholdelse af retsmøder uden for hovedtingstedet efterlevs i praksis efter domstolsreformens ikrafttræden, har Domstolsstyrelsen oplyst, at byretternes handlingsplaner og embedsregnskaber, fremover vil indeholde oplysning om, i hvilket omfang retten vil afholde og har afholdt retsmøder uden for hovedtingstedet, jf. herved besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål

nr. 53 vedrørende lovforslaget. Domstolsstyrelsen har endvidere oplyst, at man på grundlag af embedsregnskaberne løbende vil følge udviklingen og efter behov drøfte den med de berørte embedschefer.

Spørgsmål nr. 106:

»Ministeren bedes tilsende udvalget en redegørelse for den nuværende offerrådgivningsordning. Ministeren bedes herunder redegøre for

- a) baggrund og grundlaget for ordningen
- b) ordningens omfang, herunder antallet af rådgivninger, samt udviklingen heri de seneste 5 år
- c) erfaringer med ordningen
- d) hvor mange ressourcer, der er afsat til offerrådgivning, herunder udviklingen heri de seneste 5 år.«

Svar:

I forbindelse med Folketingets vedtagelse af lov nr. 349 af 23. maj 1997 om ændring af retsplejeloven, straffeloven og erstatningsansvarsloven (Styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser m.v.) blev det besluttet at etablere et net af lokale rådgivninger, hvor der tilbydes ofre for forbrydelser støtte og vejledning af frivillige og ulønnede støttepersoner.

Inspiration til ordningen blev hentet i Sverige, hvor erfaringerne med den støtte og rådgivning, der blev ydet til ofre i de lokalt etablerede offerrådgivninger, var meget positive. Ordningen i Sverige var baseret på frivillig arbejdskraft.

Efter vedtagelsen af den nævnte lov vedrørende styrkelse af retsstillingen for ofre for forbrydelser mv. udsendte Justitsministeriet den 25. juni 1998 en cirkulæreskrivelse til samtlige politimestre og politidirektøren i København om oprettelse af et net af lokale, frivillige offerrådgivninger i samtlige landets politikredse.

Offerrådgivningerne er åbne for alle, der har været ofre for forbrydelser, og som føler behov for rådgivning. Ordningen er således ikke begrænset til ofre for bestemte former for kriminalitet.

Der findes i dag 48 lokale offerrådgivninger i Danmark. Der er etableret fælles lokale offerrådgivninger i politikredsene København, Frederiksberg og Tårnby, i Odense, Middelfart og Nyborg samt i Haderslev og Gråsten.

Rigspolitiets Offerrådgivningssekretariat har en koordinerende funktion i forhold til de lokale offerrådgivninger, og sekretariatet udarbejder årligt en

Bilag 4

statusrapport om ordningen. I statusrapporterne redegøres navnlig for ordningens udbredelse og antallet af henvendelser.

I statusrapporten for 2004, som sekretariatet har udarbejdet i september 2005, og som vedlægges i kopi [udeladt her], fremgår på side 3 følgende om antallet af henvendelser til offerrådgivningerne på landsplan:

1999:	250 henvendelser
2000:	1000 henvendelser
2001:	3152 henvendelser
2002:	4013 henvendelser
2003:	4458 henvendelser
2004:	8412 henvendelser

Offerrådgivningssekretariat har oplyst, at det samlede tal for 2005 endnu ikke foreligger. På grundlag af de indberetninger, som sekretariatet indtil videre har modtaget, skønnes det, at det samlede antal henvendelser er steget i 2005, idet de 38 lokale offerrådgivninger, som indtil videre har foretaget indberetning, har modtaget i alt 8.037 henvendelser.

Samme sted i statusrapporten fremgår følgende om antallet af ofre, der henvendte sig til offerrådgivningerne:

2003:	4241 ofre
2004:	4197 ofre

I efteråret 2001 blev Landssammenslutningen af Offerrådgivninger i Danmark (OID) etableret. OID varetager fælles interesser for offerrådgivninger med hensyn til uddannelse, udvikling og synliggørelse af offerrådgivningsordningen. OID har den 1. januar 2004 som supplement til de lokale offerrådgivninger oprettet en »landstelefon« med døgnbetjening varetaget af 15 rådgivere, der alle har stor erfaring med rådgivningsarbejdet.

I forbindelse med etableringen af offerrådgivningerne i 1998 blev det besluttet, at der – ud over de årlige statusrapporter om ordningen – skulle gennemføres en mere omfattende evaluering af offerrådgivningsordningen på et senere tidspunkt. Resultatet af denne evaluering, der er gennemført af Justitsministeriets Forskningsenhed, er indeholdt i rapporten »Offerrådgivningerne i Danmark – en evalueringsrapport«, som blev offentliggjort den 26. marts 2004. Rapporten blev samtidig fremsendt til Retsudvalget (Alm. del – bilag 641).

Evalueringen tog bl.a. sigte på at belyse, i hvilket omfang rådgivningerne bliver brugt, og om brugerne er tilfredse og glade for den hjælp, de har kun-

net få i rådgivningerne. Også rådgivernes syn på offerrådgivningerne er omfattet af evalueringen, og det samme gælder samarbejdet mellem offerrådgivningerne og politiet.

Da offerrådgivningsordningen startede i 1998, fulgte der ikke statslige midler med ordningen. I de første år måtte offerrådgivningerne derfor nøjes med at søge penge andre steder for at få dækket udgifter til kurser, kontorhold, kørselsudgifter mv. For at muliggøre etablering af en vagtordning blev der imidlertid stillet en mobiltelefon til rådighed for offerrådgivningen, og telefonregningen på denne mobiltelefon blev betalt.

Fra og med år 2001 er der imidlertid årligt blevet afsat 2 mio. kr. i statslige midler til offerrådgivningsordningen. Pengene udbetales i overensstemmelse med Rigspolitiets retningslinier for fastsættelse af beløb til decentral økonomiforvaltning. Det indebærer, at de 2 mio. kr. er lagt oveni politikredsens rådighedsbevilling, hvorfra de kan udbetales til offerrådgivningerne.

Af udgifter, der vil kunne afholdes af rådighedsbevillingen, kan nævnes kursusudgifter, forplejning og transport i forbindelse med deltagelse i møder, generalforsamling mv., annoncering (foldere, visitkort og identifikationskort), lokaleudgifter, kontorhold og vagttelefoner. Der kan således fortsat ikke af politiets bevillinger ydes tilskud til løn- og personrelaterede udgifter, herunder transportudgifter i forbindelse med almindeligt rådgivningsarbejde.

Midlerne fordeles således, at hver politikreds får 10.000 kr., mens de resterende midler – ca. 1,5 mio. kr. – fordeles efter personaletallet i politikredsene. Af side 2 i Offerrådgivningssekretariatets statusrapport for 2004 fremgår det, at der ud af de 2 mio. kr. samlet er forbrugt følgende beløb:

2001:	313.533 kr.
2002:	666.445 kr.
2003:	1.092.782 kr.
2004:	977.468 kr.

Offerrådgivningssekretariatet har for 2005 indtil videre modtaget indberetninger fra 38 lokale offerrådgivninger, der har haft et samlet forbrug på 942.000 kr. Offerrådgivningssekretariatet skønner på baggrund af bl.a. fordelingen af forbrugte midler fra tidligere år, at det samlede forbrug i 2005 vil udgøre ca. 1.140.000 kr.

Udgifterne til drift af offerrådgivningerne dækkes ud over af de statslige bevillinger fortsat også i et vist omfang af frivillige bidrag fra bl.a. amter, kommuner og private organisationer. Det fremgår af Offerrådgivningssekretariatets statusrapport for 2004, at offerrådgivningerne har indberettet, at der i

Bilag 4

2004 er modtaget 247.444 kr. fra amter, kommuner og fonde, mens tallet for 2003 var 191.537 kr.

Spørgsmål nr. 107:

»Ministeren bedes beskrive forløbet af nogle typiske sager med offerrådgivning, herunder samarbejdet med foreninger, organisationer og kommuner m.v.«

Svar:

Kontakten mellem ofret og offerrådgivningen formidles i vidt omfang af politiet. Rigspolitiet har i en rundskrivelse af 5. december 2000 understreget vigtigheden af, at politiets sagsbehandlere i forbindelse med den daglige kontakt med ofre for forbrydelser vejleder disse om muligheden for at søge støtte i en offerrådgivning og udleverer Rigspolitiets folder herom.

Det fremgår bl.a. af kapitel 9 i rapporten »Offerrådgivningerne i Danmark – en evalueringsrapport«, som blev sendt til Folketingets Retsudvalg den 26. marts 2004 (Alm. del – bilag 641), at rådgivning kan foregå telefonisk, ved at parterne mødes eller på begge måder. Rådgivningen foregår i de fleste tilfælde alene telefonisk og forholdsvis sjældent kun ved møder.

Det fremgår endvidere, at hvis ofret virker meget påvirket af hændelsen, er det ofte bedst at rådgive på et møde. Hvis ofret derimod er afklaret og fattet og blot har nogle konkrete spørgsmål, kan ofret ofte nøjes med telefonisk rådgivning.

Det fremgår desuden af evalueringsrapporten, at den enkelte rådgivningssamtale kan vare mellem fem minutter og to timer, dog typisk omkring én eller halvanden time. Møderne finder typisk sted i ofrets hjem eller i offerrådgivningens lokaler.

Offerrådgivningernes opgave er at give personlig støtte til ofre for forbrydelser. I mange tilfælde kan en sådan støtte gives ved at lytte til og tale med ofret. Ofret vil også kunne få vejledning om mulighederne for psykologhjælp, advokatbistand mv., og evt. tillige bistand ved spørgsmål om udfyldelse af ansøgningsskemaer eller skadesanmeldelser til forsikringselskaber m.v.

Der kan også være behov for, at rådgivningens støtteperson f.eks. i et tilfælde, hvor ofret modtager en indkaldelse til at afgive vidneforklaring i retten, forbereder ofret ved at forklare om det sædvanlige forløb i en retssal under en domsforhandling. Støttepersonen kan evt. gå med i retten, hvis ofret føler behov for at have én ved sin side.

Landssammenslutningen af Offerrådgivninger i Danmark (OID) vedtog i 2005 »Handleplan og kvalitetsmål for offerrådgivningerne 2005-2007«, som bl.a. indeholder et afsnit om generelle forventninger til offerrådgivningerne.

Det fremgår heraf, at det forventes, at offerrådgivningerne kan tilbyde ofrene et medmenneske, der har tid og rum til at lytte. Offerrådgiverne skal imidlertid informere ofrene om, at de ikke selv kan tilbyde terapi eller sagsbehandling, og der skal sikres ofrene anonymitet og ydes vejledning om rettigheder og pligter eksempelvis i forbindelse med advokatbistand, lægehjælp, erstatning og vidnepligt. Herudover skal rådgiverne kunne assistere ofret som bisidder ved kontakt med relevante myndigheder og under en eventuel retssag.

Offerrådgivningssekretariatet har oplyst, at der visse steder er fastsat lokale vejledninger, som bl.a. indeholder oplysninger om muligheden for at henvise til lokale samarbejdsparter (f.eks. politi, kommune, krisecentre, voldtægtscentre, bistandsadvokater og psykologer).

Spørgsmål nr. 108:

»Hvem foretager offerrådgivning, og hvilken uddannelse og grundlag for at foretage rådgivningen har de betjente, der udfører offerrådgivningen?«

Svar:

Som det fremgår af besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 107 vedrørende lovforslaget, formidles kontakten mellem ofret og offerrådgivningen i vidt omfang af politiet, men selve offerrådgivningen er udelukkende baseret på indsatsen fra frivillige og ulønnede offerrådgivere (støttepersoner).

Det fremgår på side 2 i Offerrådgivningssekretariats statusrapport for 2004, der var vedlagt besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål 106 vedrørende lovforslaget, at antallet af rådgivere, der var tilknyttet ordningen i de enkelte år, fordeles sig således:

1999:	300
2000:	405
2001:	418
2002:	329
2003:	358
2004:	341

Bilag 4

Det fremgår om rekrutteringen af rådgivere af kapitel 4 i rapporten »Offerrådgivningerne i Danmark – en evalueringsrapport«, som blev sendt til Folketingets Retsudvalg den 26. marts 2004 (Alm. del – bilag 641), at offerrådgivningerne selv varetager denne opgave. Det sker typisk ved at indrykke annoncer i dagbladene, ved at allerede aktive støttepersoner spørger venner eller bekendte, om de er interesserede i at blive rådgivere, eller ved at personer selv henvender sig til rådgivningerne og anmoder om at blive taget i betragtning.

Offerrådgivningerne forsøger ofte at vælge ansøgere ud, der har relevant personlig eller faglig baggrund. Nogle offerrådgivninger kræver herudover, at støttepersonerne gennemfører kurser. Mange rådgivere har således fulgt Røde Kors's kursus i psykisk førstehjælp eller et kursus i offerrådgivning.

Det fremgår på side 9 i Offerrådgivningssekretariatets statusrapport for 2004, at Landssammenslutningen af Offerrådgivninger i Danmark (OID) i 2004 har afholdt 2 grundkurser, et udvidet kursus og et telefonkursus i offerrådgivning.

Grundkurset har til formål at give offerrådgiverne en historisk indsigt i offerrådgivningen, at øge deres kendskab til politiets og advokaternes arbejde med ofre, at udvikle metoder og styrke bevidstheden om egen offerrådgivning og at give rådgiverne viden og kompetence i varetagelse af offerrådgivning i de lokale offerrådgivninger.

Formålet med det udvidede kursus er at udvide den enkelte rådgivers repertoire som samtalepartner, at øge bevidstheden om samtalens tekniske virkemidler, at give deltagerne udvidet kendskab til advokatens pligter og beføjelser over for ofre (samt advokatens rolle som bisidder) og endelig at give deltagerne kendskab til lov om social service og forvaltningsloven (især i relation til tavsheds- og underretningspligt).

Formålet med telefonkurserne er at give deltagerne kendskab til kommunikationsteori, at træne deltagerens spørgeteknik, at træne værktøjer til styring af samtalen samt decideret samtaletræning og rollespil.

Af »Handleplan og kvalitetsmål for offerrådgivningerne 2005-2007«, som blev vedtaget af OID i 2005, fremgår det om rådgivernes uddannelse, at alle rådgivere uanset baggrund snarest muligt efter deres tiltrædelse skal gennemgå grundkurset og det udvidede kursus, og at grundkurset bør være gennemført, før rådgiveren betjener ofre på egen hånd. Det fremgår også, at alle rådgivere løbende bør holde sig opdateret ved at deltage i relevante temamøder og kurser, som de lokale rådgivninger regionalt samarbejder om at arrangere.

Spørgsmål nr. 109:

»Ministeren bedes i fortsættelse af kommunalreformen, hvor amternes koordinerende rolle på færdselssikkerhedsområdet forsvinder, redegøre for den fremtidige struktur på færdselssikkerhedsområdet, herunder politiets deltagelse og engagement heri?«

Svar:

Som led i kommunalreformen nedlægges amterne, og der etableres 5 nye regioner. Regionerne skal i modsætning til amterne ikke varetage opgaver på vejområdet, herunder færdselssikkerhedsområdet.

Spørgsmålet om, hvem der skal overtage de opgaver, som amterne i dag varetager på færdselssikkerhedsområdet, er blevet drøftet på møder i Justitsministeriet med deltagelse af centrale aktører på området, herunder Transport- og Energiministeriet, Vejdirektoratet, kommunerne, politiet og Rådet for Større Færdselssikkerhed.

På baggrund af disse drøftelser er det besluttet, at det generelle forebyggelsesarbejde, som amterne har varetaget ved information og ved bistand til kommuner og andre, fremover skal varetages af regionalt baserede enheder med forankring i de 6 nye regionale vejcentre under Vejdirektoratet, som Transport- og Energiministeriet vil oprette i forbindelse med overdragelsen af en del af de nuværende amtsveje til staten som led i kommunalreformen.

Det forudsættes således, at vejcentrene skal kunne varetage sekretariatsfunktioner i forbindelse med f.eks. koordinering af de centrale aktørers indsats på færdselssikkerhedsområdet, udarbejdelse af regionale handlingsplaner for færdselssikkerhed, analyse af den regionale ulykkesudvikling samt udvikling og gennemførelse af regionale færdselssikkerhedskampagner og koordinering af landsdækkende og kommunale kampagne- og informationsaktiviteter.

Det bemærkes, at Vejdirektoratet i forvejen varetager opgaver vedrørende f.eks. sortpletudpegning, ulykkesregistrering, rådgivning vedrørende trafiksikre veje og informations- og erfaringsudveksling om lokale trafiksikkerhedsplaner.

De regionale vejcentre vil således fremover danne rammen om en helhedsorienteret og regionalt koordineret indsats på færdselssikkerhedsområdet.

Politiet vil i den fremtidige struktur fortsætte sit tætte samarbejde med de ansvarlige myndigheder mv. på færdselssikkerhedsområdet.

Spørgsmål nr. 110:

»Ministeren bedes beskrive ledelsesforholdene på færdselssikkerhedsområdet i de kommende politikredse.«

Svar:

Som anført i pkt. 3.2.3.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger bør der som udgangspunkt oprettes en særskilt færdselsafdeling under politikredsens beredskabsafdeling. Færdselssikkerhedsarbejdet i politikredsen vil således organisatorisk være forankret i en særlig afdeling, hvis leder refererer til den politiinspektør, som leder politikredsens beredskabsafdeling. Lederen af beredskabsafdelingen refererer til chefpolitiinspektøren, som indgår i politikredsens øverste ledelse.

Spørgsmål nr. 111:

»Skal færdselspolitiet indgå i politiets almindelige beredskab, og hvordan vil den nærmere tilknytning blive?«

Svar:

Som anført i besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 110 vedrørende lovforslaget er der i lovforslagets bemærkninger skitseret en model, hvorefter der i hver politikreds oprettes en færdselsafdeling, som kan varetage kredsens samlede opgaver på færdsels- og trafikområdet, herunder præventive færdselskontrolaktiviteter. Færdselspolitiet vil skulle operere i hele politikredsen og bør derfor som anført i bemærkningerne organisatorisk placeres under politikredsens beredskabsafdeling.

Færdselspolitiets mobile enheder (patruljevogne, motorcykler mv.) vil ligesom i dag kunne indgå ved løsning af større planlagte politiindsatser i politikredsen samt ved akutte behov som led i politikredsens løsning af beredskabsmæssige opgaver (f.eks. vejkontroller og afspærringer i forbindelse med bankrøverier mv.).

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 112 vedrørende lovforslaget.

Spørgsmål nr. 112:

»Hvilke konsekvenser får reformen for færdselspolitiets muligheder for at gennemføre specielle indsatser og initiativer på færdselssikkerhedsområdet – f.eks. længerevarende kampagner på køre- og hviletidsområdet eller vedrørende langtursturistkørsel – uden at risikere, at indsatsen stækkes på grund af, at færdselspolitiet også skal indgå i det samlede beredskab?«

Svar:

Som anført i pkt. 3.2.1.2 og 3.2.1.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger vil Rigspolitiet på færdselsområdet fremover varetage en overordnet og tværgående koordinering af politiets indsats, herunder fastlægge strategier for landsdækkende kontrolaktiviteter og fastlægge indsatsområder og overordnede mål i samarbejde med relevante myndigheder, organisationer mv.

Politikredsens samlede opgaver på færdsels- og trafikområdet bør forankres i en særlig færdselsafdeling, jf. også besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 110 vedrørende lovforslaget, og kredsens tilrettelæggelse af det operative arbejde vil også på dette område skulle ske inden for rammerne af bl.a. resultatkontrakter med rigspolitichefen og generelle og konkrete retningslinier fra Rigspolitiet, f.eks. om særligt prioriterede indsatsområder. I forbindelse hermed vil det bl.a. være væsentligt at sikre den nødvendige koordination og sammenhæng mellem den lokale politiindsats og de forskellige landsdækkende initiativer på færdselssikkerhedsområdet, f.eks. landsdækkende kontrolindsatser vedrørende særlige fokusområder. Der vil også i de fremtidige resultatkontrakter mellem rigspolitichefen og de enkelte politidirektører kunne fastsættes specifikke mål for og krav til politikredsens indsats på færdselsområdet.

Politidirektørerne vil således skulle tilrettelægge indsatsen på færdselsområdet således, at kredsene lever op til de mål og krav, som er fastsat for færdselsområdet (f.eks. vedrørende hastighedskontroller og indsatsen mod spirituskørsel).

Særligt for så vidt angår politiets færdselsopgaver vedrørende lastbiler og busser, som nævnes i spørgsmålet, bemærkes, at der som anført i lovforslagets bemærkninger fortsat vil kunne være behov for, at særligt specialiserede kompetencer vedrørende disse såkaldte tungvognskontroller (kontrol med dyre- og godstransporter, busser, overholdelsen af køre- og hviletidsregler, affaldstransporter mv.) forankres hos Rigspolitiet. Politikredsens opgavevaretagelse på dette område vil som hidtil blive understøttet af Rigspolitiet, som

Bilag 4

også vil kunne fastlægge den overordnede prioritering af indsatsområder, f.eks. i forhold til kontrolintensiteten i politikredsene på busområdet.

På denne baggrund vil de særlige indsatser og initiativer på færdselsområdet, som er nævnt i spørgsmålet, efter Justitsministeriets opfattelse fuldt ud kunne gennemføres og prioriteres efter gennemførelsen af den foreslåede politireform. Hertil kommer, at de foreslåede nye store politikredse og den foreslåede modernisering og effektivisering af politiets beredskab (døgnvagt-tjeneste), der bl.a. vil frigøre flere politifolk til egentligt operativt politiarbejde, også på færdselsområdet vil give bedre muligheder for at tilrettelægge og gennemføre særlige politiindsatser, herunder mere omfattende og længerevarende indsatser på bestemte områder.

Der henvises i øvrigt til besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 111 vedrørende lovforslaget.

Spørgsmål nr. 113:

»Hvordan sikres, at de kommende underpolitistationers opdeling på lokalpoliti og beredskab ikke i praksis kommer til at medføre to adskilte enheder på stationerne?«

Svar:

Den model for den fremtidige organisering af politikredsene, som er beskrevet i lovforslagets bemærkninger, indebærer bl.a., at der vil blive etableret et fælles beredskab (døgnvagt-tjeneste) for hele politikredsen. Beredskabet (døgnvagt-tjenesten) udgår fra de forskellige politistationer, men patruljevognene vil blive styret af den centrale vagtcentral og vil kunne anvendes over hele politikredsen.

Varetagelsen af de opgaver, som er knyttet til de forskellige lokalområder mv. i politikredsen, vil blive forankret i lokalpolitiet på de forskellige politistationer i kredsen, men under en fælles leder for hele kredsens lokalpoliti. Chefen for kredsens lokalpoliti og chefen for beredskabsafdelingen refererer begge til chefpolitiinspektøren. På den måde sikres den fornødne ledelsesmæssige forankring af og samlede overblik over politikredsens aktiviteter i de forskellige lokalsamfund, herunder samarbejdet med kommuner og andre lokale aktører mv.

Der vil i praksis være behov for et tæt, dagligt samarbejde mellem de to enheder svarende til det nuværende samarbejde mellem beredskabet og de øvrige afdelinger på de eksisterende stationer. I praksis vil der finde en løbende udveksling af medarbejdere sted mellem beredskabet (døgnvagt-tjene-

sten) og lokalpolitiet. Medarbejderne i lokalpolitiet vil f.eks. typisk komme til at dække et vist antal vagter i beredskabet, og medarbejderne i beredskabet vil i perioder gøre tjeneste i lokalpolitiet. Medarbejderne på stationerne vil således opnå et nært kendskab til hinandens arbejdsområder og -rutiner. Tætte relationer på tværs af enhederne vil også (ligesom i dag) blive skabt gennem f.eks. fælles paroler og briefinger, fælles personalepolitik og fælles arrangementer af såvel faglig som social karakter.

Spørgsmål nr. 114:

»Hvordan sikres lokalkendskabet i beredskabet på underpolitistationerne?«

Svar:

De politifolk, der indgår i kredsens beredskab, vil være stationeret på de forskellige politistationer i kredsen og vil møde på arbejde og foretage patruljetjeneste mv. fra den pågældende station. Politipersonalet i beredskabet (døgnvagtjenesten) vil fortsat have tilknytning og kendskab til den pågældende politistations lokalområde, hvor de vil løse hovedparten af de hastende udrykningskrævende opgaver og foretage almindelig daglig patruljering mv. Som anført i besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 113 vedrørende lovforslaget vil der endvidere være en tæt kontakt og løbende udveksling af medarbejdere med lokalpolitiet på de enkelte politistationer.

Spørgsmål nr. 115:

»Ministeren bedes tilsende udvalget et organisationsdiagram for Rigspolitiet henholdsvis før og efter reformen. Ministeren bedes tillige redegøre for konsekvenserne af reformen for Rigspolitiets organisation og angive forskellene på organisationsdiagrammerne henholdsvis før og efter reformen.«

Svar:

Der vedlægges et organisationsdiagram med angivelse af Rigspolitiets nuværende afdelinger samt deres ansvarsområder og personaletal ved udgangen af 2005. [udeladt her]

Som anført i lovforslaget bemærkninger er der på nuværende tidspunkt ikke taget endelig stilling til den fremtidige interne organisering af Rigspoliti-

et. Der vil i givet fald skulle tages stilling hertil i forbindelse med gennemførelsen af den foreslåede politireform bl.a. i lyset af det nedenfor anførte om Rigspolitiets fremtidige opgaver og beføjelser.

Med lovforslaget indføres en sædvanlig »direktoratsmodel« med et administrativt over-/ underordningsforhold mellem Justitsministeriet, rigspolitichefen og politidirektørerne. Det ligger i den foreslåede ordning, at Rigspolitiet vil være almindelig overordnet myndighed i forhold til politikredsene. Rigspolitiet skal således som udgangspunkt fungere som en overordnet styrelse for dansk politi, mens det daglige politiarbejde varetages i politikredse-

ne. Etablering af et almindeligt over-/underordningsforhold vil medføre, at Rigspolitiets arbejdsopgaver på nogle områder vil blive udvidet og på andre områder reduceret. Rigspolitiet vil således bl.a. som noget nyt blive klageinstans i forhold til politidirektørerne for så vidt angår politifaglige spørgsmål mv. Den ændrede klageordning er nærmere beskrevet i pkt. 3.2.1.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger samt i besvarelsene af Retsudvalgets spørgsmål nr. 6 og 58 vedrørende lovforslaget.

Rigspolitichefens fremtidige beføjelser er i øvrigt nærmere beskrevet i pkt. 3.2.1.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger. Som det bl.a. fremgår heraf, vil Udlændingeafdelingen, Politiets Efterretningstjeneste og Politiskolen fortsat blive administreret af Rigspolitiet.

På det politimæssige område (Politiafdelingen) vil der kunne være behov for, at Rigspolitiet fortsat varetager enkelte specialiserede opgaver og støttefunktioner. Det drejer sig navnlig om opgaver, der forudsætter helt særlige specialkompetencer eller specifik rutine og ekspertise, som det ikke vil være muligt at oparbejde og vedligeholde på det fornødne faglige niveau i alle politikredse. Det vil f.eks. dreje sig om særlige kriminaltekniske metoder, som varetages af Kriminalteknisk Afdeling, og særlige efterforskningsmæssige kompetencer f.eks. i forhold til visse former for organiseret kriminalitet og it-kriminalitet. Endvidere vil Rigspolitiet bl.a. fortsat stå for det internationale politisamarbejde, herunder samarbejdet med Europol, Interpol mv.

For så vidt angår det politimæssige område er det et hovedelement i den foreslåede politireform, at de nye politikredse vil få en sådan personalemæssig styrke, at de bliver i stand til at løse langt de fleste politimæssige opgaver i kredsene. Ved den endelige implementering af reformen vil der således som følge af den ændrede opgavevaretagelse blive overført personale fra Politiafdelingen til politikredse.

Det er også hensigten, at den politimæssige kontrol på færdselsområdet fremover som udgangspunkt skal varetages af de nye store politikredse, mens Rigspolitiet fremover vil varetage en overordnet og tværgående koordinering

af den færdselsmæssige indsats. En meget betydelig del af personalet i Rigspolitiets Færdselsafdeling vil således blive overført til de nye politikredse. Rigspolitiets Personale- og Administrationsafdelinger vil også blive berørt af reformen, og der vil skulle overføres et mindre personaletal fra disse afdelinger til de nye politikredse. Administrationen af politiets og anklagemyndighedens bygninger vil ved reformens ikrafttrædelse blive overført fra Rigspolitiet til Slots- og Ejendomsstyrelsen.

Det bemærkes, at det i forbindelse med kommunalreformen pr. 1. januar 2007 er besluttet at overføre ekspeditionerne af pas og kørekort fra politiet til de nye kommuner. Endvidere er inddrivelsen af restancer til det offentlige – herunder gæld til politiet – for nylig i væsentligt omfang overført til SKAT.

Disse opgaveomlægninger vil medføre en reduktion af det administrativt uddannede personale i Rigspolitiet og i politikredsene.

Ved forslag til lov om registrering af motorkøretøjer (Digital motorregistrering mv.) (lovforslag nr. L 144), som er fremsat den 25. januar 2006, har regeringen foreslået en ændring af reglerne om motorregistrering og vægtafgiftsopkrævning, således at væsentlige arbejdsområder bliver overført til autoriserede operatører. Dette vil medføre, at opgaver i givet fald overføres fra politiet til private operatører og til skatteforvaltningen. I givet fald vil der blive gennemført en reduktion af personalet både i Rigspolitiet og i politikredsene. Efter lovforslag nr. L 144 forventes den omtalte ændring at blive gennemført pr. 1. januar 2008.

Spørgsmål nr. 121:

»Ministeren bedes redegøre for samarbejdsordningen mellem Vordingborg og Næstved politikredse.

- Det bedes specielt oplyst, om der er sket øget patruljering.
- Det bedes endvidere oplyst, i hvilket omfang politistationen i Vordingborg om natten har været lukket for publikum, og om der i den anledning har været klager over, at borgere er gået forgæves.
- Det bedes endelig oplyst, hvor mange detentionsanbringelser, der i det tidsrum har været tale om i Vordingborg politikreds.«

Svar:

Justitsministeriet har til brug for besvarelsen af spørgsmålet indhentet en udtalelse fra Rigspolitiet, der har oplyst følgende:

»Politiet i Næstved og Vordingborg aftalte i 2004 at iværksætte et kreds-overskridende samarbejde. For så vidt angår det organisatoriske samarbejde mellem Næstved og Vordingborg politi omfatter samarbejdet fælles vagthavendefunktion, fælles vagtberedskab og fælles hundepatrulje på nattjenester hele ugen samt i weekender fra lørdag klokken 15.00 til mandag morgen klokken 07.00. I disse perioder varetages vagthavendefunktionen fra Næstved, mens vagtholdene mv. møder på henholdsvis Næstved og Vordingborg politistation. Under tjenesten kan vagthavende efter behov dirigere holdene derhen, hvor der er behov for politiets tilstedeværelse, uanset om behovet er i den ene eller anden politikreds.

Formålet med samarbejdet, der startede den 6. juni 2005, var dels i højere grad at have flere operative polititjenestemænd på arbejde i travle perioder i løbet af ugen, dels at frigøre ressourcer, som målrettet kan anvendes præventivt eller til efterforskning af borgervendt kriminalitet.

Samarbejdet har medført, at der på eftermiddagstjeneste lørdag og på nattjeneste fredag og lørdag nu er en ekstra politipatrulje til rådighed. Herudover er oprettet en fælles specialpatrulje på 7 mand, der kan indsættes til målrettede indsatser. En optælling foretaget af Rigspolitiet for august – oktober måned har vist, at der i 2005 i forhold til 2004 i de to kredse var en stigning på ca. 40 % i antallet af sager om borgervendt kriminalitet samt i de af Rigspolitiet udmeldte indsatsområder, hvor politiet på eget initiativ foretog sigtelser uden forudgående anmeldelse.

Politistationen i Vordingborg er i de perioder, hvor det kredsoverskridende samarbejde finder sted, lukket for personlige henvendelser, ligesom telefoniske henvendelser omstilles automatisk til vagthavende i Næstved. Der er imidlertid for personer, der alligevel møder op ved Vordingborg politistation, opstillet telefonanlæg, hvor der er direkte forbindelse til vagthavende i Næstved. Hverken Politimesteren eller Ordenspolitiets ledelse i Vordingborg har i den anledning modtaget – telefoniske eller skriftlige – klager over, at politistationen i visse perioder er lukket for henvendelser. Derimod har der hos mange i lokalbefolkningen været den misforståelse, at varetagelse af vagthavendefunktionen i Næstved medfører, at der ikke er politi i Vordingborg politikreds.

Politimesteren i Vordingborg har endvidere oplyst, at der i perioden 6. juni 2005 – 30. marts 2006 (næsten 300 dage) er registreret 30 detentionsanbringelser i de perioder, hvor samarbejdsordningen omkring fælles vagthavende i Næstved har været i brug. I nogle tilfælde har detentionsanbringelsen fundet sted på tidspunkter, hvor der har været vagthavende i Vordingborg, der så er blevet på stationen, indtil løsladelse kunne finde sted. I andre tilfælde er den pågældende kørt til detentionen i Næstved.

Ved særlige lejligheder, f.eks. under Vordingborg Festuge, holdes Vordingborg politistation døgnåben, således at henvendelser kan ske til vagthavende i Vordingborg og således, at detentionsanbringelser kan ske på politistationen i Vordingborg.«

Justitsministeriet kan henholde sig til Rigspolitiets udtalelse.

Spørgsmål nr. 153:

»Ministeren bedes redegøre for, i hvilket omfang der vil være døgnåbent på politistationerne i de nye store politikredse.«

Svar:

De nye hovedpolitistationer, hvor politikredsens vagtcentral vil være placeret, vil være døgnbemandede og åbne for borgerhenvendelser året rundt på alle tidspunkter af døgnet. Det drejer sig efter lovforslaget om politistationerne (hovedstationerne) i Aalborg, Århus, Holstebro, Horsens, Esbjerg, Odense, Næstved, Roskilde, Helsingør, Glostrup, København og Rønne.

På baggrund af den politiske interesse, der har været omkring politiets tilstedeværelse på landets øvrige politistationer i aften- og nattetimerne, har Justitsministeriet haft en række drøftelser med Rigspolitiet om spørgsmålet. Rigspolitiet har i den forbindelse tilkendegivet, at politiarbejdet i en række større byer forventes at kunne tilrettelægges på en sådan måde, at der også på politistationerne i disse byer året rundt på alle tidspunkter af døgnet vil være politifolk, som bl.a. vil kunne tage sig af personlige henvendelser fra borgerne. Det drejer sig om politistationerne i Slagelse, Hillerød, Herning, Viborg, Silkeborg, Randers, Kolding, Vejle, Frederikshavn og Aabenraa. På disse politistationer forventes politiets opgaveløsning at få et sådant omfang, at det med en hensigtsmæssig arbejdstilrettelæggelse vil kunne sikres, at der til hver en tid vil være politifolk på stationen beskæftiget med forskellige opgaver (f.eks. rapportoptagelse, afhøringer, andre former for sagsbehandling, tilsyn med detentioner mv.). Politireformen vurderes derfor fortsat at kunne frigøre 800 årsværk til operativt politiarbejde.

Som der nærmere er redegjort for i pkt. 3.2.2.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger, foreslås der herudover en fleksibel døgnbetjening, således at også andre politistationer, hvor der ellers ikke er døgnåbent, efter en konkret vurdering af de lokale behov vil kunne døgnåbnes på bestemte tidspunkter eller i en kortere eller længere periode. Det vil f.eks. kunne være tilfældet i andre større byer som bl.a. Fredericia og Køge, hvis der i

weekenderne (fredag-lørdag aften/nat) eller i øvrigt er et særligt behov. Døgnåbning vil også kunne etableres ved særlige lokale begivenheder som f.eks. en byfest, en stor koncert eller et større sportsstævne (f.eks. ved musikfestivalerne i Skanderborg og Tønder). Der vil også i sommerperioden kunne være behov for mere intensivt at døgnetjene større ferieområder, f.eks. i tilknytning til politistationerne i Nykøbing Falster eller Skagen, og efter behov døgnåbne politistationerne i sådanne områder. Det bør i vidt omfang overlades til de lokale ledelser i de nye politikredse at tilrettelægge denne fleksible døgnbetjening i lyset af de lokale ønsker og behov, således at politikredsens døgnberedskab tilrettelægges på den mest hensigtsmæssige og effektive måde, og politikredsens ressourcer anvendes bedst muligt.

Som anført i pkt. 3.2.2 og 3.2.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger vil politikredsens døgnberedskab (døgnvagtjenesten) blive tilrettelagt sådan, at de kørende patruljer mv. vil udgå fra de forskellige politistationer i kredsen, og de betjente, der indgår i beredskabet, vil således arbejde ud fra de forskellige politistationer og vil møde på arbejde og foretage patruljering mv. derfra. Dette indebærer, at der også på politistationer, hvor der ikke er døgnåbent, også uden for den normale åbningstid på forskellige tidspunkter i løbet af aftenen/natten vil være politifolk på stationen, f.eks. i forbindelse med vagtskifte, rapportskrivning, blodprøveudtagning i forbindelse med mistanke om spirituskørsel og efter omstændighederne løsning af forskellige sagsbehandlingsopgaver som f.eks. mere omfattende afhøringer.

Spørgsmålet om døgnåbning må naturligvis også ses i sammenhæng med det samlede beredskab, herunder den løbende patruljering i kredsens forskellige områder. I visse områder vil der på grund af området karakter endvidere være behov for en særlig patruljeringsindsats med henblik på overvågning, f.eks. i Hellerup/Gentofte og på Frederiksberg. I alle de byer, hvor der i dag er en hovedpolitistation – herunder f.eks. på Frederiksberg og i Gentofte – vil der fortsat være en politistation i den nye struktur, jf. om politiets tjenestesteder pkt. 3.2.2.2 (afsnit II) og pkt. 4.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

På alle politistationer, som ikke er døgnåbne, vil der i øvrigt være installeret en »dørtelefon« med direkte forbindelse til politikredsens vagtcentral, således at der – selv om stationen er lukket – vil være mulighed for at komme i kontakt med politiet fra politistationen, hvorefter vagtcentralen i givet fald kan sende den nærmeste patruljevogn til stedet.

På grund af de ressourcemæssige konsekvenser, der generelt er forbundet med politiets tilstedeværelse på stationerne i aften- og nattetimerne, vil jeg finde det naturligt, at spørgsmålet inddrages i forbindelse med en ny flerårsaf-tale for politiet, således at de tilkendegivelser, der er anført ovenfor, inden for

aftaleperioden kun kan fraviges, hvis de partier, der deltager i flerårsaftalen, er indforstået hermed.

Spørgsmål nr. 154:

»Ministeren bedes redegøre for, hvordan politiets kontrol på udlændingeområdet vil blive varetaget i de foreslåede to grænsepolitikredse henholdsvis i Sønderjylland og på Lolland-Falster.«

Svar:

Politiet har efter udlændingelovgivningen en forpligtelse til at udføre den nødvendige og hensigtsmæssige kontrol på udlændingeområdet mv. Efter den foreslåede politireforms ikrafttræden vil kontrollen med udlændingelovgivningen blive løst af personale i politikredsenes beredskabsafdelinger (døgnvagtjeneste). De nye grænsepolitikredse (Syd- og Sønderjyllands Politi og Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi) vil få særlige opgaver på dette område, og disse politikredse vil skulle have ekstra ressourcer i forhold til de øvrige politikredse med henblik på at sikre en nødvendig og tilfredsstillende opgaveløsning på dette område. I disse politikredse vil der under kredsenes beredskabsafdelinger blive oprettet særskilte »udlændingekontrolafdelinger«, hvis leder refererer til ledelsen af politikredsenes beredskabsafdeling, og som vil have ansvaret for kontrollen på udlændingeområdet, herunder grænsekontrollen mv.

»Udlændingekontrolafdelingen« vil helt overvejende skulle beskæftige sig med opgaver vedrørende kontrol på udlændingeområdet, men vil undtagelsesvis også kunne bistå den øvrige del af beredskabsafdelingen (døgnvagtjenesten) – f.eks. i forbindelse med større planlagte politiindsatser eller ved pludseligt opståede situationer, hvor der er behov for at samle meget store politistyrker.

Det vil kunne være hensigtsmæssigt at etablere en særlig organisering omfattende de to »udlændingekontrolafdelinger« og Rigspolitiet (Udlændingeafdelingen) med henblik på at sikre, at der løbende sker en tæt erfarings- og vidensudveksling både vedrørende generelle spørgsmål af betydning for kontrollen med udlændingelovgivningen og mere specifikke problemstillinger, f.eks. hvis kontrollen med udlændinge fra et eller flere bestemte lande giver anledning til særlige problemer. Der vil endvidere være mulighed for udvekslingsophold mv. for personalet i de to »udlændingekontrolafdelinger«, og der vil kunne afholdes fælles efteruddannelseskurser, seminarer og temadage mv. Hertil kommer, at der med de foreslåede nye politikredse skabes bedre mu-

ligheder for intern turnus i kredsene. Dette vil også kunne styrke rekrutteringen til »udlændingekontrolafdelingerne«, så der skabes den tilstrækkelige bredde i personalesammensætningen.

Herudover vil Rigspolitiet (Udlændingeafdelingen) løbende være i kontakt med de to grænsepolitikredses »udlændingekontrolafdelinger« og andre politikredse med særlige opgaver i relation til udlændinge bl.a. med henblik på at sikre en ensartet og sammenhængende opgaveløsning for hele landet.

Efter behov vil Rigspolitiet endvidere kunne nedsætte arbejdsgrupper mv. med deltagelse af medarbejdere fra de to politikredses »udlændingekontrolafdelinger« med henblik på f.eks. at overveje særlige problemstillinger i relation til kontrollen med udlændingelovgivningen.

De to politikredses »udlændingekontrolafdelinger« vil ligesom i dag have et løbende samarbejde med tysk politi og tyske udlændingemyndigheder, og der vil også fremover gennem Rigspolitiet være mulighed for at udveksle informationer mv. med danske politifolk i udlandet (»forbindelsesofficerer«). Justitsministeriet vil tage kontakt til Forsvarsministeriet med henblik på, at det sikres, at der er en hensigtsmæssig og forsvarlig kontrol på den danske del af søterritoriet.

Som følge af den yderligere kontrolindsats med hensyn til udlændingelovgivningen i de to grænsepolitikredse, vil der som nævnt blive afsat ekstra ressourcer til disse to politikredse i forhold til de øvrige politikredse, og der vil bl.a. i resultatkontrakterne for de pågældende politidirektører blive opstillet konkrete målepunkter med hensyn til anvendelsen af disse ekstra ressourcer og politiets indsats med kontrol af udlændingelovgivningen. De konkrete mål og de hertil afsatte ressourcer, herunder til bygningsmæssige forhold mv., vil skulle fastlægges i forbindelse med de politiske drøftelser om en ny flerårsaftale for politiet.

Resultatkontrakterne vil bl.a. indeholde mål for antallet af kontroller og resultatet af denne indsats. Indsatsen med kontrol vedrørende udlændingelovgivningen vil kunne opdeles på en række undermålepunkter som f.eks. daglig patruljering i det grænsenære område og større kontroller med veje, togtrafik og havne, herunder kontroller med deltagelse af andre myndigheder, hvor udlændingekontrollen kombineres med f.eks. told- eller veterinærkontrol ved grænsen. Herudover vil der skulle måles på den faglige og ressourcemæssige bistand til andre politikredse vedrørende udlændingeområdet og grænseoverskridende kriminalitet samt samarbejdet med andre nationale og internationale myndigheder. Resultatkontrakterne vil også indeholde mål for sagsbehandlingstider og afgørelsesprocenter vedrørende udlændingesager.

Mulighederne for at foretage personkontrol (grænsekontrol) ved selve grænsen er reguleret i Schengen-konventionen, hvoraf det fremgår, at per-

sonkontrollen kan genindføres ved de indre grænser mellem Schengen-medlemsstater i en begrænset periode, når den offentlige orden eller den nationale sikkerhed kræver det (konventionens artikel 2, stk. 1). Bestemmelsen er primært blevet anvendt i forbindelse med afholdelse af topmøder og statsbesøg, f.eks. i forbindelse med afholdelsen af Det Europæiske Råds møde i København i december 2002. Politiet vil også fremover være opmærksom på situationer, hvor der kan være anledning til at indstille til integrationsministeren at genindføre grænsekontrollen for en begrænset periode.

Spørgsmål nr. 155:

»Ministeren bedes i forlængelse af besvarelsen af spørgsmål nr. 110-112 redegøre nærmere for tilrettelæggelsen og organiseringen af færdselspolitiets opgavevaretagelse i de nye politikredse.«

Svar:

Med lovforslaget lægges der op til, at politikredsenes politimæssige opgaver organiseres med udgangspunkt i følgende tre hovedopgaver for politiet: Beredskab (døgnvagtjeneste), efterforskning og nær- og lokalpolitiopgaver. Disse hovedopgaver vil som udgangspunkt blive forankret i tre afdelinger, der hver ledes af en linjefører (politiinspektør), der refererer til chefpolitiinspektøren, jf. pkt. 3.2.3.4 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Som det også er anført i lovforslagets bemærkninger, vil der som udgangspunkt i hver politikreds blive oprettet en særskilt færdselsafdeling, som kan varetage kredsens samlede opgaver på færdsels- og trafikområdet, herunder præventive færdselskontrolaktiviteter. Færdselspolitiet vil skulle operere i hele politikredsen og bør derfor placeres under politikredsenes beredskabsafdeling. Færdselssikkerhedsarbejdet i politikredsen vil således organisatorisk være forankret i en særlig afdeling, hvis leder refererer til den politiinspektør, som leder politikredsenes beredskabsafdeling, jf. også besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 110-111 vedrørende lovforslaget.

Politikredsenes tilrettelæggelse af det operative arbejde vil også på færdselsområdet skulle ske inden for rammerne af bl.a. resultatkontrakter med rigspolitietschefen (hvor der vil kunne fastsættes specifikke mål for og krav til politikredsenes indsats på færdselsområdet) og generelle og konkrete retningslinjer fra Rigspolitiet, f.eks. om særligt prioriterede indsatsområder. Politidirektørerne vil således skulle tilrettelægge indsatsen på færdselsområdet sådan, at kredsene lever op til de mål og krav, som er fastsat for færdsels-

Bilag 4

området (f.eks. vedrørende hastighedskontroller og indsatsen mod spirituskørsel). Der henvises i øvrigt til besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 112 vedrørende lovforslaget.

Der lægges således med lovforslaget op til, at der i alle politikredse etableres professionelle og bæredygtige færdselspolitienheder med typisk 40-60 ansatte, som vil kunne løse politikredsens lokale færdselsopgaver med en høj grad af faglighed. Disse lokale færdselspolitiafdelinger vil desuden (i samarbejde med Rigspolitiet) på lige fod kunne indgå i tværgående og/eller landsdækkende færdselsinitiativer.

Denne model, hvor politikredsens færdselspolitiafdelinger organiseres som en del af kredsens beredskabsafdelinger, sikrer, at politikredsene efter behov fleksibelt og effektivt kan sætte kraftigt ind på løsningen af større færdselsmæssige problemer og f.eks. inden for kort tid indsætte et større antal politifolk til færdselskontroller, både i forbindelse med planlagte målrettede aktioner og ved pludseligt opståede behov for en særlig politiindsats på færdselsområdet. Tilsvarende vil færdselspolitiafdelingen kunne bistå den øvrige del af beredskabsafdelingen (døgnvagtjenesten) f.eks. med løsning af større planlagte politiindsatser med behov for at samle meget store politienheder og ved akutte behov som led i politikredsens løsning af beredskabsmæssige opgaver (f.eks. vejkontroller og afspærringer i forbindelse med bankrøverier mv.).

Denne model for organiseringen af politikredsens opgaver på færdsels- og trafikområdet sikrer således den fornødne prioritering af og lokale faglighed på dette område og samtidig en betydelig fleksibilitet i politikredsens samlede ressourceanvendelse.

Spørgsmål nr. 156:

»Hvordan vil ministeren efter vedtagelse af politi- og domstolsreformen sikre en løbende orientering af de partier, der står bag reformen, om den praktiske gennemførelse af reformen?«

Svar:

Jeg finder det naturligt, at de af Folketingets partier, der vil stå bag politi- og domstolsreformen, efterfølgende bliver orienteret løbende om det meget omfattende arbejde med at gennemføre politi- og domstolsreformen i praksis.

Jeg vil derfor tage initiativ til, at de partier, der står bag politi- og domstolsreformen, kan deltage i en »følgegruppe«, der i de år, hvor reformerne gennemføres (dvs. til og med 2010), indkaldes til møde efter behov, dog mindst én gang årligt.

Spørgsmål nr. 157:

»Vil ministeren uddybe besvarelsen af L 168 – spm. nr. 53 og 99 med hensyn til at sikre domstolenes lokale tilgængelighed i de foreslåede nye retskredse i f.eks. fogedsager og skiftesager.«

Svar:

Som det fremgår af de besvarelser, der er nævnt i spørgsmålet, er det med lovforslaget forudsat, at »borgernære« opgaver som navnlig fogedsager, dødsboskiftesager, gældssaneringsager, notarialforretninger og visse mindre bødesager i den nye retskredsstruktur efter lokalt behov vil kunne behandles uden for hovedtingstedet, jf. også pkt. 2.2.1.8 (afsnit III) i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Den nærmere stillingtagen til behovet og mulighederne for på en hensigtsmæssig måde at afholde retsmøder uden for hovedtingstedet vil skulle foretages af den lokale embedschef efter drøftelse med Domstolsstyrelsen. Det er forudsat, at der ved samtlige nye byretter i samarbejde med Domstolsstyrelsen vil blive foretaget en nøje vurdering af behovet for at afholde de nævnte retsmøder uden for hovedtingstedet, og at der ved vurderingen heraf lægges stor vægt på de lokale behov. I denne vurdering vil bl.a. indgå geografiske og trafikale forhold samt befolkningsgrundlag og sagsmængde mv. i de forskellige dele af retskredsen. Som anført i besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 53 vedrørende lovforslaget vil der i den forbindelse efter behov blive afholdt møder med kommunerne om bl.a. rettens tilgængelighed, således at kommunerne i retskredsen får mulighed for at fremkomme med ønsker og synspunkter herom.

De nævnte retsmøder vil f.eks. efter aftale med kommunen kunne afholdes i lokaler på rådhuset, således at borgerne i disse sager kan møde et fast sted i lokalsamfundet. Uanset om en sag skal behandles ved hovedtingstedet eller et andet sted i retskredsen, vil det af indkaldelsen til retsmødet naturligvis fremgå, hvor det afholdes. Den enkelte borger, der f.eks. skal møde i fogedretten eller i skifteretten, vil således ikke være i tvivl om, hvor hans eller hendes sag skal behandles (ved hovedtingstedet eller et andet sted i retskredsen, f.eks. i et lokale på et rådhus tæt på den pågældendes bopæl).

Efter gennemførelsen af den foreslåede domstolsreform vil det være væsentligt at kunne følge udviklingen med hensyn til behandling af sager uden for hovedtingstedet. Bl.a. med henblik herpå vil omfanget af sagsbehandling uden for hovedtingstedet indgå i byretternes handlingsplaner og embedsregnskaber, så Domstolsstyrelsen på grundlag heraf kan følge udviklingen og om

nødvendigt drøfte den med de pågældende byretspræsidenter, jf. også besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 99 vedrørende lovforslaget.

Spørgsmål nr. 158:

»Vil ministeren uddybe, hvordan der i de foreslåede store politikredse sikres en stærk lokal forankring af de enkelte politistationer med inddragelse af relevante aktører i nærmiljøet, også i forbindelse med udmøntningen af de overordnede mål og retningslinjer for politiindsatsen.«

Svar:

Som det fremgår af pkt. 3.2.5.1 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger, er der i dag en tæt kontakt mellem politiet og lokalsamfundet. En væsentlig del af denne kontakt er tilrettelagt ud fra principperne om lokal- og nærpoliti, som bl.a. er karakteriseret ved, at politiet arbejder med konkrete kriminalitetsproblemer i et tæt samarbejde med lokalsamfundet med deltagelse af repræsentanter for politi og andre offentlige myndigheder, institutioner, organisationer og enkeltpersoner fra lokalsamfundet (f.eks. beboerrådsformænd, klubledere, forældregrupper mv.).

Det overordnede samarbejde mellem politiet og kommunerne på ledelsesniveau foregår i dag især i lokalnævnene. Herudover er der på en lang række områder samarbejde og kontakt mellem politiet og kommunerne på sagsbehandlerniveau, f.eks. inden for rammerne af SSP-samarbejdet og i form af faste kontaktmøder, særlige indsatsgrupper med fokus på potentielle kriminelle (ungdomsbander mv.), bekæmpelse af socialt bedrageri og illegal arbejdskraft.

I pkt. 3.2.5.2 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger er det fremhævet, at der må lægges afgørende vægt på, at politiet inden for den foreslåede nye struktur med store politikredse bevarer og udbygger det fornødne lokalkendskab og en tæt kontakt til lokalsamfundet. Som det fremgår af bemærkningerne, vil det fremover være en naturlig opgave for lokalpolitiet at varetage de løbende formelle og uformelle kontakter med de enkelte kommuner og det øvrige lokalsamfund. Lokalpolitiet vil være placeret på de forskellige politistationer i politikredsen (både hovedstationen og de øvrige stationer), og den daglige leder af den enkelte lokalpolitienhed vil inden for de rammer, som fastsættes af politikredsens ledelse, have mulighed for at prioritere og anvende lokalpolitiets ressourcer på den mest hensigtsmæssige måde i forhold til lokale ønsker og behov. Lederen af lokalpolitiet på den enkelte politistation vil desuden i vidt omfang kunne fungere som kontaktperson i det daglige for den pågældende kommune.

Overordnede rammer og mål for politiets praktiske virksomhed i kredsene vil i praksis blive fastlagt dels i flerårsaftaler mv., i direktørkontrakter mellem Justitsministeriet og rigspolitichefen og i resultatkontrakter mellem rigspolitichefen (og rigsadvokaten) og politidirektørerne, dels på grundlag af generelle drøftelser i politiets »koncernledning« og på grundlag af drøftelser i de foreslåede kredsråd i de enkelte politikredse med deltagelse af politidirektøren og borgmestrene i de kommuner, som politikredsen dækker.

Der vil i vidt omfang kunne være behov for, at de overordnede rammer og mål med hensyn til både konkret kriminalitetsbekæmpelse og den kriminalpræventive indsats udmøntes lokalt, bl.a. i samarbejde mellem lokalpolitiet på den enkelte politistation og de lokale myndigheder, institutioner, organisationer og andre repræsentanter for lokalsamfundet.

Med henblik herpå og med henblik på i øvrigt at fremme det løbende praktiske samarbejde om løsningen af lokale kriminalitetsproblemer vil det efter Justitsministeriets opfattelse være naturligt, at der efter politidirektørens nærmere bestemmelse etableres lokale samarbejdsfora (»lokalråd«) i de enkelte kommuner med repræsentanter for politiet, kommunen og det øvrige lokalsamfund. Den daglige leder af den lokalpolitienhed, der dækker området, bør normalt have ansvaret for at forberede og lede et sådant »lokalråds« møder, så lokalpolitiet får det bredest mulige kendskab til, hvad der rører sig i lokalsamfundet. Også andre medarbejdere vil kunne deltage i »lokalrådets« møder med henblik på at sikre, at den nødvendige sagkundskab i forhold til de pågældende emner er repræsenteret.

Sådanne »lokalråd« vil have nærmere bestemte opgaver navnlig med hensyn til at drøfte den kriminalitetsbekæmpende og kriminalpræventive indsats i lokalområdet – herunder i tilknytning til SSP-samarbejdet. Et »lokalråd« vil også kunne bidrage ved udarbejdelsen af en eventuel handlingsplan for lokalpolitiets arbejde i den pågældende kommune og vil bl.a. kunne drøfte, hvordan lokalsamfundet, herunder f.eks. foreninger, skoler, ungdomsklubber mv., kan inddrages aktivt i det lokale kriminalpræventive arbejde.

Det vil være naturligt at omtale eventuelle handlingsplaner for lokalpolitiet i den årlige samarbejdsplan for politikredsen (jf. nærmere herom under pkt. 3.2.5.5 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger), og en sådan plan vil også kunne offentliggøres på politikredsens hjemmeside.

Som anført i pkt. 3.2.5.3 (afsnit II) i lovforslagets almindelige bemærkninger, overvejer Det Kriminalpræventive Råd i lyset af de foreslåede nye politikredse og de større kommuner, som etableres pr. 1. januar 2007, den fremtidige organisering af det kriminalpræventive arbejde, herunder arbejdet i SSP-regi. Disse overvejelser vil naturligt kunne indgå i forbindelse med den nærmere tilrettelæggelse af arbejdet i »lokalrådene«.

Spørgsmål nr. 159:

»Vil ministeren redegøre for, hvilken betydning gennemførelsen af forslaget til politi- og domstolsreform vil have for offerrådgivningsordningen?«

Svar:

I besvarelsen af Retsudvalgets spørgsmål nr. 106-108 vedrørende lovforslaget er der redegjort nærmere for den nuværende offerrådgivningsordning, herunder for det typiske sagsforløb i forbindelse med offerrådgivning, og for, hvem der fungerer som offerrådgivere.

Som det fremgår af de nævnte besvarelser, består politiets opgave i relation til offerrådgivningen først og fremmest i at vejlede ofret om muligheden for offerrådgivning og i givet fald at bistå med at formidle kontakten mellem ofret og offerrådgivningen. Selve offerrådgivningen er udelukkende baseret på indsatsen fra frivillige og ulønnede offerrådgivere (støttepersoner). Der er i Rigspolitiet etableret et Offerrådgivningssekretariat, der har en koordinerende funktion i forhold til de lokale offerrådgivninger, og som bl.a. udarbejder en årlig statusrapport om offerrådgivningsordningen.

Lovforslaget om en politi- og domstolsreform lægger ikke i sig selv op til ændringer af den nuværende offerrådgivningsordning, og politiet vil således også fremover først og fremmest have til opgave at vejlede ofre om muligheden for offerrådgivning og i givet fald at henvise dem til en offerrådgivning i politikredsen. Der vil endvidere fortsat i Rigspolitiet være et Offerrådgivningssekretariat, der kan bistå politikredsene og de lokale offerrådgivninger med forskellige generelle og koordinerende funktioner mv.

Forslaget om at etablere større politikredse giver mulighed for at styrke politiets samarbejde med de lokale offerrådgivninger. Der vil f.eks. i videre omfang end i dag være mulighed for at knytte en eller flere politifolk til de lokale offerrådgivninger i hver enkelt politikreds, således at en eller flere medarbejdere har offerrådgivning som sit særlige arbejdsområde. Disse politifolk vil bl.a. kunne fungere som offerrådgivningens faste kontaktpersoner i politikredsen og vil f.eks. løbende kunne drøfte samarbejdet mellem politiet og offerrådgivningen, herunder anvendelsen af de midler, som politikredsene råder over til dækning af udgifter i forbindelse med arbejdet i de lokale offerrådgivninger. Der vil også være mulighed for at specialuddanne de pågældende medarbejdere i politiet med henblik på, at de i dialog med de lokale offerrådgivninger yderligere kan styrke arbejdet med ofre for forbrydelser.

Offerrådgivningerne er som nævnt ovenfor baseret på indsatsen fra frivillige støttepersoner, og både ud fra hensynet til offerrådgiverne og til ofrene

for forbrydelser er det væsentligt med en vis lokal forankring af offerrådgivningsordningen. Afhængigt af de lokale ønsker og behov vil det således f.eks. kunne være hensigtsmæssigt, at der i politikredsene er flere offerrådgivninger, som har tilknytning til forskellige politistationer i kredsen. Forslaget om større politikredse og etableringen af større kommuner fra den 1. januar 2007 som led i kommunalreformen vil dog i nogle tilfælde kunne medføre, at navnlig mindre offerrådgivninger sammenlægges, således at der vil være flere rådgivere/støttempersoner tilknyttet den enkelte offerrådgivning, hvilket bl.a. vil kunne bidrage til en styrkelse af offerrådgivningsordningen i de pågældende områder som følge af de forbedrede muligheder for en løbende og bredere erfaringsudveksling mv.

Justitsministeriet vil i en kommende cirkulæreskrivelse om offerrådgivning iværksætte en række tiltag med henblik på at forbedre og udvikle offerrådgivningsordningen. Det vil bl.a. blive præciseret, at også andre end voldsofre – som i dag er den gruppe af ofre, som først og fremmest henvises til offerrådgivningerne – vil kunne henvises til offerrådgivningerne, f.eks. ofre for gaderøverier og andre røverier, trick- og tasketyverier, indbrud i beboelser eller fritidshuse samt ofre for bl.a. blufærdighedskrænkelser.

Justitsministeriet vil endvidere i cirkulæreskrivelsen opfordre politikredsene til at sikre, at ofrene får den fornødne vejledning mv. om mulighederne for offerrådgivning eller efter omstændighederne vejledes om mulighederne for hjælp og bistand fra det offentlige behandlingssystem. I forbindelse med udviklingen af politiets nye sagsbehandlingssystem (POLSAG) vil Rigspolitiet desuden undersøge mulighederne for, at den enkelte sagsbehandler i de relevante sagstyper gøres opmærksom på, at ofret skal vejledes som anført.

Spørgsmål nr. 160:

»Vil ministeren uddybe, hvordan politiet efter gennemførelse af den foreslåede politireform vil inddrage relevante myndigheder og organisationer mv. på særlige områder vedrørende organiseret kriminalitet, jf. f.eks. de eksisterende netværk til bekæmpelse af illegal arbejdskraft?«

Svar:

Politiet samarbejder i dag med myndigheder og organisationer mv. i forbindelse med politiets opgaveløsning inden for en række forskellige områder. Det drejer sig bl.a. om formelle og uformelle kontakter i forbindelse med politiets indsats inden for bestemte kriminalitetsområder, herunder særlige former for organiseret kriminalitet.

Politiets kontakt- og samarbejdsflader med relevante myndigheder og organisationer m.v. vil kunne videreføres og styrkes i forbindelse med gennemførelsen af den foreslåede politireform, idet etableringen af større politikredse bl.a. vil give mulighed for en øget specialisering og kompetenceudvikling i politikredse, f.eks. sådan, at der efter behov etableres særlige enheder/grupper i de enkelte kredse, som beskæftiger sig med særlige kriminalitetsområder som f.eks. skatte- og afgiftsunddragelse, menneskehandel, narkotikaforbrydelser, illegalt arbejde mv. Der vil også i hver politikreds være en analyse- og planlægningsenhed, som vil have til opgave løbende at indsamle, bearbejde og analysere oplysninger om kriminalitetsudviklingen og kriminalitetsbekæmpelsen mv. på forskellige områder i politikredsen. Der vil også generelt være mulighed for efter behov at afsætte flere ressourcer i politikredse til at varetage løbende kontakter til relevante eksterne samarbejdspartnere, herunder i relation til bekæmpelse af særlige former for organiseret kriminalitet mv.

Ved siden af det løbende samarbejde om konkrete sager vil det være af væsentlig betydning, at politiet og andre offentlige myndigheder også mødes efter behov for at drøfte generelle spørgsmål om myndighedsindsatsen på området, som de konkrete sager giver anledning til.

Etableringen af større politikredse og de nævnte muligheder for øget specialisering og kompetenceudvikling i kredse vil også give mulighed for efter lokalt behov at etablere mere faste kontaktfora mellem politiet og relevante myndigheder og organisationer mv., hvis f.eks. kriminalitetsudviklingen på et bestemt område giver anledning til en særlig indsats i en periode eller i et bestemt geografisk område. Der vil f.eks. kunne være behov for at koordinere målrettede kontrolindsatser eller oplysningskampagner m.v., således at organisationer m.v., som har en særlig ekspertise på det pågældende område, bliver inddraget.

Som berørt i spørgsmålet har der de seneste år været etableret regionale netværk til bekæmpelse af illegal arbejdskraft i 14 regioner med deltagelse af ledelsesrepræsentanter for de relevante myndigheder og arbejdsmarkedets parter. Disse særlige netværk har til formål at sikre klarhed over den aktuelle situation på området og at skabe mulighed for løbende at drøfte eventuelle nye tiltag. Disse netværk vil i lyset af erfaringerne fra evalueringen af indsatsen mod illegal arbejdskraft og med de fornødne geografiske tilpasninger blive videreført efter en gennemførelse af den foreslåede politireform.

Stikordsregister

- Adfærdsklager 30
Administrativt over-
 /underordningsforhold 23, 43, 49, 52
Administrativt sekretariat 131, 133
Administrerende dommer 116, 117
Afdelingskontor 16, 121, 122, 126, 129
Aktionsstyrke 27
Alkoholbevillinger 96, 98
Analyse- og planlægningsenhed 74
Andelsboligbogen 137
Anklagemyndigheden 12, 23, 25, 28, 29,
 45, 46, 49, 50, 53, 61, 67, 70, 75, 95,
 106, 124
Anklagemyndighedens økonomi-
 forvaltning 46
Arresthuse 64
ATK (automatisk trafikkontrol) 51
- Bagmandspolitiet 29
Bekendtgørelse om politiets sikring af den
 offentlige orden og beskyttelse af
 enkeltpersoners og den offentlige
 sikkerhed mv. samt politiets adgang til
 at iværksætte midlertidige
 foranstaltninger 97
Beredskab (døgnvagtjeneste) 59, 61, 71,
 83
Beredskabsafdeling 72, 83
Beredskabsregionerne 66
Bevillings- og økonomistyringen 46
Bilbogen 137
Bitingsteder 127
»Borgernære« sager 127, 129
Borgerundersøgelse 32, 33, 77, 96
Borgmestrene 24, 30, 86
Bornholm 112, 121
Bornholms politi 16, 18, 60, 71, 76
Bortlodning 98
Brugergrupper 92
Byretspræsident 127, 130
- Byretternes handlingsplaner 128, 130
Bæredygtig 38, 39, 59, 121, 122, 123
- Chefanklager 45, 54, 70, 75, 87
Chefpolitiinspektør 70, 71, 83, 87
Cirkulæreskrivelse 43, 92
- Decentralisering 37, 38, 56, 70
Den Europæiske
 Menneskerettighedskonvention 141,
 148
Den koordinerende nationale operative stab
 66
Det Civile Beredskab 27
Det Kriminalpræventive Råd 84
Det nationale efterforskningsstøttecenter
 27
Detentioner 62, 91, 98, 99
Digital dataudveksling 104
Digital mobil rapportering 103
Digital tinglysning 136
Digitalisering af motorregistreringen 97
Direktoratsmodel 23, 43
Direktørkontrakt 43, 44, 49, 55, 80, 92
Disciplinærbeføjelserne 133
Dommerantallet 134
Domstolenes strukturkommission 10,
 111, 115, 118
Domstolsreformen 12
Domstolsstyrelsen 10, 30, 65, 99, 127,
 128, 129, 130, 134, 137, 158, 159, 160,
 161, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 192,
 213
Døgnbemandede politistationer 78
Døgnvagtjeneste 46, 59
Døgnåbne 61
Dørtelefon 63, 79
- Efterforskning 29, 46, 61, 70, 71, 72, 83
Embedsregnskaber 128, 130

Stikordsregister

- Enstrengt politimyndighed 24
Europol 52
- Finanslov 29, 55
Flagområdet 53
Fleksibel døgnbetjening 62, 78
Flere juridiske dommere 13, 122, 145
Flærsåftale 29, 36, 44, 46, 49, 55, 62, 92, 102
Forberedende retsmøde 145
Forbrugerombudsmanden 142
Forelæggelsen 147
Forsvaret 27, 66
Fyrværkeriområdet 97
Fælles votering 112, 154
Færdselsafdeling 72
Færdselsområdet 29, 51, 72, 95
Færdselspoliti 61, 80
Færdselssikkerhed 91, 98
Færøerne 30, 116
- Generelle retningslinjer 43
Grovere sagsbehandlingsfejl 53
Grønland 30, 116
- Henvisning af principielle sager 141
Hjemmeværnet 67
Hovedforhandlingen 146
Hovedpolitistationer 60, 61, 73, 76, 82
Hovedtingsteder 124, 127, 129, 133
HR-forum 56, 57, 106
Hundeafdeling 72
Høring 41
- Inddrivelse af bøder 97
Indkøbsaftaler 47
Inkassosager 98, 151
Instansordning 13, 112, 140
Instansreform 121
Internetbaseret selvbetjening 104
Interpol 52
It 24, 27, 46, 47, 50, 101, 102, 106
- Juridiske dommere 143
Justitsministeren 23, 25, 28, 34, 49, 92
Justitssekretær 116, 117
- Klageadgang 26, 50, 52
- Klagebegrænsning 52
Klager over politipersonalets adfærd 30, 87
Kollegial behandling 13, 112, 121, 143, 144
Kommunalreformen 60, 96, 123
Kommune 14, 30, 39, 74, 82, 84, 86, 90, 92, 96, 123, 129
Koncernledelse 35, 45, 92
Kontorleder 29, 117
Krav om juridisk kandiateksamen 40, 44, 71
Kredsråd 24, 74, 81, 82, 85, 86, 90
Kriminalassistent 70
Kriminalinspektør 69
Kriminalpoliti 25, 28, 69, 70
Kriminalteknisk afdeling 27, 51
Kulegravningsudvalg 97
Københavns Byret 14, 16, 18
Københavns Politi 16, 18, 60, 71, 76
Kørekort 96
- Landsdækkende fagudvalg 76
Ledelse og styring af politiet 23, 25
Ledelsen af retterne 130
Ledelsespolitik 40, 105
Leder af lokalpolitiet 73, 82, 83, 87, 92
Lederevaluering 106
Legalitetskontrol 45, 67
Lokal samarbejdsplan 24, 88, 89
Lokalforsvarsregionerne 66
Lokalnævn 24, 30, 81, 86
Lokalpoliti 12, 24, 30, 46, 71, 73, 79, 81, 82, 85, 86
Lokalråd 24, 92
Lokalsamfund 12, 24, 30, 38, 73, 81, 82, 90, 92
Lovforslaget om en politi- og domstolsreform 9, 41, 92
- Materiel 47, 50
Mobil bødeblok og rapporteringsenhed 104
Motorregistrering 97
Mål 9, 41, 49, 88, 122
Mål- og resultatkrav 55
Mål- og resultatstyring 44, 50, 54, 134

- Norge 33, 35, 36, 39
 Ny teknologi 24, 80, 101
 Nærpoliti 28, 81
 Nævningereformen 153
 Nævningsager 13, 112, 115, 122, 153
- Offentlige indsamlinger 98
 Operative ansvar 43, 46
 Opgaver, der flyttes fra politiet 95
 Oplæsning af skriftlige beviser 147
 Ordenspoliti 24, 28, 69, 70
 Oversigt over domstolsreformen 111
 Oversigt over politi- og domstolsreformen 11
 Oversigt over politireformen 23
- § 353-retsmøde 145
 Pas 96
 Personale 27, 28, 36, 46, 48, 50, 52, 55, 56, 71, 105
 Personale- og ledelsespolitik 24, 57, 105
 Personaleadministration 47, 50
 Personalepolitik 40, 105
 Personbogen 137
 Plan for en strategisk kriminalpræventiv indsats 84
 Politiadvokater 76
 Politiadvokaturer 76
 Politidirektøren 23, 24, 35, 43, 46, 55, 70, 85, 86, 90
 Politiets beredskab (døgnvagtjeneste) 12, 24, 46, 77, 102
 Politiets efterretningstjeneste 26, 52
 Politiets styring og ledelse 33
 Politiets transportopgaver 63
 Politiets uddannelse 24, 27, 40, 107
 Politiinspektør 28, 69, 71
 Politiklagenævn 30, 87
 Politikkommissionen 10, 31
 Politikredse 11, 14, 23, 30, 39, 41, 50, 59, 70, 77, 81, 102, 105, 108
 Politikredsens øverste ledelse 69
 Politiloven 31, 50, 52, 95
 Politimester 25, 28, 32, 34, 43, 65
 Politiregioner 28, 32, 38, 65, 74
 Politiskolen 27, 48, 51, 107
 Politistationer 23, 38, 61, 73, 76, 78, 82, 87
- Polititilladelser 97
 POLPAI 102
 POLPLAN 101
 POLSAG 102
 POLSAS 101
 Principielle sager 142
 Processkrift 146
 Præklausionsreglerne 146
 Psykisk syge 98, 100
- Radioer 80, 102
 Regional koordinerende stab 66
 Regionale efterforskningsstøttestreng (rec) 74
 Regionale netværk 75
 Regionale netværk vedrørende illegalt arbejde 91
 Regioner 40, 60, 124
 Rejsedommerordning 119
 Rejsehold 51
 Responstid 24, 33, 39, 59, 65, 77, 80
 Restanceinddrivelse 97
 Restaurationsloven 52
 Resultatkontrakter 36, 44, 46, 49, 55, 92, 106
 Resultatopfølgning 70
 Retskredse 76, 112, 115, 121
 Retsplejerådet 10, 111, 118, 121, 125, 139
 Retssekretariatet 122, 130
 Retten på Bornholm 14, 18, 123, 125, 135
 Rigsadvokaten 12, 29, 44, 45, 49, 54, 55, 70, 92
 Rigspolitichefen 23, 25, 32, 33, 34, 49, 55, 70, 92
 Rigspolitiet 11, 47, 55, 66, 102, 104, 105
- Sagernes fordeling mellem dommerne 132
 Sagkyndige dommere 13, 112, 143, 144, 145
 Sagsbehandlingen i civile sager i første instans 145
 Sagsbehandlingsregler 13
 Sagsforberedelsen 145
 Sammenfattende processkrift 147
 Skriftlig forberedelse 145
 Skriftlige erklæringer 147
 Skriftlige parts- og vidneerklæringer 147

Stikordsregister

- Småsagsproces 13, 112, 115, 122, 151
Specialisering 10, 48, 49, 105, 106, 122, 125
Specialpatruljer 72
Spillekasinoområdet 53, 96, 98
SSP+ 84, 91
SSP-samarbejdet 24, 31, 40, 73, 74, 81, 82, 83, 84, 88, 90, 93, 95
SSP-sekretariatsfunktion 86
Statsadvokat 29, 30, 44, 45, 49, 54, 68
Statsadvokat for særlig økonomisk kriminalitet 29
Statsadvokat for særlige internationale straffesager 29
Statslige myndigheder 48
Strategiske plan for det kriminalitetsforebyggende arbejde 91
Sverige 33, 35, 36, 39
Særlige kriminaltekniske metoder 37, 51
Sø- og Handelsretten 112, 115, 125, 131, 140, 141, 144, 145
- Telefonretsmøder 148
Telekommunikation 64, 148
THOR 102
Tilsyn 49, 54
Tilsynsmeddelelse 67
Tilsynsmyndighed 53
Tinglysning 13, 111, 113, 123, 135
- Tinglysningsretten 13, 113, 123, 135
Tjenestebefalinger 25, 49
Toinstansprincip 52
Topledelsen 70
Toplederstillinger 48
Totalforsvaret 66
Transport 63, 65, 98, 99, 124
Tungvognskontroller 51
- Udlændingeafdelingen 52
- Vagtcentral 60, 61, 70, 72, 77, 102, 106
Vicepolitidirektøren 45, 70, 87
Videoafhøringer 99
Videokonferencer 128
Videre retsmøder 13, 64, 148
Visionsudvalget 10, 23, 32, 43, 59, 69, 95, 101, 106, 107
Våbenloven 52
- Ændringer i politi- og retskredse 18
- Økonomiadministration 50
Økonomiforvaltning 44
Økonomistyring 102, 106, 134
- Åremål 36, 44, 46, 49, 71, 130
Årlig redegørelse 85, 88